

Riksdagens protokoll

2004/05:95

Onsdagen den 23 mars

Kl. 09.00 – 19.11

Protokoll
2004/05:95

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 17 mars.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2004/05:454

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:454 av Sofia Larsen om den nya lärarutbildningen

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 april 2005.

Skälet till dröjsmålet är arbetsbelastning.

Stockholm den 22 mars 2005

Utbildnings- och kulturdepartementet

Leif Pagrotsky

Interpellation 2004/05:470

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:470 av Chatrine Pålsson (kd) om nya tåg till Kalmar och Östergötland

Interpellationen kommer att besvaras den 12 april 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 21 mars 2005

Näringsdepartementet

Ulrica Messing

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:473 av Björn Hamilton (m) om Mälartunneln
Interpellationen kommer att besvaras den 12 april 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 21 mars 2005

Näringsdepartementet

Ulrica Messing

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2004/05:477

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:477 av Rossana Dinamarca om MEP-utbildningen på Dramatiska institutet

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 april 2005.

Skälet till dröjsmålet är arbetsbelastning.

Stockholm den 22 mars 2005

Utbildnings- och kulturdepartementet

Leif Pagrotsky

3 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Andre vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 4 mars inkommit.

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2004/05:80 till utbildningsutskottet

2004/05:108 till socialförsäkringsutskottet

2004/05:122 till socialutskottet

2004/05:124 till kulturutskottet

2004/05:126 och 127 till socialutskottet

2004/05:132 och 134 till trafikutskottet

2004/05:138 till socialförsäkringsutskottet

2004/05:142 till finansutskottet

Skrivelser

2004/05:75 till konstitutionsutskottet

2004/05:81 och 82 till utrikesutskottet

2004/05:86 till socialutskottet

LU12 Associationsrättsliga frågor, m.m.

Punkt 1 (Aktiebolag utan vinstintresse)

1. utskottet
2. res. 1 (m, fp, kd, c)

Votering:

163 för utskottet

132 för res. 1

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 126 s, 23 v, 13 mp, 1 -

För res. 1: 43 m, 41 fp, 28 kd, 20 c

Frånvarande: 18 s, 12 m, 7 fp, 5 kd, 6 v, 2 c, 4 mp

Punkt 5 (Skydd för företagshemligheter)

1. utskottet
2. res. 4 (m, fp, kd, c)

Votering:

144 för utskottet

146 för res. 4

59 frånvarande

Kammaren biföll res. 4.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 1 m, 22 v, 1 -

För res. 4: 42 m, 41 fp, 28 kd, 1 v, 20 c, 14 mp

Frånvarande: 24 s, 12 m, 7 fp, 5 kd, 6 v, 2 c, 3 mp

Ewa Thalén Finné (m) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Elina Linna (v) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 6 (Avtalsvillkor mellan näringsidkare)

1. utskottet
2. res. 5 (m, fp, kd, v, c)

Votering:

126 för utskottet

168 för res. 5

55 frånvarande

Kammaren biföll res. 5.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 126 s

För res. 5: 43 m, 40 fp, 28 kd, 22 v, 20 c, 14 mp, 1 -

Frånvarande: 18 s, 12 m, 8 fp, 5 kd, 7 v, 2 c, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU13 Namnlagen

Punkt 1 (Ändringar i namnlagen)

1. utskottet

2. res. (m, fp, kd, c)

Votering:

144 för utskottet

145 för res.

60 frånvarande

Kammaren biföll res.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 23 v, 1 -

För res.: 43 m, 41 fp, 28 kd, 19 c, 14 mp

Frånvarande: 24 s, 12 m, 7 fp, 5 kd, 6 v, 3 c, 3 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU4 Arbetslöshetsförsäkringen

Punkt 1 (Framställning från Riksrevisionens styrelse angående arbetslöshetsförsäkringens hantering på arbetsförmedlingen)

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp, kd, c)

Votering:

164 för utskottet

129 för res. 1

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 126 s, 23 v, 14 mp, 1 -

För res. 1: 43 m, 41 fp, 26 kd, 19 c

Frånvarande: 18 s, 12 m, 7 fp, 7 kd, 6 v, 3 c, 3 mp

Punkt 4 (Dagpenningens storlek)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

270 för utskottet

25 för res. 3

1 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 126 s, 43 m, 41 fp, 28 kd, 20 c, 12 mp

För res. 3: 23 v, 1 mp, 1 -

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 18 s, 12 m, 7 fp, 5 kd, 6 v, 2 c, 3 mp

Punkt 9 (Familjehemsförälder och a-kassa)

1. utskottet
2. res. 5 (m, fp, kd, c)

Votering:

163 för utskottet

131 för res. 5

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 125 s, 23 v, 14 mp, 1 -

För res. 5: 42 m, 41 fp, 28 kd, 20 c

Frånvarande: 19 s, 13 m, 7 fp, 5 kd, 6 v, 2 c, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

6 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 18 mars

JuU23 Rättsintyg

Punkt 2 (Skyldighet att tillhandahålla yttrande på begäran av enskild part)

1. utskottet
2. res. 1 (kd)

Votering:

268 för utskottet

28 för res. 1

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 126 s, 43 m, 41 fp, 23 v, 20 c, 14 mp, 1 -

För res. 1: 28 kd

Frånvarande: 18 s, 12 m, 7 fp, 5 kd, 6 v, 2 c, 3 mp

Punkt 3 (Tidsplan för utbildning av läkare)

1. utskottet
2. res. 2 (m)

Votering:

251 för utskottet

44 för res. 2

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 126 s, 40 fp, 28 kd, 23 v, 19 c, 14 mp, 1 -

För res. 2: 43 m, 1 c

Frånvarande: 18 s, 12 m, 8 fp, 5 kd, 6 v, 2 c, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2004/05:LU14
Äktenskap, partnerskap och samboende.

Anf. 1 CHRISTINA NENES (s):

Fru talman! I dag ska vi debattera och besluta om lagutskottets betänkande 14. Det handlar om äktenskap, partnerskap och samboende. De här frågorna engagerar många människor.

I betänkandet behandlar utskottet drygt 60 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2004. Motionerna gäller främst lagstiftningen om äktenskap, partnerskap och samboende.

Med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete och tidigare ställningstaganden här i riksdagen avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns det 15 reservationer och tre särskilda yttranden.

Fru talman! Med denna korta inledning vill jag nu lämna över ärendet till debattörerna.

Anf. 2 INGER RENÉ (m):

Fru talman! Det här betänkandet är i stort sett kongruent med det som vi hade för ett år sedan. Det är inte bara motioner som vi känner igen och som är ett år gamla, utan många av de här motionerna är sådana som har återkommit år efter år. I år avstyrks, som Christina Nenes sade, samtliga motioner, en del med motiveringen att utrednings- eller beredningsarbete pågår.

Jag står naturligtvis bakom alla våra sju reservationer. En reservation handlar om ersättning till vigsel- och registreringsförrättare. En annan reservation handlar om förutsättningar för sambolagens tillämpning. Vi har också en reservation om en översyn av samäganderättslagen och en om tidsfrist för bodelning. Ytterligare en reservation handlar om bodelningskostnader. Vidare har vi en reservation som handlar om egendomsförhållanden.

Till slut har vi en reservation som handlar om äktenskap och partnerskap. Denna reservation är den enda av våra reservationer som jag yrkar bifall till. Den här reservationen ser ut som vår reservation för ett år sedan, och då fattade vi beslut gemensamt i utskottet. Det blev ett tillkännagivande om att regeringen borde tillkalla en parlamentarisk utredning för att utreda frågan om en könsneutral äktenskapslagstiftning. Där var vi eniga, och det blev också riksdagens klara beslut. Men den 27 januari i år beslutade regeringen att tillsätta inte en parlamentarisk utredning utan en särskild utredare biträdd av två referensgrupper. Det var alltså *inte* riksdagens beslut.

Det här uppdraget ska redovisas i mars 2007. Detta att ändra riksdagens beslut från att tillsätta en parlamentarisk utredning till att tillsätta en särskild utredare har gjort oss bestörta och besvikna. Vi tycker att de här frågorna är omfattande och svåra. De engagerar, som Christina Nenes sade, många människor.

Vi hade utgått från att företrädare för alla partier på sedvanligt sätt skulle kunna framföra sitt partis åsikt. Det kan man visserligen göra i en

av de referensgrupper som nu kommer att tillsättas. Men alla vet vi att den politiska betydelsen och möjligheten att påverka från en referensgrupp är alldeles minimala. Det skrivs inga protokoll, och man kan inte lägga fram reservationer om man inte gillar ett beslut. På det sättet tycker vi att den demokratiska påverkan har beskrivits.

Utskottet har haft en särskild debatt om just denna fråga, och vi känner väldigt väl till varandras åsikter. Därför ska jag i dag inte ta kammarens tid i anspråk med att fortsätta den diskussionen, utan jag säger endast att jag beklagar att regeringen inte har följt riksdagens beslut i frågan. Detta framgår också av vår reservation 1, som jag alltså yrkar bifall till.

Anf. 3 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! I mitt anförande kommer jag att uppehålla mig vid frågor som rör punkterna 1 och 2 – äktenskap och partnerskap med tillhörande frågeställningar. Min partikollega Jan Ertsborn kommer lite längre fram i debatten att ta upp andra frågor som ligger inom detta betänkande.

I detta betänkande berörs ett mycket stort antal frågor på familjerättsens område – frågor som är ideologiskt laddade och frågor som är väldigt bärande för vilken syn vi vill att samhället ska ha på människors samlevnad.

Jag vill, fru talman, börja med att läsa ur Justitiedepartementets verksamhetsplan för 2005, där man lägger fast ett antal målsättningar och grundprinciper för Justitiedepartementets arbete på det här området. Där står det först och främst: Regler som rör barn ska se till barnens bästa och särskilt ta hänsyn till utsatta barns behov och till önskemålet att barn får tillgång till båda föräldrarna. Det är en utmärkt målsättning.

Nästa målsättning är: De familjerättsliga lagarna ska inte innebära en omotiverad särbehandling av homosexuella. En sådan formulering förpliktar, fru talman. Det hade varit välkommet om det parti som i dag innehar regeringsmakten och sätter upp en sådan princip i sin verksamhetsplan också kan svara på ifall man anser att de familjerättsliga lagarna innebär en omotiverad särbehandling eller om den särbehandling som finns är motiverad.

Jag har stor respekt för att debatten om hur man ska se på frågan om till exempel en gemensam äktenskapslagstiftning för alla par oavsett sexuell läggning har nått olika långt i olika partier. Självklart engagerar den diskussionen många inom de olika partierna. Vissa har haft frågan uppe till beslut i sitt högsta bestämmande organ, och vissa kanske kommer att ta det lite senare.

Som sagt, fru talman, förpliktar den här formuleringen. Det är lite förvånande att man är beredd att uttrycka en så klar principståndpunkt, som vi från Folkpartiet liberalerna helhjärtat ansluter oss till, och samtidigt ber att få vänta ytterligare ett par år innan man vet vad man drar för slutsatser om den lagstiftning vi har i dag.

För ungefär ett år sedan beslutade riksdagen med en bred majoritet att man skulle tillsätta en parlamentarisk utredning för att åstadkomma en bred belysning av de olika frågeställningar som rör den gällande äktenskapslagstiftningen och partnerskapslagstiftningen och om det var tid att gå till handling och slå ihop dessa lagar till en gemensam äktenskapslag för alla par och hur den i så fall skulle se ut.

Som min utskottscollega tidigare har belyst i denna debatt har regeringen nu beslutat att tillsätta en särskild utredare i stället. Från Folkpartiets sida anser vi att detta är förvånande med tanke på att den riksdagsmajoritet som ställde sig bakom beslutet, en riksdagsmajoritet bestående av fem partier, tillsammans motsvarande 75 % av kammarens ledamöter, var mycket tydlig med sitt önskemål om att det skulle vara en parlamentarisk utredning. Dessa principiellt viktiga frågor behöver beredas i en utredning som har en god parlamentarisk kontaktyta.

Vi beklagar därför att regeringen nu har valt att tillsätta en ensamutredare. Vi tycker i och för sig att de frågeställningar som formuleras i direktiven är tillfredsställande belysta. Vi tycker att direktiven ger en tillräckligt bred beskrivning av vad det är för frågor som man behöver gå igenom.

Vi hade som sagt ännu hellre sett att denna utredning hade skett i parlamentarisk form. Vi noterar också att det har uttryckts en förvåning från olika håll om att det inte finns någon referensgrupp som företräder olika frivilligorganisationer för till exempel homo- och bisexuella.

Beträffande de frågor som denna utredning ska ta ställning till är Folkpartiet liberalernas ståndpunkt tydlig. Vi anser att det är dags att åstadkomma en reform av den familjerättsliga lagstiftningen som gör att äktenskapet blir gemensamt för de par som vill få den formen av samhällslig legalisering av sin relation, det vill säga att det ska vara en gemensam äktenskapslagstiftning för både par där personerna är av olika kön och par där personerna är av samma kön.

Det finns ingen anledning att samhället, genom att ha särslagstiftningar som placerar olika samlevnadsformer i olika fack, ska gradera olika former av samlevnad enbart på grund av könet på de inblandade. Det är en viktig princip som handlar om att det inte är samhället, inte staten, som ska bestämma vilken samlevnadsform som är önskvärd för den enskilde. Den enskilde äger sitt eget liv och ska själv ha största möjliga frihet att forma sin framtid tillsammans med de människor som man vill leva med. Därför bör äktenskapslagstiftningen vara gemensam för alla par.

Det finns ett antal frågor som hade kunnat få en snabbare lösning även i avvaktan på en reform som åstadkommer en jämlik äktenskapslagstiftning lika för alla par. Så länge vi har ett system med separata lagstiftningar för äktenskap respektive partnerskap kvarstår också de juridiska problem som följer av skillnaderna mellan dessa olika lagstiftningar. Gång på gång har Socialdemokraterna lovat att agera för att utjämna dessa skillnader. Vi anser att resultatet på detta område är ganska nedslående. Jag ska ge några exempel, fru talman.

Fortfarande är det vanligt att kommunernas förrättare av borgerlig vigsel inte förrättar partnerskapsceremonier. Folkpartiet liberalernas ståndpunkt är att funktionen som förrättare av borgerlig vigsel och förrättare av partnerskapsceremoni borde slås ihop till ett gemensamt uppdrag. Redan våren 2000 tillkännagav riksdagen att regeringen borde agera i denna fråga för att se till att det finns partnerskapsförrättare i hela landet. Regeringen har inte agerat. Det har inte kommit något lagförslag. Enligt en undersökning från riksdagens utredningstjänst är det fortfarande 29 % av landets förrättare av borgerlig vigsel som inte åtar sig partnerskapsceremonier.

Nu vill Socialdemokraterna lyfta fram att man är beredd att slå samman förrättaruppdragen. Det är i så fall inte en dag för tidigt med tanke på att regeringen under en följd av år inte har lyssnat på de tydliga önskemål som har framförts från riksdagen.

Ett annat exempel, fru talman, är att det fortfarande är mycket svårare att ingå partnerskap på en svensk ambassad än det är att ingå äktenskap på en svensk ambassad. Först den 28 maj 2003 fick tre ambassader regeringens tillstånd att förrätta partnerskapsцерemonier. Det uttrycktes då från regeringens sida att det fanns ett starkt svenskt intresse att vigselför rättare vid svenska utlandsmyndigheter också har bemyndigande att förrätta registrering av partnerskap. I dag skriver vi mars 2005, och fortfarande är det bara på dessa tre ambassader som man kan ingå partnerskap.

Ett ytterligare exempel, fru talman, är översynen år 2000 av de regler som gäller utländska medborgares möjlighet att ingå partnerskap. Regeringen tog då inte tillfället att avskaffa den särbehandling som gör att utländska medborgare har svårare att ingå partnerskap än att ingå äktenskap. Avskaffandet är den linje som Folkpartiet förespråkar.

Det finns med andra ord, fru talman, en lång rad åtgärder som regeringen hade kunnat agera med om den hade levt upp till sina egna åtaganden och till de principdeklarationer som man slår fast i sin egen verksamhetsplan för sitt eget arbete.

Vi från Folkpartiet följer med stor förväntan det viktiga arbete som kommer att ske i denna utredning. Men vi vill samtidigt att regeringen ska ta tillfället i akt att agera i de frågor där det finns möjlighet att gå fortare fram.

Fru talman! Jag står naturligtvis bakom Folkpartiets alla reservationer i detta betänkande, men för tids vinnande yrkar jag inte bifall till någon av dem. Min partikollega Jan Ertsborn återkommer senare i debatten.

Anf. 4 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Jag vill allra först yrka bifall till reservation nr 2, men jag står självfallet bakom övriga reservationer som Kristdemokraterna har i betänkandet.

När jag hörde på det tidigare anförandet satt jag och undrade om vi är här för att diskutera och debattera en samhällstendens eller om det gäller det som intresseorganisationers företrädare står för.

Jag ska försöka att anlägga en bred aspekt på det betänkande som vi har framför oss i dag. En del har ni hört tidigare. Annat har jag kanske inte varit tydlig med när jag har hållit anföranden i dessa frågor.

Ett av äktenskapets ursprungliga ändamål är omsorgen om barnen. Alla barn har en naturlig rätt att bli omhändertagna och omvårdade av sina biologiska föräldrar, alltså de som är orsaken till och ansvariga för barnets tillblivelse och existens.

Vi Kristdemokrater hävdar med bestämdhet att barn behöver och har rätt till en manlig och kvinnlig förebild samt till sina biologiska föräldrar. Även om inte alla barn har kontakt med både sin mamma och sin pappa ska staten inte medverka till familjebildningar där barn från början berövas rätten till en av sina föräldrar.

Att bli förälder är ett starkt behov, men det är ingen rättighet. De flesta vuxna känner en längtan efter att ha barn att vårda och vara före-

bilder för. Behovet av att ge det mest värdefulla i livet till nästa generation är så starkt att det ofta blir en del av identiteten.

Det är därför naturligt att ofrivillig barnlöshet kan bli nästan outhärdligt för många människor. Det skapar en känsla av att det viktigaste i livet saknas. Ändå tror vi kristdemokrater på devisen om rätten till förälder och inte rätten att bli förälder. Vi sätter barnet i främsta rummet.

Enligt barnkonventionens inledning är familjen den grundläggande enheten i samhället. Familjen är den naturliga miljön för alla dess medlemmar och särskilt för barnets utveckling och välfärd. Därför ska familjen ges nödvändigt skydd och bistånd så att den till fullo kan ta sitt ansvar i samhället.

Fru talman! Jag anser att vi inte med tillräcklig tydlighet har lyft fram familjens ansvar och betydelse. Många av de problem som vi ser i samhället i dag – däribland ungdomsbrottsligheten – är ytterst ett resultat av en familjepolitik som har förts av det maktbärande partiet Socialdemokraterna.

Barn har rätt att få växa upp i en trygg familjemiljö som är präglad av lycka, kärlek och förståelse. Av all tillgänglig statistik vet vi i dag att äktenskapet är den bästa förutsättningen för familjestabilitet. Den nära relationen i en familj är en god förutsättning för att barnet ska uppnå en harmonisk utveckling av sin personlighet.

Frågan är varför vi i varje parti i dag ska ge så mycket kraft – trots allt är jag glad över att Socialdemokraterna har en viss tröghet, lite betänksamhet och reflexioner i den här frågan – åt en fråga som i realiteten ändå fungerar bra i relation till andra frågor i samhället. Men hur mycket arbetar vi med frågan på vilket sätt vi ska stödja och hjälpa familjerna så att de blir en ännu bättre organisation för den unga generationens uppväxande?

Under de senaste decennierna har man i stället försvagat familjens betydelse i samhället. Jag har aldrig krävt något från den här talarstolen, men i dag kräver jag en utvärdering av vad de senaste fattade besluten inom familjepolitiken har inneburit för det goda samhället där alla människor är trygga. Har människor fått det bättre i vårt samhälle för att vi har gjort dessa ingripande förändringar när det gäller människors livsförhållanden, familjesituationer och annat? Eller kan det rentav vara så att en hel del människor har fått det sämre, om man ser till det breda spektrumet? Vi behöver ta reda på det.

Fru talman! Jag protesterar mot alla förändringar som görs för att ändra det som fungerar bäst samtidigt som vi åsidosätter ansträngningar mot det som inte fungerar i vårt samhälle.

Jag har ägnat mig åt en del studier på området. Jag vet till exempel att barn som växer upp med stabila relationer i familjen har större möjligheter till framgång i skolan och att klara vuxenlivets utmaningar. Jag vet också att barn som kommer från splittrade familjebildningar har större tendens att utsättas för risker att till exempel hamna i kriminalitet.

Jag var nyligen på ett besök i Rio i Brasilien. Jag vill verkligen inte lyfta fram Brasilien som ett föregångsland för Sverige, det är inte det jag avser. Men på en punkt tyckte jag att det var intressant. När barn och ungdomar hamnade i kriminalitet dömdes föräldrarna att aktivt delta i de åtgärdsprogram som upprättades för dessa barn. Därmed lyckades man

åtminstone – om än i liten skala hitintills – få ihop familjerna och få familjemedlemmarna att känna ansvar för varandra.

Vi behöver fri- och rättigheter i en familj. Familjerna måste ha större möjligheter att bestämma. De måste också få lov att ta ett aktivt ansvar i samhället för att man ska råda bot på en hel del av de problem som finns i dag.

Min mor är tyvärr väldigt sjuk. Vi är många i familjen som tar ansvar för henne. Men det hade kanske inte varit lika enkelt om vi inte hade levt i en familj under många år. Människor som lever alltför splittrade liv med kanske 10–15 familjebildningar kan av självklara skäl inte ta det ansvaret, inte ens på ålderns höst.

Till varje barn som ser dagens ljus skulle jag vilja säga: Här får du en familj att växa upp i och leva med. Den kommer att finnas i ditt liv som en trygghet när allt möjligt annat förändras.

Vi kommer aldrig att nå det samhället. Det kommer alltid att finnas situationer där familjer av skilda skäl inte kan hållas samman, men det hindrar inte att vi har en bild av vad som behöver stärkas för att man ska få en ökad trygghet i de nära relationerna. De flesta av oss kan bara gå till oss själva. Vad har det betytt i vårt liv att vi har haft trygga, nära relationer?

Barnkonventionen talar om att man ska ge familjer nödvändigt bistånd och nödvändig trygghet. Det behöver inte barnkonventionen göra, för det kan jag och många andra också göra. Det behöver vi alla göra. Vi kan ge unga föräldrar och familjer betydligt bättre förutsättningar att klara av sina relationer än vad vi gör i dag.

Fru talman! Vi bör ägna oss åt att stärka familjerna, att hitta lösningar på problemet med de många splittrade tendenser som finns, snarare än att ge oss på grundelementa som ger trygghet i samhället.

På grund av det jag nu har sagt är det av stor vikt, anser jag, att äktenskapsbalken lämnas orörd i nuvarande form, så att äktenskap även fortsättningsvis ska ingå av man och kvinna.

Kristdemokraterna har röstat emot en utredning. Nu kommer en utredning till stånd. Jag vill med intresse följa den, och jag hoppas att man i ett bredare perspektiv lyfter fram vad det här betyder för familjebildande, vad det betyder för barnen. Är det bara i vissa sammanhang som vi ska sätta barnen i främsta rummet?

För samhället finns det starka skäl att göra allt för att stärka äktenskapet som en varaktig relation mellan en man och en kvinna och utgångspunkt för familjen. Det gör vi för barnens skull.

Det finns en rad andra ställningstaganden som Kristdemokraterna har gjort både när det gäller vigselrätten och när det gäller andra delar. Det finns tydligt beskrivet i vår reservation nr 2 i betänkandet, som jag också har yrkat bifall till. Men här i dag vill jag särskilt lyfta fram det angelägna i att stärka det som behöver vara starkt för att vi i framtiden ska få ett så bra samhälle som möjligt.

Anf. 5 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! Jag vet inte om det är ett privilegium att få komma upp i talarstolen direkt efter Yvonne Anderssons och Kristdemokraternas anförande i den här debatten, men nu gör jag det.

Först till sakfrågan, fru talman. Det är ju många olika frågor som behandlas i det här betänkandet, men den centrala är just den som handlar om en könsneutral äktenskapslagstiftning eller ej.

Det råder ingen tvekan om vad vi i Vänsterpartiet tycker i den här frågan. Vänsterpartiet har under många år drivit frågan om ett civiläktenskap, som innebär en könsneutral äktenskapslagstiftning som samhället tar hand om. De juridiskt bindande vigslarna sköts av samhället och den religiösa delen är skild från det som samhället har att lägga sig i genom lagstiftningen. Efter det att man vigts på civil väg av en bland olika samhällsinstanser utvald förrättare, till exempel en förrättare från kommunen som länsstyrelsen har givit ett förordnande, får man själv välja om man ska ha en ceremoni av religiös art eller inte. Det ska vara upp till de enskilda att bestämma det.

Alltså vill Vänsterpartiet ha en könsneutral äktenskapslagstiftning. Hade vi i Vänsterpartiet själva fått bestämma hade vi tillsammans med Folkpartiet, Miljöpartiet, Centerpartiet och andra goda krafter i den här kammaren, förhoppningsvis också Socialdemokraterna, beslutat här och nu att införa en könsneutral äktenskapslagstiftning. Men nu kräver vår lagstiftningsprocess i Sverige att vi utreder frågor, remissbehandlar dem och sedan återkommer till riksdagen med konkreta lagförslag, och så ska också ske i den här frågan.

Jag kan än en gång beklaga att det inte blev en parlamentarisk utredning, som flera talare tidigare har berört här. Men för oss i Vänsterpartiet var överenskommelsen med regeringen en kompromiss, som överenskommelser ofta är, och vi står fast vid överenskommelsen. Vi tycker ändå att det är oerhört viktigt att den här frågan nu kommer att belysas på ett bra sätt genom utredningen. Vi skulle gärna vilja att utredningen kom fram med sitt förslag mycket tidigare än vad den gör. Men nu är det två år som har bestämts, och då är det två år som gäller.

Fru talman! Det som jag inte kan låta bli att beröra är Kristdemokraternas ståndpunkt, som också är känd. Lika känd som Vänsterpartiets strävan efter och krav på en könsneutral äktenskapslagstiftning är Kristdemokraternas ståndpunkt genom deras motstånd mot att alla människor ska behandlas lika och behandlas lika inför lagen i det här landet.

Fru talman! Jag satt och läste Kristdemokraternas reservation. Jag har ju många gånger tagit upp hur moraliserande Kristdemokraterna är i sina uttalanden och ståndpunkter, framför allt hur tydligt diskriminerande de är. Jag tog och bytte ut några ord i Kristdemokraternas reservation. Till exempel bytte jag ut "homosexuella" mot "svarta och judar". "Man och kvinna" bytte jag ut mot "vita personer". Då blev innehållet i deras reservation kanske än mer tydligt.

Det är inte alla människors lika värde som Kristdemokraterna pläderar för i den här kammaren och i talarstolen, utan det man pläderar för är en ordning där en viss form, en viss familjegemenskap som Kristdemokraterna tycker är naturlig, är den som ska råda. Det är den som också ska vara den ledande, och det är den som ska stärkas av samhället och det är den som ska få allt stöd. Men hör inte Yvonne Andersson och Kristdemokraterna att de säger emot sig själva? Ge familjer bättre förutsättningar, säger Kristdemokraterna. Men, Yvonne Andersson, det finns ju många olika familjeformer i vårt avlånga land. Varför är det bara de familjer som består av man, kvinna och barn som ni väljer att lyfta fram?

Familjer som består av två män med barn eller två kvinnor med barn eller varför inte ensamstående med barn är också familjer. Varför ska ni nedvärdera de familjerna? Varför ska inte de få lov att åtnjuta samma rättigheter och samma juridiska skydd i lagstiftningen? Varför vill ni framhålla den heterosexuella familjen framför andra familjer?

Och talet om barn kan man ju inte låta bli att bli upprörd över, för det Yvonne Andersson gör, fru talman, är att hon osynliggör alla de barn som växer upp med ensamstående föräldrar, alla de barn som växer upp med föräldrar som inte är deras biologiska föräldrar och alla de barn som växer upp med föräldrar av samma kön. Vart tar alla de barnen vägen, Yvonne Andersson och Kristdemokraterna? Varför lyfter ni aldrig fram deras rättigheter?

Naturliga rättigheter, säger Yvonne Andersson, och tar Brasilien och Rio som exempel. Brasilien är på ett sätt ett föregångsland och ett av de länder som väldigt tydligt i FN-sammanhang har krävt en HBT-konvention, alltså en konvention i FN för homosexuellas rättigheter, men har blivit nedröstade av en majoritet som har samma ståndpunkter som Yvonne Andersson. Men det är bra att Yvonne tar Rio och Brasilien som exempel.

Just när vi debatterar den här frågan passar Yvonne Andersson på att prata om splittrade familjer. Men det är inte enbart heterosexuella familjer med man, kvinna och barn som inte är splittrade – tvärtom, Yvonne Andersson. Det finns många andra familjeformer där man inte är splittrade och där man väljer att leva efter samma norm som Yvonne Andersson eftersträvar, nämligen att man ska leva i en parrelation tillsammans med sina barn. Varför slåss inte Yvonne Andersson även för de kärnfamiljer som kanske inte är heterosexuella utan kärnfamiljer som består av andra föräldrar som kanske är av samma kön?

I själva verket, fru talman, är Kristdemokraternas tal om barn i det här sammanhanget ett sätt att vifta bort korten, ett sätt att spela bort korten och framför allt ett sätt att försöka skyla sin diskriminerande synpunkt. Det ser man väldigt tydligt när de raljant i sin reservation skriver: ”Man kan inte heller anse det diskriminerande att heterosexuella inte får registreras som partner.” Nej, men det är ju inte det som frågan handlar om. Det är ungefär lika raljant som när Länsstyrelsen i Västra Götaland skriver att det ur jämställdhetssynpunkt inte är jämlikt att homosexuella män inte får tillgång till insemination.

Hur ska det gå till? Det har för övrigt er egen partiledare lyft upp i olika debattsammanhang, att han tycker att även homosexuella män ska få tillgång till insemination.

Det är nu, när vi kommer så här långt i de här frågorna, som Kristdemokraternas rop blir mer och mer ihåliga. Det har de för övrigt varit hela tiden, men det är nu de känner att de har nästan alla emot sig. Till och med Moderaterna har ju ställt upp på en bred översyn av lagstiftningen. Det är bara Kristdemokraterna som står ensamma i den här kammaren och vill tillbaka. De vill tillbaka till någonting som står för patriarkala maktstrukturer, tillbaka till någonting som står för diskriminering och förtryck, förtryck av kvinnor, förtryck av minoriteter av olika slag.

Yvonne Andersson frågar: Vad är det vi diskuterar? Är det här en samhällsdiskussion? Ja, självklart är det vad det handlar om. Det är en strukturell fråga. Precis som den strukturella rasismen finns den hetero-

normativa strukturen i samhället som inte inkluderar alla som bryter mot den vita, medelålders heterosexuella mannen som norm.

I det här betänkandet finns ju en rad olika frågor, och Vänsterpartiet har reserverat sig till förmån för bland annat att vi ska avskaffa betänketiden vid äktenskapsskillnad, att vi ska ta bort rätten att överklaga domar som innebär att man har bestämt om en äktenskapsskillnad eller att ett partnerskap ska upplösas. När lagutskottet var i Hovrätten för Nedre Norrland fick vi reda på att de flesta fall som de avgör där rör personer som i tingsrätten har skilt sig men sedan vill dra tillbaka sin skilsmässa. Det tycker vi inte att samhället ska stå för.

Fru talman! Vänsterpartiet står bakom alla de reservationer som vi har avgivit och även de särskilda yttranden som vi har lyft upp. Jag tycker också att det är glädjande att vi i utskottet är överens om att frågan om att slå samman så att partnerskapsförrättare och vigselförrättare blir ett uppdrag ska lösas innan nästa val, alltså att det inte är med i den här utredningen.

Eftersom min talartid är slut sedan en och en halv minut vill jag med det här yrka bifall till reservation nr 5. I övrigt står jag bakom Vänsterpartiets reservationer. I de fall där jag står bakom utskottsmajoriteten stöder jag denna.

Anf. 6 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Tasso Stafilidis tar upp riktigt grundläggande saker, så det finns all anledning att ta replik. Alla människor är lika och alla människor ska vara lika inför lagen. När jag talar om familjen talar jag om en liten organisation. Jag talar om en kärnpunkt. Olika organisationer har olika uppgifter. Då talar vi om en uppgift som är att ta hand om barnen. Det kanske man kan ha speciella namn för, eller hur? Man är inte olika inför lagen för att man har olika namn på saker. Kristdemokraterna har varit tydliga om att den lagstiftning som handlar om den juridiska samlivnadsformen mellan människor som är av samma kön mycket väl kan utvecklas och bli ännu mer lik den som gäller för äktenskap. Men det behöver inte heta samma sak, absolut inte. Det är inget diskriminerande att inte alla har samma namn. Det är inte diskriminerande att det är olika.

Sedan väljer Tasso att skriva om vår reservation. Det är väl inget svårt att skriva om reservationer. Det går att skriva om Vänsterpartiets reservationer i vissa sammanhang så att de blir rent fascistiska. Men det är väl inte sådant vi ska ägna oss åt i parlamentet? Det är det väl ändå inte?

Jag sade också med väldigt stor tydlighet att jag inte tog Brasilien som ett exempel. Det här var en händelse som jag mötte i Brasilien. Jag tyckte på en punkt att det här var en viktig grej, att också föräldrar tar ett ansvar för att deras barn ska komma tillbaka och inkluderas i samhället. Det tycker inte jag är knäppt på något sätt.

Man osynliggör väl ändå inte, Tasso Stafilidis, för att man anlägger ett brett perspektiv? Vi har inte osynliggjort några barn för att vi talar om vad som kan vara den del som man vill utveckla ytterligare för att det ger ökad styrka. Det måste vara något fel när Tasso läser detta, för det är inte ens logiskt.

Anf. 7 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Jag tror inte att Yvonne Andersson har hört vad hon själv har sagt i sitt anförande. Det verkar över huvud taget inte som om Yvonne Andersson har läst sin egen reservation, för jag kan inte hitta något ställe i denna reservation på s. 27–29 där det står att ni lyfter fram och värnar om de här barnen. Jag försöker läsa om och om igen men det är helt omöjligt att hitta någonstans där Yvonne Anderson och Kristdemokraterna lyfter fram alla barn som lever med en annorlunda familjeform än den som Yvonne Andersson så starkt står och slår sig för bröstet för.

Var, Yvonne Andersson? Var i ditt anförande lyfter du fram barnen som växer upp tillsammans med två pappor eller två mammor eller alla de barn som växer upp med ensamstående föräldrar? Var? Visa det! Vi kan leta i protokollet i morgon också. Det finns ju ingenstans.

Jag tycker att det är bra att ni är tydliga i den här frågan, men från och med nu ska vi andra också vara väldigt tydliga i den här frågan. Det ni gör är att ni försöker komma in i något som ni egentligen inte står för. Ni skriver i er reservation om lagen om registrerat partnerskap som tillkom 1994 och trädde i kraft 1995. Ni lyfter upp den som likabehandling och lika rättigheter.

Men när var det som Kristdemokraterna på något sätt tillförde något eller hjälpte till för att den lagen skulle komma till? Ni har ju varit motståndare till varenda en av de reformer som har kommit sedan urminnes tider i den här kammaren! Det är nu ni försöker tala väl om partnerskapslagen, när ni ser att vi vill få bort den eftersom den är diskriminerande. Varför säger ni inte som det är? Varför försöker ni lyfta upp alla människors lika värde när ni inte tycker så?

Anf. 8 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag tycker att Tasso Stafilidis faktiskt gör sig skyldig till något som är mycket osmakligt. Det är när man hela tiden anmärker på det som inte finns med. Jag har i många sammanhang, i debattartiklar och annat, framfört att det är väldigt viktigt att vi ser till alla barn. Men det innebär inte att man vid varje enskilt tillfälle kan lyfta fram allt samtidigt. Det finns väldigt mycket som saknas också i Tassos anförande som jag skulle kunna framhålla: Varför säger man inget om det, det och det?

Nu säger jag att jag lyfter fram en grundidé om vad som behövs i ett samhälle för att det ska gå framåt. Sedan kommer det alltid att finnas andra former, andra situationer och andra människor där vi alltid naturligtvis behöver stötta. Vi behöver alltid stötta våra barn. Vi behöver alltid stötta familjebildningar och nära relationer. Men man kan ändå lyfta fram vad som över tiden i all tillgänglig statistik har visat sig vara det som är mest stabilt. Vi kan lyfta fram detta som det vi ska jobba vidare med. Så gör man ju i alla byggprocesser och allt kunskapsskapande. Man bygger vidare på det som visat sig vara stabilt. Det är vad vi försöker göra. Det innebär inte att man inte också försöker med något annat.

På samma sätt är det om jag berömmar en kollega för tydlighet. Det kan jag göra med Tasso. Ni har aldrig varit otydliga i den här frågan. Det har jag aldrig beskyllt er för. Men jag har för den skull inte sagt att Moderaterna är otydliga, även om jag kanske i dag tycker att de är otydliga i

den här frågan. Man säger inget om någon annan för att man säger något om det här fenomenet. På samma sätt har jag gjort i anförandet i dag. Jag har lyft fram något som jag tycker är väldigt viktigt. Men för den skull har jag inte åsidosatt några andra relationer eller barn.

Anf. 9 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Nu har inte Yvonne Andersson någon repliktid kvar. Men hon har möjlighet att sätta upp sig på talarlistan och kanske ge oss ytterligare svar och förklaringar.

Problemet med Kristdemokraternas ställning i den här frågan är att Yvonne Andersson påstår att man ser även till andra barn men att man här inte har tagit med dem. Jag har försökt att leta, leta och leta. Jag har inte hört Yvonne Andersson säga det i någon debatt. Jag har inte sett en enda motion från Kristdemokraterna i den här frågan. Det finns ingenting.

Hur kan Yvonne Andersson ändå stå här och påstå att Kristdemokraterna stöder alla andra former och alla andra situationer som kan stärka barn när de aldrig någonsin har lyft fram dem? Det är vad jag tycker är allvarligt. När Yvonne Andersson använder barnen som slagträ i debatten får Kristdemokraterna också stå till svars för att de inte lyfter fram alla barn.

Ni har inte lyft fram alla barn i ett enda annat sammanhang. Ni lyfter enbart fram de barn som tillkommer i heterosexuella familjer och de barn som har en mor och en far. Alla andra barn glömmes ni bort. Ni synliggör dem inte. De finns inte för er. Alltså ska de inte ha samma juridiska skydd och sociala skydd som andra barn har som har föräldrar som i dag skyddas i lagstiftningen.

Det är ett problem att Kristdemokraterna utger sig för att vara någonting men i stället visar att de är någonting helt annat. De är inte barnens beskyddare *number one*. Det är tvärtom. De är vissa barns beskyddare medan de struntar i alla andra.

Anf. 10 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Det är heta känslor i de här frågorna. Rubriken är *Äktenskap, partnerskap och samboende*. Det finns många historier att berätta om de frågorna.

Vi kan se på äktenskapets historia. Äktenskapet är väl inte någonting som från början kom till för att beskydda några barn. Det handlade snarare om att slå ihop egendomar och se till att behålla makten inom vissa klaner, familjer eller vad det nu var. Äktenskap handlade länge om makt över pengar eller makt över kvinnor.

Trots dess mindre trevliga historia är familjen ett bra forum för barn att växa upp i. Därför tycker Centerpartiet att det är väldigt bra att öppna den möjligheten för fler. Centerpartiets ståndpunkt när det gäller könsneutral äktenskapslagstiftning har vi väl beskrivit i vårt särskilda yttrande nr 1 i betänkandet.

Det hade vi också till grund när vi för ett år sedan beslutade här i kammaren att tillkännage för regeringen att man skulle tillsätta en parlamentarisk utredning. Vi var många som var glada den dagen och tänkte: *Yes!* nu har vi kommit en bit på vägen. Man kan fundera så här inte riktigt ett år men ett bra tag efteråt: Vad hände sedan? Vart tog det vägen?

I slutet av januari hade Bodström kommit till skott såtillvida att han tillsatte en ensamutredare som har ett uppdrag som ska presenteras våren 2007. Det var inte riktigt i linje med vad lagutskottet hade tagit ställning till och sagt att regeringen skulle göra. Då tänker man: Självklart kommer det en enig reaktion från ett enigt lagutskott som säger: Nu var det detta vi sade. Självklart måste regeringen också följa det.

Men så var inte fallet. Det var snarare tvärtom. Vi har två som har reservationer i dag. Men i deras reservationer handlar det mer om synpunkter på utredningen över huvud taget. Centerpartiet har tillsammans med Folkpartiet ett särskilt yttrande. Vi påpekar där att direktiven är i linje med hur vi tycker att det ska vara. Men regeringen har inte följt det uppdrag som riksdagen, Sverige högsta beslutande organ, har gett om hur det ska vara.

Man blir lite fundersam. Jag har tagit fram anförandena från förra årets debatt för att se lite grann vad Socialdemokraterna sade i debatten. Det var väldigt mycket. Mina åtta minuters talartid räcker inte till att ta upp hela anförandet. Vi diskuterade bland annat hur lång tid det skulle ta. Vi hade lite diskussioner om att vi hade lite olika synpunkter. Det var viktigt att ha debatt i de olika partierna för att komma fram till ett ställningstagande.

De allra flesta partier är rätt tydliga i sina ställningstaganden, utom ett parti som både vill ha kakan och äta upp den. Det är Socialdemokraterna. Samtidigt som man var med på att man skulle ha en utredning vill man ändå inte riktigt se till att det blir någon fart i det. Det vittnar Bodströms agerande om när han tillsätter en ensamutredare som har drygt två år på sig.

När vi diskuterade tidsperspektiv sade Marianne Carlström i sin replik: Självklart kan man inte hasta i ett sådant arbete och göra det hur fort som helst, men det här är inte ett arbete som behöver ta årtal som skedde förr. Våren 2007 räknat från våren 2004 är tre år. Till det kommer sedan remisstider för att därefter lägga fram ett förslag.

Självklart blir man lite fundersam. Vi var eniga för ett år sedan om att vi skulle ha en parlamentarisk utredning. Skillnaden mellan en ensamutredare och en parlamentarisk utredning är att i en parlamentarisk utredning finns alla partier representerade. Man måste någonstans ta till sig den erfarenhet och kunskap som finns och lagstiftningen runtomkring. Men man måste också ta ställning.

Där kan man inte gömma sig undan. Det finns också protokoll och en offentlighet om hur processen går framåt. Med en ensamutredare har man möjligheten att hela tiden hänvisa till det och säga: Vi har tillsatt en utredning. När man i de sammanhangen påstår sig vara progressiv, med och framme har man utredningen att hänvisa till.

Å andra sidan kan man också gömma sig bakom: Men vi har ju en utredning, och det tar lite tid. Hur känns det att sitta där som socialdemokrat och känna att man har Kristdemokraternas stöd i att det tar lite tid och att det är lite trögt? Jag har tonårsbarn hemma. Min bild av hela det här agerandet går att jämföra med en dokusåpa.

Regeringen kan jämföras med tävlingsledningen som själv bestämmer och sätter regler. Den kastar in lite nya bollar lite här och där allteftersom spelet fortgår. När man känner: *Whoops*, nu är det på väg lite där! då kan man kasta in något lite här i stället.

Inte var det riktigt det jag tänkte mig den första tisdagen jag gick igenom draperiet in till kammaren och tog plats i Sveriges högsta beslutande organ. Jag ser fram emot lite svar från Marianne Carlström på det här området om hur man har resonerat och varför man gömmer sig bakom detta.

I betänkandet har jag också en del motioner som handlar om bland annat bankers möjligheter att vara en del i ett förtryckande samhälle. I det har jag inte lyckats komma fram. Jag har förstått att det är motioner som har väckts många gånger, och de kommer säkert att väckas fler gånger. Den reservation jag vill yrka bifall till är nr 8.

Den handlar bland annat om människor som i dag har gemensamma lån men ändå väljer att skiljas. Då är det banken som avgör om de har rätt att skiljas från lånen eller inte. Jag har ett exempel på en kvinna som som tur var i gott samförstånd skiljde sig från sin man. Banken vägrade trots bodelning att skilja lånen åt. I sex år stod hon kvar som borgensman för lånet. När hon tillsammans med sin nya man ville bygga hus fick hon ordna fram en ny borgensman som gick in i hennes ställe för det förra lånet.

Jag vet att det inte är helt enkelt och att det också får andra effekter. Men det skulle ha känts bra om man åtminstone börjat plocka upp frågorna och sett på vilket sätt man ska kunna gå in för att stärka den svagare parten i en sådan situation. Det ligger i sakens natur i det maktspel som finns mellan kvinnor och män, där kvinnor kanske har varit mer utsatta, att också ekonomin har en betydande del i det fortsatta förtrycket. Trots skilsmässa kommer man inte ifrån den biten.

Anf. 11 MARIANNE CARLSTRÖM (s):

Fru talman! Vi människor är olika; det är det som gör livet spännande och oväntat. Vi väljer också att leva våra liv på olika sätt. Samhället förändras hela tiden, och vår syn på livet och våra värderingar ändras. Det är vår uppgift i riksdagen att anpassa lagstiftningen till dagens värderingar. I dag ska vi debattera äktenskap och partnerskap – ett ämne som väcker känslor hos de flesta.

Regeringen har nu beslutat om den utredning som vi debatterade här i kammaren för snart ett år sedan. Utredningen kommer att arbeta under två år med frågan. Under den tiden är det viktigt att vi alla deltar i de diskussioner som kommer att föras. Vi har ju också möjligheter att bidra till opinionsbildningen. Det finns en stor majoritet för att utreda och gå vidare med denna fråga. Men det finns också en avvikelse från den linjen, och en hel del detaljsynpunkter.

Flera här har tagit upp att det blev en enmansutredning. Om det vill jag bland annat säga att det kommer att vara två olika referensgrupper. Det kommer ju också, som alltid när det gäller en enmansutredning, att finnas sakkunniga och experter som kan knytas till utredningen. Jag tror att det här kan bli väldigt bra.

Är två år mycket? Vi vet ju alla att det tar tid med utredningar. Riksdagen kritiserar ofta för att vi har för kort tid numera. Förr satt utredningar väldigt länge – kanske alldeles för länge många gånger. Men det är bra att det tar lite tid och att man får tillfälle att diskutera, debattera och driva opinion medan utredningarna pågår.

Det finns en massa reservationer – 15 stycken – till betänkandet. Jag ska inte kommentera alla i det här första anförandet. Moderaterna har synpunkter på direktiven till utredningen. De vill inte pröva att civiläktenskap ska inrättas. De har också andra utgångspunkter för utredningen än vad majoriteten har.

Kd har sin utgångspunkt i FN:s barnkonvention, och försöker i vanlig ordning ta monopol på begreppet barnens bästa. Det begreppet är inte entydigt. Vi vill alla barnens bästa, men vi agerar på olika sätt för att uppnå det. Ingen har tolkningsföreträde.

Det är så lätt att säga barnens bästa. Men vad menar vi egentligen, och varför kan vi inte vara överens? Att vi alla vill barnens bästa kan ingen tvivla på. Det är viktigt hur vi ordnar det bra för barnen. Det finns inte *en* lösning, utan det finns många.

Jag tror att det viktigaste är att vara älskad för den man är och att också få vara den som man är. Det är viktigt att få leva i trygghet, både emotionellt och materiellt, att ha bra vuxenkontakter, goda förebilder och god omvårdnad och att inte bli diskriminerad.

Den sexuella läggningen gör inte att barn mår dåligt. Vi vet också att barn till skilda föräldrar inte mår sämre än andra barn.

Vad är en familj för kd? Det har jag funderat på mycket. För mig ser en familj väldigt olika ut. Jag har runtomkring mig människor – homo-sexuella, vanliga familjer och splittrade familjer. Men i de allra flesta fall mår barnen väldigt bra. De har någon som bryr sig, och de har trygghet.

För oss socialdemokrater är alla barn lika viktiga. Det är självklart att vi slår vakt om familjen och om äktenskapet. Det gör alla goda medmänniskor. Men som politiker kan vi inte blunda för hur världen ser ut. Alla barn och alla vuxna har rätt till ett gott liv, och vi har rätt att bli respekterade för det sätt som vi väljer att leva våra liv på. Så är ju också kd ensamma i sin reservation. Jag yrkar avslag på den.

Det finns också en massa andra reservationer som jag väljer att inte kommentera här. Nästan alla reservationer var uppe förra gången som vi debatterade frågan. Vi har också gjort det hela ganska kort i betänkandet, och svarar med samma motivering som vi hade för ett år sedan.

Jag avslutar med att yrka avslag på samtliga reservationer och bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 12 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Vi lever väl alla i det här samhället med olika typer av vänner och olika typer av familjer omkring oss. Jag har flera vänner och nära släktingar som har separerat, och jag har också flera vänner som lever i samkönade relationer med barn. Det är inte det som jag talar om. Jag uppskattar dem alla, och jag tror att det är viktigt att vi säkrar de nära relationerna på många olika sätt.

Men när vi talar om familj så talar vi om många olika familjer. Familjebegreppet är ett intressant begrepp som jag tror behöver problematiseras. Det är rätt komplext i det samhälle som vi lever i. Förr var en familj automatiskt de biologiskt kopplade banden mellan biologiska föräldrar och deras barn. Nu är det inte på samma sätt längre när vi använder familjebegreppet. Det gäller kanske snarare de relationer där folk lever tillsammans. Jag vet faktiskt inte, för jag har upptäckt att människor i samhället väljer sin familj. Det kan mycket väl vara föräldrar som lever

på olika ställen och som är biologiskt förankrade. Andra kanske väljer att kalla det hushåll som man lever i för sin familj. Det är väldigt olika.

När jag i mitt anförande försökte sikta in mig på familjer och barnens bästa så var jag inte så ensidig att jag valde bort några barn eller vissa familjebildningar. Det är möjligt att mina meningsmotståndare i begreppet äktenskapsfrågan av hävd och gammal vana väljer att se med fördomar på mitt anförande. Men jag valde faktiskt inte att se det så.

I vilket fall som helst tror jag – och det vill jag slå fast – att en familj med biologisk förankring är oerhört viktigt för en människa. Jag tror också att det är viktigt med nära relationer.

Anf. 13 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det blev inte tid till någon riktig fråga här.

Förr var det familjer, säger Yvonne Andersson. Om jag ser tillbaka på hur det ser ut i min släkt kan jag säga att det i min pappas familj fanns tre bröder. Så sades det, men de var inte biologiska bröder. Det var inte den biologiska mamman och så vidare. Det var alltså en väldig röra, men det var en familj. Det var en bra familj, och det har gått bra för samtliga barn. Så kan det se ut i en familj. I den här familjen har man slagit vakt om sina barn.

Titta på hur det såg ut på landet! Man tog hand om varandras barn. Det kunde vara oäkta barn, som man sade på den tiden. Någon granne avled, och så tog man hand om det barnet också. Det fanns fosterbarn som så småningom räknades som biologiska barn.

I dag, när vi har en helt annan familjebildning, så är det ännu viktigare att man fortsätter på samma sätt och slår vakt om barnen och skapar en trygghet för dem. Man måste ta hand om alla.

Anf. 14 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Nu har vi ju inte så väldigt många samhällen där alla tar hand om alla. Marianne Carlström säger här från talarstolen att det inte är så att barn från splittrade förhållanden mår sämre än barn från stabila familjer. Då frågar jag: Var finns den kunskapen? Var finns den statistiken? Var finns den forskningen?

Anf. 15 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik:

Fru talman! För ett år sedan, samma dag som vi hade den här debatten i kammaren, kom det en utredning som visade att barn till skilda föräldrar inte mår sämre än barn i familjer. Under den tid som jag satt i utredningen om huruvida homosexuella skulle få adoptera barn läste jag att det inte finns något som entydigt säger att barn till skilda föräldrar eller i splittrade familjer mår sämre. Det är inte familjebildningen som har betydelse, utan det är relationen, hur man tar hand om varandra, vilket stöd man får i familjen och i samhället.

Nu handlar det om att tillåta ytterligare en typ av familjebildning som ska göra att man skapar en trygghet för barnen. Det tycker jag är viktigt. Det viktiga för de här barnen är ju att ha en rättslig trygghet samtidigt som man har en emotionell trygghet. Den kan bara vi här i Sveriges riksdag ge dem.

Anf. 16 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Detta är mycket intressant. Föregående replikskifte klar- gjorde en hel del. Det känns som om Marianne Carlström är rätt på det klara med vad hon tycker i den här frågan. Nu är det inte bara du som står för ert partis ståndpunkt. Någonstans känner jag att det är där som frågan fortfarande ligger. De allra flesta partier har tagit ställning för vad man tycker i den här frågan. Förra året fanns det inget klart ställningsta- gande. När kommer ett klart ställningstagande från Socialdemokraterna i frågan?

Anf. 17 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag sade redan förra året att vi inte har diskuterat färdigt i den frågan. Det räcker inte att vi i vår riksdagsgrupp har en diskussion. Det här är en fråga för hela partiet. Vårt högsta beslutande organ är parti- kongressen. Vi har kongress i november. Nu har jag inte sett några kon- gressmotioner ännu. Det arbetar man med just nu, men jag kan nästan lova att den frågan kommer upp på kongressen. Man kan kanske vänta sig ett avgörande efter det. Det är vad jag hoppas på.

Anf. 18 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Det var intressant. Då avvaktar vi det.

Den andra biten som jag tog upp handlade om ekonomiska frågor som slår extra hårt mot kvinnor som har varit utsatta för misshandel, som behöver skilja sig eller lämna maken. I en motion har jag tagit upp för- säkringar och skadestånd. Nu har vi tagit ställning för att skadeståndet inte ska vara med i bodelningen, och där har vi också en utredning som är på gång. Det känns mycket bra. Det var väldigt många motioner och väldigt många som tryckte på i den här frågan.

I den här motionen tog jag också upp bankväsendet, och det har jag också en reservation om. Så fort man lyfter upp den frågan säger man: Oh, det är civilrättsliga avtal. Och det kan man inte göra någonting i, om, för, med och så. Jag tycker att det är lite spännande när man hör att det inte går att göra någonting åt saker och ting. Det är klart att det gör. Det är rätt intressant att fundera på vad det är som gömmer sig bakom när man säger att det inte går att göra någonting åt det. Ofta finns det en hel del strukturer i samhället som vi alla är uppväxta med och uppfostrade utifrån. Vi vet vår plats, och vi vet vad som gäller eller inte.

Jag kanske inte har exakt rätt lösning på hur det ska se ut, även om jag har målat upp det i min motion. Det borde ändå vara av intresse att titta på de här frågorna och se över det här. Jag möter många kvinnor. Jag tror att vi skulle kunna ha en heldag här där de paraderar förbi och talar om hur detta har fungerat för deras del. En sak är om man tittar på lagen och säger att det finns saker och ting som ska göra att kvinnor inte ska behöva hamna snett på grund av detta. Men när man möter alla kvinnor som trots allt gör det får man ju fundera på om det är kartan eller verk- ligheten vi ska gå efter för att försöka göra någonting åt detta. Hur ser du på det?

Anf. 19 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Svaret har ju Annika Qarlsson redan läst förstås. Det är samma som förra gången. Jag ska ärligt säga att det inte är någon fråga

som jag har engagerat mig jättemycket i. Men trots allt har jag också varit ute mycket på kvinnojourer och träffat många kvinnor. Jag har aldrig mött någon som personligen har tagit upp detta med mig. Men jag kan lova att om det väcks ytterligare en motion i denna fråga, och det kan man nog lita på, ska jag titta på frågan lite noggrannare för egen del och se om jag kommer att övertygas ännu mer av experterna eller om jag kommer att följa Annika Qarllssons linje.

Anf. 20 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Jag vill ta vid där Annika Qarllsson inledde. Det gäller Socialdemokraternas syn på de olika konkreta frågorna som vi ska diskutera i detta betänkande. Jag citerade tidigare vad som står i Justitiedepartementets verksamhetsplan, nämligen att de familjerättsliga lagarna inte ska innebära en omotiverad särbehandling av homosexuella. Det är en princip som rimligtvis borde vägleda den nu sittande regeringen i dess arbete, får man förutsätta.

Annika Qarllsson tog upp Socialdemokraternas ståndpunkt i själva huvudfrågan om man ska ha en gemensam äktenskapslagstiftning eller inte. Den frågan tänker jag inte upprepa.

Men, fru talman, vi har ju ett antal andra frågor som är mycket viktiga så länge vi har separata lagstiftningar för äktenskap respektive partnerskap. Det gäller till exempel frågan om att det finns ett separat uppdrag för förrättande av borgerlig vigsel och ett annat av förrättande av partnerskap. Vi vet att nästan 30 % av dem som är borgerliga vigselförrättare fortfarande inte förrättar partnerskapsцерemonier tio år efter att partnerskapslagen kom till stånd.

Vad anser Socialdemokraterna? Anser Socialdemokraterna att de olika bestämmelserna som i dag åstadkommer rättslig särbehandling när det gäller formerna och villkoren för ingående av partnerskap i förhållande till äktenskap ska utjämnas eller inte? Varför har Socialdemokraterna dröjt med att titta på denna fråga i fem år efter riksdagens tillkännagivande 2000?

Anf. 21 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag håller med om att detta har tagit tid. Det var en rad omständigheter som gjorde att det här inte kom fram i tid. Det måste ske i samband med ett nytt val. Det är ju då vi väljer partnerskaps- och vigselförrättare. Det borde ha gjorts före 2002 om det skulle ha gällt i det valet. Nu gjorde det inte det, men nu kommer det, Martin Andreasson. I nästa val kommer det bara att utses vigsel- och partnerskapsförrättare. Det blir ett enda uppdrag. Där är vi helt eniga med departementet. Frågan är på väg till riksdagen, och det ser ut som om det finns en enighet hos en majoritet i lagutskottet och, förmodar jag, även hos riksdagens ledamöter.

Anf. 22 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Den här frågan är ju en följetong. Riksdagens tillkännagivande kom 2000, men redan sommaren 2003 meddelade justitieminister Thomas Bodström i ett frågesvar till riksdagen att han hade tagit initiativ till en lagändring för att göra partnerskapsförrättare och vigselförrättare till ett gemensamt uppdrag. Han räknade med att en departe-

mentspromemoria om denna fråga skulle vara färdig före 2003 års utgång. Det står att läsa i detta frågesvar som överlämnades för nästan två år sedan.

Nu är det tredje gången som Socialdemokraterna säger att det har tagit lite tid, men nu lovar man att man äntligen ska komma till skott. Frågan är vad det är som gör att det här beskedet är mer värt än de två tidigare. Och förresten, Marianne Carlström, vart tog den där departementspromemorian vägen?

Anf. 23 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik:

Fru talman! 2003 hände det ändå ingenting, för det är ju inte förrän 2006 som det ska utses nya förrättare. Det är ju fyraårsmandat för dem också. Och som jag sade: Lagändringen är på väg! Den kommer att ligga på riksdagens bord i dagarna, och vi får möjlighet att besluta om den frågan. Det finns ju enighet om den.

Att det har tagit så här lång tid kan också bero på att varje gång vi står här i lagutskottet så talas det om nya utredningar, och man vill i princip ha allt nu. Men vi har inte de resurserna. Departementet har inte de resurserna att man kan ta fram varenda lagstiftning direkt. Det innebär ju ganska mycket arbete, och vi har en hel del stora ärenden. Då räcker varken tiden eller pengarna till.

Anf. 24 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Miljöpartiet har inte några särskilda yttranden eller reservationer i betänkandet, vilket vi troligen hade haft om vi hade haft den möjligheten, men det beror ju på att vi inte har någon ordinarie ledamot i utskottet.

Rätten att ingå äktenskap är en mänsklig rättighet. Det kan man se i artikel 12 i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Då är det ganska självklart att vissa människor inte ska undantas på grund av sexuell läggning. Från Miljöpartiets sida tycker vi att det är bra att det nu äntligen tillsatts en utredning om en könsneutral äktenskapslag. Vårt parti har redan tagit ställning, också på partikongresser, för flera år sedan.

Sedan går jag över till den fråga som har debatterats ganska mycket av tidigare talare. Jag tycker att det borde ha varit en parlamentarisk utredning, men nu är det viktiga att utredningen kommer fram med resultat. Formerna för utredningens tillsättande får tas upp i KU.

Många av de motionsyrkanden som betänkandet behandlar kommer upp i den här utredningen, men låt mig ändå peka på några av Miljöpartiets ställningstaganden.

För Miljöpartiet är den enda skillnaden mellan homosexuella och heterosexuella att homosexuella föredrar en person av samma kön. Det är samma form av kärlek, vänskap, respekt, omsorg, lojalitet och ömhet i ett sådant förhållande som när det gäller heterosexuella. Att i lagstiftningen ha äktenskap och registrerat partnerskap är en diskriminerande skillnad, och det är det vi vill få bort, förhoppningsvis ganska snart.

Som ett led i strävan att nå en icke-diskriminerande lagstiftning är det i dag fullt berättigat att kräva en äktenskapslag som gäller lika för alla, oavsett sexuell läggning och könstillhörighet. Partnerskapslagen var ett historiskt viktigt steg i arbetet, men fyller i dag inte samma funkt-

ion. Den blir i stället en tydlig fingervisning om hur lagstiftningen skiljer på heterosexuella och homosexuella. Partnerskap ses ju alltså som ett andra klassens äktenskap, och så ska det inte vara. Miljöpartiet anser att det inte finns några sakliga motiv längre att behålla nuvarande ordning. Partnerskapslagen bör därför avskaffas, och i stället bör en könsneutral äktenskapslag införas.

Människor med samma kön får i dag inte manifesteras sin kärlek eller ge varandra ett löfte med åtföljande rättsligt skydd som andra i lika stor utsträckning. Svenska kyrkan viger inte homosexuella på samma sätt som heterosexuella. Detta system är förlegat. Staten och kyrkan är numera skilda från varandra, och det är dags att ta konsekvenserna av detta fullt ut. Att införa lagar mot diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet är bara meningsfullt till en viss gräns om man samtidigt har kvar system som är institutionellt eller strukturellt diskriminerande, och det menar vi att dagens system är.

Barn som växer upp i stabila relationer, talar Kristdemokraterna om. De stabila relationerna finns oavsett föräldrarnas sexuella läggning. Varför lyfter kd upp stabila relationer i detta sammanhang när det handlar om könsneutralt äktenskap? Alla barn har lika värde, oavsett vilken familjeform de lever i!

Miljöpartiet vill införa ett system med borgerlig vigsel: Två människor som vill vigas ska få samma civilrättsliga vigsel oavsett kön. Svenska kyrkans och andra samfunds vigselförrättande ska inte ha civilrättslig följd. Om enskilda trots allt vill ha en särskild ceremoni i samfund ska de naturligtvis få det, men det är deras ensak. Det ska inte hänga ihop med skapandet av ett civilstånd.

Både 2003 och 2004 har majoriteten i utskottet avslagit motioner men håller med om att det finns anledning att överväga frågan om huruvida samäganderätt borde kunna upplösas i en bodelning. Jag delar synen på att det behövs en översyn av samäganderättslagstiftningen. Det står också i betänkandet att det ska göras. Men vad har hänt, trots regeringens positiva uttalande? Jag ger en sista chans, men har det inte hänt något nästa år blir det en skarp votering. Det gäller även frågan om tidsfrist för bodelning. Det är mycket viktigt att när man väl har bestämt sig så ska inte den ena parten kunna obstruera.

Jag stöder även det Vänsterpartiet och Centern fört fram i reservation om att det alltid ska göras en uppdelning av lån som tagits för gemensamt bruk och att personligt betalningsansvar ska gälla för den make eller sambo som utnyttjar en gemensam kredit efter att äktenskapsskillnad har registrerats. Jag yrkar alltså bifall till reservation 8. Det är bra att Marianne nu öppnar för gehör för dessa synpunkter, för det är en viktig fråga. Många kommer till skada på grund av att man inte har haft möjlighet att bestämma att dela på dessa lån. Det är inte rimligt att vi i dagens Sverige ska ha ett system som värnar om de patriarkala strukturerna.

Vidare anser jag att de socialt konstruerade könsrollerna hämmar både kvinnors och mäns möjligheter att forma sina liv. För att förändra detta anser jag att det krävs en ständigt pågående fri diskussion, inte minst här i riksdagen, och ett medvetandegörande om könsrollerna i skolan, familjen och samhället i stort. Kvinnor och män bemöts olika utifrån konstlade krav och förväntningar på sig själva och på varandra, bland annat på grund av stereotypa uppfattningar om könen. Detta för-

svårar för människor att utvecklas som fria individer. Den ojämställdhet vi ser i samhället i dag, där mannen är strukturellt överordnad kvinnan, beror bland annat på konstruerade könsnormer. Jämställdhet är när alla människor, oavsett kön, är fria att göra sina livsval utan att begränsas av könsnormerna. Det krävs radikala förändringar i samhället och ökad acceptans för människor som utan att skada andra väljer att bryta mot normer och konventioner.

Därutöver anser jag att sexifieringen i medier och reklam måste stoppas. Det tror jag vi alla kan vara överens om i den här kammaren. Det schabloniserade skönhetsideal för kvinnor och män som förmedlas via medierna och modeindustrin behöver ifrågasättas och diskuteras. Det kan göras dels genom konsumentmakt och upplysning, dels genom att ge granskning av reklam och medier hårda och klara direktiv.

Anf. 25 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Varför lyfter Kristdemokraterna upp stabila relationer enbart i detta sammanhang? frågar Gunvor G Ericson. Hur kan man ställa en sådan fråga? Lyfter vi inte upp vikten av stabila relationer i väldigt många sammanhang? Det är viktigt för oss.

Vi talar om stabila relationer, och man talar om diskriminering och så vidare. Det är inte diskriminering för att man vidhåller att det finns vissa fenomen som kan ha olika namn och olika innehåll. Vi talar om stabila relationer. Jag tycker att det helt enkelt är önskvärt att en man och en kvinna som förorsakar ett barns tillblivelse också gemensamt tar ansvar för barnet. Det tycker jag är önskvärt.

Sedan går det inte alltid av skilda anledningar, och då får man självklart lösa det och stödja de möjligheter som finns för att hitta det som är bäst för barnet. Det är dock ingenting som hindrar att man i dessa sammanhang har ett önskestråk om stabila relationer som ger trygghet.

Nu sade Marianne Carlström, och jag befarar att Gunvor Ericson tycker detsamma, att det inte är familjerna som ger barnet trygghet utan att det är riksdagen och annat. Men vi tror på familjens uppgift, och vi kommer att säga det om och om igen. Jag tror också på den forskning som kommit fram till att familjen har ett oerhört stort ansvar för den grundtrygghet som ett barn får med sig.

Vad menar Gunvor Ericson egentligen? Vad ska människor ha för ansvar för de barn de sätter till världen? Ska människor ha något ansvar över huvud taget?

Anf. 26 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra hur ord läggs i ens mun. Yvonne väljer att ta upp ordet ”enbart”, men så sade jag inte. I stället frågade jag varför man i just detta sammanhang väljer att lyfta upp stabila relationer. Eftersom det handlar om könsneutrala äktenskap är det som att indirekt säga att könsneutrala äktenskap inte är stabila relationer.

För mig handlar det om relationer människor emellan, och det måste den sociala familjen kunna ta ansvar för. Men i juridisk mening, vilket är det som vi diskuterar här och nu, handlar det om lagstiftningen, och i den juridiska meningen har det, precis som Marianne också lyfte fram, inte funnits något säkerställt skydd utan man har behandlat människor olika beroende på sexuell läggning.

Självklart finns det barn även i homosexuella familjer, och de måste även ha ett starkt juridiskt skydd. De har alldeles säkert en relation i familjen som gör att det finns en trygghet för barnet. När Yvonne Andersson sade att det är önskvärt att de som bildar familj och skapar dessa barn tar ansvar, tänkte jag för en kort stund: Oj, nu kanske Yvonne Andersson kan tänka sig att ett barn kan ha fler än två föräldrar. Detta har också diskuterats, alltså att det kan finnas fler än två juridiska föräldrar. I ett barns liv kan det nämligen även finnas sociala föräldrar, som tar minst lika stort ansvar som de biologiska föräldrarna, om inte mer.

Anf. 27 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag anser att de biologiska föräldrarna har ett ansvar för barnet som står över annat ansvar. Och jag anser fortfarande att man inte bara kan åsidosätta den biologiska kontakten och den biologiska familjen och säga att den ersätts av en social familj. Jag säger också att det kan vara önskvärt att den biologiska familjen även är den sociala familjen.

Sedan säger Gunvor Ericson att man ska göra uppdraget till ett enda. Det har även andra anfört. Den diskussionen får vi ta senare, men jag kan redan nu presentera vår syn som är att man självklart ska respektera den religionsfrihet som finns i det här landet, som finns i vår grundlag. Den ska respekteras också när man har uppdrag som vigselförrättare eller partnerskapsförrättare. Därför ska detta naturligtvis inte göras till ett enda uppdrag, utan det ska finnas möjligheter att välja för den som förrättar uppdraget.

Det hela beror ju på hur man ser på dessa frågor. För många har relationen mellan människor också ett slags andlig eller religiös innebörd, och då måste man ta hänsyn till det. Det är inte bara att driva frågan utifrån en enda linje. Man måste se bredden i frågorna, och då kan jag inte förstå varför vi från riksdagens sida ska komma med bestämmelse efter bestämmelse om hur det ska ske, i stället för att möta de problem och ändamål som behövs.

Slutligen vill jag säga att det är lätt att stå och tala om respekt för uppfattningar och respekt för människor. Jag skulle önska att vissa partier i kammaren också visade respekt för dem som inte står för de dominerande uppfattningarna.

Anf. 28 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Efter det inlägget, när det talas om biologiskt ansvar, kan man ju fundera på om det även gäller adoption. Jag tror inte att Kristdemokraterna tycker det.

Yvonne Andersson talar om särregler, att man inte ska behandlas lika beroende på om de som ingår ett äktenskap är av samma kön eller om de är av olika kön. Det är den juridiska frågan riksdagen har att besluta om. Om människor sedan på grund av sin tro vill låta viga sig i ett visst samfund ska de självfallet få göra det, men det är ingenting som vi behöver skapa juridiska regler för i riksdagen. Det juridiska äktenskapet ska vi besluta om genom lagar, och det har vi uppenbarligen väldigt olika uppfattningar om.

Anf. 29 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! Jag ska gå över till att tala lite ekonomi och juridik. I min advokatbyrå fick jag för ungefär tre år sedan besök av Berit, en 35 år gammal kvinna som varit gift i sju år och nu hamnat i en skilsmässosituation. När hon var 20 år gammal avled hennes far i en trafikolycka, och hon kom då att ta över faderns fritidshus i Bohuslän – för övrigt byggt av farfar. Där hade hon lekt som barn och vistats varje sommar under ungdomsåren.

När hon sju år tidigare gifte sig handlade det om kärlek, lycka och passion, men inte om ekonomi och juridik. Ingen tog upp frågan om äktenskapsförord; det skrevs alltså inget äktenskapsförord. Hennes fråga till mig var: Måste jag nu i samband med skilsmässan dela med mig av fritidshuset till min man? Med dagens lagstiftning var det mycket enkelt för en advokat att svara på: Ja, den måste delas i två lika delar.

Hon hade en fråga till. Hennes man hade studerat vid Chalmers och blivit färdig precis innan de gifte sig. Han hade en studiemedelsskuld på ungefär 200 000 när skilsmässan kom. Hennes fråga var om de också måste dela på skulden. Även på den frågan var svaret från advokaten enkelt: Ja, mannen har rätt att kräva täckning för sin skuld med de 200 000 kronorna. Vi tar det ur fastigheten, för det är den dominerande tillgången. Resten av värdet av fastigheten delas i två lika delar. Hon fick alltså inte ens behålla hälften av sin farfars stuga.

Jag tror att alla som hör detta inser att vi måste ändra reglerna om hur man delar egendom i samband med skilsmässa. Jag läser också in det i utskottsmajoritetens svar på motionen, där man hänvisar till en arbetsgrupp bestående av professorer i juridik som har ett uppdrag av Nordiska rådet att harmonisera lagstiftningen på det här området.

Men hur länge ska vi vänta? Hur många Berit ska behöva dela med sig av sin egendom på det viset? Jag hade hoppats på en annan behandling av motionen och att vi nu åtminstone skulle kunnat gå in i en utredning om att ändra på likadelningsprincipen eller ändra på reglerna kring enskild egendom. Tyvärr får vi väl vänta något år till, eller kanske handlar det om flera år.

En annan sak jag tänkte ta upp gäller tidsfristerna vid bodelningar. För ett antal år sedan kom en man och begärde att få en bodelningsförrättare utsedd 26 år efter det att skilsmässan var ett faktum. Ärendet drevs till Högsta domstolen som sade nej. Det hade gått för lång tid. Det var naturligtvis bra att de kom till det resultatet. En tid därefter kom en annan man, och då hade det endast gått nio år efter skilsmässan. I det fallet sade Högsta domstolen okej och tillsatte en bodelningsförrättare. Det blev alltså en bodelning.

Som alla känner till finns det inga lagregler om den här tidsgränsen, men praxis har alltså visat att någonstans mellan 9 och 26 år är vad som gäller. Vi måste som lagstiftare bestämma oss och lägga in en tidsfrist. Var den sedan ska ligga har jag själv ännu inte tagit ställning till.

Vi kan jämföra med sambolagstiftningen. Där har vi lagt in en tidsfrist på ett år efter upphörandet av samboendet. Det är en ganska kort tid, men att i äktenskap ha nio år eller mer tycker jag är lång tid.

Tyvärr får vi väl inte igenom den här reservationen heller. Jag förstod inte riktigt Miljöpartiets inställning i detta, men Vänsterns och Socialdemokraternas känner vi till. Jag hoppas att Miljöpartiet tänker stödja den

Prot. 2004/05:95

23 mars

*Äktenskap, partnerskap
och samboende*

här reservationen. Jag avslutar med att yrka bifall till reservation nr 10 om tidsfrister för bodelning och reservation nr 14 om egendomsförhållanden.

Anf. 30 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Jag tänkte bara kommentera den viktiga fråga som Jan Ertsborn tar upp, nämligen tidsfristerna vid bodelning. Jag gör mig till språkrör för majoriteten i utskottet: Vi tycker faktiskt precis så som Jan Ertsborn lyfter fram. Det står också tydligt i utskottets betänkandet att utskottet inte har någon annan uppfattning än motionärerna vad gäller den frågan. Vi förutsätter att man från departementet kommer att vidta åtgärder. Jag tycker att det är viktigt att Jan Ertsborn lyfte upp jämförelsen med sambolagen. Där finns det en sådan tydlig bestämmelse.

När man läser i utskottets betänkande ser man att majoriteten inte har någon annan uppfattning.

Anf. 31 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis mycket glädjande att konstatera att vi är på samma linje, att vi har samma mål. Den fråga som kvarstår gäller medlet. Vi har sett ett antal skrivningar i olika betänkanden där utskottet förutsätter att regeringen gör vissa saker. Från oppositionens sida är vi inte nöjda med de skrivningarna. Vi vill ha till stånd tillkännagivanden, och vi vill faktiskt också att regeringen följer dem.

Anf. 32 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Självklart vore det bra om regeringen kunde följa alla tillkännagivanden och uppmaningar som riksdagen lämnar till regeringen. Men om vi skulle få igenom alla våra krav tror jag att vi skulle få se inte bara delar av Drottninggatan och Rosenbad som departement utan kanske hela Stockholms innerstad som utredningsdepartement.

Jag håller i sak med Folkpartiet och Jan Ertsborn. Men till saken hör det jag lyfte upp i en tidigare debatt i förra veckan. När vi som ingår i ett samarbete med regeringen ser vilken enorm dagordning som finns och hur många punkter det är som ska utredas har vi full förståelse för att en prioritering måste göras. Det är med den utgångspunkten som vi från Vänsterpartiet inte har velat gå fram med ett tillkännagivande i frågan, trots att vi tycker att den är så otroligt viktig. I det här fallet tror jag dessvärre inte att ett tillkännagivande skulle snabba på det hela. Tyvärr.

Anf. 33 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Fru talman! Jag är tacksam för att vi har samma mål. Vi får väl diskutera medlen fortsättningsvis. Det är inte bara denna fråga, utan det här är en allmängiltig fråga.

Anf. 34 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Fru talman! Att jag går upp i talarstolen beror på att när Tasso Stafilidis hade sin sista replik med Yvonne Andersson sade han att Yvonne inte kunde svara, men han tyckte att det skulle vara intressant att få något ytterligare sagt i den här frågan.

Jag har tittat i arkivet och tagit fram mitt anförande från den 9 februari då betänkandet *Barn och föräldrar* var uppe.

Någon har sagt att lögnen är ett utmärkt propagandavapen om man upprepa den tillräckligt ofta. Tyvärr verkar det vara så att Tasso Stafilidis har kört fast i tanken att Kristdemokraterna osynliggör homosexuella familjer och barn i dessa sammanhang. Det förekommer ofta. Gång på gång hör vi detta sägas.

Jag vill läsa upp några få rader ur ett anförande jag hade den 9 februari: "Låt mig slå fast, för undvikande av missförstånd, att det inte finns några fullkomliga eller perfekta förhållanden i heterosexuella sammanhang. Säkert finns det heterosexuella föräldrar som är mindre lämpliga i sin föräldraroll. Dessa har på ett naturligt sätt blivit föräldrar och måste, för barnens skull, få den hjälp och det stöd de behöver."

Nu är det meningen att Tasso ska lyssna lite extra: "Det är inte obekant för någon att det i homosexuella sammanhang, i homosexuella familjer, finns barn. Oavsett om de har kommit till genom insemination utomlands eller på annat sätt och oavsett vem som råkar vara mamma, pappa eller vårdnadshavare ska givetvis dessa barn ha samma stöd och hjälp som alla andra barn."

Sedan nämnde jag följande: "Det är stor skillnad mellan att hjälpa och stödja olika sorters existerande familjer och att vara med och med lagens hjälp skapa familjer i vilka vi vet att det är större risk för barnen att de inte får den trygghet och stabilitet som de behöver för att utvecklas och mogna."

Fru talman! Jag vill mena att i det anförandet den 9 februari lyfte Kristdemokraterna fram det faktum att det finns homosexuella familjer och att det finns barn i homosexuella familjer. Det har förts till riksdagens protokoll. Vem som helst kan läsa där.

Anf. 35 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Det var kvickt av Ingemar Vänerlov att springa upp på sitt rum och hämta sitt anförande. Det är överraskande att Ingemar Vänerlov tar över frågan från Yvonne Andersson, som jag ställde frågan till.

Vi kommer dock inte ifrån att oavsett vad Ingemar Vänerlov sade i sitt anförande – jag kommer ihåg vad Ingemar Vänerlov sade: samma stöd och hjälp, med lagens hjälp och så vidare – har ni dock inte lagt fram ett enda förslag i riksdagen som bevisar att ni faktiskt står för det som ni tar upp. Kan Ingemar Vänerlov peka på det i stället? I vilket motionsyrkande har Kristdemokraterna lyft upp barnen som lever med homosexuella föräldrar? I vilket motionsyrkande har Kristdemokraterna lyft upp de barn som tillkommer genom insemination med till exempel lesbiska kvinnor? Ni har inte lyft upp ett enda sådant konkret förslag. Det var det jag anmärkte på i Yvonne Anderssons anförande, Ingemar Vänerlov, nämligen att ni fortsättningsvis inte kan använda barnen som ett slagträ och hänvisa till att ni faktiskt tycker att homosexuella ska ha lika rättigheter, att de är lika mycket värda, men att ni sedan i praktiken motarbetar vartenda ett de av förslag om likhet inför lagen som läggs på riksdagens bord.

Fru talman! Jag vill också lyfta fram det Ingemar Vänerlov tar upp, nämligen att vi inte med lagens hjälp ska skapa fler familjebildningar än de som vi redan har, alltså att vi inte med lagens hjälp ska tillåta homo-

sexuella att provas för adoption och lesbiska att få lov att inseminera. Men, Ingemar Vänerlov, detta sker ändå. Vår skyldighet som lagstiftare är att se till att skapa en lagstiftning som ger de barn som ändå kommer till stånd, oavsett vad ni tycker, rätt och juridisk trygghet.

Anf. 36 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Att jag gick upp, Tasso, beror endast på att det var jag som råkade hålla anförandet den 9 februari. Därför kändes det bra att läsa direkt ur det.

Vi har olika syn på familj och barn. När vi pratar om barnen är det barnens bästa vi utgår från. Det är från ett rent barnperspektiv. Vi utgår alltid från barnens bästa.

Väldigt många debattörer här – och dit hör även Tasso Stafilidis – pratar hela tiden om vuxnas rättigheter och vuxenperspektivet.

I betänkandet *Barn och föräldrar* var vi emot insemination, som det pratades om. Vi hävdar att vi inte vill lagstifta bort pappan. Man lagstiftar faktiskt bort pappan om man ska ha en sådan här lagstiftning som är föreslagen. Då säger någon: Det måste inte vara pappan, utan det kan vara en manlig förebild. Men man lagstiftar bort en manlig förebild också.

Det är så otroligt märkligt. Tasso Stafilidis parti är väl det enda parti som begär kvotering när det gäller föräldraförsäkringen, pappaledighet och så vidare. Då är det plötsligt otroligt viktigt att pappan finns med. Men när det gäller insemination av lesbiska par verkar det som att det inte betyder någonting.

Anf. 37 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Herr talman! Jag har inte lyft upp frågan ur ett vuxenperspektiv. Jag kan återigen påtala att det inte är någon mänsklig rättighet att få barn. Men det är inte ur den vinkeln som vi i Vänsterpartiet ser på frågan, utan vi öppnar våra ögon och öron, öppnar fönstret och tittar ut: Hur ser det ut? Jo, där ser vi mammor och pappor med sina barn, ensamstående med sina barn, två kvinnor med sina barn och två män med sina barn. Barns rättigheter måste gälla alla dessa barn.

Utifrån det säger vi: Öppna ögonen, även ni kristdemokrater, och lyft fram även de barnen och de barnens rättigheter!

Det handlar inte om att vi i lagstiftningen skapar några möjligheter som inte redan finns – tvärtom. Människor skaffar barn på olika sätt, men det handlar inte om att det är en mänsklig rättighet att skaffa barn utan om att människor gör det oavsett vad jag eller Ingemar Vänerlov tycker. Då är det vår förbannade skyldighet här i riksdagen att se till att alla barn får ett likvärdigt skydd, ett likvärdigt socialt skydd, en social trygghet, med de föräldrar som barnen växer upp med. Det är det som ni motarbetar.

Att Vänsterpartiet slåss för en kvotering i föräldraförsäkringen och så vidare är självklart, för vi vill att de människor som finns i barns omgivning också ska vara delaktiga så mycket som möjligt.

Den frågan handlar om något mycket svårt för Kristdemokraterna. Den handlar nämligen om en feministisk analys, som ni har väldigt svårt att begripa er på.

Anf. 38 FÖRSTE VICE TALMANNEN:
Får jag bara erinra om att svordomar bör undvikas i replikerna.

Prot. 2004/05:95
23 mars

Anf. 39 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Herr talman! Det är väl bara att konstatera, Tasso Stafilidis, att Kristdemokraterna och Vänsterpartiet har skilda utgångspunkter i dessa frågor. Vi hävdar, som jag sade, i alla sammanhang barnperspektivet, barnens bästa. Utifrån det vill vi, oavsett om det är barn i homosexuella familjer eller i andra familjer och andra sammanslutningar, att barn ska ha samma rättigheter, samma hjälp, samma stöd. Det får inte råda någon tvekan på den punkten.

Men när det gäller familjebildningar och så vidare anser vi att det bästa för ett barn är att växa upp med en mamma och en pappa. Sedan händer det ibland att det blir en skilsmässa och det kan bli så att barnet får växa upp bara med en mamma. Det kanske är att beklaga, men då ska barnet givetvis ha all hjälp och allt stöd, och mamman ska ha all hjälp och allt stöd som krävs för att kunna uppfostra ett eller flera barn.

Jag vet att Tasso Stafilidis inte har någon mer replik, men jag vill återigen poängtera detta inkonsekventa faktum att Vänsterpartiet vill att det ska ske insemination av lesbiska kvinnor, vilket betyder att pappan lagstiftas bort, samtidigt som man uttalar med kraft att det är väldigt viktigt att pappan tar sitt ansvar när barnen är små och är hemma mycket med barnen.

Anf. 40 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Eftersom jag fick frågan av Jan Ertsborn vad Miljöpartiets ståndpunkt var, tänkte jag att jag skulle förtydliga det som jag tog upp i mitt anförande tidigare.

Jag delar uppfattningen att det behövs en översyn av samäganderrättslagstiftningen och tidsfrist vid bodelning. Nu finns det positiva uttalanden i betänkandet, och jag delar reservanternas syn. Det gör även utskottsmajoriteten, i och med att man säger att man förväntar sig att regeringen åtgärdar detta.

Som jag sade förut, ger jag nu detta en sista chans, men har det inte hänt någonting till nästa år blir det skarp votering.

Anf. 41 TASSO STAFILIDIS (v):

Herr talman! Det är med anledning av Kristdemokraternas påståenden som jag känner mig tvungen att gå upp. Kristdemokraterna påstår att Vänsterpartiet skulle lagstifta bort pappor. Det är ett mycket märkligt påstående.

Jag tror inte att Kristdemokraterna har läst den motion som Vänsterpartiet lade i samband med allmänna motionstiden förra året och den motion som vi debatterade för några veckor sedan här i kammaren, nämligen den som handlar om assisterad befruktning. Där har Vänsterpartiet som enda parti under allmänna motionstiden på ett tydligt sätt skrivit ned hur vi vill att frågan ska regleras.

Det förslag som nu läggs på bordet i slutet på veckan, när regeringen kommer att besluta om det, handlar om att man tar ett första steg i den frågan. Och fortfarande, Kristdemokraterna och Ingemar Vänerlöv, ingår inte Vänsterpartiet i regeringen. Det är inte jag som är justitieminister.

*Äktenskap, partnerskap
och samboende*

Prot. 2004/05:95
23 mars

*Äktenskap, partnerskap
och samboende*

Hade jag fått lägga fram förslaget hade det kanske sett annorlunda ut. Jag tycker att det viktiga är att vi tar det steget och att det är ett första steg.

Vill man veta vad Vänsterpartiet tycker i frågan ska man läsa våra förslag och inte titta enbart på de kompromisser som vi kommer fram till tillsammans med regeringen, som jag tycker är mycket bra kompromisser, i stället för ingenting alls.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

*Insolvensrättsliga
frågor*

8 § Insolvensrättsliga frågor

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2004/05:LU15
Insolvensrättsliga frågor.

Anf. 42 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Herr talman! Lagutskottets betänkande nr 15 kommer nu att debatteras. I betänkandet behandlas elva motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2004. Frågorna rör huvudsakligen insolvensrättsområdet. Därutöver behandlas ett motionsyrkande som gäller 2003 års reform av förmånsrättslagstiftningen. Motionen är väckt enligt 3 kap. 13 § riksdagsordningen med anledning av händelse av större vikt.

De motionsyrkanden som behandlas i betänkandet rör bland annat konkurser, skuldsanering, förmånsrättslagstiftningen, återtagandeförbehåll och skydd av skeppsvrak.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Det huvudsakliga skälet till detta är att man hänvisar till tidigare ställningstaganden.

I betänkandet finns tre reservationer.

Med de orden lämnar jag ärendet till debattörerna.

Anf. 43 TASSO STAFILIDIS (v):

Herr talman! Varje vecka får jag brev eller mejl från personer som har fastnat i skuldtrasket, och det är säkert flera här i kammaren som får det. Dessa människor har på grund av olika omständigheter råkat illa ut. Ofta har det varit småföretagare som har drabbats av konkurs. Ibland har de gått i borgen för någon annans lån som de sedan varit tvungna att stå för på grund av att banken brustit i sina rutiner och beviljat lån till någon som inte varit kreditvärdig. Ibland är det missbruk och andra personliga problem som har lett till att en person har dragit på sig stora skulder och betalningsanmärkningar med allt vad detta innebär. Alla dessa personer har trots sina varierande erfarenheter en sak gemensam. De riskerar att leva ett liv på i bästa fall existensminimum.

I dag är det svårt att bli beviljad skuldsanering i Sverige. Det krävs att man själv har gjort i princip allt som står i ens makt för att få till stånd betalningsplaner med sina ofta många borgenärer. Fordringarna blir tillgångar i inkassobolagens verksamhet och säljs och köps medan gäldenären aldrig ges någon möjlighet till preskription.

I dag ska jag inte prata om hur man kan förbättra skuldsaneringsförfarandet genom att till exempel utöka möjligheterna för dessa människor att få tillgång till skuldsanering. Jag ska inte här ta upp de brister som jag kan se i Skuldsaneringsutredningens betänkande som heter *Ett steg mot ett enklare och snabbare skuldsaneringsförfarande*. Det är SOU 2004:81. Jag tänker nöja mig med att konstatera att betänkandet över huvud taget inte behandlar frågan om långtidsarbetslösa som beviljas skuldsanering och får ett arbete under tiden som denna pågår. Den frågan har alltså inte behandlats av utredningen.

Som lagstiftningen ser ut i dag kan borgenären ansöka om att beslutet om skuldsanering ändras eller helt upphävs om gäldenärens ekonomiska förhållanden väsentligt förbättras. Detta innebär i praktiken att borgenären får del av det överskott som kallas ökat betalningsutrymme.

I betänkandet föreslås ingen ändring i denna del. Det tycker jag är synd, eftersom utskottet har valt att avslå min motion med hänvisning till just det pågående arbetet. Och det man bereder inom Regeringskansliet är ett betänkande som borde ha omfattat fler frågor, bland annat den om utformningen av betalningsplaner för dem som är arbetslösa.

Med hänvisning till detta, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation nr 2 där jag tar upp det här.

Jag tycker att det är beklagligt att inte utskottets majoritet i den här frågan faktiskt har valt att titta lite mer på vad som tas upp i motionen. Det här saknas faktiskt helt och hållet i betänkandet, så det finns inget beredningsunderlag, så som vi ser det från Vänsterpartiet, för regeringen när det gäller att komma fram även i den här frågan, vilket vi så klart skulle önska.

I övrigt, herr talman, står jag bakom förslaget i utskottets betänkande, och jag yrkar avslag på reservationerna.

Anf. 44 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Det är ett litet betänkande men viktiga frågor. Låt mig dock ta mig rätten att vara väldigt kort.

Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer. Sedan kommenterar jag reservationerna lite grann.

Centerpartiet uttrycker en farhåga i den första reservationen om att konkursförvaltarna inte på bästa sätt tar till vara borgenärernas rätt vid försäljning av fast egendom. Därför kräver man att det alltid ska anlitas en fastighetsmäklare vid dylik försäljning.

I dag kan sådan försäljning ske på olika sätt – och det gör den också – bland annat med hjälp av fastighetsmäklare. Vi har ett fungerande system som inte bör begränsas av lagstiftning. Och vi ska komma ihåg att konkursförvaltaren är utsedd av tingsrätt och är, om jag tillåter mig uttrycket, övervakad av tillsynsmyndigheten som är placerad regionalt hos kronofogdemyndigheten. Och förvaltaren har ett direkt skadeståndsansvar gentemot uppdragsgivaren.

Tasso Stafilidis tog upp frågan om skuldsanering och Vänsterpartiets reservation. Den fångas faktiskt upp i det pågående arbetet med att bereda Skuldsaneringsutredningens betänkande, det som redovisades i augusti 2004. Det finns massvis med frågor som är angelägna inom det området, men det finns ändå inget skäl för oss att här i dag föregripa det

remissarbete och den beredning som pågår av utredningsförslaget. Jag vill påstå att det är det gängse arbetssätt som vi har här i riksdagen.

Slutligen, herr talman, vill jag kort kommentera Folkpartiets reservation angående förmånsrättslagstiftningen. Vi tycker att vi ska låta tiden få gå och att den ska få utvisa. Det har vi sagt många gånger tidigare. Vi ska vänta in och se hur den nyligen genomförda förändringen av lagstiftningen i fråga om förmånsrätten verkar. Utvärdering ska göras, men den låter sig inte göras förrän det finns ett gott underlag för att underlaget i sig ska bli trovärdigt. Och vi kan inte ändra lagstiftningen enbart på grundval av den olycksaliga stormen i södra Sverige i vintras.

Anf. 45 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Herr talman! Det är glädjande att Raimo Pärssinen och Socialdemokraterna tror eller hävdar att den här frågan kommer att beredas under det arbete som pågår just nu. Det är framför allt det här som vi har varit väldigt kritiska mot från Vänsterpartiets sida, för när vi har läst själva betänkandet har vi inte hittat den här frågan över huvud taget. Så jag skulle vilja få någon form av lite skarpare garantier från Raimo Pärssinen och Socialdemokraterna, att de faktiskt lovar att se till att den här frågan kommer att inkluderas i det här beredningsarbetet, så att den inte trillar bort. Vi har ju just sett anledning att reservera oss eftersom den inte har funnits med någonstans.

Jag hoppas att Raimo Pärssinen har lite mer ingående information om detta och att han kanske här också kan lova riksdagen och oss i Vänsterpartiet att frågan kommer att få vara med.

Anf. 46 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Det är nästan så att jag känner mig frestad att säga att det kommer att bli väldigt många frågor som ska inrymmas i det här beredningsarbetet. Precis som Tasso Stafilidis sade tidigare är det många som sitter fast i skuldfällor. Det finns många aspekter att lägga in i detta också.

Utredningsuppdraget var ju att utvärdera och se hur det fungerar och sedan också föreslå förändringar. Och här finns massvis med förslag som har kommit som handlar om kommunens roll, Konsumentverket, kronofogden och tingsrätten. Här är också ett avsnitt som handlar om betalningsplanen, hur den kan förändras och förbättras. Det handlar om uppsamlingskonto och så vidare. Ja, Tasso Stafilidis har säkert läst detta.

Men det finns också andra frågor som kommer att tas upp i den kommande beredningen. Jag kan inte direkt här säga att jag lovar att alla frågor kommer upp, men jag kommer personligen att se till att en del andra frågor också kommer upp när vi ska fortsätta arbetet med skuldsaneringslagen.

Vi är många, Tasso, som, precis som du sade tidigare, har kontakt med folk som sitter illa till. Det kan handla om förbehållsbeloppet. Det kan också handla om vad som egentligen händer om man har gamla skulder och bor ensam men bildar ny familj och det kommer in andra aspekter som jag tycker är väldigt mänskliga och väldigt intressanta i det här fallet.

Anf. 47 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Herr talman! Ja, just den här specifika frågan handlar ju om huruvida en långtidsarbetslös person som har beviljats skuldsanering kan ta ett arbete under tiden. Vad är det som egentligen händer, och hur ser regelverket ut?

Men jag tar ändå Raimo Pärssinen på orden och ser det som ett löfte, att Raimo Pärssinen kommer att se till att den här frågan inte glöms bort i utredningen. Och jag ska försöka göra allt jag kan själv. Men så länge reserverar vi oss, och så får vi se sedan vad som kommer att hända i frågan. Men jag är i alla fall nöjd med att Raimo Pärssinen tycker att den här frågan om de långtidsarbetslösa är väldigt viktig och ska prioriteras.

Anf. 48 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Då kan jag replikera Tasso Stafilidis och säga att det kan vara bra om han påminner oss om den här frågan.

Det finns egentligen inte anledning att titta på den specifika frågan i dag, men man kan fråga sig vad som händer om man har en skuld som man ska betala av och får ett jobb och bättre betalningsförmåga. Vad ska då hända med skulden? Det kan vägas på olika sätt. Skulden kanske betalas av fortare. Vi ska inte svara på det nu, Tasso Stafilidis. Men jag lovar att skuldsaneringslagen är en mycket intressant fråga. Det har vi även hört från Folkpartiet som har haft synpunkter på det tidigare i debatten. Låt oss med friskt mod och gott hjärta gå in i det arbetet!

Anf. 49 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Miljöpartiet har inte några reservationer i det här betänkandet. Det beror på att vi inte har någon ordinarie ledamot i utskottet. Jag kommer nu att redogöra för Miljöpartiets ståndpunkter när det gäller de två viktigaste förslagen, skydd av skeppsvrak och förmånsrättslagstiftningen.

Det är väldigt viktigt att värna det kulturarv som finns i de svenska vattnen. De vrak som är särskilt utsatta är förlista för mindre än hundra år sedan, vilket innebär att de saknar skydd enligt kulturminneslagen. Därmed står också lagen om ensamrätt till bärgning i direkt motsats till möjligheten att bevara och skydda ett vrak.

I andra länder finns en lagstiftning som innebär att alla vrak som kan betraktas som övergivna och ägarlösa tillhör staten. Det är för att förhindra plundring. Jag tycker att det är viktigt att vi inför en sådan lagstiftning i Sverige också för att ge möjlighet att från antikvarisk sida argumentera för det kulturhistoriska värdet i vraken, trots att de förlist för mindre än hundra år sedan.

Kärnan till problemet är att det är lagligt att plundra eller bärga övergivna eller ägarlösa fartyg yngre än hundra år, så kallad ockupation. Eftersom alla sådana vrak ändå alltid faller inom statens ansvar vid miljöskada, bärgning etcetera är det rimligt att de också tillhör staten innan de plundrats.

Vad innebär då detta för plundraren? Det innebär att all bärgning förbjuds om handlingar som utvisar att man äger fartyget eller har rätt att bärga föremål därför saknas. För Kustbevakningen blir det då mycket enkelt att ingripa på plats. För plundraren innebär det att han själv måste

efterforska ägaren, ty om han misslyckas med detta ägs fartyget automatiskt av staten.

Lagutskottets majoritet anför som svar på denna motion att det inte anføres något i motionen som nu påkallar någon åtgärd från riksdagens sida. Jag delar inte alls den åsikten. Riksdagen skulle mycket väl kunna uttrycka en politisk vilja att förhindra vrakplundring och därmed förändra lagstiftningen i Sverige. Varför har inte Socialdemokraterna någon politisk vilja i denna fråga?

Ett starkt skydd i kulturminneslagen i form av ett införande av att alla vrak som kan betraktas som övergivna eller ägarlösa övergår i statens ägo skulle ge möjligheter att från antikvarisk sida argumentera för det kulturhistoriska värdet även i dessa vrak, trots att de förlit för mindre än hundra år sedan. Om vi inte skapar detta utökade skydd riskerar vi att successivt förlora generationer av skeppsvrak. De utgör en betydelsefull del av vårt gemensamma kulturarv för vilket ansvaret delas av alla. Det är mycket viktigt att dessa övergivna vrak kommer i statlig ägo för att deras eventuella vetenskapliga eller kulturella värde ska kunna bedömas av universitet, högskolor och museer. Det är också lämpligt att länsstyrelserna får bestämma över vraken i respektive län så att det finns en möjlighet att driva seriösa projekt utifrån dem.

Jag yrkar bifall till motion Kr217 yrkande 3.

När det gäller förmånsrättslagstiftningen vet ni säkert vid det här laget att Miljöpartiet de gröna påtalat risken för småföretagare att få befintliga krediter indragna och svårigheter med att få lån på grund av den nya lagen. Vi stöder Folkpartiets reservation och instämmer i att det är angeläget att ompröva de ändringar i förmånsrättslagstiftningen som trädde i kraft vid årsskiftet.

Anf. 50 VIVIANN GERDIN (c):

Herr talman! Jag vill börja med att klarlägga Centerpartiets ställningstagande i betänkande 15 angående obeståndssituationer. Vi stöder utskottsmajoritetens förslag på alla punkter utom 1 och 3. Som motivering till reservation 1 under rubriken "Konkurs" vill jag framföra följande skäl.

En konkurs är alltid ett misslyckande. Om det är en personlig konkurs får det också allvarigare följder eftersom det inträder ett personligt ansvar för de obetalda skulderna. Det är skulder som kan följa den drabbade under en lång tid.

Tingsrätten tar beslut om konkursen och utser även en förvaltare som sedan har ansvaret för konkursboet. I detta skede borde det vara viktigt för alla intressenter att de värderingar som görs av fast egendom och övriga tillgångar och som ska ligga till grund för att täcka de obetalda skulderna är tillförlitliga. Det ska inte råda något som helst tvivel om att värdet är marknadsanpassat.

Här finns det problem inbyggda i nuvarande system. Det förekommer i dag att värderingar av fast egendom kan uppvisa stora skillnader på flera hundra tusen, på mellan 500 000 och 1 miljon, mellan olika värderingsmän. Ett sätt att lösa problemet med stora spännvidder mellan värderarnas bedömningar vore att låta den öppna marknaden avgöra slutpriset. Genom att införa en skyldighet för kronofogdemyndigheten att all egendom till försäljning ska förmedlas via fastighetsmäklare ökar gälde-

närernas förutsättning att göra rätt för sig. Försäljningen av fast egendom kan även ske på ett värdigare sätt. Fordringsägare som banker och andra borde också vara väldigt måna om att dagens regler förbättras.

Exekutiva auktioner kan vara bra för köparna och är bevisligen ett sätt att snabbt lösa de ekonomiska problemen. Många köpare gör klipp, men om vi ser till den konkursdrabbade och fordringsägarna borde försäljning av fast egendom inte ske via exekutiva auktioner. Konkursförvaltaren som företräder konkursboet borde för att höja intäkterna använda fastighetsmäklare, också i syfte att öka återbetalningsgraden till fordringsägarna.

Jag vill göra ett klarläggande vad gäller punkt 3. Jag vill redovisa att Centerpartiet ansluter sig till reservation 3. För att det inte ska råda något tvivel om var vi i Centerpartiet står vill jag säga att vi tidigare har motionerat och i kammaren påtalat att den nya förmånsrättslagstiftningen inte borde ha införts. Nu är den införd, och då bör den omprövas.

De nya bestämmelserna angående bankernas företagshypoteksregler som gäller med full kraft från den 1 januari 2005 har visat sig slå väldigt hårt. Speciellt nu efter den storm som har varit i södra Sverige kan vi se att det vi i Centerpartiet befarade tyvärr har besannats. Många har fått sina lån uppsagda, faktiskt bara två dagar efter det att deras skog har rasat.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

9 § Allmänna motioner om inkomstskatter m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU19
Allmänna motioner om inkomstskatter m.m.

Anf. 51 ULLA WESTER (s):

Herr talman! Det finns kanske de som lever i villfarelsen att skatteutskottets ledamöter uteslutande sysslar med siffror och tabeller. Jag tror att dagens debatter kommer att visa att så inte är fallet. Vi är nämligen oftast betydligt närmare vardagsfrågorna än verkligheten beskriven i diagramform.

Skattefrågor angår ju alla och envar på många plan. Ytterst handlar skattepolitiken om hurdant samhälle vi vill ha och leva i. Därför finns det alltid mycket politik i det mesta som utskottet behandlar.

Vi ska börja med motioner eller – uttryckt på annat sätt – förslag som är lagda av riksdagsledamöter enskilt eller tillsammans med kolleger och som i stort och smått handlar om inkomstbeskattningens utformning.

Om jag har räknat rätt omfattar betänkandet så mycket som 94 motioner vars innehåll sveper över vitt skilda områden från reseavdrag, studenter stipendier och avdrag för skattehjälp till hushållsnära tjänster och mycket mer.

Ingenting som berör människor i vardagen är oviktigt. Detta till trots kommer inte alla de 94 motionerna att debatteras här i kammaren i dag.

Prot. 2004/05:95
23 mars

*Insolvensrättsliga
frågor*

*Allmänna motioner om
inkomstskatter m.m.*

Det skulle nog vara att fresta både debattörers, åhörare och inte minst herr talmans tålmod väl mycket.

Partierna väljer därför själva ut vad de finner mest angeläget att ta upp. Trots att inte alla förslag kommer att lyftas fram är jag ganska säker på att de olika partiernas värderingar och synsätt kommer att framträda tydligt och att samtliga motioner därmed, åtminstone indirekt, får en beskrivning och ett svar.

Vill man sedan efter debatten ändå veta mer finns ju alltid betänkande SkU19 att tillgå.

Anf. 52 ULF SJÖSTEN (m):

Herr talman! Moderata samlingspartiet har haft och har en långsiktig vision vad gäller skatetrycket i Sverige. Vi vill sänka skatetrycket rejält. En förutsättning för en sådan sänkning är starka statsfinanser.

Grundproblemet i dag, herr talman, är att den enskildes vinst av att arbeta är liten. Nyttan av att arbeta i stället för att leva på bidrag är i dagsläget försumbar för många människor. Skatte- och bidragssystemen skapar fattigdomsfällor och ofrihet och berör människors trygghet i vardagen på ett påtagligt negativt sätt.

Moderaterna lägger förslag som minskar de marginaeffekter som skatte- och bidragssystemen i dag ger upphov till. Våra förslag om skattesänkning har flyttat fokus och riktar sig i dag i hög grad till människor med låga och medelhöga inkomster. Vårt arbetsavdrag bidrar till att minska marginals-katten och de samlade marginaeffekterna betydligt.

För att stimulera utbildning vill vi på sikt avskaffa värnskatten. Vi vill också att den högsta marginals-katten inte ska överstiga 50 %.

I det korta perspektivet är det dock mest prioriterat att genomföra de skattesänkningar som har störst effekt på arbetsutbudet och den tillväxt som Sverige så innerligt väl behöver i dag.

Herr talman! Behöver inte välfärden mer resurser för att behålla standarden, som Göran Persson säger för att försvara budskapet om höjda skatter under nästa mandatperiod?

Nej, det är inte nödvändigt. I stället för att höja skatterna borde man fundera på hur dagens skatteintäkter kan användas mer effektivt. En alldeles färsk undersökning från Finansdepartementet visar till exempel att den svenska sjukvården skulle få 30 miljarder kronor mer per år om man får verksamheten att fungera bättre. 30 miljarder kronor skulle räcka för att betala all sjukvård inom södra Älvsborgs sjukhus, som är beläget i Borås, i mer än tio år, herr talman.

Att världens högsta skatter blir ännu högre är ingen hållbar lösning. Det finns andra vägar att gå. Den skatt som tas ut måste användas effektivare och möjligheten att öka skatteintäkterna måste stimuleras. Det sker tyvärr inte i tillräcklig utsträckning i dag av den socialdemokratiska regeringen.

Det vore intressant att från skatteutskottets socialdemokratiska ledamöter få ett besked om vilka skatter man avser att höja nästa år. Jag vet att skatteutskottets ordförande finns efter mig på talarlistan, så jag kanske kan få besked redan i inledningsanförandet i dag. Annars lär jag återkomma i frågan.

Herr talman! I det här betänkandet finns det också en annan viktig fråga som vi har debatterat här i kammaren ett antal gånger. Det är frågan

om hushållstjänster. Det finns ett gemensamt borgerligt förslag om skattereduktion för hushållstjänster som utförs i hemmet för att bland annat göra en del av den arbetsmarknad som i dag tillhör den svarta, oredovisade sektorn vit men också för att skapa en rimlig trygghet för dem som i dag verkar i denna svarta, oredovisade verksamhet.

Skälen för att införa denna skattereduktion är många, vilket man också har insett i vårt grannland Finland.

Herr talman! Den moderata skattepolitiken är en politik för rättvisa. Den moderata skattepolitiken är en politik för makt över den egna vardagen. Den moderata skattepolitiken är en politik för ökad sysselsättning, något som Sverige verkligen behöver i dag med de arbetslöshetssiffror vi har.

Den moderata politiken kommer att ge fler jobb, högre välfärd och trygghet i människors vardag.

Herr talman! Jag yrkar med detta bifall till reservation 1 i betänkandet.

Anf. 53 ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp):

Herr talman! Vi ska som sagt debattera inkomstskatterna under den här första punkten som skatteutskottet har att behandla i dag. Det är en debatt som onekligen har tagit fart under de senaste månaderna. Vi är många som tror att inkomstskatterna kanske har nått vägs ände. De senaste veckorna har vi fått en ny debatt eftersom vi har en statsminister som tros vara beredd att höja dem.

Man ska vara medveten om att trots att Sverige är ett av världens rikaste länder lever väldigt många svenskar på mycket knappa marginaler. Det är tyvärr så att lönen oftast är slut långt innan månaden är slut.

Försäkringsbolaget Länsförsäkringar kom för några veckor sedan med en undersökning som visade att fyra av tio svenskar tvingas lämna sin bostad om deras inkomst minskar med 2 000 kr. Om inkomsten minskar med 3 000 kr kommer 54 % att vara tvingade att lämna sin bostad. Detta, herr talman, anser jag och Folkpartiet vara skrämmande siffror. Det visar att svenskarna inte har några marginaler.

Sedan 1950 har inkomsterna i landet mer än fördubblats. Vi har haft en otroligt positiv ekonomisk utveckling. Trots – eller ska jag kanske säga på grund av – att socialdemokratin har regerat 46 av de 55 senaste åren kan man konstatera att väldigt många människor lever under stor ofrihet.

Marginalerna är, som sagt, knappa. Om kylan, bilen eller tv:n går sönder finns det inte utrymme för de oförutsedda utgifterna.

Än färre svenskar har möjlighet att skapa sig nödvändiga marginaler för att klara av en inkomstsänkning som uppstår i form av sjukfrånvaro eller arbetslöshet. Att uppnå det som en tidigare finansminister, Anne Wibble, talade om, nämligen att alla svenskar skulle ha en årslön på banken är i det närmaste en utopi.

I det här läget är det enkelt att förorda skattesänkningar på det sätt som vi i Folkpartiet gör, men regeringen tycks välja att gå en annan väg. Det handlar då inte bara om att bibehålla den nuvarande skattenivån. Nu har vi fått höra att statsministern har gått längre och aviserar skattehöjningar för att klara vård och omsorg.

Visst är det lätt att hålla med statsministern om att välfärden står inför stora utmaningar, inte minst på grund av den åldrande befolkningen. Men statsministerns slutsats är inte den enda möjliga. Det visar även debatten inom socialdemokratin, skulle jag vilja påstå.

Det socialdemokratiska finansborgarrådet i Stockholm Annika Billström hamnar inte på samma linje som Persson utan mer på en folkpartistisk linje. I en debattartikel i DN skriver Annika Billström: ”Slutsatsen att det behövs höjda skatter för att klara vård och omsorg är förhastad. – – Det finns stora effektivitetsbrister i offentlig verksamhet.”

Hon skriver också: ”För att försvara välfärdsmodellen måste vi socialdemokrater alltid ha uttömt varje annan finansieringsmöjlighet före skattehöjningar. Vi ska också arbeta för att samhället vid varje tidpunkt tar ut rätt skatter, inte höga skatter.”

Det ligger, mina vänner, oerhört mycket i Billströms artikel. Jag tycker att den är bland det mest intressanta jag läst på länge.

Självklart ska vi gemensamt finansiera vården, skolan och omsorgen, men staten och kommunerna måste också effektivisera och prioritera. Ibland måste vi kanske till och med välja bort verksamhet. Ska vi klara av framtidens välfärd måste vi vara beredda att göra även de svåra prioriteringarna. Från Folkpartiets sida tror vi också att vissa inkomstskattesänkningar är nödvändiga för att klara vården, skolan och omsorgen.

Jag skulle vilja säga att det handlar om två principer. Den första är att det ska löna sig att arbeta.

Folkpartiet var ett av de partier som stod bakom den stora skattereformen 1990/91. Där handlade det om att vi försökte hitta breda skattebaser och pressa ned skattesatserna. De flesta skulle bara betala kommunalskatten, som då låg kring 30 %.

Här ser vi ett stort problem. Låg- och medelinkomsttagare i Sverige beskattas i dag hårt på grund av att kommunalskatterna inte längre ligger kring 30 % i snitt utan högre. Därför har Folkpartiet i sitt alternativa budgetförslag lagt in ett förvärvsavdrag som innebär att man på kommunalskatten får göra ett avdrag på 5 % av inkomsterna upp till en summa på 220 000 kr. Detta gör att just den här gruppen människor – låg- och medelinkomsttagare som i dag lever på knappa marginaler – får lite mer utrymme i sin budget.

Den andra viktiga princip vi tycker att det är angeläget att värna är principen om hälften kvar: Vid en löneökning ska var och en kunna ha kvar åtminstone hälften av löneökningen när skatten väl är betald.

Vi ser i dag att den värnskatt vi har är ett brott mot den principen. Vi tycker därför att det är angeläget att avskaffa värnskatten så snart som möjligt och har finansierat detta i vårt budgetförslag inför år 2006.

Att det ska löna sig att arbeta är fortfarande den linje som Folkpartiet står bakom, den linje som rådde i 1990/91 års skattereform.

Herr talman! I detta betänkande om inkomstskatterna finns också, som Ulf Sjösten tidigare sade, ett gemensamt alliansförslag om sänkt skatt på hushållstjänster. Jag tänker dock inte beröra det mer eftersom min talartid är ute och vi har många ärenden att debattera i dag.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till reservation 2. Givetvis står jag bakom Folkpartiets och alliansens samtliga reservationer.

Anf. 54 PER LANDGREN (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 3 och 8.

I Socialdemokraternas Sverige finns det många inkomsttagare med riktiga jobb som inte kan leva på sin lön efter skatt. Pengarna räcker inte riktigt till om omständigheterna inte riktigt stämmer. Först när dessa hushåll får bidragsinkomster klarar man sig någorlunda.

Kristdemokraterna och alliansen anser det orimligt att människor som förvärvsarbetar på heltid inte kan leva på sin egen lön på grund av alltför höga skatter, alltså när skatterna är orsaken. Skatter reducerar i detta fall människors löneinkomster så till den grad att de tvingas förlita sig på bidrag. Alltför höga skattenivåer inkräktar således på den enskilda människans och familjens frihet, rätt och ansvar att förverkliga grundläggande värden och livsmål. Det är här etiken kommer in.

Mitt i detta börjar så de allra tyngsta företrädarna för socialdemokratin att tala om skattehöjningar för just inkomsttagare. Ena dagen talar självaste statsministern om höjda kommunalskatter. Andra dagen talar finansministern om att värnskatten borde heta vårdskatt och att den borde höjas. Förutom att alltsammans, inte minst mot bakgrund av tidigare skattestopp på kommunnivå, ger ett högst förvirrat intryck är det beklämmande att uppleva hur Sveriges två mäktigaste män vad gäller skatter uttalar sig på det här sättet. Nu får vi hoppas att herrarna tar intryck av den kritik som dessa utspel har ådragit sig.

Visst, finansminister Nuder tog intryck av kritiken, kan det tyckas. Snart efteråt skiftade nämligen Nuder fokus till det omfattande skattefusket i Sverige, något som ingen i denna kammare gillar och som vi kristdemokrater också påtalat länge i kombination med att det höga skattetrycket och ibland skatternas konstruktion driver fram ett sådant beteende.

Det fuskas mycket med skatterna i Sverige – mer än i andra länder, kan det tyckas. Pär Nuders lösning är förstas att kontrollen ska öka. Men någon gång måste väl även socialdemokratin fundera över skattesystemets totala nivå och enskilda skatters konstruktion när nu fusket är så omfattande.

I detta avseende är inkomstskatterna helt avgörande. Skillnaden mellan vad en arbetsgivare måste betala för en arbetstagare och vad arbetstagaren slutligen får ut är mycket stor om allt sker lagligt. Det lönar sig dåligt att arbeta hederligt i Sverige. Visst behöver kontrollen öka så att skattefuskare åker fast, men det måste ske i kombination med en reformering. Skatternas konstruktion och skattetrycket har en relation till fusket.

De senaste två månaderna har det alltså talats om skattehöjningar från de två män som är regeringens tyngsta ledamöter. Delar, är nu min fråga, riksdagsmajoritetens representanter i skatteutskottet den syn på skatterna som statsminister Persson och finansminister Nuder har gett uttryck för? Det är en högst relevant fråga. Är det så att vi måste höja skatterna – det är min fråga, herr talman, till Socialdemokraterna och till de partier som samarbetar med dem – för att ha råd med det som vi kallar välfärd?

Om svaret är ja inställer sig nästa fråga, som kanske är mer filosofisk: Anser riksdagsmajoriteten att offentlig konsumtion allena är välfärd och ett uttryck för denna? Vad är i så fall privat konsumtion? Kan riksdags-

majoriteten avgöra vilken välfärdseffekt som är störst – jag vet inte om ni kommer att ägna den frågan något intresse, men den har en relevans – den minskade välfärd som kommer av skattehöjningar eller den ökade välfärd som kommer av ökad offentlig konsumtion? Vilken är viktigast? För en socialdemokrat kanske svaret är enkelt, men jag tror inte att verkligheten är så enkel.

Inte ens med de skattesänkningar vi föreslår når vi dithän att förvärvsarbetande människor kan leva på sina egna löner, utan detta måste ske i en längre process. Men redan de skattesänkingsförslag vi har producerat får kritik från vänster. Det talas om ansvarslöshet och så vidare. Man kan ibland tro att vänstermajoriteten ser alla inkomster som potentiella skatteintäkter och tycker att allt som människor får behålla är att betrakta som en skattesubvention. Så låter ibland diskussionen. Så fort man talar om en minskning någonstans blir det en skattesubvention och en generös gåva från politikerna. Hela det synsättet måste vi vända på. Alliansen står i den meningen för en helomvändning i synsättet på skattepolitiken. Det vågar jag säga.

Innan den här helomvändningen sker har skattepolitiken, som vi kan läsa i våra utskottsbetänkanden och i majoritetens förslag, fel riktning. Det är en riktning som Sverige inte mår bra av. Min erfarenhet säger mig att så länge Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet styr det här landet kommer skattepolitiken att vara fel just på grund av det felaktiga synsätt som dessa partier har på människors inkomster. Jag vet inte vad Miljöpartiet säger, men på något sätt är det en skattesubvention, i alla fall om vi sänker i något avseende men inte i ett annat.

Anf. 55 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag vill först säga att väldigt många från talarstolen pläderar för vikten av en översyn av skattesystemet. Det har väl Vänsterpartiet pratat om i flera år. Jag tycker att det är bra.

Vi kan kanske också ställa oss frågan om det lite grann. Vi tycker att kartan håller på att ritas om när det gäller skattefrågorna. Partier som förut har varit väldigt aktiva skattesänkarpartier säger i varje fall att de har flyttat fokus i skattedebatten, som Ulf Sjösten sade. Samtidigt sade han i nästa mening att han vill avskaffa värnskatten. Jag vet inte riktigt hur han definierar värnskatten. Men så sades det.

Anna Grönlund tyckte att det Anne Wibble sade är ren utopi. Samtidigt hyllade hon Annika Billströms artikel i skattefrågan. Vad står detta för? Vad är det som händer inom skattepolitiken? Är det någon som har tagit en slev och håller på att röra om i en gryta?

Från Vänsterpartiets sida måste jag instämma i några av de tidigare inläggen och ställa frågan till Socialdemokraterna: Hur ser ni på den framtida skattepolitiken? Jag gör det utifrån att vi uppfattar det som att det ges motstridiga signaler. I det korta perspektivet pratas det ofta om skattesänkningar, i det längre perspektivet pratar man om skattehöjningar. Vad är det som gäller? Det vore ganska intressant att föra den diskussionen.

Vänsterpartiet har en reservation i det här betänkandet och den handlar om utländska nyckelpersoner, det som populärt kallas expertskatter. Vi vill helt enkelt att resultatet av expertskatterna ska utvärderas.

Nu har det visat sig att man faktiskt har gett det uppdraget till ITPS, Institutet för Tillväxtpolitiska Studier. Det visste inte jag. Det visste uppenbarligen inte någon i utskottsmajoriteten, men så är det. Det tycker vi är bra.

Jag kommer ändå att yrka bifall till vår reservation, för den innehåller också systemkritik. Vi är emot avsteget från likformig beskattning som detta innebär.

Jag vill också ställa mig väldigt frågande till det som står i betänkandet med anledning av den motion som vi har lämnat in angående expertskatterna. Det står så här: Undantaget har tillkommit sedan våra grannländer infört liknande lagstiftning och syftar till att eliminera risken för att Sverige framstår som mindre konkurrenskraftigt när internationella företag väljer land för en ny etablering. Sedan kommer det: Sverige verkar internationellt för en avveckling av denna typ av riktade skattelättnader.

Det är väl bra. Då kan vi ju börja med expertskatten i Sverige, tycker vi från Vänsterpartiets sida.

Sedan kommer jag till hushållstjänsterna. Någon från den borgerliga sidan yrkade bifall till reservation 8. Där står det att det finns en stor efterfrågan på hushållstjänster. Frågan om skattelättnader för hushållstjänster är nog utredd och analyserad. Kunskaper och erfarenheter från en rad länder visar ett mycket gott resultat.

Jag vet att jag i tidigare debatter har pekat på problemet att det som man sade sig vilja uppnå egentligen inte kunde uppnås. Man har alltså sagt tidigare att man vill göra svarta tjänster vita. Man vill få fler människor i sysselsättning. Man vill vidga arbetsmarknaden för vissa grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden och så vidare.

Men det har visat sig, bland annat i den utvärdering som Almega självt har gjort när man har tittat på Danmark, Frankrike, Belgien och Tyskland, att de målen inte har nåtts. Den absolut senaste utvärdering som vi har fått är från det finska försöket. Frågan är om man inte kan säga att det finska försöket mer eller mindre börjar likna ett fiasko.

Den utvärdering som kom från det finska arbetsmarknadsministeriet visar att det är 5 % av de finska hushållen som har använt sig av det här systemet. Av dem var det 85 % som gick till olika former av renoveringsarbeten, medan bara 8 % gick till direkta städtjänster, alltså det som avdraget från början var avsett för.

Vi menar att det egentligen är dags att ni på den borgerliga sidan, och kanske några socialdemokrater, vad vet jag, lägger ned tanken på att införa skattesubventioner för hushållstjänster. Utvärderingarna visar att man inte får några sysselsättningseffekter. I Finland hade man fått 2 000 årsarbeten som en effekt av skatteavdraget. Detta har kostat den finländska staten mellan 800 och 900 miljoner kronor. Det visar sig också att hälften av de här jobben hade utförts ändå. Man hade inte behövt någon skattesubvention.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 5.

Anf. 56 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Sverige har världens högsta skattetryck. Vi har en situation där arbetstillfällena och produktionen flyr landet. Samtidigt har vi en produktivitetökning i landet medan arbetslösheten ständigt ökar. Vissa

företrädare från Socialdemokraterna talar om arbetslöshetsnivåer som ligger mångdubbelt över de nivåer som man officiellt pratar om.

Vi har också en situation där vi tillsammans med övriga EU-länder försöker skapa ett Europa som inom fem år ska vara världens ledande ekonomi. Det är alltså en helt ny situation som kräver ett helt nytt tänkande och åtgärdsprogram än tidigare.

I den situationen går ledande personer från regeringspartiet ut och talar om höjda skatter. De skapar nya pengar genom att ändra namn på skatter, från värnskatt till vårdskatt. De försöker alltså lösa dagens och framtidens problem med gårdagens lösningar, för att inte säga 60-talets lösningar. Man kan fundera över om vi har samma verklighetsuppfattning när det gäller dagens situation.

Centerpartiet har i samband med budgeten i höstas lagt fram sitt alternativa budgetförslag men även i motioner som behandlas vid det här tillfället visat på en helhetslösning och hur vi ser på den ekonomiska situationen.

Grundläggande, såväl i höstas som nu, är att vi vill stärka den enskilda individen, alltså skapa ett samhälle där vanliga människor kan klara sig på vanliga inkomster utan bidragsberoende. Från Centerpartiet vill vi ge familjerna självbestämmande över sina liv.

En situation där en deltidsarbetande ensamstående mamma i praktiken har samma totala marginaleffekt som en högvärdnad läkare är oacceptabel. Det kan knappast innebära en stimulans av arbetsmarknaden att man även om man jobbar mer får lika mycket kvar i lönekuvertet.

En ny syn där vi lämnar fattigdomsfällan bakom oss borde alla inse är mer framtidsinriktad.

Samtidigt som vi har en hög arbetslöshet finns det behov av en kunskapsarbetskraft. Ska vi klara framtidens krav på välfärd behöver vi fler arbetade timmar. Vi kan konstatera att ålderstrukturen är sådan på arbetsmarknaden i dag att stora grupper kommer att gå i pension samtidigt som antalet yrkesverksamma minskar. Vi behöver alltså stimulera fler att efter förmåga arbeta några år efter uppnådd pensionsålder.

Centerpartiet vill ha en översyn av incitamenten för att få våra pensionärer att arbeta några år till. Det är exempelvis ologiskt att det utgår en ålderspensionsavgift för personer som redan är ålderspensionärer. Även inkomstskatten behöver ses över för denna grupp för att stimulera till fler arbetade timmar i samhället.

Herr talman! Frågan om förutsättningarna för att både kvinnan och mannen i familjen ska kunna arbeta samtidigt som familjelivet ska fungera måste lösas, så att mer tid för barnen skapas. En skattereduktion för hushållstjänster är därför ett steg i utvecklingen av det moderna samhället. Det är inte fråga om någon ny pigmodell. Det är fråga om såväl jämställdhet som anläggandet av grunden för ett nytt företagande.

Detta handlar om såväl stora som små skattefrågor. Jag ska ta upp ett par små frågor.

Frågan är hur många som i dag samlar kottar i våra skogar. Svamp och bär är mer vanligt. Man blir förvånad när man konstaterar att vi har samma bestämmelser och ekonomiska gränser för kottplockning i dag som vi hade i slutet av 70-talet. En rimlig nivå för skattefriheten bör vara åtminstone motsvarande nivå som vi hade 1980, vilket innebär att den

skattefria nivån räknas upp till 15 000 kr, alternativt att beskattning sker i upphandlingsskedet.

Beträffande bär och svamp kan man med dagens skattefria nivåer fråga sig hur många skattesmitare vi har. Hur många känner över huvud taget till nuvarande bestämmelser? Ska en norm finnas ska den vara rimlig och ha en folklig acceptans. Nuvarande nivå för skattefrihet när det gäller svampplockning förefaller något löjväckande. Det gör också resonemanget bakom beskattningen av biodling.

Förutom försvaret i utskottsmajoritetens skrivning av de byråkratiska labyrinter som förs fram saknas synen att se biodlingen som ett känselspröt för en god miljö som bisamhällena otvivelaktigt utgör. Det är där som vi ofta får de första signalerna om att något är ekologiskt snett i samhället. Vi behöver alltså stimulera biodlandet, och då bör alla biodlare som har upp till 15 bisamhällen befrias från skattskyldighet.

För att beskriva frågans storlek kan jag nämna att vi i dag har en honungsproduktion som omsätter 70 miljoner kronor. Det är alltså ingen stor ekonomisk fråga, men den är viktig ur andra aspekter. Insats bör alltså ställas mot nytta av ideellt nedlagt arbete när det gäller denna fråga.

Herr talman! Jag stöder samtliga reservationer från Centerpartiet, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 4 under punkt 1.

Anf. 57 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Angående hushållstjänsterna brukar det jämt vara ni på den borgerliga sidan som likt vettvillingar vill diskutera den här frågan. Nu tänker jag nästan inta den rollen.

Det är inte fråga om en pigmodell, sade Jörgen Johansson i sitt anförande. Det står i er reservation att det finns väldigt många goda förebilder, och ni radar upp flera länder. Och i alla tidigare debatter har ni sagt att man ska vänta på utvärderingen av det finska försöket. Nu har vi fått den. Och det blev väl inte så väldigt bra? Jag skulle vilja höra Jörgen Johanssons kommentar till detta. Vad är en pigmodell om inte detta är en pigmodell? Och vad säger Jörgen Johansson om den finska utvärderingen?

Anf. 58 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag ska i ärlighetens namn säga att jag inte har läst utvärderingen, men jag ska göra det med intresse. Jag gör den gissningen att det finns olika bedömningar, och jag vill analysera båda bedömningarna och även höra hur diskussionen har förts i Finland.

Att det handlar om en pigmodell är något som framför allt majoritetspartierna har framfört i debatten. Det handlar alltså om en syn från 20- och 30-talen och som lever vidare. Det är en syn som jag inte anser finns kvar i dagens samhälle. Vad jag vill ha är en modell som stimulerar människor, både män och kvinnor, att komma ut på arbetsmarknaden samtidigt som de ska få tid för sina barn, och alltså få ett fungerande hemliv.

Anf. 59 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är oerhört intressant att man skriver en reservation där man hyllar en modell och ett system i ett annat land utan att ha tagit

del av vad som egentligen händer och vad det leder till. Det säger lite grann om kvaliteten på de reservationer som man skriver på den borgerliga sidan. Jag tycker att det är ganska skakande.

Om 5 % hittills har använt sig av detta i Finland och om 85 % av det som gjordes inte hade med städarbete att göra utan hade med annat arbete att göra och om hälften av det som gjordes till en kostnad av 900 miljoner kronor ändå skulle ha gjorts, kan man väl inte säga att det är att hylla ett system? Jag tycker att det är ett oerhört slöseri med pengar.

Sedan finns det en annan sida också. Vi vet i dag att det är kvinnor som utför majoriteten av det så kallade obetalda arbetet. Och hur ska man med era förslag komma till rätta med den problematiken och öka jämställdheten mellan kvinnor och män när man egentligen skriver reservationer som befäster ojämlikheten mellan kvinnor och män?

Anf. 60 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag delar inte den uppfattningen. Jag anser att detta helt klart stimulerar jämställdheten. Den information som jag har fått när jag har tittat på tv-program om detta och när jag har läst i medierna om detta har faktiskt enbart varit positiv. Jag är därför något förvånad över den tolkning och den redovisning som ges här. Men jag ska med intresse läsa den skrivning som du hänvisar till.

Anf. 61 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Jag vill först säga att jag inte alls tycker att statsministerns uttalande är särskilt konstigt. Vi vet att det kommer att bli påfrestningar när vi som är födda på 40-talet blir gamla. De första 40-talisterna går nu i pension, och det är alltså först senare som det behövs mycket mer vård och omsorg. Och det är bra att statsministern har klargjort att vi socialdemokrater också kommer att ta hand om våra 40-talister. Eftersom jag själv är 40-talist tycker jag att det känns tryggt att jag inte ska tillhöra den första generationen som liksom lämnas åt sitt öde. Men detta är ju på lång sikt. Jag tror inte att de 65-åringar som nu pensioneras är i särskilt stort behov av vård och omsorg. Tvärtom är väl de och dansar på Mallorca.

Däremot när Annika Billström talar handlar det inte om något som är på lång sikt, utan hon säger något som faktiskt alltid är nödvändigt, det vill säga att vi ser över hur varje skattekrona används och att vi effektiviserar och förbättrar den offentliga gemensamma sektorn. Så menar jag att det förhåller sig med den saken.

Att man sedan byter ord från värnskatt till vårdskatt är bara ett uttryck för att vi ibland byter ord, begrepp och benämningar på saker. Och jag tycker att det kommer att kännas ganska bra att vi talar om vårdskatt.

Som ledamot i skatteutskottet får jag varje vecka förslag på skatter som kan sänkas, som kan tas bort eller som bör betalas av någon annan. Och argumenten kan vara att skatten är för hög, att skatten slår orättvist, att skatten snedvrider konkurrensen, att skatten motverkar en positiv utveckling och så vidare.

Under de senaste veckorna har vi socialdemokrater i skatteutskottet träffat småhusägare, trädgårdsnäringen, skidliftsägare, vin- och spritleverantörer, energibolag, tvätteriföretag med flera, och alla har förslag på hur skatter ska sänkas.

Samtidigt hör vi ständigt i den allmänna debatten krav på mer resurser – mer resurser till vården, mer pengar till polisen, större satsningar på infrastrukturen och mer stöd till glesbygden, för att inte tala om hur mycket staten och vi skattebetalare ska ställa upp med när vi drabbas av stormar och översvämningar.

Avvägningarna blir många och viktiga och kräver en fortsatt ansvarsfull ekonomisk politik. Vi måste betala för det vi gemensamt konsumerar. Vi kan med andra ord inte sänka alla skatter – därmed inte sagt att skatterna alltid ska se ut som nu. Det finns självklart skäl att kontinuerligt se över detta och, om det behövs, göra förändringar.

Skatteutskottets betänkande *Allmänna motioner om inkomstskatter m.m.* som vi behandlar här i dag innehåller också en rad förslag om skattesänkningar.

Motionerna i betänkandet handlar om skatteskalen för förvärvsinkomster, avdrag för resor till och från arbetet, minnesgåvor och hushållsnära tjänster. Inte mindre än 21 reservationer och fyra särskilda yttranden finns i betänkandet.

Jag tänkte tala lite grann om reservation 8, som redan berörts här. Den handlar om en skattesänkning genom skatteavdrag för hushållsnära tjänster.

Det förslagsställarna påstår är att skatteavdraget i verkligheten inte skulle kosta samhället något eftersom avdraget skulle göra en svart verksamhet vit och därmed i stället ge plus i skatteintäkter. Man säger:

”Den skattereduktion som vårt förslag ger för hushållstjänster som för närvarande inte utförs på en vit marknad kommer inte att leda till något skattebortfall alls för den offentliga sektorn.”

Sedan framförs också en rad andra argument, till exempel att det här är bra för jämställdheten och skapar arbetstillfällen och att avdraget gör det möjligt för barnfamiljer och andra familjer med ”vanliga inkomster” att slippa städa själva, liksom att detta ska öka deras välfärd.

Jag ser det här förslaget enbart som ytterligare ett försök att sänka skatterna. Jag tror inte på de ivriga och påhittiga argumenten om pluseffekter. Jag tror inte att subventionerad städning skulle kunna konkurrera ut svart städning. Svart städning är fortfarande så väldigt mycket billigare.

I dagens läge är det faktiskt de riktigt rejält högavlönade som använder sig av de här svarta tjänsterna, och det gör de väl knappast därför att de inte har råd att betala för vita tjänster.

Om jag är rätt underrättad kostar svart städning 50–100 kr i timmen. Vit städning kostar 300 kr i timmen. Subventionerad städning kan kanske kosta 250 kr. Jag är övertygad om att den som har råd att betala 250 kr också har råd att betala 300 kr.

Vilka tror ni kommer att använda den skattesubventionerade städningen? Jo, det kommer de att göra som redan har råd med det.

Är det verkligen sådana prioriteringar vi ska göra? Som jag ser saken finns det många angelägna reformer som måste komma före, exempelvis beträffande vård och omsorg.

Och vilka har subventionsförespråkarna tänkt ska utföra städjobben? Tittar man på det finska exemplet som vi faktiskt har studerat på mycket nära håll – till och med i Finland tillsammans med den politiker som var

med om att införa det här – märker man att det står klart att det inte handlar om löner som det går att leva på.

Inte heller är det möjligt att jobba heltid, och inte är det de långtidsarbetslösa som har kommit i arbete. Man får betalt per städtime men inte för den tid det tar att förflytta sig mellan jobben. Och vem ska städa åt städerskan?

Jag kan inte förstå på vilket sätt detta skulle vara bra för jämställdheten. Däremot kan jag klart se att ett förslag om jobb där det inte går att leva på lönen är ett uselt förslag för jämlikheten. Räknar man med att kvinnor – eller män förresten – som ska jobba i den här branschen är försörjda på annat sätt?

Erfarenheterna från andra länder är *inte* positiva. Det är i stället mycket tveksamt om Finlands hushållsavdrag har lett till så många nya jobb som det sägs. Det har gjorts en utvärdering men inte en heltäckande sådan av de här effekterna.

I Danmark, där skatteavdrag infördes för tio år sedan, har det blivit så kostsamt att man faktiskt har tagit bort skattesubventionen. Bara en subvention till pensionärer som köper städtjänster återstår.

Herr talman! Argumentet att skatteavdrag för hushållstjänster gör svarta jobb vita är märkligt. Att anpassa sig till missbruk och lagöverträdelse är en mycket tveksam metod att bekämpa den svarta sektorn. Vill man att staten ska subventionera alla branscher där svartarbete är vanligt, exempelvis inom restaurang- och taxibranscherna eller, för den delen, hos frisörer?

Sammanfattningsvis: Handlar det om en kostnad eller en inkomst för staten? Visst kan man spekulera kring om skatteavdrag för hushållsnära tjänster skulle göra att tjänstesektorn växer och skapar fler jobb och därmed fler skattebetalare. Men jag tror inte det. Titta på det danska exemplet! Ingenting talar för att vi i Sverige ska subventionera städning hos välbeställda människor.

I Moderaternas reservation 1 om skatteskala, grundavdrag m.m. inleds texten med följande:

”Vår långsiktiga vision är att sänka det svenska skattetrycket rejält.”
Ja, det har vi hört tidigare.

I den senaste budgetmotionen var Moderaterna ännu tydligare. Där sade man att skatten ska ned till EU-nivå. Med tanke på dagens skatteintäkter skulle det betyda att skatteintäkterna skulle sjunka med 250 miljarder.

Jag skulle kunna räkna upp många exempel på vad våra välfärdstjänster kostar och fråga Moderaterna vad det är de tänker plocka bort. Men jag antar att det är lönlöst, för det tänker Moderaterna inte tala om. Sanningen är att ett inkomstbortfall för samhället på 250 miljarder skulle få förödande konsekvenser för välfärden.

Men nog vore det klädsamt om Moderaterna någon gång talade om var pengarna ska tas. Att, som Moderaterna föreslår, sänka ersättningsnivåerna i socialförsäkringarna till 65 %, räcker inte om man ska komma upp till 250 miljarder.

Inte ens Moderaterna kan väl tro att detta väldiga inkomstbortfall skulle kunna ersättas med ökade avgifter. Ta exempelvis äldreomsorgen. Den kostar i dag 75 miljarder kronor. Avgiftsuttaget är 3,5 miljarder. Hur

höga avgifter har Moderaterna tänkt att de äldre ska betala efter det att deras skattesänkningar har dragit undan offentlig finansiering?

Herr talman! Skattefusket är på väg att utvecklas till ett stort samhällsproblem. Skattebortfallet från svartarbete uppgår till 20–40 miljarder kronor per år enligt Riksförsäkringsverket. Även andra former av skattefusk minskar statens inkomster. Effekten blir tredubbel:

- Marknadsekonomins principer sätts ur spel genom att konkurrensen snedvrids.
- Arbetstagare som inte accepterar svarta löner riskerar att slås ut från arbetsmarknaden.
- Välfärdssamhällets finansiering undermineras.

Fusket måste bekämpas hårdare. Den socialdemokratiska regeringen har aviserat mera kännbara sanktioner mot dem som bryter mot lagen. Det handlar bland annat om åtgärder för att komma åt manipulerade kassaregister i kontantbranscherna och om ändrade regler för F-skattsedel.

Som ett led i bekämpningen av skattefusk pågår också ett arbete med ett system för schablonbeskattning av småföretagare, byggentreprenad-avdrag i bygg- och anläggningsbranschen och förbättrat administrativt samarbete på skatteområdet.

Herr talman! Länge hette det att höga skatter är oförenligt med hög tillväxt. Men Sverige har haft en tillväxt som varit högre än i både EU-området och OECD-området under de senaste tio åren. Förklaringen ska sökas i hur skatteinkomsterna används och hur skattesystemen är utformade.

I Sverige har vi medvetet inte bara strävat efter att skattesystemet ska bidra till trygghet och välfärd utan också strävat efter att trygghets- och välfärdssystemen ska bidra till tillväxten.

Det höga skatteuttaget i Sverige är ett medvetet val. Skattesystemet ska stimulera till arbete, sparande och investeringar och bidra till utjämning och rättvisa. Skattebaserna ska vara breda och stabila.

Vi socialdemokrater är stolta över den generella välfärdspolitiken i Sverige som vi betalar med våra skatter och vill fortsätta att utveckla den. Vi tycker att det är viktigt att alla får del av välfärden och att alla är med och betalar. På så sätt fördelar man också resurser mellan människor och över livet.

Med en generell välfärdspolitik minskas klyftorna mellan människor. Samhället blir mer jämlikt. Alla har rätt till en bra sjukvård, bra skola och bra omsorg oavsett hur mycket pengar man har i den egna plånboken.

Ett jämlikt välfärdssamhälle är ett mjukare samhälle att leva i. Det är ett samhälle för *alla*, inte bara för några.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 62 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Susanne Eberstein sade i sitt anförande att skatterna inte alltid ska se ut som de gör nu. Det har alla vi skattebetalare under många år haft bitter erfarenhet av. I Socialdemokraternas sinnevärld finns det

uppenbart en enda riktning i den förändringsprocessen, och det är ett ökat skattetryck. Någon annan inriktning har vi inte kunnat förmå hittills.

Människors marginaler minskar, människors ekonomiska frihet minskar, arbetslösheten skenar, Susanne Eberstein. I ljuset av detta talar landets statsminister och finansminister om höjda skatter under nästa mandatperiod, inte som Susanne Eberstein vill ge intryck av i sitt anförande, om skattehöjningar som är någonting framtida imaginärt långt, långt borta, utan under nästa mandatperiod. Jag tror till och med att jag hörde det.

Jag har förstått att skatteutskottets ordförande delar statsministerns uppfattning, att vi bör gå i den riktningen, att vi ska ha höjda skatter i Sverige. Mitt intresse i första hand är att få veta: Vilka skatter avser ni att höja? Det finns väl en planering?

Anf. 63 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är utmärkt att vi talar om nästa mandatperiod. Det Moderaterna tänker finansiera sina skattesänkningar med är försämringar för de gamla, de sjuka och de arbetslösa. Jag har här en uppräkningslista i Moderaternas, som man måste säga, extrema högerpolitik. Man tänker sänka a-kassan för de arbetslösa till 65 %. Man tänker sänka sjukersättningen för de sjuka. Man tänker sänka ersättningen till förtidspensionärerna. Man tänker sänka ersättningen till de föräldralediga. Man tänker fördubbla antalet karensdagar för de sjuka. Man tänker fördubbla fackföreningsavgiften för lönearbetare. Man tänker fördubbla bilägarnas premiekostnader. Man tänker sänka det internationella biståndet, och man tänker sänka skatterna mest för de rika.

Vi står långt ifrån varandra, Ulf Sjösten, i hur vi vill ha det i samhället, långt ifrån. Jag vill ha en gemensam generell välfärd, öppen för alla och lika för alla. Jag vill inte att vi ska sänka skatterna för dem som betalar mest i skatt i dag. Jag tycker faktiskt att de som är högst avlönade kan betala den höga skatten.

Anf. 64 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Som vanligt får man inget svar på sina frågor. Man ställer en fråga och får en uppräkningslista av förslagen i vårt budgetalternativ, uttagen i stycken som passar skatteutskottets ordförande. Det tycker jag är lite tråkigt, men jag upprepar ändå frågan: Vilka skatter avser ni att höja? Är det kommunalskatten, som har stigit med 1 kr 9 öre i snitt under den här mandatperioden? Eller är det kanske mervärdesskatten? Oavsett vilka skatter ni höjer drabbar det dem som har minst möjlighet att klara av de här höjningarna. Vilka skatter avser ni att höja, Susanne Eberstein?

Anf. 65 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Ulf Sjösten vet mycket väl att kommunalskatten bestäms av kommunerna. Det är deras rättighet att bestämma det, så det har vi svårt i skatteutskottet att ha synpunkter på. Men där gäller samma sak som i det vi tidigare pratade om vad gäller finansborgarrådet i Stockholm, att det är väldigt viktigt att ha en väldigt ordentlig koll på vad pengarna går till så att de används på rätt sätt.

Jag kan inte redan nu säga om och när vi eventuellt skulle höja skatter under nästa mandatperiod. Jag ser det inte framför mig just nu. Tvärtom ska vi göra allting för att få ännu fler människor i arbete. Vi ska inte glömma att förvärvsfrekvensen i Sverige är betydligt mycket bättre än vad den är i många länder i Europa. Det viktigaste för oss är att om folk kommer i arbete kommer vi att klara vår gemensamma välfärd, och då behöver vi inte höja några skatter.

Nu svarar jag på det här sättet, och då skulle jag vilja veta: Hur är det med de skattesänkningar som ska bekostas av dem som är svagast i samhället?

Anf. 66 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! När jag hörde Susanne Ebersteins beskrivning konstaterade jag att det var en lovsång till Nuders beskrivning av köttberget.

Är det bra med skattehöjningar? Man blir något fundersam när man tittar på vem som ska betala dem. Jag har hört – apropå föregående talarres fråga var skatten tas ut – en beskrivning om 8 kr på kommunalskatten. 79 % av våra invånare har en inkomst under 20 000 kr, och där ligger den stora gruppen kvinnor. Är det de som ska betala notan? Beskrivningen från statsministerns sida ter sig mycket tydlig när man tittar på hur mycket pengar man under den kommande treårsperioden har tänkt sig att ge i statsbidrag till kommunerna. Tar man in dem efter treårsperioden blir det den typ av skattehöjningar som vi diskuterar, och då är det just de här grupperna som ska betala det.

Att de stora behoven ska täckas av den grupp som tjänar mer än 33 000 kr, alltså 4,2 % av Sveriges befolkning, håller inte. Vi är i dag mitt i en högkonjunktur, något som alla talar om. I dag ska vi spara i ladorna. I stället lånar vi för att klara vår budget, i en högkonjunktur!

Anf. 67 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Jag vet att Centerpartiet värnar om människor som inte har det särskilt bra. Jag tycker att det är synd att vi inte kunde fortsätta det samarbete som vi hade mellan 1994 och 1998. Jag tror att Centern och vi har många ideologiska gemensamma nämnare. Men hur ska Jörgen Johansson kunna gå in i ett samarbete med människor som framför allt vill ge sig på de svagaste i samhället – gamla, sjuka och arbetslösa?

Anf. 68 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Vad Susanne Eberstein egentligen säger är att skattehöjningarna står Miljöpartiet och Vänsterpartiet för. Är det så jag ska tolka det?

Jag har ett par kommentarer. Jag ögnade snabbt i en tidning angående hushållstjänster igenom en beskrivning från Finland där man konstaterar att de svarta jobben har minskat från 60 till 25 %. Man skriver mycket tydligt att det främjar sysselsättningen, och det har blivit bättre fart på det kvinnliga företagandet. Det är alltså en helt annan beskrivning än den som gavs nyss om hur situationen ser ut i Finland. Uppenbart är att analysen bör göras djupare.

Anf. 69 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Vi socialdemokrater kommer alltid att värna välfärden även om det innebär höjda skatter. För oss är det självklart att den generella välfärden kommer allra först, inte att människor ska kunna bli rikare sett till den egna portmonnän.

Vi träffade faktiskt en finsk företagare som höll på med det här. Hon sade att det inte fanns någon som kunde leva på sin lön. Man var timanställd. Det var inga långtidsarbetslösa som hade gått in i det, utan det var framför allt studenter som knäckte extra på det här sättet. Att det inte gick att påstå att det skulle ge en ny arbetsmarknad var man alldeles klar över i Finland när vi var där och i Riksdagshuset träffade dem som var inblandade, bland annat en kvinnlig företagare. Hon var inte ute och städade, utan hon såg till att timanställda som inte kunde leva på sin lön gjorde det.

Anf. 70 ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp) replik:

Herr talman! Susanne Eberstein talade i sitt anförande om lång och kort sikt. Det är faktiskt väldigt intressant att se skattefrågorna på lite lång och kort sikt. För en ganska kort tid sedan, nämligen 1990/91, genomfördes den stora skattereformen, där även Socialdemokraterna ingick. När det gäller den stora reformen hann bläcket knappt torka förän det blev ganska många avsteg. Låt mig nämna två: matmomsen och värnskattn.

Jag tycker att det skulle vara intressant att få Susanne Ebersteins svar på frågan: Är ni från socialdemokratin beredda att göra skatteförändringar som gör att skattereformen återställs? Eller är det så att Socialdemokraternas skattepolitik primärt är inriktad på de skattehöjningar som statsminister Persson pratar om?

Anf. 71 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det efter en så här lång tid är dags att se över skattesystemet. Det är alldeles självklart. Vi var väldigt positiva till det som skedde då. Men ibland går verkligheten faktiskt ifrån en, och det gjorde den i fråga om matmomsen. Det blev helt enkelt en överenskommelse mellan Centerpartiet och Socialdemokraterna, om jag inte minns fel.

Men även jag tycker att det är dags att se över frågan, och det har också finansministern initierat. Ännu så länge gör vi detta inom vårt parti. Vi tror inte att det skulle vara meningsfullt att så nära valet tillsätta en gemensam parlamentarisk utredning.

Men jag vill passa på att fråga Anna Grönlund: Hur kommer det att gå att regera tillsammans med ett parti som vill genomföra alla dessa försämringar? Det talas väldigt lite om dem, men det kommer ju att bli ganska svettigt för er.

Anf. 72 ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp) replik:

Herr talman! Det är glädjande att vi får höra från skatteutskottets ordförande att man funderar på att gå tillbaka till skattereformens principer. Då undrar jag: Hur rimmar det med det som man sade, att de flesta bara skulle betala 30 % i kommunalskatt, med det som Socialdemokraterna med statsministern i spetsen försöker att driva på, det vill säga kommu-

nalskattehöjningar eller inkomstskattehöjningar för låg- och medelinkomsttagare? Hur går det ihop? Och hur har man tänkt återgå till den stora skattereformens principer om att det ska löna sig att arbeta?

Detta är en fråga som oroar mig och mina allianskolleger väldigt mycket. Vi tycker att det är angeläget att det blir fler människor som tycker att det är motiverat att arbeta.

*Allmänna motioner om
inkomstskatter m.m.*

Anf. 73 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Det är intressant med statsministerns uttalanden i olika frågor. Hans ord stöts och blöts, de klipps och kantas med tyckanden av alla möjliga slag från alla möjliga håll. Statsministern diskuterade just det som jag pratade om tidigare, att vi är beredda att värna den generella välfärden även om det skulle innebära högre skatter. Vi är särskilt angelägna om att se till att de som är sämst ställda i samhället inte behöver betala mera i skatt, det är alldeles självklart. Detta är en teknisk fråga som vi kommer att hitta en lösning på, om vi nu skulle komma att höja skatterna.

Men, som sagt, vi för nu en intern diskussion i partiet. Vi är säkra på att vi, efter valet när vi har kommit tillbaka i regeringsställning, kommer att bjuda in till skatteöverläggningar åtminstone med något parti inom borgerligheten, det är jag säker på.

Anf. 74 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Det finns en risk för att det blir en skur av frågor i dessa replikskiften, både frågor från den som opponerar och ett antal motfrågor. Det är inte någon bra tingens ordning. Så jag tänker begränsa mig till en fråga för att kunna få ett tydligt besked.

Jag hör ju att Susanne Eberstein i sitt inlägg talar om skattesubvention. Om vi nu har en skattesats på x % och den sänks med någon procent är ett exempel. Ett annat exempel är att skattesatsen sänks med några procent regionalt. Med tanke på ordet subventions betydelse – alltså en form av understöd – är då en sänkning av en skatt en subvention? Menar Susanne Eberstein att det är så vi ska använda ordet subvention rent språkligt?

Anf. 75 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Om man generellt sänker en skattesats i Sverige talar vi aldrig om subvention. Det måste Per Landgren ha missuppfattat.

Jag skulle kunna prata om subvention när det gäller de drabbade skogsägarna. Det gäller ett väldigt begränsat område och en begränsad grupp av människor som får hjälp och stöd i den situation som de har drabbats av. Det är en subvention från oss andra skattebetalare.

Om Per Landgren skulle göra avdrag för att få billig städning är vi andra med och ger honom hjälp att få den städningen utförd. Det är väl just därför som Danmark upphörde med sitt system. Det blev för dyrt för det danska folket att betala städning för olika människor.

Anf. 76 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Susanne Eberstein egentligen kan uttala sig om hur jag har uppfattat det. Jag ville bara fråga hur Susanne

Eberstein använder ordet subvention. Då fick jag höra att en generell sänkning inte är någon subvention. Men om det är en partiell sänkning, då är det en subvention. Jag tycker att det där är ett manipulerande språkbruk som utgår från tanken om att skatten, inkomsten eller vad det nu kan vara tillhör staten, och om det sker en partiell sänkning så är det en subvention. Det där är ett socialistiskt språkbruk som duperar människor, som får folk att tro att skatten på något sätt är statens rätt. Det är ju någonting som vi gemensamt och demokratiskt beslutar om och inte något som man automatiskt har rätt till.

Jag hörde tidigare Susanne Eberstein säga: Vem ska städa åt städerskan? Vadå städerskan? Kan det inte vara en manlig städare? Har Susanne Eberstein inte städare här i huset? Vem städar åt den städaren eller städerskan?

Det är ett manipulativt språkbruk omkring hela den här frågan som är på något sätt ideologiskt. Här behöver vi öppna marknaden och göra svarta tjänster till vita. För att man så småningom ska kunna göra någon typ av karriär behöver vi också ha yrken som motsvarar de tillverkningsjobb som nu flyr landet. Även om lönerna ska vara så höga som möjligt behöver vi också ha låglöneyrken som gör att människor kan inleda någon typ av karriär.

Och vad är det för fel med hushållsnära tjänster om de utförs på bekostnad av redan beskattade medel?

Jag tycker att det är ett manipulativt språkbruk när det gäller såväl städerska som kön och skattesubvention.

Anf. 77 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Nej, det där är bara struntprat, så jag har ingenting att säga.

Anf. 78 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! Det har sagts många kloka saker från den här talarstolen de senaste två timmarna. Men det mest kloka som har sagts har kommit från den borgerliga alliansen.

Jag vill fokusera ett ögonblick på den fråga som behandlats den senaste halvtimmen, och det är förstås de hushållsnära tjänsterna.

Om jag inte har missförstått saker och ting så är regeringen för jämställdhet. I själva verket värnar man om jämställdheten kolossalt mycket. Det finns inga gränser för hur många åtgärder man vill vidta för att uppnå jämställdhet. Det handlar om lagstiftning, kvotering och styrande av människors liv.

Med tanke på den energi som läggs ned på dessa frågor skulle man inte avstå från att genomföra en åtgärd som skulle leda till jämställdhet, om jag har förstått regeringen rätt.

Likaledes är man oerhört angelägen om en hög sysselsättning. I själva verket har det varit Socialdemokraternas paradnummer under decennier. Varje åtgärd som kan öka sysselsättningen har hälsats med välkomnande. Inga kostnader har varit för höga för att värna sysselsättningen. Därför borde en åtgärd som ökar sysselsättningen få ett ja från regeringen.

Regeringen har länge och även historiskt tillbaka värvat en rationell ekonomisk struktur i landet. Man har drivit fram reformer som har ombildat ekonomin för att få till stånd en så hög och modern produktion

som möjligt. Ibland brukar man slå sig för bröstet och säga att det är regeringen som har skapat den välfärd som vi har i landet. Men jag är inte riktigt säker på att jag håller med om det. Snarare är det enskilda företagare som har skapat välfärden.

Regeringen har ändå ställt sig bakom ett rationellt tänkande. Om man då kommer med ett förslag till en reform som skulle öka en rationell ekonomi borde regeringen säga ja till den.

Regeringen har också flera gånger ställt sig bakom idén om arbetsdelning. Man har sett att det finns ett behov. Det finns människor som av olika skäl vill arbeta lite mindre, och då kan man dela på arbetstider. Ett ganska aktuellt exempel på sådant tänkande är friåret som infördes under det senaste året med motivet att man ska kunna dela på ett arbete. En blir ledig för studier eller för att förverkliga sig själv på annat sätt samtidigt som en annan person upprätthåller tjänsten. På det viset delar man på arbetet.

Därför skulle man kunna tänka sig att regeringen i dag skulle ställa sig bakom ett förslag som innebär en ökad möjlighet till arbetsdelning, om den nu ska vara konsekvent.

Likaledes har regeringens företrädare många gånger påpekat att man är angelägen om att vara sparsam med skattebetalarnas pengar, att man ska värna skattekollektivets pengar och inte använda skattekollektivets pengar till annat än det som verkligen är nödvändigt. Det är en god ansats. Om man nu verkligen vill vara trovärdig i detta ska man ju säga ja till reformer som innebär att man använder sig av skattebetalarnas pengar på ett klokt sätt.

Men nu är det egendomligt här, därför att när det gäller en fråga som faktiskt skulle kunna uppfylla samtliga dessa ambitioner säger man från regeringens och Vänsterns sida absolut blankt nej. Det handlar då om skattereduktion för köp av hushållstjänster. På den punkten gör man helt plötsligt en 180-graderssväng. Även om det skulle värna jämställdheten säger man: Blankt nej, det här vill vi inte ha. Det spelar ingen roll om det värnar jämställdheten. Vi ska inte ha det.

Även om det ger jobb åt flera säger man: Blankt nej, de jobben vill vi inte ha. Vi från regeringens sida bestämmer vilka jobb som ska utföras och vilka som inte ska utföras.

Även om det skulle leda till en ökad ekonomisk aktivitet i ekonomin, i och med att människor finge göra det de är bäst på, säger man: Blankt nej, det går inte. Så vill vi inte ha det. Det stämmer inte överens med vår ideologi.

Även om det skulle innebära arbetsdelning, som man i andra sammanhang tycker är bra, säger man blankt nej även till det. Köp av hushållstjänster är ju faktiskt en form av arbetsdelning. Jag kanske använder en timme till åt att undervisa, och någon annan använder en timme av sin tidigare lediga tid för att måla mitt staket. Det säger man blankt nej till.

Även om det skulle innebära en effektivare användning av skattebetalarnas pengar, vilket här är fallet därför att i stället för att betala ut transfereringar till personer som är sysslolösa används medlen till att möjliggöra ett arbetsbyte, säger regeringen ändå nej.

I själva verket tycks det vara så att alla de vackra orden om jämställdhet, sysselsättning, produktivitet, tillväxt och allting bara är tomma ord. De tillämpas bara när det passar den egna ideologin men inte när det

passar någon annans ideologi. På den punkten är man absolut solklart negativ.

Nu har man hittat ett nytt, fint objekt. Man använder sig av det finska exemplet och säger att det inte gick bra, att det inte blev så många jobb, att målen inte uppnåddes och att det bara bevisar att det här är en osedvanligt korkad idé.

Men jag var och lyssnade på en utvärdering av det finska exemplet. I själva verket var man kolossalt nöjd. Mer än 100 000 familjer hade köpt tjänster. Det hade skapat någonstans mellan 6 000 och 7 000 heltidsarbeten. Det är ju inte 60 000–70 000, men måste det skapas 60 000–70 000 tjänster för att det ska vara motiverat? Kan man inte nöja sig med att det börjar med några tusen för att sedan växa? Rom byggdes ju inte på en dag. Alla människor installerade inte bredband eller ens dator i sitt hem på en dag. Det tar tid. Från finsk sida menar man att man här har sett en struktur som inneburit att individerna börjat med att köpa ROT-tjänster, och när de känt sig bekväma och trygga med detta har de sedan valt att köpa även andra typer av tjänster. Det var alltså en liten typ av inlärningsprocess.

Att det skulle kosta pengar är fullständigt fel. Det beror på att man inte kan räkna ordentligt. Och hur många gånger ska jag behöva säga att om jag köper tjänster för 10 000 kr och får en 50-procentig skattereduktion för detta, innebär det bara att det är någon annan som har utfört tjänster åt mig för 10 000 kr som kan beskattas. På det sättet får staten in skattemedel, det vill säga att om staten får in minskad skatt från mig kompenseras det av att man får in precis lika mycket i ökad skatt från någon annan. Hur man kan få detta att bli en kostnad för staten begriper jag inte, om man lärt sig räkna rätt.

Herr talman! Naturligtvis ställer jag mig bakom alla de moderata reservationerna, men alldeles särskilt vill jag ge stöd till de som handlar om hushållsnära tjänster.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

10 § Motioner om företags- och kapitalbeskattning

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU20
Motioner om företags- och kapitalbeskattning.

Anf. 79 PER-OLOF SVENSSON (s):

Herr talman! Vi ska nu debattera skatteutskottets betänkande nr 20. Det handlar om motioner om företags- och kapitalbeskattning.

I betänkandet behandlas ett hundratal motionsyrkanden, huvudsakligen från den allmänna motionstiden i höstas. Där tas upp olika skattefrågor med anknytning till det som jag nyss nämnde, företags- och kapitalbeskattning. Motionsyrkandena avstyrks i flera fall med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbeten. Det gäller exempelvis frågan om tonnageskatt för sjöfarten, skatteregler för fåmansföretag, nya riktlinjer för avdrag för så kallad sponsring och någon form av schablon-

beskattning av vissa småföretag med mera. 20 reservationer och ett särskilt yttrande är avlämnade.

Därmed överlämnas ärendet för debatt.

Anf. 80 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Det finns ett skriande behov i vårt land av ett bra företagsklimat och ett bra företagandeklimat. Det är egentligen om detta som utskottsbetänkandet handlar. Det föreligger en stor samsyn mellan allianspartierna inom den borgerliga oppositionen om att skapa ett sådant bra företagarklimat.

Vi har ett antal gemensamma reservationer, och jag ber att få yrka bifall till reservation 1, men självfallet står jag bakom samtliga reservationer med moderata förtecken.

I reservation 1 tar vi just upp vilka åtgärder som krävs för att åstadkomma ett bra företagsklimat.

I reservation 3 behandlar vi behovet av att det snarast kommer fram ett förslag beträffande de så kallade 3:12-reglerna. Det är en fråga där regeringen har väntat och väntat med att lägga fram ett förslag. Det föreligger nu ett utredningsförslag som dock inte är tillfredsställande. Det visar på regeringens oförmåga att se vad som krävs för att åstadkomma att vi får fler små företag och små företag som kan växa i det här landet.

Reservation 2 handlar om tonnageskatten. Det är en fråga där det föreligger en majoritet här i riksdagen för att införa en sådan och till vilken Socialdemokraterna anslöt sig vid föregående riksmöte. Vi förväntade oss att ett förslag skulle komma mycket snart, men i själva verket har regeringen sölat även här så att det inte föreligger något utredningsförslag. Det är en uppenbar risk för att det inte kommer något förslag denna mandatperiod, trots att det under hela denna mandatperiod har funnits en majoritet för att vi ska åstadkomma den typen av skatt som är till förmån för de svenska rederierna.

Vi har vidare i detta betänkande reservation 13 och reservation 18 som båda berör hur man ska kunna åstadkomma bättre förhållanden i skattehänseende och sponsringshänseende till ideella föreningar, stiftelser och företag. Även här lyser alltså Regeringskansliet med en frånvaro av förslag.

Det som jag tycker är extra besvärande är att vi har sådana skatteregler som berör föreningslivet att det föreligger en uppenbar risk att många ideellt arbetande ungdomsledare och andra skulle kunna komma att bryta mot den aktuella skattelagstiftningen. Därför bör man anpassa lagstiftningen på de här områdena så att dessa risker kan undanröjas och bättre förhållanden skapas för dem som arbetar i föreningslivet. Det är märkligt att Socialdemokraterna inte kan rätta till dessa förhållanden. Vi har ju den senaste veckan sett andra missförhållanden inom föreningslivet närstående just det socialdemokratiska partiet, men där handlar det om manipulerade medlemsiffror och åtgärder för att åstadkomma större statsbidrag.

Det jag talar om handlar om att åstadkomma sådana förhållanden för föreningarna att de krafter som arbetar ideellt kan göra detta utan att bryta mot några som helst skatteregler.

Herr talman! Det finns som sagt många motioner som behandlas i det här betänkandet. Jag har här i mitt anförande tagit fram ett antal poster

där det på ett beklagligt sätt är så att regeringen inte tar tag i de uppenbara problem som föreligger i skattelagstiftningen. Det är självfallet något som måste ändras en kommande mandatperiod med en ny regering.

Anf. 81 ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp):

Herr talman! Företags- och kapitalbeskattningen är en av de viktiga delar som påverkar företagsklimatet, och tyvärr finns det ju mycket att säga om det svenska företagsklimatet. I en ny undersökning som Svenskt Näringsliv har genomfört tillsammans med Temo visar det sig att 20 % av de svenska företagen överväger att flytta utomlands. Totalt skulle det här innebära en förlust av ungefär 500 000 jobb. Det handlar inte bara om de stora företagen, som ofta redan har flyttat sina arbetstillfällen utomlands. Det handlar framför allt i den här undersökningen om de något mindre företagen. Det är något som verkligen borde vara ett stort bekymmer som vi alla i den här kammaren borde ta till oss.

Bakgrunden till detta är givetvis företagsklimatet, men allt handlar självklart inte om skatter. Det handlar också om kostnader för att anställa, sjuklönekostnader och byråkrati. Men att sänka skatter, särskilt för de små företagen, är en angelägen åtgärd för att få ett bättre företagsklimat i Sverige är helt klart. Småföretagen har länge väntat på att få en rättvis beskattning som jämför de små företagen med de stora.

Från alliansens sida är vi ense. Vi vill se att de så kallade fåmansbolagsreglerna reformeras. Modellen för hur det här görs är inte det primära för oss, utan för oss är det viktigaste att skapa rättvisa villkor för de små företagen. I den reservation som vi gemensamt har skrivit har vi ställt oss bakom den så kallade BEK-modellen som ett första steg för att lösa de problem som finns med de små företagen och deras beskattning. Att det här är en angelägen reform har också regeringen och dess stödpartier antytt. Vi har haft väldigt intensiva debatter om det här i riksdagens kammare tidigare. Men tyvärr har inget konkret förslag ännu landat på riksdagens bord.

Många blev väldigt positivt överraskade när 3:12-utredningens förslag presenterades. Det gick ut på slopad förmögenhetsskatt, sänkt skatt på kapitalinkomst och en generösare kapitalbeskattning för fåmansbolag med stor lönesumma. Man måste verkligen hålla med om att det är ett steg i helt rätt riktning, och det var också det som näringslivets organisationer sade när förslaget presenterades. Dessvärre var inte finansministern lika positiv, åtminstone inte vad gäller den slopade förmögenhetsskatten. Det måste sägas vara mycket synd eftersom detta faktiskt är en del av ett helhetskoncept.

Jag ska inte gå in mer på förmögenhetsskatten eftersom den inte ligger under den här punkten, men man måste ändå säga att den summa pengar som regeringen och stödpartierna har avsatt till det här åtminstone räcker en bit på vägen. Vi ser fram emot att se om regeringen nu lyssnar på sina egna rådgivare och genomför de föreslagna förändringarna. De är ju helt klart behövda, och de är också efterlängtda. Det är inte annat att göra än att beklaga att det har dröjt så otroligt länge innan det blir verklighet av dem.

Herr talman! Jag har pratat om fåmansbolagsbeskattning, men mycket annat finns ju också med i det här betänkandet. Jag tänkte inte ta upp de övriga frågorna, utan för att vinna tid tänkte jag bara säga att jag gi-

Anf. 82 PER LANDGREN (kd):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation 1.

Ett positivt företagarklimat skapar grunden för det goda samhället. Ett starkt näringsliv är förutsättningen för en bra välfärd med god omsorg, värdig vård och en utvecklande skola. Kristdemokraterna och den allians som vi ingår i anser att företagsklimatet i Sverige kan förbättras genom att vi låter de skatter som drabbar näringslivet och företagarna, inte minst småföretagare, mildras. Liksom numera flera statliga utredningar anser vi att också förmögenhetsskatten måste avvecklas, men det kommer vi till senare, i nästa betänkande. Dubbelbeskattningen på aktier är också något som vi vill ändra på. Det vill vi göra för att kunna bygga en bättre välfärd genom att ge fler människor riktiga jobb i riktiga företag.

Dessutom anser vi att dagens skattepolitik, om man tittar på enskilda skatter, strider mot en rad skatterättsliga principer. Det skadar människors möjlighet till frihet och trygghet. Förmögenhetsskatten, som vi kommer till så småningom, strider framför allt mot minsta-offer-principen, skatteförmågeprincipen och neutralitetsprincipen. Den har ju också en stor betydelse för företagsbeskattningen. Den och andra skatter diskriminerar företagande och ägande, inte minst svenskt ägande, på ett sätt som inte bara skadar skatteobjekten utan också hela samhället.

Årets nyhet gäller också räntebeläggningen av juridiska personers periodiseringsfonder. Där anser vi, beträffande Socialdemokraternas finansiering av höjningen av fribeloppet för gifta i förmögenhetsskatten, att själva greppet är rimligt. Det är bra att regeringen inser att man behöver stötta gifta par och att de inte ska diskrimineras och beskattas hårdare än andra. Men det ska inte ske genom att man beskattar företag med sparade reserver. Det ska inte finansiera en sådan skattesänkning. Det är inte logiskt. Vi bör därför också stödja reservation 6. Jag yrkar inte bifall till den nu. Jag vet inte om någon annan kommer att göra det. Om det yrkas senare kommer vi att stötta den reservationen.

Så sent som i januari i år kom en statlig utredning från de så kallade tre vise männen om fämansbolagsbeskattningen. De ville ju lägga an en helhetssyn på 3:12-regler, på arbetsgivaravgifter och på förmögenhetsskatten. Man talade där om en avskaffad förmögenhetsskatt. Men redan efter 40 minuter var finansministern ute och sade nej till hela förslaget, trots att utredarna ville se företagsbeskattningen som en helhet. Jag har naturligtvis en undran om skatteutskottets majoritet ställer sig bakom ett sådant avspisande av ett helhetsförslag som tre av landets främsta skatteexperter förde fram, P.-O. Edin, Sven-Olof Lodin och Ingemar Hansson. Så lång tid tog det för finansministern. Jag undrar hur skatteutskottet ställer sig till utredningens helhetsförslag.

Anf. 83 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! I det här betänkandet med en rad motioner från den allmänna motionstiden rörande företags- och kapitalbeskattning har Centerpartiet reserverat sig på ett antal punkter. Jag står givetvis bakom samtliga våra reservationer. Jag ska beröra några av dem och yrkar bifall till reservation 1 och 12.

Det är rätt fantastiskt att regeringspartiet i ett land med ett av världens högsta skattetryck och i en värld med växande handel och konkurrens verkar gå till val på att höja skatterna ytterligare. Sverige har redan problem med sin konkurrenskraft och med omfattande utflyttning av företag och jobb. Den som inte inser att skatterna måste sänkas, inte höjas, har enligt min uppfattning problem med sin verklighetsuppfattning i dagens värld.

Vänsterpartierna vill främst diskutera hur vår gemensamma kaka ska fördelas, inte hur den ska vidmakthållas och expandera. Det är genom att kakan växer som vi säkrar våra resurser för våra gemensamma åtaganden. Därför är det så viktigt med en ny borgerlig regering som kan genomföra det åtgärdsbatteri som Sverige så väl behöver för att få till stånd mer företagande och tillväxt, lägre skatter och mindre krångel och byråkrati.

Centerpartiet stöder att den skadliga förmögenhetsskatten som drivit enorma mängder kapital ur landet ska tas bort. Även dubbelbeskattningen av aktier bör på sikt avvecklas. Där har utskottets majoritet en poäng när man medger att dubbelbeskattningen delvis fungerar som en skatt på företagets investeringar. Jag instämmer i det.

Så till några av våra reservationer. Den nya jordbruksreformen inom EU, och därmed i Sverige, har nu trätt i kraft. Genom regeringens passivitet har en kraftig skattesärpning skett genom att en del av jordbrukets markvärde omvandlats till frikopplade stödrätter.

När dessa säljs beskattas de till skillnad från tidigare i inkomstslaget näringsverksamhet i stället för i inkomstslaget kapital. Det höjer beskattningen från 30 % till mer än det dubbla. Så är det i dag. Det har skett en faktisk fördubbling av skatten på åkermark vad gäller den här delen.

Det svenska jordbruket är i dag hårt pressat av svår konkurrens och låga priser. Att då skärpa skattetrycket i samband med reformen har inte varit avsikten och är alldeles fel väg att gå. För att snabba på regeringen bör riksdagen i ett tillkännagivande klargöra för regeringen att detta måste rättas till snarast. Det är lite trist att det bara är Centerpartiet och Kristdemokraterna som ligger på i den frågan. Skadan är skedd och måste rättas till.

Vi uppmärksammar också att dagens regler för småföretagares bilkostnader är alldeles för krångliga och svårtillämpade. Sverige behöver fler småföretagare, mer än kanske någonting annat. Det behövs företagare som kan koncentrera sig på att utveckla sitt företag på marknaden. I stället går alldeles för mycket av tiden åt till byråkrati och administration på en rad områden och inte minst vad gäller småföretagets bilkostnader.

En detaljerad körjournal måste föras där varje körning ska dokumenteras med uppgift om mätarställning, körsträcka, resmål och resans syfte. Minsta ofullständigheter vid kontroll kan resultera i ökade skatter på stora belopp. På inget sätt utesluts fusk. Den med rymligt samvete kan säkert konstruera fiktiva resor.

Den tidigare skälighetsbeskattningen var enklare och rimligare. Motivet för att krångla till det som nu har skett var att det skulle bli enklare, vilket det alltså inte har blivit. En återgång till tidigare bevisligen fungerande regelverk bör därför ske.

Centerpartiet stöder också flera alliansreservationer om till exempel införande av tonnageskatt, lägre skatt för fåmansföretag och ökade möjligheter att göra avdrag även för sponsring av kultur.

Prot. 2004/05:95
23 mars

*Motioner om företags-
och kapitalbeskattning*

Anf. 84 FREDRIK OLOVSSON (s):

Fru talman! Sverige har en liten, öppen och exportberoende ekonomi. Det kan förefalla vara en väldigt utsatt position i globaliseringens tidevarv. Men vi är samtidigt och har varit framgångsrika när det gäller att använda oss av internationaliseringen för att förbättra vårt välstånd. Utvecklingen har gått från det gamla jordbrukssamhället via industrisamhället till det kunskapssamhälle med stor tjänstesektor vi har i dag.

Den här resan har inte alltid varit enkel, rak och okomplicerad. Vi har sett åtskilliga strukturförändringar där företag och ibland också hela branscher har försvunnit och lagts ned samtidigt som nya har skapats och kommit till. Så kommer det att fortsätta att vara.

Det innebär att Sverige behöver fler nya och växande företag. Därför är i varje fall jag glad över att nyföretagandet nu ökar och ökar ganska kraftigt. De senaste siffrorna från Jobs and Society är väldigt positiva. Det gäller inte minst för Stockholmsområdet.

Men vi får förstås inte och ska inte slå oss till ro med det. Vi behöver fortsätta ansträngningarna med att göra det lättare att starta och expandera företag i Sverige. Det handlar om att uppmuntra risktagande, öka tryggheten i att vara småföretagare och främja mångfalden i företaget.

I dag har Sverige ett stort överskott i handeln med omvärlden. Att vi har en stark internationell position är också lätt att se när vi jämför oss med andra länder. Vi har en högre tillväxt, lägre arbetslöshet och högre sysselsättningsgrad än genomsnittet i OECD och EU.

När vi läser de internationella rankingslistorna kan vi se att Sverige inte bara ska skaffa sig ett bra företagsklimat, som Lennart Hedquist sade, utan att vi faktiskt redan har det, även om vi naturligtvis alltid ska förbättra oss. Vi kan också se att vi har en god konkurrenskraft jämfört med andra. Vi investerar mest i kunskapsintensiv verksamhet av alla, och vi har ett bra innovationsklimat.

Sverige har inte bara varit duktigare än andra de senaste tio åren. Vi har dessutom goda förutsättningar att fortsätta att vara det. Vi har på tio år gått från att vara ett mycket utsatt och försvagat land med låg eller till och med negativ tillväxt, sönderkörda offentliga finanser och massarbetslöshet till att ha skaffat oss en styrkeposition som vi nu förstås också måste använda oss av.

Vad innebär då det för skattepolitiken på företags- och kapitalområdet? Ja, inte att vi generellt sett ska ta bort eller kraftigt sänka skatterna. Tvärtom bidrar många av de skatteintäkter som kommer från kapital och företagande till det som gör det bra att driva företag i Sverige.

I den här kammaren fattar vi också beslut om pengar som exempelvis används till förskola, utbildning, forskning, vägar och järnvägar. Alla dessa åtgärder bidrar på olika sätt till att förbättra förutsättningarna för företagandet. Det kräver också en politik som ser till att pengarna kommer in.

Skattepolitiken beskrivs gärna som någonting väldigt fiskalt, ett sätt att dra undan pengar från medborgare och företag till staten. Men den

hänger också nära samman med de utgifter och förmåner som skatterna betalar, och som näringslivet och enskilda företag också är beroende av.

Däremot ska vi ha en skattepolitik som utformas på ett sätt som inte hindrar näringslivet att skapa starka och livskraftiga företag. Det gäller inte minst småföretagen. Beskattningen av de mindre företagen är väl det avsnitt i det här betänkandet som brukar diskuteras och debatteras allra mest.

Där har vi också gjort en hel del under senare tid för att just göra det lättare och mer gynnsamt att driva företag i Sverige. Vi har avskaffat arvs- och gåvoskatten för att underlätta generationsskiften i små företag. Vi har tagit bort de flesta av de stoppregler som fåmansföretagen tidigare har haft.

Deklarationen för fysiska personer som driver enskild näringsverksamhet har förenklats. Gränserna för klyvningsreglerna i de så kallade 3:12-reglerna har höjts. Det innebär att det utrymme ökar som en fåmansföretagare kan ta ut och beskatta som inkomst av kapital. Vi kommer genom ytterligare förändringar i 3:12-regelverket att sänka skatten för fåmansbolagen. Där remissbehandlas nu den särskilda expertgrupps förslag, som också tidigare talare har nämnt.

Fru talman! Vad är alternativet till den skattepolitik som vi står för? När man läser reservationen i betänkandet står det klart att de borgerliga ser fram emot att få genomföra mycket stora skattesänkningar. Det innebär åtföljande nedskärningar i människors trygghet och välfärd. Det skriver de inte i betänkandet, men det blir konsekvensen av politiken.

Annars är den borgerliga gemensamma reservationen nr 1 en sällsynt innehållslös historia. Det är också nr 3, för den delen. Det finns gott om svepande formuleringar. Men ni ger väldigt få konkreta besked. Jag tror att det var Anna Grönlund Krantz som tidigare sade att modellen vi väljer inte spelar så stor roll. Men man måste faktiskt ändå välja en modell om man har ambitionen att regera.

Regeringen kritiseras i hårda ordalag i era reservationer för 3:12-reglerna. De framställs som något av det viktigaste att göra någonting åt. Men ändå har ni ingen uttalad modell för vad ni själva vill göra. Det står bara att reglerna ska förändras. Berätta gärna hur. Vi kan väl åtminstone få veta lite grand.

Ska klyvningsreglerna, som gör att företagare som tjänar mycket pengar också får betala statsskatt, helt tas bort? Det var ju tidigare Moderaternas linje. Eller är det normallönemodellen, som Centerpartiet tidigare har stått för, som är den borgerliga modellen? Eller är det BEK-modellen, som Anna Grönlund Krantz tog upp i sitt anförande tidigare? Det kan vara intressant att få veta det. Man kan ju inte välja alla principer och modeller samtidigt. Av er reservation får man inget veta. Därför yrkar jag avslag på samtliga reservationer.

Fru talman! Avslutningsvis ska jag säga att ingen ska behöva tveka när det gäller att vi socialdemokrater är och fortsätter att vara aktiva för att se till att skatter och andra regler anpassas på ett sätt som gör att företagandet får det stöd och det utrymme som det behöver för att växa och utvecklas i vårt land. Vi står för en väl avvägd skattepolitik och ett bra företagsklimat där nya företag startar och befintliga stärks och växer.

Men vi viker inte heller från vår strävan att skapa ett rättvist samhälle med rättvisa skatter där vi låter trygghet och välfärd omfatta alla människor.

Därför yrkar jag inte bara avslag på reservationerna utan också bifall till skatteutskottets förslag i betänkandet.

Anf. 85 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Nu önskar jag att vi kan föra ned Fredrik Olovsson på en konkret nivå som berör det svenska företagsklimatet.

Fredrik Olovsson försökte ange ett antal frågor där företagsklimatet skulle ha förbättrats under den gångna mandatperioden och under den tid som han själv har suttit här i riksdagen.

Det finns en fråga där regeringen har kommit till skott, och det är arvs- och gåvobeskattningen. Den underlättar inte minst generationsskiften i företag, inte minst i små företag. Där har vi med gemensamma krafter tillsammans med näringslivsorganisationerna lyckats baxa regeringen till ett avslut. Men i övrigt handlar det om frånvaron av förändringar av de så kallade 3:12-reglerna för fåmansbolagen.

Fredrik Olovsson nämnde också att det skulle ha förenklats för företagarna att deklarerera. Jag är inte säker på att det är så många företagare som tycker det.

Min uppmaning till Fredrik Olovsson är: Nämna några konkreta åtgärder som har förbättrat företagsklimatet i vårt land!

Eftersom jag förstår att den listan inte blir så lång ber jag honom också att beskriva vad det är som hindrar regeringen från att lägga fram förslag som förbättrar för företagare och företagandeklimat i vårt land.

Anf. 86 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Fru talman! Lennart Hedquist utgår ifrån att vi inte har något bra företagsklimat. Vi är redan på den punkten oeniga om verklighetsbeskrivningen. Min uppfattning är att Sverige har ett bra näringsklimat och företagsklimat. Det står jag inte bara här och säger utan att ha någon form av stöd för det; när Världsbanken jämför Sverige med andra i världen tillhör Sverige de tio länder som har det bästa företagsklimatet, som reglerar affärlivet minst, som har minst krångel och där det är enklast och bäst att bedriva företagande.

Vi kan naturligtvis bli bättre, och vi ska bli bättre. Jag nämnde till exempel 3:12-reglerna, där vi vill komma till ett avslut. Men ni har ju inte ens någon uppfattning om vilken modell som ska gälla där. Nu kritiserar ni mig för precis samma sak, så vi kan möjligen ta varandra i hand även om jag är tämligen övertygad om att vi senare i år ska presentera ett sådant förslag.

Jag måste också ställa en annan fråga. Den gäller Moderaternas politik. Det går inte att komma ifrån att en av de saker som är viktig är alla de pengar som vi använder till insatser i välfärden, till infrastruktur och annat. Om man nu ska sänka skatterna så kraftigt – ser ni inte då att det också kommer att bli försämringar på andra områden, som är viktiga för företagsklimatet?

Anf. 87 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Vi sänker skatten på arbete och gör det lönsamt att arbeta. Vi hymlar inte med att det innebär att vi är mindre generösa i bidragssystemen. Men vi vill också se till att vi skapar ett bra företagarklimat och företagandeklimat.

Det är klart att man kan säga som Fredrik Olovsson: Det finns betraktare som tycker att det verkar bra i Sverige. Det ska vi vara tacksamma och glada för. Det som är bra i Sverige ska vi vara stolta över. Men, Fredrik Olovsson, man kan inte sitta på sin kammare och vara socialdemokrat och säga att vi har ett bra företagarklimat när man samtidigt gör undersökningar hos dem som berörs – företagen och företagarna – som visar att de inte tycker att vi har ett bra företagarklimat och företagsklimat. Det påverkar deras investeringsvilja och det påverkar tillväxttakten i Sverige.

Fredrik Olovsson! Ni måste börja tänka utifrån och in, och inte sitta på er kammare och slå er för bröstet och säga: Vi har ett bra företagarklimat i Sverige! Det anser nämligen inte de som är berörda av det.

Min fråga är fortfarande: Vilka hinder anser du föreligger för att regeringen ska kunna lägga fram förslag som förbättrar företagarklimatet i Sverige?

Anf. 88 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Fru talman! Det föreligger inga sådana hinder. Vi har till exempel ett handlingsprogram om ungefär 300 punkter och konkreta åtgärder som ska genomföras för att förbättra och förenkla för företagen. Det är ett konkret exempel på vad vi vill göra. Jag skulle kunna läsa upp en del av förslagen, men de handlar också om mycket som inte har med skatter att göra så jag avstår från det i det här läget.

Jag tycker att det är bra att Lennart Hedquist ändå tillstår att vi har ett bra näringslivsklimat och företagarklimat på många sätt och att vi ska vara stolta över det. Det är ingen slump att det är på det viset, utan vi socialdemokrater har arbetat hårt i ungefär tio år nu för att det ska vara på det sättet. Vi kan naturligtvis alltid bli bättre, och för det har vi de här ytterligare 300 punkterna som vi vill göra någonting åt.

Det går ändå inte att komma ifrån att man måste ha en politik som hänger ihop. Jag tror inte att Sverige blir ett bättre land om man sänker skatterna kraftigt, framför allt för dem som har det bra i samhället, när man samtidigt ska sänka ersättningen för förtidspensionärer och de föräldralediga, när man ska fördubbla antalet karensdagar och så vidare. Jag kan fortsätta en bra stund till.

Avslutningsvis tycker jag att det är viktigt att vi också vågar prata om det som är bra i det svenska näringslivsklimatet. Jag tyckte att det var intressant att Lennart Hedquist också kunde ge det ett erkännande. Jag tror att en del av den diskussion som vi ibland för oss emellan – opposition, regeringsföreträdare och regeringsparti – ibland blir så svart eller vit att vi inte kan se nyanserna. Sanningen ligger väl oftast någonstans där emellan. Jag försöker förstås lyfta fram det som är bra, och du det som är dåligt. Det ligger väl på något vis i politikens väsen. Men jag tror att det är bra om människor som funderar på att starta ett företag också kan få veta att det inte är så svårt och krångligt som det ibland kan framställas.

Anf. 89 ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! Fredrik Olovsson har tydligen inte läst sin läxa om alliansens gemensamma förslag särskilt bra. Vi *har* valt modell, Fredrik Olovsson! När näringslivets organisationer i fjol våras gick ut och förordade den så kallade BEK-modellen så sade vi att vi är beredda att gemensamt från alliansens sida ställa upp bakom modellen. Vi trodde också då att vi skulle kunna få ett stöd i den här kammaren för att ta detta som ett första steg. Det kanske inte nödvändigtvis står i den reservationstext som finns, och det är i så fall beklagligt.

Skälet till att jag sade som jag sade i mitt anförande är att jag faktiskt inte tror att modellen är det viktigaste. För att få ett bättre företagsklimat och för att skapa rättvisa villkor för fåmansbolagen tror jag att det hade varit mycket mer önskvärt om vi i den här kammaren hade kunnat enas om någonting. Vi borde ha kunnat säga att den utredning som har kommit i alla fall är ett steg i rätt riktning. Från alliansens sida kanske vi vill mer och från regeringens och stödpartiernas sida kanske man inte vill ta steget fullt ut. Men det skulle i alla fall ha visat att det finns en enighet och att vi har gemensamma åsikter om hur vi ska bedriva företagarpolitik för att förenkla för de här bolagen.

Fredrik Olovsson sade att man måste välja, och vi har valt. Men jag tycker att det skulle vara väldigt bra om regeringen skulle vilja något. Därför måste jag få höra av Fredrik Olovsson hur tankegångarna går. Kommer det en proposition som föreslår ungefär det som era utredare har föreslagit eller vad landar på riksdagens bord?

Anf. 90 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Fru talman! Jag har läst det här betänkandet väldigt noga. Det var just därför att det inte stod någonting om en modell i er gemensamma reservation som jag frågade om det. Man kan inte bara driva politiken på någon debattsida. Man måste också följa upp den i riksdagens kammare. Nu har Anna Grönlund Krantz gjort det tydligt, och det tycker jag är bra.

Sedan talar du om hur vi kan komma vidare när det gäller framför allt 3:12-reglerna och den utredning som kom. Jag tycker att du hade en väldigt bra och trevlig ton. Jag tror att det skulle vara mycket bra om vi gemensamt kunde komma överens om en lösning, även om ni inte får allt ert tillgodosett och vi inte får allt vårt tillgodosett. Jag tycker att det kan bli spännande att resonera om det framöver.

I något anförande tidigare sades det att finansministern hade avfärdat hela utredningen. Så är inte alls fallet. Han välkomnade utredningens förslag och tyckte att många av dem var intressanta och spännande, men han sade att just förmögenhetsskatten är vi inte beredda att ta bort. Den positionen har också vi socialdemokrater i riksdagens skatteutskott.

Anf. 91 ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! Tack för det, Fredrik Olovsson. Det är väldigt klarläggande att höra att ni redan har bestämt er. Ni är inte beredda att röra förmögenhetsskatten. Om jag inte har läst den utredning som ni hade beställt och som kom från de här tre vise männen fel, var det väl ändå så att det här skulle ses som ett paket. Förmögenhetsskatten och reformeringen av fåmansbolagsreglerna hör ihop. Det är saker som bör genomföras

gemensamt. Det finns ju andra saker också som tyder på att förmögenhetsskatten bör tas bort.

Jag skulle vilja fråga Fredrik Olovsson hur tongångarna går. Hur långt är man beredd att gå? Fredrik Olovsson säger att finansministern välkomnade förslaget förutom vad gäller förmögenhetsskatten. Är det också det som kommer i den proposition som näringslivet så innerligt väntar på?

Den borgerliga alliansens ståndpunkt kan knappast vara okänd, Fredrik Olovsson. Detta är ju en fråga som vi tyvärr har debatterat i den här kammaren väldigt länge utan att särskilt mycket har hänt.

Anf. 92 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Fru talman! Det stämmer. Vi är inte intresserade av att ta bort förmögenhetsskatten. Där går en tydlig skillnad mellan oss och er. Vi tycker att de som har stora förmögenheter mycket väl kan betala lite mer i skatt. Vi tycker att det är en rimlig fördelningspolitik. Vi tycker absolut inte att det är rimligt att ta bort förmögenhetsskatten för att sedan göra det som något av de partier vill som Anna Grönlund Krantz funderar på att regera tillsammans med om hon får möjlighet, nämligen att kraftigt försäkra tryggheten för framför allt arbetslösa, sjuka, äldre och föräldralediga. Det ställer vi inte upp på.

Vi har sagt, och vi står för det, att vi återkommer med ett förslag utifrån 3:12-utredningens förslag. Ambitionen är att vi ska ha ett nytt regelverk på plats från den 1 januari 2006.

Anf. 93 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Det var jag som i mitt anförande nämnde finansministerns inställning till den senaste utredningen om fämansbolagen. Jag sade inte att han hade förkastat hela utredningen utan att han förkastade deras helhetslösning, som vi just hörde Anna Grönlund säga också.

När man läste utredningen såg man att tre av landets främsta skatteexperter ville göra en helhetsbedömning av företagarna och deras skattesituation. På det sättet var de självständiga. De gick utöver direktiven. Direktiven var klara. De skulle hantera 3:12-reglerna inom den miljard som regeringen och riksdagsmajoriteten har avsatt. Men sedan ville de skapa någon typ av jämn och bra spelplan för alla företagare och för alla bolag. I den här helhetssynen ingick förmögenhetsskatten. Men nu verkar det som om Fredrik Olovsson har någon form av dogmatisk inställning till förmögenhetsskatten. Han har fortfarande den bilden att det är förmögna människor som beskattas genom förmögenhetsskatten och inte vanliga inkomstagare som äger ett hus som råkar finnas på fel plats och så vidare.

Min fråga är om Fredrik Olovsson och utskottsmajoriteten, i alla fall Socialdemokraterna, delar finansministerns bedömning, efter 40 minuter och utan att ha läst själva utredningen, att det var ett dåligt helhetsförslag.

Anf. 94 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Fru talman! Jag har läst den och haft lite längre tid på mig än finansministern, och jag har samma uppfattning som han har. För oss är det inte aktuellt nu att ta bort förmögenhetsskatten. Skälen till det är just de som

jag gav förut. För mig handlar det inte om att vara dogmatiskt. För mig handlar det om att ha en fördelningspolitisk profil i skattesystemet som är rimlig. Där bidrar faktiskt förmögenhetsskatten till att skapa en sådan fördelningspolitisk profil som jag tycker är rätt och riktig.

Anf. 95 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Man kan ju föra den diskussionen vidare, och fördelningspolitik är viktigt. Det behöver vårt samhälle. Det är vi inte emot. Frågan är om förmögenhetsskatten är ett bra instrument, och det är där jag befarar att dogmatiken finns.

Men låt oss hålla oss till det här betänkandet så att det inte blir renodlat om förmögenhetsskatten. Vi kan ju se på detta att svenska kapitalägare, svenska kapitalister i gammalt mer dogmatiskt språk, behandlas sämre än utländska dylika vad gäller förmögenhetsskatten men också vad gäller dubbelbeskattningen. Eftersom jag fick ett klart besked här från Fredrik Olovsson, fru talman, kanske vi kan få ytterligare ett besked. Tycker Fredrik Olovsson och Socialdemokraterna att det är en rimlig tingens ordning att, för att använda ett traditionellt språkbruk, utländska kapitalister premieras och gynnas jämfört med svenska kapitalister avseende dubbelbeskattning och förmögenhetsskatten? Är det en bra ordning att svenskt ägande har sämre villkor än utländskt?

Anf. 96 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Fru talman! Om man tänker efter finns det egentligen ingen begränsning för hur många skatter som man skulle kunna ta bort eller avskaffa. Man kan ju ta bort allihop. Men det finns ett problem med det, och det är den andra sidan av myntet. Det finns också en hel del förmåner och verksamheter som man vill betala, och när vi gör det tillsammans, gör vi det via skattesystemet. Därför är jag inte beredd att säga att vi ska ta bort en massa skatter och sänka en massa skatter rent generellt. Jag tycker inte att det behövs.

Jag tycker dessutom att det leder till orimliga konsekvenser på en massa andra områden. Det har jag ju berättat om i tidigare replikomgångar också. Ska man ta bort skatterna och göra så kraftiga skatteförändringar som exempelvis alliansen står för, får det också konsekvenser för tryggheten för de föräldralediga, våra möjligheter att kosta på oss att ta hand om våra äldre och vilken utbildning och forskning vi kan ha. Det här hänger ihop och skapar en helhetsbild. Vi i socialdemokratien står för en helhet som är bra och framgångsrik. Vi har en samhällsmodell som har lyckats bättre än de flesta andra i Europa, och det ska vi vara stolta över. Vi är inte nöjda med den och med alla dess uttryck, men vi är faktiskt stolta över att vi lyckas så bra.

Det är åtskilliga borgerliga politiker och debattörer som har dömt ut den här metoden sedan länge. Vi skulle ju inte klara detta med höga skatter i den nya globaliserade världen, och ändå lyckas vi så bra. Det är faktiskt någonting att fundera över också för Per Landgren.

Anf. 97 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Vi i alliansen är överens när det gäller beskattningen av fåmansföretagen. Jag kan instämma i de inlägg som Anna Grönlund och

Per Landgren har gjort. Jag hoppas verkligen att vi kommer fram i den frågan, och gärna i så bred enighet som möjligt, för det är en viktig fråga.

Vad gäller förmögenhetsskatten säger Olovsson att det inte är aktuellt att ta bort den nu. Det är säkert sant, och det är vad Fredrik Olovsson ska försvara. Det är ju en skadlig skatt. Vi förlorar på den. Vi har 500 miljarder eller mer som ligger utomlands och som borde föras tillbaka till Sverige. Detta finansierar sig själv i stor utsträckning. Jag är beredd att slå vad med Fredrik Olovsson om att den är borta om några år, men jag ska inte göra det här.

Jag har en kort fråga om en punkt som jag hade uppe i mitt anförande. Det har skett en kraftig skatteskärpning för när man säljer åkermark i Sverige genom den nya reform som flyttar över en del av försäljningsvärdet från åkermark till stödrätter som beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet och inte kapital. Detta har skett. Jag är rätt säker på att det är i Sverige det har skett, och jag tror inte att det har skett i övriga EU-länder utan att vara exakt påläst, för där brukar man klara sådant här. Regeringen är senfärdig. Jag ställde en fråga om det här i höstas. Regeringen tittar på det och kommer kanske tillbaka med något förslag. Så länge man inte gör det så har man fördubblat skatten på den här delen av försäljningsvärdet. Jag vill bara fråga Fredrik Olovsson: Bör regeringen återkomma med förslag? När kan det ske? Eller är det bra som det är?

Anf. 98 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller den senare frågan får jag hänvisa till det som vi skriver i betänkandet. Det här är inte alldeles enkelt utan krångligt och besvärligt, och man vill utreda det här ytterligare. Det är naturligtvis tråkigt att behöva säga så i stället för att berätta exakt hur man ska göra i dag, men det är lite krångligt och komplicerat, och då tror jag att det är bättre att vi tar reda på hur man kan göra på ett bra sätt i stället. Jag har inget annat besked än det du möjligen fick tidigare i dag, dessvärre.

Anf. 99 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Jag har ändå velat lyfta frågan. Jag vill då tolka det som så att vi är överens om att det här bör rättas till, och vi i Centern får fortsätta driva på så att regeringen återkommer så snart som möjligt i den här frågan till riksdagen.

Anf. 100 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Fru talman! Det tycker jag kan vara en bra idé. Det är bra om vi kan hjälpas åt att lyfta frågor som är viktiga för näringslivet på olika sätt.

Jag tycker också att det var en väldigt bra ton som Staffan Danielsson hade när det gäller just fåmansbolagen och beskattningen där om att vi faktiskt kan försöka hitta en modell tillsammans. Jag tror att det är bra om vi kan ha en bred majoritet bakom den typen av åtgärder.

Anf. 101 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Det har blivit så i de senaste debatterna i kammaren när skatteutskottet ska debattera betänkanden att man mer debatterar ett föregående eller kommande ärende. Återigen i dag har den största delen av tiden använts till förmögenhetsskatten, som hör till nästa ärende. Men det

är möjligt att vi under nästa ärende kanske ska diskutera företagsbeskattningen då. Det kanske kan vara intressant. Det är ju ganska viktigt att diskutera även företagsbeskattningen lite i detalj också.

Jag blir lite konfunderad när jag läser vissa av reservationerna, bland annat reservation 1 där man med emfas fastslår att nyföretagandet minskar. Jag tror att det var Fredrik Olovsson som sade att de senaste uppgifterna säger att det är precis tvärtom: Nyföretagandet ökar, till och med ganska kraftigt. Jag tycker att man ska vara lite mer noggrann när man skriver sina reservationer och står bakom dem.

Lennart Hedquist sade att det finns ett skriande behov av bra företagsklimat. Ja, det behövs – det är alldeles riktigt. Vi behöver mer arbetstillfällen inom den privata sektorn. Vi behöver mer företag som på ett eller annat sätt kan finansiera den offentliga välfärden.

Jag var på ett företag för några veckor sedan som har 130 anställda, ett sådant där företag som har en ganska tuff konkurrens. De levererar bromsrör, bränslerör och lite andra sådana saker till bilindustrin. Vi vet att på sikt har de det väldigt tufft med tuff konkurrens. De har en marknadsandel på 75 % i Sverige och en stor andel även i Europa. De är alltså väldigt stora. När jag var nere och pratade med dem sade de att de är tvingade att flytta ut ett visst antal arbetstillfällen av dem som finns i Sverige, och det är framför allt Polen som är aktuellt just nu. Och varför gör de det? Är det på grund av skatterna? Nej, skatterna är väl inga problem! De har inte med företagsklimatet att göra.

Det är så att för varje timme som de måste debitera kostar det i Polen 4 euro. Det gäller alltså de rörliga kostnaderna inklusive material. 4 euro. Motsvarande i Sverige är 38 euro! Så inte ens en halvering av lönerna i Sverige skulle hjälpa i den här situationen. Vad vi däremot får göra är att se till att vi behåller de kvalificerade arbetstillfällena som inte innehåller så mycket enkla handgrepp och så vidare. Är det så att vi skapar 60 arbetstillfällen i Polen så har vi ändå lyckats skapa ytterligare 30 här i Lidköping. Jag tycker att man ska ha det i åtanke.

Då ställde jag frågan direkt: Vad har skatterna för betydelse i sammanhanget? Ingen som helst betydelse. Oavsett skattenivån så hade företaget flyttat de här arbetstillfällena. Vi måste alltså diskutera vad som är företagsklimat och hur vi kan behålla företag och olika typer av arbetstillfällen i Sverige. Vi och hela Västeuropa står inför en omställning av arbetena. Och snart omfattas även våra östliga grannar i Europa av precis samma sak, för snart kommer man att flytta ytterligare österut. Och det här är någonting som inte har med skatterna att göra.

Så om vi kunde få en debatt om de verkliga problemen och hur vi ska skapa fler arbetstillfällen i Sverige, en debatt som handlar om de verkliga faktorerna så vore det intressant. Och det ständiga tjetet om skatterna – 5 % hit eller dit – blir aningen tröttsamt.

Sedan läser vi att de borgerliga återigen för fram borttagandet av dubbelbeskattningen. Ja, vad ska det kosta – 8–10 miljarder? Hur ska ni finansiera det? Och hur ska ni få en modell för slopande av dubbelbeskattning som stämmer överens med EU:s regelverk? Flera av de europeiska länderna – Tyskland, Frankrike och Holland – har återinfört dubbelbeskattningen eftersom EU har sagt ifrån att *avoir fiscal*, som är den gängse metoden för att klara detta, inte är acceptabel, för den missgynnar utländskt ägande.

Jag har inte sett ett enda förslag från den borgerliga sidan. Ni har tjuvat om detta i två tre fyra år. Ett tag hade ni tonat ned det lite grann, och nu är det tillbaka. Jag har frågat här i kammaren förut: Vilken modell ska ni använda? Hur ska ni klara detta? Hittills har jag inte fått något svar, men man fortsätter med en åsnas envishet att rabbla borttagande av dubbelbeskattning.

Om man läser alla reservationer ser man att det är väldigt tunt. Det har de borgerliga tydligen själva insett, så man drar till med att reservera sig beträffande tonnageskatten, som det sitter en utredare och utreder med klara direktiv. Och så sitter man ändå och reserverar sig. Det är ju det yttersta beviset på att man inte har någonting att komma med i de här frågorna. Man vågar inte ens skriva, när det gäller 3:12-reglerna, vilken modell man förespråkar, utan Anna Krantz står här i talarstolen och säger: Vi står bakom BEK-modellen, för det har vi skrivit i en gemensam artikel för ett och ett halvt år sedan. Samtidigt vill någon annan borgerlig att vi faktiskt verkligen ska säga att det här är ett steg i rätt riktning, det vill säga att det nya 3:12-systemet, de tre vise männens förslag, är ett steg i rätt riktning. Ja, det är det verkligen. Och då skulle Anna Grönlund vara ganska nöjd, för det skulle visa att vi verkligen går varandra till mötes och har en gemensam utgångspunkt. Men de tre vise männen sågar ju BEK-modellen – längs fotknölnarna! Jag tycker att det förslag som gjorts är bra, för de har vägt samman de problem som finns med BEK-modellen, med normallönemodellen och annat och fått in en ny modell som jag faktiskt tycker är bra. Jag har själv stått bakom BEK-modellen, men jag inser att det finns ett visst antal problem. Jag hade trott att man skulle kunna lösa de problemen, men de har visat att man inte kan lösa dem så enkelt. Därför har de lagt fram en modell som jag tycker att det ligger väldigt mycket i.

Sedan kan man diskutera huruvida man ska ta en helhetslösning med förmögenheten. Jag tycker att det är en ganska intelligent koppling man gör mellan företagsbeskattning och förmögenhetsbeskattning på detta sätt.

Det är inte som Fredrik Olovsson säger att vi beskattar dem med absolut högst förmögenhet. Vi undantar ju många av dem med absolut högst förmögenhet genom undantagen för huvuddelägare. Jag trodde vi var överens om att detta är ett problem eftersom Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i Egendomsskattekommittén var eniga om hur vi ville förändra förmögenhetsbeskattningen, att det behövs en kraftig förändring av förmögenhetsbeskattningen.

Därför är det lite olyckligt att ni från er sida så hundraprocentigt biter er fast vid nuvarande modell. Vi hade, som sagt, den gemensamma utgångspunkten och tyckte också att vi tillsammans med de borgerliga faktiskt kunde få en viss samsyn. Även om de borgerliga naturligtvis vill ta bort den helt fanns det en viss förståelse för vårt resonemang.

Jag tycker att det nya förslaget till 3:12-regelsystem är ett steg i absolut rätt riktning, och till och med flera steg i rätt riktning – för att göra Anna Grönlund Krantz glad.

Till Staffan Danielsson vill jag säga att om man har ett system där man handlar med rättigheter är det svårt att införliva det i reavinstbeskattningen. Från majoritetens sida skriver man också i utskottsbetänkandetexten att det inte är så enkelt. Vi får kanske se över detta och se

vad vi kan göra, men så länge man handlar med rättigheter handlar man med rättigheter. Då gäller det inte längre mark och beskattas inte på samma sätt som realisationsvinster.

Däremot finns det annat som jag i olika sammanhang försökt peka på när det gäller reavinstbeskattning och den rena reavinstbeskattningen av jordbruk. Det handlar om att återföra gjorda avskrivningar och beskatta dem i näringsverksamhet, vilket är mycket märkligt, för en del av avskrivningarna måste trots allt betraktas som kostnader.

De som är överavskrivningar ska med rätta återföras och beskattas i näringsverksamhet, men de som motsvarar avskrivning på ekonomisk livslängd och så vidare ska inte behöva beskattas. Där sker en överbeskattning, och jag tror att det var Urban Rydin som i en avhandling i Lund tog upp detta. Han ger en ganska lång beskrivning av situationen. Jag måste säga att vi här har ett verkligt problem som skulle kunna åtgärdas ganska snart. Där sker alltså en reell överbeskattning.

Jag satt under många år som ordförande i taxeringsnämnden i ett jordbruksdistrikt. Det var i Vara, alltså ett mycket jordbrukstätt område, från början av 1980-talet fram till ungefär 1990, alltså när man lade om taxeringsnämndssystemet. Jag måste säga att avdragen för bilkostnader i näringsverksamheter, framför allt inom jordbruket, inte var lättare att göra då än nu. Den reform som gjordes förenklade faktiskt det hela, men det kan vi ta en diskussion om senare.

Sammantaget yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet. Men som ni kanske sett finns det ett särskilt yttrande som visar att även den bäste ibland kan tänka lite fel. Jag tänkte nämligen inte på en viss sak.

Som ni ser har jag motionerat om att man ska kunna ha ett motsvarande system som man har vid reavinstbeskattningen av bostäder, det vill säga att man ska kunna skjuta upp beskattningen om man anskaffar något annat. Jag ville att man skulle kunna skjuta upp vinsten när man säljer ett företag om man investerar i ett annat företag.

Här finns emellertid ett problem eftersom ett sådant system i så fall på grund av EU-rätten även måste omfatta investeringar som vi gör i andra länder. Då blir systemet naturligtvis mindre intressant. Därför har jag ett särskilt yttrande där jag förklarar att jag inte tänkte på den saken. Som sagt, man kan inte tänka på allt.

I övrigt yrkar jag alltså bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 102 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Jag har några korta kommentarer. Per Rosengren tycker helt korrekt att de tre vise männen har en intelligent koppling i sitt förslag att avskaffa förmögenhetsskatten. Där ger jag honom rätt. Jag instämmer även när han säger att vi i dag har ett system där de med högst förmögenhet inte betalar någon förmögenhetsskatt, vilket inte är hållbart och rimligt. Där stöder jag alltså Per Rosengren.

Per Rosengren sade också att det är viktigt att modellerna för att avlasta fåmansföretagen, som han säkert kan mer om än jag, rättas till. Det gäller alltså BEK-modellen, normallönemodellen och de tre vise männen-modellen. Vi utgår från BEK-modellen, men det finns även andra förslag, och vi får väl se var diskussionen slutar. Det viktiga är att åtgärderna blir effektiva.

Vad gäller stödrätter är det bra att Per Rosengren inser att det blivit en betydande skatteskärpning som inte var avsikten. Det viktiga är att detta rättas till. Det är därför jag lyfter fram frågan. Jag litat inte riktigt på att regeringens arbete kommer att gå snabbt och effektivt och därför har jag tagit upp den.

Tipset om att det finns överbeskattning vad gäller återbeskattning av gjorda avdrag ska jag ta till mig och fördjupa mig i.

Bilkostnaderna för småföretag kan tyckas vara en liten fråga, men vi har många småföretag i Sverige. De allra flesta företag är små, och därför måste problemet lösas på ett rimligt och anständigt sätt. Min uppfattning är att dagens system med tvång att ha körjournal, med tvång att välja mellan att redovisa inventarier för näringsverksamhet eller privat genom olika lösningar är ett sammelsurium som är svårt att överskåda och klara ut för den enskilde småföretagaren. Om valet står mellan de två modellerna är det min uppfattning att den gamla var bättre, men det är möjligt att man kan komma fram till ett mellanting.

Anf. 103 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Huvudregeln var redan tidigare att man skulle ha körjournal och bilen skulle även tidigare i princip ses som ett inventarium. Då tog man upp samtliga kostnader och proportionerade dem, till exempel om man körde 40 % privat och 60 % i rörelsen, och lade det ena i rörelsedelen och det andra i den privata delen. Egentligen var det ingen skillnad.

Det som nu underlättar är att man har en milersättning. Man antecknar antalet mil och får sedan 17 kr milen i avdrag. För de allra minsta företagen är detta betydligt enklare. Man noterar helt enkelt bara hur många mil man kör. Den proportioneringsregeln har alltid funnits; de mil som man kör privat och de som man kör i rörelse ska alltid redovisas.

Det grundläggande kravet har alltid i princip varit att man ska föra körjournal. Det gäller i synnerhet om man hävdar att man har mer än till exempel det som var schablonen för jordbruken, det vill säga 40 % i rörelse och 60 % privat. För dem som hade lite större jordbruk och lite längre avstånd gällde de omvända siffrorna. Det byggde på precis samma sak, och var det så att man ville ha mer var man tvungen att visa det genom en körjournal. Detta med bilavdraget är alltså ingen större fråga, även om det inte heller är en liten fråga.

Det förekom också handel med sådana rättigheter. I betänkandet redovisas att detta inte är särskilt lätt. Det är ju inte alltid man överlåter jordbruket och stödrättigheterna, utan det kan bli fråga om handel, och de kan köpas av sådana som över huvud taget inte sysslar med detta för att sedan säljas vidare. Det finns alltså en mängd olika problem att lösa, men jag hoppas att man ska kunna komma fram till en lösning.

När det sedan gäller BEK-modell, normallönemodell eller vilken modell man än väljer håller jag med om att det är oerhört viktigt att detta löses så fort som möjligt. Jag tycker att det gjorts en intelligent koppling med förmögenhetsskatten, men det är ju inte nödvändigt att ta hela modellen. Det finns två alternativ att välja mellan även i de tre vise männens förslag.

Anf. 104 LENNART KOLLMATS (fp):

Fru talman! Jag är medveten om att det ibland väcker en del undran att jag så ofta går upp i skattedebatterna. Det beror på att skattefrågorna är viktiga för kulturen och för kulturens förutsättningar. Kulturpolitiken präglas ganska ofta av ekonomiska diskussioner, och den gångna hösten var ett tydligt bevis på det. Då ägnade vi mycket tid åt pensionsfrågor, hyressättningen i ändamålsfastigheter och pris- och löneomräkning och inte så mycket tid åt annan kulturpolitik.

Jag går då över till skattefrågorna.

För några år sedan var sponsringen av kultur på väg uppåt. Det kan ha haft olika orsaker. En var i alla fall att man i huvudsak fick avdrag för sponsring med 100 %, precis som för idrotten. Sedan kom en dom som halverade avdraget, och det kom uppgifter om att kultursponsringen minskade. Det var svårare att visa sambandet mellan sponsringen och nyttan för företaget än när en idrottare är översållad med loggor. Det här insåg också skatteutskottet våren 2002 när jag hade glädjen att vara ledamot där. Riksdagen tillkännagav för regeringen att en prövning borde göras av sponsringsreglerna. Regeringen gjorde sedan bedömningen att nuvarande lagregler var tillräckliga, men uttalade i sig att imageskapande sponsring skulle beaktas i högre utsträckning och att Skatteverket ska se över sina rekommendationer.

Vi anser inte att detta är tillräckligt. Vi ser hellre att lagreglerna ändras så att det blir tydligt att avdrag även för imageskapande sponsring ska medges, och det skulle säkerligen få till resultat att fler företag engagerar sig i kultursponsring.

Samtidigt vill jag ändå ge Socialdemokraterna en eloge för att man nu tycks bejaka sponsringen som sådan till kulturen. I alltfler debatter med förrföra kulturministern var hon synnerligen avogt inställd till sponsring och, med min tolkning, såg det snarare som något som katten hade släpat in.

När det gäller skattefrågor är många kulturarbetare, och snart en hel del idrottsutövare, småföretagare. Därför är det viktigt att regelsystemet för småföretagare är så enkelt som möjligt. Vi har lagt fram många förslag, och de har diskuterats här. De förslagen borde leda till att även elitidrottsmän och -kvinnor kan stanna i Sverige.

Nu har jag till min glädje sett att Skatteverket har anvisat att enskilda idrottsutövare, även i lagsporter, ska kunna bilda aktiebolag och därmed fördela sina inkomster på flera år. Då får vi väl se hur enkla och bra de reglerna blir. Jag såg några luntor som kom häromdagen som pekar på att det kanske inte är så enkelt.

En annan skattefråga som skulle gynna kulturen är att jämställa kulturella aktiviteter med motion och annan friskvård i skattehänseende. Kulturutskottet hade förra året på forskningsdagen kallat professor Bylund från Umeå. Han har tillsammans med många medarbetare under många år forskat kring kultur och hälsa och funnit att det finns ett samband mellan att ta del av kultur, bättre hälsa och ökad livslängd. Precis som motion är nyttigt är det nyttigt att ta del av kultur. Logiken säger då att båda företeelserna i skattehänseende borde behandlas lika. Det är väl inte för inte vi har ordspråket att ett gott skratt förlänger livet.

Jag skulle kunna presentera många exempel, men jag tror inte att det är så populärt att förlänga debatten med det. Jag avstår.

När det gäller mervärdesskatten finns där ytterligare en punkt som tar upp skattefrågor som rör ideella föreningar, bland annat inom kultur, idrott och trossamfund. Det är mycket angeläget att den oro som finns bland ideellt arbetande människor i dessa föreningar kan skingras så snart som möjligt.

Slutligen vill jag säga att jag personligen sympatiserar med centerreservationen 19 i skatteutskottets betänkande nr 20. Den handlar om avskrivningsmöjlighet vid inköp av konst. Det känns lite märkligt att om ett företag köper in till exempel möbler med exklusiv design och i exklusivt material och så vidare är det okej att skriva av kostnaden, men inte om man köper in konst för att utrusta kontoret. En sådan möjlighet skulle dessutom helt klart förbättra situationen för många konstnärer.

Fru talman! Sammanfattningsvis kan jag konstatera att kultur och idrott på många områden berörs av skattelagstiftningen – därav mitt intresse för de här frågorna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

11 § Allmänna motioner om fastighets- och förmögenhetsbeskattning

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU21
Allmänna motioner om fastighets- och förmögenhetsbeskattning.

Anf. 105 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag skulle nog kunna göra en historieskrivning av skatternas framväxt för att fylla ut dessa minuter, men jag ska fatta mig kort och presentera det kammaren nu ska debattera.

Det är skatteutskottets betänkande SkU21. Betänkandet behandlar ett antal allmänna motioner från 2004 med anknytning till fastighets- och förmögenhetsbeskattningsområdet. De är två heta frågor som har debatterats i olika omgångar de senaste åren, inte minst i medierna men också bland vanligt folk.

Debatten i dag med anledning av motionerna gäller bland annat avskaffad eller sänkt fastighetsskatt, särskilda beskattningsregler vid miljöinvesteringar, slopad förmögenhetsskatt, befrielse från fastighetsskatt för vindkraftverk och slopad inkomstskatt för bostadsrätter. Det här var något av innehållet bland de motioner som inkommit och de reservationer som finns. Jag är övertygad om att det blir en intensiv och intressant debatt som vi får höra i kammaren i dag – och som jag ser fram emot.

Anf. 106 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Debatten kommer säkert att bli intensiv. Vi får se hur intressant den blir, men intensiteten ska vi försöka stå för.

Fru talman! Den socialdemokratiska regeringens särskilda skatteutredare som har nämnts här tidigare – de har kallats för de tre vise männen, jag kallar dem vid namn: LO:s förre chefsekonom P.-O. Edin, Konjunk-

turinstitutets chef Ingemar Hansson och skatteprofessorn Sven-Olof Lodin – presenterade för en kort tid sedan ett förslag som bland annat ska röja upp i den snårskog av regler som finns för kapitalbeskattningen av fåmansbolag.

I utredningen pekar man på vikten av att ta bort den skadliga förmögenhetsskatten. När det gäller den skatten sade finansminister Pär Nuder alldeles nyligen att ett borttagande inte är aktuellt eftersom det har nyss beslutats om att slopa skatten på arv och gåvor.

Förmögenhetsskattens vara eller inte vara har varit i politikens fokus under de senaste åren. Det råder i dag en relativt bred enighet om förmögenhetsskattens skadliga effekter för en god utveckling och tillväxt i Sverige. Jag har tolkat debatten i kammaren så, fru talman, att det egentligen bara är representanter för s, v och mp som inte håller med om detta i dag. De flesta andra är överens om att ta bort den orättvisa och lotteri-betonade skatten.

Representanter för regeringen, för Socialdemokraterna, har också tidigare sagt att motiven för Socialdemokraterna att ha kvar förmögenhetsskatten är dels fördelningspolitiska, dels statsfinansiella. Inget av skälen är längre hållbart, minst av allt det statsfinansiella. Jag återkommer till det.

Regeringen har också tidigare hänvisat till att man föreslår höjningar av fribeloppet och att detta skulle minska antalet personer som betalar förmögenhetsskatt. Det stämmer, men man kommer inte åt grundproblemet. Det är att en stor kapitalmassa är placerad utomlands av svenskar och inte till någon del arbetar i Sverige. Det problemet, fru talman, kommer man inte åt på det sättet.

Jag tycker att man återigen kan konstatera att det har lappats och lagats i ett sjukt system, där den enda boten borde vara att ta bort det onda. I det fallet – det finns fler fall – är det onda just förmögenhetsskatten.

Fru talman! Socialdemokratiska regeringsföreträdare har också många gånger understrukit vikten av att tidigt ha tillgång till riskkapital för att tidigt få fler nya företag. Det är sant. Det är oerhört viktigt att vi har tillgång till bra riskkapital i Sverige. Kapitalet finns där, men det finns inte i Sverige – och framför allt arbetar inte kapitalet i Sverige.

Svenskt Näringsliv har tagit fram ett exempel på om strömmen av kapital från Sverige vänder. Man har utgått från att blott en tiondel av de flyktade 500 miljarderna återvänder till Sverige. Med en beräknad avkastning på 7 % och med 30 % skatt på den avkastningen skulle det innebära 1 miljard kronor till statskassan. Nyinvesteringar beräknas ge 25 000–30 000 nya jobb, vilket i sin tur skulle ge skatteintäkter på 5 miljarder från de nya jobben.

Nu kan man tycka att Svenskt Näringsliv har ett speciellt intresse i den här frågan, men uppgifterna i sig synes inte vara vare sig orimliga eller oproportionerliga på något sätt. Vad man kan tillägga är att vissa bedömare säger att det kan vara häpnadsväckande 1 000 miljarder kronor som i dag är placerade utomlands av svenskar.

Fru talman! Förmögenhetsskatten fungerar som en taggtråd i samhällsekonomin och hindrar företag från att växa. Den slår direkt mot den ekonomiska tillväxten, vilket i förlängningen gör oss alla relativt sett lite fattigare. Fru talman! På vilket sätt är det fördelningspolitiskt rimligt?

*Allmänna motioner
om fastighets- och
förmögenhets-
beskattning*

Det finns också en annan viktig fråga i det här betänkandet, och det är frågan om fastighetsskatten. Den är aktuell nu. Just nu bävar människor runtom i Sverige för hur de nya taxeringsvärdena ska slå för just dem. Bävar – jag understryker det ordet. Det är många som fruktar hur de här beskederna kommer att se ut.

Moderaterna vidhåller sitt krav på att den orimliga och orättvisa fastighetsskatten tas bort. Av statsfinansiella skäl har vi utarbetat en modell för en successiv avveckling av denna skatt. Vi har ett förslag om takbellopp för uttag av fastighetsskatt för att dämpa den galopperande höjning av taxeringsvärdena som skett i tillväxtområden och kustregioner. Det här är ett verksamt, konkret förslag, som skulle ta bort de värsta orättvisorna som vi i dag ser runtom i Sverige.

Fru talman! Jag vill med detta yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 107 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag har en enda fråga till majoritetspartierna, och jag vänder mig naturligtvis särskilt till skatteutskottets ordförande.

När nu boendebeskattningen åter ska höjas genom höjda taxeringar, vad ska vanliga människor spara in på? Jag tar frågan en gång till: När fastighetsskatten nu åter ska höjas, vad ska vanliga människor spara in på?

Jag ställer den här frågan mot bakgrund av att skatteutskottets ordförande i dag visat en sådan omsorg – och det är bra – om statens budget. Den är viktig. Vi ska inte ha ofinansierade utgifter. Just nu handlar det om att vi lånar ungefär 50 miljarder om året av våra barn.

När pengarna inte räcker måste man låna. Det kan inte alla vanliga familjer göra, och därför är min fråga när boendeskatterna nu ska stiga ytterligare igen: Vad ska vanliga människor spara in på?

I genomsnitt kommer nu fastighetstaxeringen att höjas med 27 %, står det i dag, utan något riksdagsbeslut. Det handlar om hundratals kronor för många familjer, ibland tusenlappar, per år. Jag kan ge ett perspektiv, fru talman, på hur mycket pengar det här handlar om.

I år tar fastighetsskatten in drygt 24 miljarder kronor för år 2005. En 25-procentig uppräkningsregler blir då ungefär 6 miljarder kronor. Det blir något mindre på grund av en del begränsningsregler och så vidare.

Man kan jämföra det med andra skatter som vi diskuterar så flitigt de här dagarna, nämligen alkoholskatterna. Starkspriten beräknas i år inbringa i bästa fall 4 miljarder, vin lite mindre och öl knappt 3 miljarder. Det är jättelika skattehöjningar det är frågan om för vanliga människor.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill nu ha en ny skattetopp. Folkpartiet står för en annan politik. Vi står för skattestopp, inte skattetopp.

Jag är medveten om att man inte kan avskaffa fastighetsskatten med en gång. Det måste gå på ett stort antal år. Det är jag helt övertygad om. Men man måste börja någonstans. Och det är absolut fel väg att höja skatterna ytterligare. Jag hoppas verkligen att skatteutskottets ordförande – det är en viktig person i detta sammanhang – går upp och talar om för oss vad vanliga människor ska spara på. Vad ska vanliga människor spara på?

Det grundläggande felet med fastighetsskatten är att det inte finns något samband mellan debiterad skatt och betalningsförmåga. Det må vara

en kapitalskatt, men folk upplever den inte så, utan de ska betala den av någonting annat, nämligen av sina inkomster. Det har för mig alltid varit obegripligt att det är en socialdemokratisk regering som tycker att den här skatten är i princip bra. Den är ju fullständigt felaktig. Det förhållandet att ni har tvingats införa begränsningsregel efter begränsningsregel visar bara en enda sak: Sambandet mellan betalningsförmåga och debiterad skatt saknas.

Fru talman! Jag ska gå över till en annan del i den här skatten som handlar om energibesparande investeringar. Det är om möjligt än obegripligare. Om man till exempel vill ersätta oljeeldning med bergvärme eller någonting annat resulterar det i höjt taxeringsvärde och höjd skatt. Enligt den här principen ska man alltså slösa på energi – det är det bästa man kan göra. Då slipper man ifrån höjd skatt.

Jag menar att den politik ni föreslår på den punkten, att goda miljöinvesteringar leder till högre skatter, är oansvarig av miljöskäl, och det är omoraliskt mot dem som ska betala. Sparsamma agas, och slösaktiga premieras. Det kan inte vara en socialdemokratisk politik.

I fråga om förmögenhetsskatten ber jag att få yrka bifall till reservation 12. Jag ska inte gå in på några detaljer där.

Jag noterar att det finns en vänsterpartist i kammaren, Per Rosengren, och det är väldigt roligt att se honom här. Jag ska därför säga några ord särskilt om Vänsterpartiet och förmögenhetsskatten.

Detta parti vill, vilket framgår av ett särskilt yttrande, av fördelningspolitiska skäl ha kvar förmögenhetsskatten. Det kan man tycka. Det ska alltså vara skatt på hus, aktier och annat. Men Vänsterpartiet vill göra ett undantag. Den som vinner på lotteri ska slippa förmögenhetsskatten på den delen av sin förmögenhet.

Det är ett lotteri att rösta på Vänsterpartiet. Det vet vi sedan tidigare – det är ingen nyhet. Men att partiet gått så långt som att vilja ha kvar all förmögenhetsskatt utom den som genereras av lotterivinster är absurt.

Jag har varit angelägen om att läsa in detta till kammarens protokoll, för dessa särskilda yttranden visar ofta var man verkligen står i sådana här frågor. Jag har därför utarbetat ett förslag till valslogan för Vänsterpartiet i valet 2006: Du som har vunnit högsta vinsten på lotteri, rösta på oss! Du kan göra det utan att rodna.

Anf. 108 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Kristdemokraterna anser att konstruktionen med nuvarande löpande fastighetsbeskattning är principiellt felaktig. Ägande av bostäder betraktas i nuvarande skattesystem för det första som en form av sparande eller kapitalplacering. Enligt likformighetsnormen för kapitalbeskattningen får, till att börja med, inget obeskattat sparande förekomma. Vidare gäller enligt detta synsätt att ”den implicita avkastning i form av boendetjänster som egnahemsägaren eller bostadsrättsinnehavaren erhåller skall utgöra skattepliktig inkomst”. Därför ska såväl den löpande beskattningen som reavinstbeskattningen utformas så att detta sparande beskattas likformigt med annat sparande.

En kapitalplacering i till exempel en villa ska således beskattas som en kapitalplacering i en aktieportfölj eller sparande på bank. Nivån på beskattningen bör vara densamma oavsett vilken typ av kapital det rör sig om, det vill säga att pengarna ska beskattas lika hårt om man sätter in

dem på banken eller om man betalar delar av ett hus med dem. Så långt kan resonemanget vara begripligt ur ett nationalekonomiskt perspektiv, om man dessutom medvetet bortser från likviditetsproblemet, som det heter, när den som äger huset inte längre har reda pengar.

Man bortser då också från, vilket är värre, att boende ofta – allra oftast får man säga, om man inte köper fler hus – inte alls är en kapitalplacering i första hand utan snarare ett uttryck för ansvaret som en enskild människa eller en familj har och plikten att ordna ett boende för sig själv och de sina.

Tillgångar i kapital ger i regel löpande avkastning i reda pengar, men så är ju inte fallet med ett hus eller en bostadsrätt. Den konstgjorda parallellen med andra kapitalplaceringar upprätthålls dock genom att regeringen och andra förespråkare talar om en – och nu, kan tyckas, kommer det verkliga fikonspråket – icke-monetär avkastning, det vill säga en avkastning eller en inkomst som inte faller ut i reda pengar. Den finns där, och den ska fångas upp till beskattning likväl. Denna avkastning sägs motsvara den inkomst kapitalet skulle ha genererat om det placerats i någon annan sparform.

Ett annat begrepp som ofta används för att beteckna denna avkastning är nettohyresvärde. Ofta används bilden, i till exempel utredningssammanhang, att egnahemsägaren skulle kunna hyra ut sitt hem på hyresmarknaden, men om han eller hon inte gör detta är det som om han eller hon hyr ut fastigheten till sig själv. Och hyran ska ju bestämmas marknadsekonomiskt. Det värde som denna hyresintäkt betingar, även om den är icke-monetär och fiktiv, ska då fångas upp till beskattning genom fastighetsskatten.

Hur många socialdemokrater och vänsterpartister ställer egentligen upp på den här typen av skattekonstruktion, om man över huvud taget lyckas förklara den?

Nu har vi också hört att enligt Lantmäteriets beräkningar kommer taxeringsvärdeshöjningarna för nästa år att bli ungefär 25 % i genomsnitt. Om man tittar närmare på detta ser man att Malmö och Göteborgsregionen drabbas hårt, säkert Stockholm också. Expressen har i dag presenterat ökningstal som bygger på prisutvecklingen. Om man bryter ned det på till exempel Göteborgs kommun kommer taxeringsvärdena där att höjas med 42 %. Det innebär att ett medeltaxerat hus får en kraftig värdering, och taxeringsvärdet följer med.

Vad beror detta på? Jo, det beror på köpta och sålda hus i grannområdet. Man kan sitta där, och plötsligt kan man om man är till exempel en normalinkomstfamilj få en skattehöjning på kanske 5 000–10 000 kr i ett slag.

Inte minst barnfamiljer kommer att drabbas av detta. Regeringen talar ju sig varm för olika insatser för barnfamiljerna, men sedan i ett slag dras detta undan för dem helt och hållet, i alla fall de eventuella förbättringarna.

Nej, det enda rimliga är att man avskaffar den statliga fastighetsskatten helt. Den statliga fastighetsskatten har ju ingenting med husen och kommunal service att göra. Vi föreslår att fastighetskatten slopas helt för småhus, bostadshyreshus, kommersiella lokaler, industrienheter och så vidare. Och så ges kommunerna en rätt att ta ut en fast avgift per småhus,

per bostadslägenhet samt per kvadratmeter lokalyta för kommersiella lokaler och industrienheter.

I det här paketet har vi också en reavinstskattehöjning, så att säga, vid försäljning av privatbostäder och bostadsrätter. Reavinstskatten höjs till den generella nivån på 30 %. Och vi behåller, möjligtvis förlänger, nuvarande uppskavsregel.

Den här reformen skulle slutligen också kunna leda till att Skatteverket skulle kunna satsa mer tid och resurser på att beivra riktigt skattefusk i stället för att kontrollera fastighetstaxeringar. Dagens administration av fastighets- och förmögenhetsbeskattning uppgår till sammanlagt minst 200 miljoner kronor för Skatteverket, för skattemyndigheterna och Statistiska centralbyrån.

Administrationn av sambeskattnings av förmögenhet och de med jämna mellanrum återkommande fastighetstaxeringarna och administrationen av begränsningsregeln och andra ytterligare *ad hoc*-regler för fastighetsskatt kräver mycket av resurser, och det skulle vi kunna ta bort.

Vi tycker också att det är rimligt att förstärka den kommunala skattebasen med en sådan här reform. Det är också i kommunerna som husen står. Det är de som står för den kommunala servicen, och man skulle kunna göra den här fastighetsavgiften servicerelaterad. Då är det också en bättre transparens vad gäller den avgiften eller skatten. Det skulle också öka legitimiteten att ta ut någonting på fastigheter över huvud taget om det är någon form av garantibeskattnings där man faktiskt får någonting i stället. Detta skulle då ske i samband med en skatteväxling då vi också tar in de statliga statsbidragen.

Det finns mycket mer att säga om detta och det finns mycket att säga om förmögenhetsskatten som jag inte hinner säga här. Men man kan ändå lägga till att fastighetsbeskattningen tillsammans med förmögenhetsskatten är betydande. Inte mindre än 36 % av den totala tillgångsmassan vad gäller förmögenhetsskatten, som ligger på ca 5 miljarder, handlar just om egna hem.

Fastighetsbeskattningen är inte rimlig. Den uppfattas inte som rimlig och legitim av människor som drabbas av den. Vi vill göra den legitim, och vi vill komma ifrån de gamla ideologiska skygglapparna, som majoriteten har just vad gäller egendomsbeskattning.

Anf. 109 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Boendet är en av grundstenarna i de flestas tillvaro. Få andra nyttigheter spelar så stor roll för den enskildes trygghet i tillvaron som just boendet.

Förutsättningarna för att skapa ett boende som har en rimlig kostnad oavsett var man bor i landet är därför en viktig fråga. Fastighetsskatten och förmögenhetsskatten är i det här sammanhanget viktiga komponenter. Beräkningar visar att den genomsnittliga beskattningen på vårt boende i dag är 57 %. Det är alltså en orimlig kostnadsbit.

Målsättningen, eller ska vi säga tumregeln, för ett boende är att det ska kosta ungefär 25 % av familjeinkomsten. Det målet uppnås sällan i dag. En annan målsättning är att det skapas neutralitet mellan olika boendeformer, och där spelar otvivelaktigt skattefrågan en framträdande roll.

Fastighetsskatten är en skatt på en icke-monetär avkastning. Den är alltså inte kopplad till den enskildes bärkraft. När man har ett sådant system är det extra viktigt att skatten uppfattas som rimlig. Det finns avarter inom fastighetsbeskattningen i dag, och en översyn är därför nödvändig.

Gör vi en internationell jämförelse kan vi konstatera att beskattning av fastigheter inte är något ovanligt. Det är däremot nivåerna och bedömningsgrunderna för beskattning. Centerpartiet vill lägga ett takvärde för tomten om 300 000 kr vid sidan av en sänkning av uttagsprocenten.

En grundlig översyn av fastighetstaxeringssystemet är också nödvändig. Det är inte rimligt att en försäljning av ett hus inom ett litet värdeområde driver upp taxeringsvärdena till extrema höjder så att människor inte kan bo kvar i området. Det är inte heller rimligt att Skatteverket lägger ut bedömningarna av taxeringarna på entreprenad då man saknar egen kompetens.

Dagens system med genomsnittsvärden av referensförvärven leder till för höga taxeringsvärden. I stället bör marknadsvärdet beräknas utifrån ett medianvärde där extrema försäljningsvärden sällas bort. Det här behöver utredas vidare för att man snabbt ska få till stånd en förändring.

Det finns extrema exempel där staten från ena dagen till den andra har förändrat markvärdet med 1 400 %. Det säger sig självt att detta inte är rimligt. Förhållandet påverkar givetvis människor i området som via höjda skatter tvingas från sina hem. Detta är dagens Sverige.

Ytterligare höjningar är alltså orimliga.

Förmögenhetsskatten är ofta en väsentlig del av boendekostnaden. Den drabbar i mindre omfattning landets rika, i stället många vanliga villaägare som klassas som rika. Förmögenhetsskatten är dessutom en direkt skadlig skatt för svensk ekonomi och tillväxt. Vi kan konstatera att Sverige är ett av ett fåtal länder i Europa som har förmögenhetsskatten kvar. Om vi ska få fart på tillväxten är ett slopande av förmögenhetsskatten såväl direkt som indirekt en drivkraft.

Här har uppenbarligen uppstått dogmatiska låsningar hos regeringen och dess stödpartier. Jag tycker att vi såg ett tillnyktrande från Per Rosengrens sida tidigare i debatten här. Frågan är bara när regeringen ska inse behovet av en mer vitaliserad ekonomi i landet. Som tidigare nämnts har även landets mest framträdande ekonomer föreslagit ett slopande av förmögenhetsskatten, men regeringen biter sig fast i ett gammalt tänkande. Sverige är unikt, men låt det vara det på områden som utvecklar landet, inte på områden som avvecklar vår välfärd!

Fru talman! Vi behöver alternativa boendeformer för att tillfredsställa olika gruppers krav. Det är viktigt att alternativen ges lika förutsättningar. Kooperativ hyresrätt är en ny boendeform som inte spelar på samma spelplan som andra alternativ i dag. Här behövs en ändring. Dels behöver insatsen inflationsskyddas, dels behöver uppskovsrätten vidgas till att omfatta den boendeformen. Jag noterade i veckan att även Boverket uppmanar regeringen att genomföra den förändring som Centerpartiet nu föreslår i sin motion.

Jag är övertygad om att just kooperativ hyresrätt är en boendeform som uppfattas som positiv av fyrtioåringarna som inte orkar bo kvar i sin villa som de givetvis har betalt på grund av den inflation som var under 70-talet. Man vill ha ett boende med en rimlig insats som värdesäkras

samtidigt som man kan leva upp de pengar man får över när man har sålt sitt gamla hus.

Avslutningsvis, fru talman, är energifrågan något av en ödesfråga inför framtiden. Vi ska klara klimatmålet, vi ska klara energiförsörjningen och vi ska klara miljön i övrigt i samhället. Det kräver stimulans av de förnybara energikällorna. Vindkraften är en energikälla som byggs ut rejält i övriga Europa men inte i Sverige. Samhällets stelbenta hantering av energikällan är en av orsakerna till det. Ett slopande av fastighetsskatt för vindkraft skulle bidra till att stimulera småskalig energiproduktion som vi så väl behöver.

Fru talman! Jag ställer mig bakom samtliga reservationer från Centerpartiet, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservationerna 6 och 12.

Anf. 110 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Jag tänkte börja med att försöka ge lite svar på de frågor som jag har fått. Jag börjar med Ulf Sjösten. Han konstaterade att det är "bara", som han sade, socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister som vill ha förmögenhetsskatten kvar. Så länge vi är i majoritet är det väl kanske inte "bara". Om vi får fortsätta kommer vi nog att försöka se till att vi har förmögenhetsskatten kvar även framöver. Men det är inte vi utan väljarna som bestämmer det.

Gunnar Andrén frågar vad vanliga människor ska spara in på. Man hjälper dem i alla fall inte om man sänker ersättningarna när de är sjuka eller arbetslösa. En stor del av det borgerliga sällskapet tycker att man ska göra den försämringen.

Miljöinvesteringar ger högre skatt, nämnde Gunnar Andrén också. Så är det. När värdet på fastigheten stiger ökar skatten. Jag tror ändå att det är andra drivkrafter som avgör om man byter uppvärmningssystem i villa, om man går från olja till pellets till exempel. Det är så pass lönsamt att jag tror att den värdestegring som det innebär inte är något som gör att man avstår från att göra det.

Per Landgren hade inte någon direkt fråga som jag kan uppfatta. Men min fundering var om Per Landgren argumenterar på samma sätt i det borgerliga sällskapet som han gör här i kammaren för sin modell. Jag ställde frågan förra gången vi debatterade här. Det vore intressant att få veta om han har lyckats övertyga någon av kamraterna om förträffligheten i den modell som han förespråkar.

Jörgen Johansson konstaterade att det inte är ovanligt internationellt att man beskattar fastigheter. Så är det ju. Likaså där kan man fundera över hur Jörgen Johansson lyckas i den borgerliga gruppen med sin argumentation. När det gäller frågan om fastighetsskatt är det otroligt spretigt. Ni har inte lyckats närma er varandra på något sätt annat än att ni i slutändan, åtminstone alla utom Centern, konstaterar att den skatten ska bort. Där har väl Centern lite jobb att göra, om det nu inte är så att Centern också vill ta bort den helt och hållet.

När det gäller vindkraften och beskattningen av den har kommittén föreslagit att man ska ta bort det. Där kan man hysa en förhoppning om att det kommer att bli som Jörgen Johansson vill.

Fru talman! När Riksgälden med förre moderatledaren Bo Lundgren i spetsen för ett tag sedan betalade ut 1 miljard för mycket till sina sparare

var det inte, som man skulle kunna tro, ett nytt försök att genomföra ofinansierade skattesänkningar. Det var ett misstag kopplat till den mänskliga faktorn och datasystemet.

I samband med den händelsen försökte man i ett radioprogram belysa hur mycket 1 miljard egentligen är. Det visade sig vara inte alltför enkelt. Programledaren började med att berätta hur lång tid det tar att räkna till 1 miljon. Det var ett stort antal timmar. Sedan fortsatte han med att säga att 1 miljard var 100 gånger så mycket, alltså 100 miljoner. Tjänstemannen från Riksgälden som också deltog i programmet fick då rycka in och tala om att det var värre än så. 1 miljard är nämligen 1 000 miljoner, och det tar det väldigt lång tid att räkna till.

I min hemkommun Nora med ca 10 500 invånare har vi en årsbudget på lite drygt 400 miljoner. Vi brukar räkna med att om statsbidraget till alla kommuner ökar med totalt 1 miljard betyder det lite drygt 1 miljon till Nora. 1 miljon motsvarar en tioöring på kommunalskatten. Ni kan säkerligen allihopa räkna ut på ett ungefär vad det skulle motsvara i era hemorter.

För 2005 beräknas fastighetsskatten ge en inkomst på ca 25 miljarder. Om man lägger till de ca 5 miljarder ytterligare som skatten på förmögenheter inbringar är det stora summor och mycket välfärd som vi behandlar här i dag. Det motsvarar kostnaden för barnbidragen till alla Sveriges barn och ungdomar. Det skulle dessutom bli pengar kvar till ca 15 000 anställda i skolan och vården, eller om man fördelade pengarna på alla Sveriges kommuner 30 miljoner till Nora, motsvarande lönen till ca 90 anställda i skolan och äldreomsorgen. För Nora kommun skulle det krävas en skattehöjning med 3 kr om motsvarande summa pengar skulle tas in via kommunalskatten.

Fru talman! Varför använder jag då så mycket tid för att gå igenom det här? Betänkandet handlar väl om allmänna motioner om fastighets- och förmögenhetsskatt? Det är naturligtvis sant, men i stort sett alla skatter har som huvudsyfte att bekosta den välfärd som svenska folket tycker att vi ska betala via skattsedeln. I det perspektivet är det nyttigt att fundera lite kring de summor vi här diskuterar och vilken betydelse de har för vårt gemensamma folkhem. Det gäller inte minst för dem som liksom borgerligheten har ambitionen att sänka eller helt ta bort de här skatterna. De har naturligtvis en grannliga uppgift när det gäller att redovisa hur det är tänkt att finansieras eller vilka indragningar de tänker göra.

Fru talman! I dagarna har vi genom medierna fått veta att huspriserna runtom i landet fortsätter att öka. Under perioden 2001–2004 har taxeringsvärdena på fastigheter i snitt ökat med 25 %. Det är inte i första hand stockholmarna som har fått se sina fastigheter öka mest i värde. De ligger den här gången i nivå med Mellannorrland på ca 16 %. Nu är det i stället Väst- och Sydsverige som ligger i topp med höjningar på 30–35 %.

Det finns naturligtvis anledning att allvarligt begrunda vilka konsekvenser det här får för enskilda fastighetsägare, men samtidigt kan vi ändå konstatera att de beslut vi tidigare fattat kommer att påtagligt lindra verkningarna.

Tack var till exempel dämpningsregeln fördelas höjningarna på tre år. Det innebär att värdestegringen inte ger full effekt på skatten förrän året före nästa taxering.

Begränsningsreglerna för både fastighetsskatten och förmögenhetsskatten gör dessutom att de hushåll som har låga och normala inkomst- och förmögenhetsförhållanden och där taxeringsvärdet inte överstiger 3 miljoner knappast alls berörs av höjningarna.

Det finns anledning att påminna om alla insatser som gjorts för att motverka effekterna av den snabba värdeökningen på fastigheter och för att boendekostnaderna ändå ska vara möjliga att hantera.

I det sammanhanget förtjänar det också att nämnas det i grunden positiva i att något man äger och förfogar över stiger i värde. Det finns många delar av landet där man inte önskar sig något högre än att ens hus ska öka i värde eller till och med i värsta fall bara vara möjligt att sälja.

På det här området, liksom inom nästan alla politikområden, hörs ofta klagorop från den borgerliga oppositionen om att inget görs. Här kommer därför en kort sammanställning.

Vi har klarat av att föra en politik som inneburit ett lågt ränteläge. Jag tror att det viktigaste för dem som har köpt eller står i begrepp att köpa hus är att man har låg ränta. Om man lånar 1 miljon, vilket inte alls är ovanligt om man ska köpa hus, är varje procent värd otroligt mycket; 1 % på 1 miljon är 10 000. Det vore inte konstigt om räntan gick upp ett par tre procent. Var och en inser vad det skulle betyda.

Vi har via inkomstskattesänkningar bidragit till att ge människor höjda reallöner. Det påverkar också möjligheten att betala.

Vi har infört begränsningsregler som ger ett skydd för att låginkomstagare inte ska drabbas av ett alltför högt skatteuttag. Vi har sänkt förmögenhetsskatten för makar. Arvs- och gåvoskattens borttagande ger en ökad möjlighet att bo kvar i samma bostad när en make gått bort. En dämpningsregel som sprider ut skatteeffekten av värdestegringar på flera år ökar förutsägbarheten. Vi har, sist men inte minst, sänkt procentsatsen från 1,5 % till 1 %.

Fru talman! Utskottet vidhåller sin tidigare intagna ståndpunkt att fastighetsskatten utgör en del av kapitalinkomstbeskattningen, att det bör finnas en likformighet och enhetlighet mellan beskattningen av en fastighet och beskattningen av avkastningen av övriga kapitaltillgångar samt att ränteutgifter, även sådana som berör bostadslån, bör förbli avdragsgilla. För att inte effekterna av värdestegringar ska bli för stora i skattehänseende bör det även i fortsättningen finnas dämpnings- och begränsningsregler.

Utskottet anser också att regeringen fortlöpande bör övervaka att fastighetsskatteuttaget ligger på en rimlig nivå.

För närvarande bereds i Regeringskansliet de förslag som lagts fram i Egendomsskattekommitténs huvudbetänkande. Ett ställningstagande från riksdagen till förändringsförslag som gäller områden som kommittén behandlat anser utskottet inte bör ske innan regeringen redovisat sitt ställningstagande.

Jag yrkar därför bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 111 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Fru talman! Vi har talat mycket om fastighetstaxeringen och fastighetsskatten. Som det har sagts i debatten är nya taxeringsvärden på gång. Man talar om att det kan röra sig om 25 % i snitt över riket i sin helhet.

Som jag sade i mitt inledningsanförande är det många människor i Sverige i dag som bävar inför de nya taxeringsvärdena och beskedet om dem.

Det har också sagts i debatten att höjningen i tillväxtområden och i kustregioner kan bli 30–40 %, kanske ändå mer. Om man omsätter det i årskostnad för dem som bor i dessa hus blir det naturligtvis åtskilliga tusenlappar. Det slår blint. Det drabbar pensionärer. Det drabbar barnfamiljer. Det drabbar dem som i dag har de minsta ekonomiska marginalerna att klara sitt dagliga uppehälle. Det saknar, kanske framför allt, relation till den enskildes betalningsförmåga.

Människor här i landet har drivits från sina hem under ganska många år. Det har inte upphört, Lennart Axelsson, utan det pågår fortfarande. Jag ställer min fråga till Lennart Axelsson som representant för dem som vill behålla fastighetsskatten. Han har gjort väldigt tydligt under debatten att det är det som gäller för framtiden också.

Jag tänker på en familj i Fiskebäckskil som jag känner till lite. Den består av en mor, en far och två minderåriga barn. Vad ska den familjen med en bostad i Fiskebäckskil, som redan värmer huset med pellets, ta sig till?

Anf. 112 LENNART AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tror att Ulf Sjösten förstår att det inte är så himla enkelt att ge ett enkelt svar på den frågan eftersom jag inte känner till omständigheterna för familjen över huvud taget, mer än att de eldar med pellets.

Jag vill ändå påstå att de beslut vi har fattat när det gäller begränsningar innebär fördelar för många av de människor som har låga löner och inte har taxeringsvärden som är väldigt höga. Om man har taxeringsvärden över 3 miljoner uppstår problemet att man trots låga löner kan få betala ganska höga skatter. Då återkommer man till att det trots allt är ett värde i fastigheten, vilket inte på något sätt får förringas.

Jag sade tidigare i mitt anförande att det finns väldigt många människor i Sverige som inget hellre vill än äga fastigheter som har taxeringsvärden av den arten.

Anf. 113 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att Lennart Axelsson är något nedlåtande i förhållande till det exempel jag drog. Det är faktiskt en familj som existerar i verkligheten. Vad jag försökte relatera var att den familjen har det ganska tufft ekonomiskt. Man har normalinkomster och man bävar inför det här beskedet. Jag tycker att det var ganska nedlåtande av Lennart Axelsson.

Min fortsatta fråga till dig, Lennart, blir: Vad är det för välfärd i att tvinga familjen i Fiskebäckskil, till exempel, att lämna sitt hem? Du har talat mycket om välfärd i ditt inledningsanförande.

Du hänvisade också en hel del till de åtgärder som har vidtagits för att lindra effekterna. Det har vidtagits en del åtgärder, men effekterna finns kvar. De är oerhört påtagliga för många människor, trots de åtgärder som har vidtagits.

Min fråga blir kort och gott: Är det trots allt inte dags, Lennart Axelsson, att i varje fall starta processen för att ta bort den här skatten?

Anf. 114 LENNART AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag försökte inte på något vis vara nedlåtande mot den här familjen. Jag är säker på att de existerar. Om Ulf Sjösten säger det, är det naturligtvis så.

Jag skulle också vilja fundera lite kring vad som skulle hända med den här familjen om någon i familjen blev sjuk eller arbetslös. Vilka förutsättningar skulle man då ha att klara av att bo där, framför allt med de förslag som Ulf Sjöstens parti står bakom när det gäller ersättningar?

Jag tycker att jag var ganska klar i mitt anförande när det gäller att man från regeringens sida måste vara observant på de effekter som blir när värdestegringarna blir väldigt höga. Mer generell än så tycker jag inte att man kan vara.

Anf. 115 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Jag inleder med att yrka bifall till reservation 3.

Alla känner ju av att Socialdemokraterna med stödpartier driver skatetrycket uppåt. Den borgerliga alliansen driver den nedåt. Vi försöker lyfta fram de skatterättsliga principer som ändå finns i vårt land och i andra länder och som, om de följs, på något sätt ska säkra att skatteuttag sker på ett etiskt, moraliskt och legitimt sätt.

När det då gäller fastighetsskatten skulle vi kunna ta upp två principer. Å ena sidan har vi skatt efter bärkraft. Den har ju efterlevts hjälpligt när nu de borgerliga partierna har tryckt på i utredningar och riksdagsarbete om att människor drivs från hus och hem på grund av den samlade fastighetsbeskattningen. Skatt efter bärkraft finns alltså fortfarande, nu när de värsta avarterna är åtgärdade.

Å andra sidan har vi likviditetsprincipen, och här kommer min fråga till Lennart Axelsson, en principiell fråga. Likviditetsprincipen betyder att man ska beskattas först när man har pengarna i handen. Tycker du – eller jag kanske ska ställa frågan via fru talmannen: Tycker Lennart Axelsson, fru talman, att en skatt på en fiktiv intäkt, på en icke monetär inkomst, är i enlighet med likviditetsprincipen och även med principen om skatt efter bärkraft?

Anf. 116 LENNART AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tar inte alls illa upp om jag får frågan direkt ställd, så det är helt okej.

Jag tycker att skatten och den utformning den i dag har i allmänhet fungerar ganska väl. Sedan finns det bekymmer när värdet på fastigheter stiger väldigt kraftigt inom vissa områden. Vi försöker komma till rätta med det. Det är naturligtvis väldigt enkelt att säga att vi tar bort alltihop, men vi anser att de pengar vi får in, motsvarande ungefär 25 miljarder i år, är pengar vi behöver för den välfärd som vi ändå tycker att man behöver ha. Därför kommer vi att fortsätta försöka hitta system som gör att detta inte orättfärdigt drabbar människor som inte har förmåga att betala.

Anf. 117 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Nu kom du in på att det skulle vara rättfärdigt, men i början sade du att du tycker att skatten fungerar väl. Jag frågade inte om funktionen eller funktionaliteten, att Skatteverket kan driva in skatterna och att människor till nöds kan betala. Det är klart; till slut tvingas man

ju realisera den här fiktiva intäkten så att man får pengarna i handen, det vill säga sälja kåken. Till dess har det uppenbarligen fungerat, om man inte har gjort som den tidigare finansministern Bosse Ringholm sade att man skulle, nämligen belåna sina fastigheter för att betala fastighetsskatten. Det kan ju uppfattas som ganska cyniskt, eller det till och med är cyniskt.

Du pratade alltså mer om funktionalitet än gav ett principiellt svar på om du tycker att det är bra och riktigt att beskatta fiktiva intäkter. Någon sade att om man har en fiktiv intäkt och ska ha en skatt på den kan ju också skatten vara fiktiv. En fiktiv, icke monetär skatt på icke monetära intäkter är inte bara en parallellitet; jag tycker faktiskt att det låter rättfärdigt. Det låter riktigt.

Du har också här talat dig varm, tillsammans med en partikamrat tidigare, för förmögenhetsskatten. Jag vet inte om Lennart Axelsson verkligen tror på det, men det finns väl en och annan som tror att förmögenhetsskatten fortfarande är en skatt som i huvudsak är vertikalt rättvis och fördelande. Men den är ju horisontellt orättfärdig, så att säga. Den är inte likformig. Det är en rad olika tillgångar som inte beskattas alls – gods, skogsfastigheter, onoterade aktier med mera – och som man alltså kan köpa för att kanske delvis komma undan skatt.

Det är denna olikformighet, som också gör att pengar allokeras på fel ställen, som vi reagerar på.

Anf. 118 LENNART AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är bra att Per Landgren reagerar på olikformigheten i förmögenhetsskatten och kanske vill göra något åt den. Samtidigt måste man ändå konstatera att ingen människa i dag betalar förmögenhetsskatt om man inte har ett värde som överstiger 1 ½ miljon som enskild person eller 3 miljoner som makar efter den senaste höjningen. På det viset måste man ändå säga att detta är en skatt som träffar den del av befolkningen som har värden som är större än så. Jag måste nog vidhålla att det är rättvist ur fördelningssynpunkt att träffa på det viset.

Anf. 119 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Lennart Axelsson tyckte att han hade varit mycket klar i sitt anförande. Det vill jag gärna instämma i. Det var extremt klarspråk.

Jag ställde en enda fråga, och jag förväntar mig att skatteutskottets ordförande så småningom kommer att svara på den: När nu boendebeskattningen ska höjas genom höjda taxeringar, vad ska vanliga människor då spara på? Det var den fråga jag ställde.

Nu fick vi omedelbart i inledningen höra vad vi inte ska spara på. Jag fick ett inte-svar: Vi ska inte spara som Moderaterna vill. Men jag har en helt annan fråga, nämligen vad vanliga människor ska spara på. Det är min fråga, inte vad staten inte ska spara på. Det har jag inte frågat. Jag har frågat vad vanliga människor ska spara på. Jag ställde frågan också till Lennart Axelsson: Vad ska vanliga människor spara på?

Lennart Axelsson hade en intressant och belysande genomgång av hur mycket 1 miljon kronor är. 6 miljarder kronor är 6 000 gånger så mycket! Det är otroliga summor. Nu är det inte fråga om sparande i staten, utan detta är en utgift som vanliga människor ska betala – vanliga människor som Lennart Axelsson och jag som bor på något sätt. Det är vi

som ska betala detta. Vad ska vi spara in på? Det är det som är den viktiga frågan.

Det här med 10 öre i kommunalskatt i Nora är också en intressant fråga. Jag vet att det finns företrädare för ert parti som vill höja skatterna, till exempel finansministern. Men den frågan, den interna polemiken, ska ju inte vi svara på. Ni får väl göra upp om ifall kommunalskatten ska gå upp eller ned. Det tycker jag inte att vi har anledning att svara på.

Jag noterar slutligen att Lennart Axelsson berörde ränteläget och så vidare. Det tycker jag är väldigt bra. Nu har jag väldigt lite tid på mig, så jag får avstå från att ta upp det. Jag återkommer. Men min huvudfråga är: Vad ska vanliga människor spara på?

Anf. 120 LENNART AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker ändå att jag hade en ganska bra poäng när jag sade att det också är vanliga människor som blir sjuka och arbetslösa. En väldigt stor del av den allians som ni försöker trumma in är så enig är faktiskt Moderaterna, och när Moderaterna står för den politik de gör tycker jag att man kan avkräva även Gunnar Andrén en synpunkt när det gäller den delen och hur det påverkar vanliga människor.

Sedan har jag försökt redogöra för de beslut som är tagna och den politik som har förts för vanliga människors möjlighet att klara ökade boendekostnader, eller i vissa fall slippa dem med hjälp av de begränsningsregler som vi har infört. Men jag tycker att det är mer än rimligt att avkräva Gunnar Andrén ett svar på hur han kommer att hantera de förslag som finns för att försämra för vanliga människor.

Anf. 121 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag förstår Lennart Axelsson precis. Han vill inte tala ett dyft om att det är vanliga människor som ska betala de här ökade skatterna på 6 miljarder kronor. Vad ska de spara på?

Vi vill inte höja de här skatterna. Vi behöver över huvud taget inte bekymra oss om dem. Vi vill inte höja de här skatterna med 6 miljarder. Det är er besparing. Ni vill ha ökade utgifter med 6 miljarder, men det får väl ni fixa till. Vi ska väl inte behöva redovisa vad vi ska spara på för en skatteökning som vi inte vill ha! Någon ordning måste det vara på argumentationen från Lennart Axelsson.

Jag vill veta någonting annat, och det kommer jag att fortsätta att upprepa: Vad ska vanliga människor spara på? Det är ju de som ska betala de här pengarna.

Slutligen: Man har inte tid med allting, fru talman, men förmögenhetsskatten kom ju upp här i en replik. Det var en sådan väldigt bra sak att man hade höjt grundavdragen. Nu är det dock så att hushåll där det bara finns en kvarlevande, en änka eller en änkeman, har inte fått höjt grundavdrag eller höjd övre gräns. Där har det inte höjts.

Nu är min andra fråga till Lennart Axelsson: Hur har rättvisan ökat när änkor och änkemän inte har fått höjt grundavdrag i förmögenhetstaxeringen? Det har däremot sambeskattade. Var har rättvisan ökat?

Men det är en annan fråga. Min huvudfråga är nämligen: Vad ska vanliga människor som ska betala de här pengarna spara på? Vad ska de spara på?

Anf. 122 LENNART AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Med en dåres envishet upprepar jag att det faktiskt är så att det är de totala inkomsterna för en familj som avgör vilken betalningsförmåga man har för att köpa mat, för att betala hyra eller om man har ett eget hus för att kunna betala räntor och liknande. Där spelar det naturligtvis in vilka ersättningar man får om man blir sjuk eller arbetslös. Man kan inte bara skaka bort det och säga att det här inte handlar om det. Det är klart att det gör det.

Om vi när det gäller förmögenhetsskatten höjer gränsen för makar till 3 miljoner från tidigare 2 miljoner betyder det att var och en får 1 ½ miljon. Det anser i alla fall jag gör att man får en lösning när det gäller effekten av sambeskattningen. Det har inte gjorts någon höjning för var och en, i det läge man står ensam, men för två är det trots allt en förbättring. Jag kan inte se riktigt vad det är som är negativt med det.

Anf. 123 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja fråga Lennart Axelsson om han delar värdegrunden att boendet är en av grundstenarna i människors tillvaro och att det inte är någon spekulationsvara. Gör du det kommer jag till nästa fråga. Det gäller beräkningsgrunden för fastighetsbeskattningen.

Ulf Sjösten nämnde att vi kan förvänta oss en höjning med 40 %. Jag nämnde ett exempel nedifrån västkusten där man från ena dagen till den andra ökade ett markvärde med 1 400 %. För några år sedan minskade man antalet värdeområden i fastighetstaxeringen, gjorde dem betydligt färre. När man då har ett genomsnittligt värde för åsättande av fastighets-skatt blir genomslaget rätt så stort. Ett exempel, också det nedifrån Båstad, är ett byggföretag som bygger ett antal hus på var sin sida om värdeområdet. Vid en försäljning stiger husen på ena sidan vägen 1 miljon mer än på den andra sidan vägen, vilket naturligtvis påverkar de människor som ska bo där.

Anser du att den här beräkningsgrunden är rimlig, eller vill du medverka till att det blir en förändring? Den skrivning som majoriteten har i utskottet är tämligen skral.

Anf. 124 LENNART AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Nej, svarar jag på sista frågan. Jag kan tycka att man ibland får berättelser om värderingar av fastigheter som låter knepiga. Så långt kan jag sträcka mig. Den beskrivning som Jörgen Johansson gör tycker jag tillhör den kategorin.

Sedan vet jag att man från Centerpartiet har drivit den här frågan tidigare. Jag ställde frågan i mitt anförande hur ni har lyckats få de övriga borgerliga partierna att ställa upp bakom det här. Det är ändå en lite anorlunda vinkling i synen på beskattning av fastigheter som ni för fram jämfört med de övriga. Det känns på något vis som om vi ändå skulle kunna närma oss er på ett annat sätt än vi skulle kunna närma oss de partier som vill slopa skatten helt och hållet.

Jag fick en fråga om värdet av boendet och hur man betraktar den insats som görs i boendet. Där tror jag nog också att det stämmer mycket väl att de flesta köper en bostad för att bo i den och inte som en kapitalplacering. Det är säkert så.

Anf. 125 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Vad gäller fastighetsskatt eller inte fastighetsskatt tror jag att det finns andra skatter som är viktigare att slopa, sådana som är direkt skadliga. Förmögenhetsskatten diskuterade vi tidigare.

Sedan tror jag nog att vi kommer att ha kvar fastighetsskatt, men den nuvarande formen är inte acceptabel. Den är för hög. Det vi egentligen står direkt akut inför i dag är hur man kommer att göra värderingen i samband med fastighetstaxeringen. Den slår ju igenom i stort sett om några veckor. Så egentligen, Lennart Axelsson, vore det dags att slå näven i bordet och säga att nu får det lov att bli ordning. Det här är grunden som kommer att slå igenom redan i morgon, som sagt.

Anf. 126 LENNART AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Tack vare den dämpningsregel som vi har infört tillsammans slår det inte igenom direkt utan är utlagt på tre år.

Det är samtidigt också bra att få klargjort att det finns tre borgerliga partier som tycker att fastighetsskatten ska bort och ett som inte tycker det. Det kan ju bli intressant att se framöver vilket besked man kommer att ge väljarna när det gäller den här frågan.

Anf. 127 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Ibland blir man väldigt besviken på enskilda riksdagsledamöter när de går upp i talarstolen och vråker ur sig saker. Jag blev naturligtvis oerhört besviken på Gunnar Andrén. Han står och råljuger rakt ut i kammaren och säger att vi vill ta bort förmögenhetsskatten när det gäller lotterivinster. Så är det ju inte.

Jag råder Gunnar Andrén att gå på läsövning någonstans. Det vi skriver är att det har kommit upp ett rättsfall. Jag tror att det var skattemyndigheten i Sundsvall som bedömde att de månatliga utbetalningarna av en vinst skulle läggas ihop och så skulle man betala förmögenhetsskatt på det, trots att man inte hade tillgång till de pengarna. Det var ingen som över huvud taget hade räknat på det, framför allt inte Svenska Spel och de som konstruerade spelet. Ingen, tror jag, kanske en och annan riksdagsledamot, hade uppfattningen att det skulle vara så. Vi hade inte det.

Det intressanta i sammanhanget är att just detta nu är överklagat till kammarrätten. Innan vi visste om att det var överklagat till kammarrätten tyckte vi att det måste klarläggas. Därför ville vi att riksdagen skulle uttala att de regelsystem som hela spelsystemet faktiskt är uppbyggt på skulle gälla.

Men att stå här i kammaren och säga att Vänsterpartiet vill ta bort all förmögenhetsskatt på lotterivinster tycker jag är lite väl dåligt och populistiskt. Jag hade faktiskt högre tankar om Gunnar Andrén, dels att han kunde läsa innantill, dels att han kunde föra en hederlig politisk debatt.

Tillbaka till betänkandet. Nu är vi inne på förmögenhetsskatten. Då sägs det från Ulf Sjöstens sida att det faktum att vi har en förmögenhetsskatt innebär att det inte finns något riskkapital i landet. Jag råder Ulf Sjösten att läsa betänkandet från P.-O. Edins skattebasutredning, *Våra skatter*. Där framgår med all önskvärd tydlighet att förmögenhetsskatten och den eventuella kapitalflykt som sker från landet inte har någonting med riskkapital att göra. Riskkapitalet rör sig fritt över gränserna och

söker sig dit där det ger högst avkastning. Det är den generella regel som gäller.

Den andra diskussionen kanske vi kan ta, huruvida 10 % av de 500 miljarderna skulle komma tillbaka till landet. Det vet vi inte. I vissa länder har de gjort det, i Italien framför allt. Där hade man en ganska kraftig bestraffning för dem som återförde pengarna. Man införde en amnesti för dem som gjorde det. I Danmark, som har gjort samma operation, kan man inte påvisa de här effekterna över huvud taget. Jag tror att man ska vara väldigt försiktig.

Sedan finns det naturligtvis argument för att förändra förmögensskatten. Det har jag sagt förut. Vi har i många år arbetat för att till exempel bara halva taxeringsvärdet ska tas upp i förmögensbeskattningen.

Jag tror att den frågan kommer att bli ännu mer aktuell nu när taxeringsvärdena ökar, precis som frågan om beloppet i begränsningsregeln ska höjas från 3 miljoner till 4 ½–5 miljoner. Det borde redan ha gjorts med tanke på att det efter det att man införde 3 miljoner har skett en 50-procentig höjning. Tycker de som vill förhandla med oss egentligen att man hade fel från början? För 3 miljoner då är ju värt 4 ½ miljoner i dag, och i morgon är det säkert uppe i 5–5 ½ miljoner.

När man inför den typen av begränsningsregler som är till för att gynna dem som faktiskt inte annars kan klara att bo kvar tycker jag att man på något sätt borde indexreglera beloppen i förhållande till den utveckling som sker i respektive område. Men det är väl en diskussion som vi får ta senare, och vi är öppna för att se till att de förändringar som sker med taxeringsvärdena inte ska behöva innebära att folk får lämna hus och hem.

Vi hyser en viss sympati med Centerpartiets förslag. Vi har själva lagt fram samma förslag i olika sammanhang, dock utan att få någon större respons på det, nämligen att man ska införa någon form av tak, framför allt när det gäller markvärdet. Jag tycker att 300 000 kr är lite lågt. Men var man sätter gränsen kan diskuteras. Men huvudsaken är att det inte får orimliga konsekvenser för folk med lägre inkomster. Det finns ju även normalinkomsttagare som drabbas ganska ordentligt. De kanske påverkas på marginalen av begränsningsreglerna och får en väldigt hög kostnad för sitt boende.

I grunden anser jag att fastighetsskatten som sådan är en utmärkt skatt och en skatt som vi måste ha kvar.

Jag har roat mig med att gå igenom de betänkanden som finns och tittat på de borgerliga förslagen. De handlar om avdrag för konst, riskkapitalavdrag, borttagande av dubbelbeskattning, införande av väldigt generösa 3:12-regler, borttagande av förmögensskatten och i princip ett borttagande av fastighetsskatten under en viss tid. Det handlar vidare om att periodiseringsfonderna ska göras mer generösa och att man ska ha någon form av resultatutjämningsfonder, men jag vet inte vad det innebär. Man vill införa avdrag för hushållsnära tjänster, och man vill införa någon form av förvärvsavdrag så att man sänker skatterna där.

Och sedan går Moderaterna ut och säger att det nu gäller att inte sänka skatterna så mycket längre. Och Folkpartiet säger att det är skattestopp som man vill ha och att man inte längre vill sänka några skatter. Och sedan ser man detta batteri med skattesänkningar för minst 50 miljarder. Det är fullkomligt osannolikt.

Är det det som ni går ut och säger till folk som gäller, eller är det era reservationer och det som ni står och bubblar om här i riksdagen som gäller? Någonstans måste politiken gå ihop. Är det bara retorik när ni går ut och säger att ni nu ska värna den svenska ekonomin och ta detta på allvar? Och så ser vi dessa vansinnesreservationer i tre betänkanden. Och då har vi ändå inte kommit in på de betänkanden som vi ska behandla efter detta. Där hittar vi säkert förslag om skattesänkningar på 10–15 miljarder till. Det ska bli väldigt intressant att se vad ni kommer med nästa gång.

Gunnar Andrén säger att vi uppmanar folk att slösa på energi och undrar om det är det som vi ska göra. Men vi har väl inte precis anklagats för att uppmana folk att slösa på energin. Jag tror att den största kritiken under senare år har väl gällt att vi har höjt skatten på villaolja, att vi har höjt elskatterna och att vi verkligen har stramat in där och fått folk att satsa på till exempel bergvärme. Att investera i bergvärme kostar 100 000–130 000 kr. Men om sex sju år har den investeringen betalat sig. Och den medför 50–60 kr mer i skatt i månaden.

Vi tog itu med denna fråga på allvar när det gäller fastighetsskatten och energibesparande åtgärder och undersökte hur mycket just dessa åtgärder påverkar. Ibland påverkar de inte alls. Men jag tror att det för normalinkomsttagare handlar om maximalt 400–500 kr om året. För dem som har lägre taxeringsvärden handlar det om 200–300 kr om året. Ett administrativt system för att ändra på detta och ta bort vissa typer av investeringar kostar betydligt mer än detta. Och samtliga utredningar tycker att man i stället för att gå den vägen ska satsa på bidrag eller någon form av avdrag i samband med investeringarna. Det är precis det som vi har gjort.

Men att gå båda vägarna, att både ge bidrag och någon form av avdrag vid investeringarna, och sedan dessutom inte ta hänsyn till det i taxeringsvärdet stämmer inte. Då blir det dubbla subventioner på något sätt.

Vi i Vänsterpartiet är övertygade om att riktade bidrag till investeringar, för att de verkligen ska göras, är betydligt bättre än att gå via fastighetsskatten.

Det är väldigt intressant att höra när Per Landgren talar om fastighetsskatten och den icke-monetära avkastningen och att det blir någon form av schablonskatt. Men jag har inte hört Kristdemokraterna, och inte något annat borgerligt parti heller för den delen, över huvud taget yttra sig om en annan schablonbeskattning som vi har och som innebär att man betalar skatt trots att värdet minskar. Jag tänker på pensionsförsäkringar i pensionssystemet. Där har vi en 15-procentig schablonskatt. Även om värdet går på dessa pensionsförsäkringar minskar så betalar man skatt. Men var finns reservationerna, och var finns de konsekventa och välformulerade avståndstagandena från denna typ av beskattning? De finns inte därför att det på sikt är ganska bra att beskatta dem på det sättet.

Men ponera att dessa pensionsförsäkringar fortsätter att rasa i värde och att man ändå ska betala skatt på dem. Ibland är det den inbetalda skatten som utgör den stora minskningen av dem. Ändå är det fler och fler länder som inför denna typ av schablonskatt därför att den är enkel.

Det som man diskuterar ute i Europa börjar även diskuteras i Sverige. Skattebasutredningen med P.-O. Edin förde detta resonemang, nämligen att man skulle ha en löpande kapitalbeskattning på allt, alltså inte bara när det realiserar. Man ska betala en reavinstskatt på den nivå som aktierna ligger. Då blir det lite grann varje år. Det blir ett administrativt väldigt krångligt system. Alternativet är att ha en form av schablonskatt även på aktier och annat.

Jag tror att vi i framtiden kommer att hamna i en sådan situation för att man ska kunna genomföra de förenklingar som man kanske behöver. Och vi skulle ha sluppit väldigt många av problemen i samband med byten av aktier, utköp och återköp och allt vad det heter. Då skulle vi kunna komma till rätta med en del av dessa problem. Jag tror att vi på sikt hamnar där.

Jag tror att det var Lennart Axelsson som var inne på att det är svårt att se vad de borgerliga partierna egentligen vill göra med fastighetsskatten. Någon vill göra den kommunal och gynna de kommuner som har väldigt många och dyra fastigheter och så vidare. Det gäller Kristdemokraterna. De andra vill göra någonting annat. Och några vill ta bort den helt. Folkpartiet har partibeslut på att den ska tas bort helt. Det kanske gäller även Moderaterna. Hur man ska lösa detta i slutändan har jag, som sagt, väldigt svårt att se.

Jag tror att det vore bra om vi kunde enas om det som i stort sett alla länder i Europa anser, nämligen att fastighetsskatten är bra. Och den ekonomiska samarbetsorganisationen OECD anser och upprepar att Sverige bör höja fastighetsskatten, trots att vi försöker förklara att det nog inte är så särskilt aktuellt att höja den särskilt mycket, och kanske inte alls. Nu tycker inte vi det.

Jag yrkar bifall till förslaget i det föreliggande betänkandet.

Anf. 128 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Det är i viss mån lite otacksamt att gå upp i talarstolen efter att Per Rosengrens har hållit sitt mycket intensiva inlägg. Men jag ska med viss ödmjukhet försöka framföra en del ytterligare synpunkter på frågan om fastighetsskatt.

Fastighetsskatten är en del i boendebeskattningen, som vi har diskuterat i många andra sammanhang och som vi kanske inte ska ta upp här. Men den är ändå viktig i sammanhanget att boendet är en rättighet för alla. Någonstans ska man ju bo. Det handlar också om möjligheten att äga sitt boende.

Jag tycker att mycket av diskussionen har handlat om att målet har fått helga medlen. Det är klart att även om man gör bra saker med de intäkter som staten har kan det naturligtvis inte vara så att man får tar in dessa medel på ett otillbörligt sätt. Jag tycker att regeringen nu faktiskt måste ta sitt ansvar för att få till stånd en omedelbar förändring av dagens fastighetsskattesystem. Nu talar vi om detta på ganska kort sikt. Och jag tyckte att Gunnar Andrén ställde en mycket berättigad fråga om vad folk ska spara in på.

Om ett år är det dags för en ny fastighetstaxering. Jag kan relatera från min valkrets hemma i Bohuslän. Det förs redan en orolig diskussion om var det ska sluta. Det har här talats om värdeökningar på i genomsnitt 25 % i Sverige. Men om man ser till kommuner i Bohuslän – för Tanum

handlar det om 59 %, för Tjörn om 45 % och för Strömstad om 41 % – blir 25 % en ganska ointressant siffra för just de människorna.

Precis som sagts här är det naturligtvis positivt i sig att fastigheterna går upp i värde. Det finns ju saker som är bra med det. Man kan belåna fastigheterna på ett annat sätt och så vidare. Problemet är att den nya fastighetsskatten kommer att bygga på de här siffrorna. De som vill bo kvar får betala för att andra har sålt och fått bra betalt. I längden blir det här naturligtvis helt orimligt.

Det finns begränsningsregler. Men allvarligast blir om permanentboende måste flytta från hus och hem och lämna orten om det är fråga om de attraktiva orterna. Jag tycker att man ska titta även på detta med fritidshus och delårsboende. Det är inte så ovanligt att människor i generationer har byggt upp ett fritidshusägande som kanske övergått i deltidsboende sedan man pensionerat sig eller så. Ska inte vanliga pensionärer ha rätt att ha kvar sitt hus då? Det finns alltså problem också kring detta.

Sedan finns det ett annat problem. Bland befolkningen i sådana här attraktiva kustområden är detta en ständigt pågående diskussion. Det kan inte vara rimligt att ha ett skattesystem som är sådant att människor ständigt ska gå och oroa sig för att man kanske inte kan bo kvar.

För att möta de här orimligheterna har en och annan undantagsregel – jag tänker då på dämpnings- och begränsningsregler – införts. Men det tycker jag bara är ett bevis på att regelsystemet inte fungerar.

Under de sekunder som återstår av min talartid skulle jag även vilja nämna några ord om detta med miljöinvesteringar som vi tidigare här i dag har varit inne på. I en interpellationsdebatt i går angående energieffektiviseringar gav samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin faktiskt klart uttryck för att systemet, som hon tyckte, sänder dubbla signaler, vilket inte är bra.

Herr talman! Jag vill påstå att det här systemet har överlevt sig självt. Vi kan inte ha skatter som upplevs som orimliga och orättfärdiga. Ytterst handlar det om människors respekt för skattesystemet i stort.

Folkpartiet har lagt fram förslag om hur man kan göra för att på kort sikt bryta trenden. Vi måste bryta utvecklingen – det är min uppmaning. Det går inte att fortsätta med ett system som inte fungerar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

12 § Allmänna motioner om mervärdesskatt

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU22
Allmänna motioner om mervärdesskatt.

Anf. 129 ULLA WESTER (s):

Herr talman! En debatt under rubriken ”Allmänna motioner om mervärdesskatt” är kanske inte så publikdragande. Det är kanske inte en kioskvältare – om jag får uttrycka mig så. Men byter jag ut ordet ”mervärdesskatt” mot den mera vardagliga benämningen ”moms” tror jag att lusten att lyssna ökar, åtminstone lite grand. Moms är nämligen en indi-

Prot. 2004/05:95
23 mars

*Allmänna motioner
om fastighets- och
förmögens-
beskattning*

*Allmänna motioner
om mervärdesskatt*

rekt skatt som märks direkt nästan varje gång vi öppnar börsen för att betala för en vara eller en tjänst.

Att momsfrågorna engagerar kan avläsas inte minst i den flod av motioner i ämnet som varje år strömmar in på skatteutskottets bord. Nästan alla dessa förslagsställare yrkar på sänkt skattesats för det ena eller det andra – allt från byggmoms till moms på komplementär- och alternativmediciner och mycket mer.

Momsen är en viktig inkomstkälla för finansieringen av våra gemensamma utgifter. Därutöver spelar momsintäkterna en stor roll också för EU-ländernas gemensamma ekonomiska åtaganden. På grund av detta finns det, på gott och ont, ett regelverk som vi som nation måste följa.

I dagens betänkande behandlas nästan 60 olika motioner, alla med ett eller flera yrkanden om förändringar. Vilka av alla dessa de olika partierna i debatten väljer att fokusera på får vi snart veta.

Anf. 130 STEFAN HAGFELDT (m):

Herr talman! Vi moderater står givetvis bakom alla våra reservationer i betänkandet, men jag nöjer mig med att här yrka bifall till reservation 1. Vid voteringen så småningom kommer jag här att begära rösträkning.

Det höga skattetrycket i Sverige slår hårt mot alla inkomsttagare men känns givetvis hårdast för dem som har låga inkomster. Många låginkomsttagare i Sverige betalar ca 60 % av sina inkomster i skatt. Förutom inkomstskatt tillkommer fastighetsskatt, energiskatter, miljöskatter, punktskatter med mera. Till allt detta kommer sedan mervärdesskatten, moms, som förväntas inbringa 244,7 miljarder kronor i år. Den skatten får alla vara med och betala, oavsett vilken inkomst man har. Självklart är det många som reagerar på att moms läggs även på punktskatter. Skatt läggs på skatt. Frågan är om det är rimligt.

Herr talman! Utomlands är det vanligt att familjer har råd att ta med barnen för att gå ut och äta på restaurang. I Sverige har familjer oftast inte råd eftersom restaurangmomsen är 25 %. Är det rimligt att mat som inhandlas i butik – även färdiglagad mat – beskattas med 12 %, medan mat som förtärs på restaurang belastas med mer än det dubbla? Detta ställer till allvarliga konkurrensproblem för svenska företag, inte minst inom turistnäringen.

Hur klarar vi konkurrensen med andra länder när Sverige, jämte Danmark, har den högsta mervärdesskatten i Europa?

Vi moderater förutsätter att regeringen omprövar sitt ställningstagande och ställer sig bakom Europeiska kommissionens förslag om att lågmomsen ska utvidgas till att gälla bland annat restaurangtjänster. Tyvärr har den svenska regeringen hittills motsatt sig denna förändring.

Vidare anser vi att skattesatsen för transport i skidlift ska sänkas till samma nivå som den för övrig idrottsverksamhet. Det skattebortfall som teoretiskt uppstår kommer med all sannolikhet att uppvägas av att antalet fjällturister ökar eller av att fler i familjen har möjlighet att dagligen åka i stället för kanske enbart en förmiddag.

Det är också hög tid att få enhetlig moms inom kulturområdet. Staten ska inte genom beskattningen styra människors val av kultur. De i dag orimliga gränsdragningarna inom detta område, till exempel högre moms på entréavgift till sällskapsdans än på tillträde till konserter, är minst sagt egendomliga.

I reservation 4 tar vi moderater upp att fristående skolor måste få förutsättningar som är likvärdiga dem för kommunala skolor vad gäller skatter. Som det är i dag missgynnas de fristående skolorna i förhållande till de kommunala skolorna när det gäller moms. Kommunerna bör därför bli skyldiga att till en fristående skola utge ersättning som fullt ut kompenserar för sådan ingående moms som skolan saknar avdragsrätt för.

I reservation 5 för vi fram att mervärdesskattelagens bestämmelser om avdragsrätt för förvärv av fordon är svårförståeliga och ger upphov till onödigt krångel för berörda företagare. Reglerna, och då särskilt när det gäller gränsdragningen mellan vad som enligt mervärdesskattelagen är att anse som personbil och vad som bör betraktas som lastbil, måste ändras så att avdragsrätt kan medges för alla typer av lastbilar som används i näringsverksamhet oavsett om bilarna har luftspalt eller ej mellan förarutrymmet och lastutrymmet. Detta är minst sagt märkligt!

Herr talman! Reservation 8 är en gemensam borgerlig reservation. Här lyfter vi fram att det är viktigt att de allmännyttiga ideella föreningarna och trossamfunden inte hindras i sin verksamhet av en hämmande beskattning och annat krångel. Vi anser att alla möjligheter till lättnader i mervärdesbeskattningen – eller befrielse helt – som står till buds inom ramen för den gemenskapsrättsliga lagstiftningen på området måste tas till vara. Betänk att föreningslivet och det ideella arbete som bedrivs i föreningarna i syfte att främja sociala, välgörande, religiösa, politiska, konstnärliga eller liknande kulturella ändamål har en lång tradition i vårt land.

Vi förutsätter därför att regeringen snabbt arbetar med att se över den ideella sektorns mervärdesskatter så att den oro och ovisshet som finns bland många ideellt arbetande människor kan skingras. Vi föreslår att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att den i den fortsatta beredningen av Mervärdesskatteutredningens förslag beaktar vad vi har anfört.

Anf. 131 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Herr talman! I går gjorde jag precis som förra året och plockade fram mitt anförande från föregående års debatt för att se om det fanns något att återanvända – jag tycker om återanvändning. Jodå, inte mycket har hänt på momsområdet sedan förra året. Motionerna är desamma, och svaren är rätt mycket desamma. Det som sker på Regeringskansliet sker långsamt.

Herr talman! År 2002 tillsattes en utredning på Folkpartiets begäran som skulle utreda olika momssatser. Folkpartiet har sedan varje år efterfrågat när utredningen ska vara klar. Förra året fick jag till svar att ett delbetänkande skulle vara klart snart. Vad man menar med ”snart” är väl lite olika. Det kan vara år eller månader beroende på vilket tidsperspektiv man har. Men så småningom kröp det fram att det skulle komma i maj 2004. Men så visade det sig att utredningen blev mer komplicerad än man tänkt. I november 2004 kom tilläggsdirektiv. Nytt datum för delbetänkande är i juni i år och slutbetänkande i oktober 2006. Det kommer lagom som en välkomstpresents till den nya alliansregeringen.

Herr talman! Utredningen ska klargöra gränsdragningar mellan olika skattesatser. Precis som Stefan Hagfeldt sade nyss: Att röra sig till musik, det vill säga att dansa, har högre momssats än att lyssna på musik. Strax

ställer man sig frågan: Om man reser sig och dansar på stället, som man ofta gör på en konsert, vilken momsats ska då gälla? Det är också märkligt att momsen är högre på blöjor än på godis.

Det behövs verkligen en ordentlig utredning, och den måste väl vara ordentligt gjord så lång tid som den har tagit!

Herr talman! Utredningen är viktig. Gränsdragningar måste bort, och många skattesatser bidrar till krångliga regler. Momshandboken är gigantiskt tjock, och det är svårt även för en momshandläggare att hålla reda på alla momsregler. Även om Folkpartiet har varit restriktivt med krav på lägre momsats i avvaktan på utredningen är det förståeligt att det kommer krav på än den ena, än den andra sänkta momsatsen. Det återstår att se om utredningen håller tidtabellen.

Herr talman! En fråga som också har diskuterats länge är om moms ska läggas på varor som säljs i second hand-affärer, vilket Stefan Hagfeldt nyss tog upp. Många ideella organisationer känner oro för att beslutet dröjer. Även om det sägs att regeringen försöker hitta en så bra lösning som möjligt finns ändå osäkerheten om vad som kommer ut i sista ändan.

Ideell verksamhet är en viktig del av vårt samhälle, och den måste värnas. I dag finns en omfattande second hand-försäljning som drivs av ideella organisationer. Pengar från denna verksamhet hjälper många utsatta människor att få ett bättre liv både inom och utom Sverige. Ideella organisationer måste få ägna sig åt det som är deras uppgift utan att belastas med hämmande skatter och krångliga regler. Folkpartiet har en reservation tillsammans med de tre övriga borgerliga partierna, som anser att regeringen måste verka för detta och att det läggs fram ett förslag snabbt.

Min fråga är: Finns det någon tidsplan för detta?

I samband med det yrkar jag bifall till reservation 8.

Herr talman! Nu tänker jag tala om ett område där det ändå har hänt lite sedan förra året, även om det kanske inte är regeringens förtjänst. Det handlar om distansförsäljning inom EU. I dag handlar alltfler privatpersoner via Internet över landgränserna. Då uppstår problem med hur momsen ska betalas. Det finns i dag vissa regler som innebär att ett företag som säljer till privatpersoner i andra EU-länder till ett visst belopp ska öppna momsregistreringskonto där. Så sker inte alltid, utan Skatteverket i Sverige ägnar mycket tid åt att jaga fuskare på Internet, och svenska företag råkar ut för osund konkurrens på grund av att den svenska momsen är den högsta i Europa.

Herr talman! Nu har lyckligtvis ett arbete inletts inom EU för att göra det enklare att tillämpa och kontrollera distansförsäljningen av varor. Det välkomnas. Jag hoppas att regeringen följer detta noggrant och driver på här. Detaljerna är inte färdiga ännu, varför jag nöjer mig med att konstatera att det är bra att frågan har kommit upp på dagordningen.

Men det jag inte förstår är varför majoriteten i utskottet nödvändigtvis måste avstyrka en motion när den ändå håller med i sak. För att försäkra sig om att regeringen verkligen gör som utskottet vill kunde man ha gjort ett uttalande.

Anf. 132 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Betänkandet om mervärdesskatten i år är tunt, även om det finns några viktiga områden som berörs. Men det finns ingen anledning till en längre utläggning kring momsstatteområden. Jag vill dock påtala vikten av momsbefrielse för allmännyttiga ideella föreningar.

Sverige har en lång och god tradition när det gäller föreningsliv och frivilligorganisationer. Vi kristdemokrater anser det högprioriterat att slå vakt om dessa rörelser vars samhällsinsatser inte nog kan framhållas. Utan enskilda människors frivilliga engagemang skulle stora delar av det svenska samhället falla samman. Det är därför särskilt viktigt att ge dessa rörelser goda möjligheter att verka. En momsbeläggning av de ideella föreningarna skulle utgöra ett allvarligt hot mot dessas existens.

De borgerliga partierna har valt att framföra sina uppfattningar i en gemensam reservation, där vi framhåller att regeringen bör arbeta snabbt för att eliminera den oro som i dag finns bland frivilligrörelserna i Sverige angående just momsfrågan. Vi vill också att Mervärdesskattekommittén ska ges i uppdrag att beakta det som vi har framfört i vår reservation.

Avslutningsvis, herr talman, står jag självfallet bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1.

Anf. 133 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Det här är min första debatt rörande allmänna motioner om mervärdesskatt. Som alla debatter i Sveriges riksdag är det en viktig debatt. Jag förstår samtidigt att de här frågorna har varit uppe tidigare i debatter under tidigare år, vilket bland annat Anne-Marie Ekström har framhållit, och att positionerna ofta är fastlåsta från båda håll.

I fjolårets debatt hänvisades det mycket till att EU arbetar med sina regler för hur mervärdesskattesatserna ska kunna utformas av de olika länderna vad gäller miniminivåer och lågmomsnivåer på särskilt utpekade områden. I år görs samma hänvisning eftersom enighet fortfarande inte kunnat uppnås inom vår gemensamma union.

Likaså har regeringen för rätt länge sedan tillsatt en utredning som ska göra en översyn av bland annat de avgränsningsproblem och fyrkantigheter som flera av dagens reservationer handlar om. Den utredningen skulle ha varit klar sedan en tid, trodde i alla fall fjolårets deltagare – kanske även Anne-Marie Ekström – i denna debatt. I dag tror vi inte att den är klar förrän till hösten 2006, alltså om ett och ett halvt år, men det vet vi ju inte. Det får vi se.

Samtidigt lever vi vidare med de oformligheter i mervärdesskattereglererna som vi tycker borde rättas till. Därför tycker jag, liksom Anne-Marie Ekström, att det är viktigt med reservationerna som vill påverka dels hur Sverige, regeringen, ska arbeta inom EU för att påverka EU:s regelverk, dels hur vi i Sverige inom de ramarna ska förbättra vårt eget regelverk.

Om inte de reservationer som vi i Centerpartiet – ensamma eller tillsammans med andra – i dag försöker att få riksdagens stöd för skulle vinna bifall har de ändå tjänat sitt tydliga syfte att visa på vad vi anser att det är viktigt att man rättar till.

Jag ska kort kommentera två av våra reservationer.

Utifrån vår generella syn att skattesatserna bör vara enhetliga inom en sektors olika grenar pekar vi i vår reservation nr 3 på två områden där det i dag finns skevheter. Det är inte så stora frågor, men även små frågor måste kunna lösas. För de berörda är det viktigt att enhetlighet och rättvisa skapas.

När man utnyttjar en campingplats på land är momsatsen 12 %. Om man gör samma sak på sjön, i en gästhamn, utgår full moms. Varför ska landturism gå före sjöturism?

Inom kulturområdet vill jag ansluta mig till dem som redan har visat på att det är märkligt att konserter utan dans beskattas med 6 % medan musikunderhållning med dans beskattas med full moms. Dessa båda förhållanden bör rättas till, dels genom att påverka EU:s ramregelverk där så erfordras, dels genom att agera direkt i Sverige där detta är möjligt. Vi får hoppas att detta åtminstone är med i regeringens förslag när det nu kommer.

Jag vill yrka bifall till vår reservation nr 7 där Centerpartiet vill att riksdagen tillkännager för regeringen att den ska stödja kommissionens förslag om att byggande och byggtjänster ska kunna omfattas av låg moms. Vi vet att regeringen har en njuugg inställning till lågmomsundantagen. Därför är det viktigt att utöva påtryckningar i den här frågan. Om EU sedan inför denna möjlighet har vi i Sverige handlingsfrihet att utnyttja den eller ej. Motiven för att detta bör övervägas är att en lägre moms skulle dämpa kostnadsutvecklingen för byggande av bostäder och att den i dag utgående investeringsstimulansen för byggande genom kreditering på skattekonto ger snedvridande effekter.

Centerpartiet stöder också den gemensamma borgerliga reservationen om att regeringen bör intensifiera sitt arbete med att vidmakthålla lättnaderna i mervärdesskattelagstiftningen på bästa sätt för de allmännyttiga föreningarna och trossamfunden.

Anf. 134 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Herr talman! Innan jag går in på mitt anförande tänkte jag vända mig direkt till Stefan Hagfeldt när det gäller skatt på skatt. Momsen beräknas alltid på en varas fulla pris inklusive alla skatter och avgifter. Det är en grundläggande princip som har gällt alltsedan momsens infördes. De länder inom EU som har ett momssystem tillämpar samma princip som vi gör. Redan av den anledningen skulle det vara omöjligt för Sverige att göra något annat.

Herr talman! I fjol började jag debatten med att säga favorit i repris, och det sade också Anne-Marie Ekström när hon hade tittat igenom anteckningarna. Har det hänt något nytt?

Att momsfrågor engagerar kan man se av antalet inlämnade motioner som inte är mindre än 59 stycken. I de flesta föreslås olika sänkningar av momsens.

Skatternas främsta syfte är att finansiera välfärden, det har vi varit inne på flera gånger i dagens debatt. Därför har Sverige kanske ett större skatteuttag jämfört med många industriländer, men vi har också – som jag vill påstå – den bästa välfärden som dessutom är generell. Vi har höga välfärdspolitiska ambitioner, och genomförandet av dessa ska enligt min uppfattning betalas gemensamt.

Mervärdesskatten är en stor inkomstkälla för staten. För 2005 förväntas intäkterna uppgå till 244,7 miljarder kronor, och det är cirka en sjundedel av den offentliga sektorns inkomster. Det är en svindlande summa som momsens drar in.

Jag tycker inte att debatten bara ska gälla dessa eviga förslag till skattesänkningar, vilket föreslås i flertalet motioner och därav följande reservationer. Den bör i så fall också gälla hur dessa skattesänkningar ska finansieras eller vilka av statens utgifter som man ska dra ned på.

Vi socialdemokrater kan aldrig gå med på skattesänkningar av olika slag som lämnar stora hål i statens plånbok och därmed riskerar nedskärningar i välfärden. Skatter och välfärd hör ihop.

Vi socialdemokrater är alltid redo att förbättra och förändra system allteftersom samhället förändras och utvecklas, det har vi alltid gjort. Ett resultat av detta är det välfärdssamhälle vi lever i. Vi är inte nöjda. Det finns fortfarande brister inom olika sektorer i samhället och i olika delar av landet som måste åtgärdas och förbättras, och det vill vi fortsätta att arbeta för.

Men vi bestämmer inte allt själva längre. Efter EU-medlemskapet måste vi också följa de regler som finns gällande moms i EU, även om vi kan försöka att påverka EU-systemet.

EU-kommissionen har sett över de reducerade skattesatserna och nollskattesatserna på momsområdet. Ett förslag till förändringar lämnades i juli 2003, Kom 397. Syftet med förändringarna är att åstadkomma förenkling, rationalisering och likformighet.

Den svenska inställningen är att listan över varor och tjänster som kan omfattas av reducerad moms bör vara så begränsad som möjligt eftersom differentierade skattesatser skapar konkurrens- och avgränsningsproblem och är svåra att tillämpa i praktiken.

Att differentierade skattesatser skapar konkurrens- och avgränsningsproblem har också uppmärksammats av riksdagen. Efter ett tillkännagivande från riksdagen våren 2002 har regeringen tillsatt en utredning – som flera här har varit inne på – med uppdrag att göra en översyn av tillämpningsområdet för de reducerade skattesatserna och undantag från beskattning av moms. Enligt direktivet skulle uppdraget ha redovisats den 1 februari i år, men så blev inte fallet. Slutredovisningen kommer i stället att ske den 1 oktober.

Herr talman! I flera reservationer påpekas skillnaden i moms mellan mat som man köper och mat som äts på restaurang – alltså 12 % moms på den mat vi köper och tar med hem jämfört med den mat som vi äter på restaurang som är belagd med 25 % moms. Tidigare var momsens på servering lika med momsens på mat, men från och med den 1 januari 1995 höjdes den till den allmänna nivån. Skälet var att EG-reglerna inte medgav lägre skattesats på serveringstjänster. Det är kanske så att vi borde höja momsens på mat framöver för att få det hela mer likriktat.

En annan återkommande fråga är moms på skidliftar som i dag är 12 % och inte 6 % som många kräver. Efter att branschen drivit frågan kom kammarrätten fram till att liftkortet ska beskattas med 6 %. Domen är överklagad till Regeringsrätten som ännu inte har prövat frågan. Låt oss se vilket utfall det blir innan vi fortsätter att diskutera saken.

När jag nu håller mig till fritidssidan vill jag också kommentera momsens gällande gästhamnar. Sverige är även här bundet av gällande

EG-direktiv, och sjätte momsdirektivet medger inte någon lägre skattesats än den normala som är 25 % i Sverige på upplåtelse av gästhamnsplatser.

Herr talman! Jag vill kommentera också en del av de andra reservationerna. Låt mig börja med reservationen angående fristående skolor som är inlämnad av Moderaterna. I reservationen står det: "Kommunerna bör bli skyldiga att till en fristående skola utge ersättning som fullt ut kompenserar för sådan ingående moms som skolan saknar avdragsrätt för." Har Moderaterna gjort en helomvändning i politiken igen – här liksom i andra frågor under den senaste tiden?

Förra veckan tyckte Moderaternas partiledare att friskolorna var ett "feltänk". Han ville satsa mer på de kommunala skolorna.

Friskolorna tar redan i dag för mycket av de kommunala skolornas resurser i anspråk genom att det försvinner en elev här och där till friskolor. Samtidigt står den kommunala skolan kvar med samma kostnader för lokaler. Elevgrupperna blir inte tillräckligt små för att man ska kunna slå ihop klasser om det bara försvinner 2–4 elever ur varje klass. Kommunen kan inte dra ned på personalen eftersom klassantalet är detsamma. Friskolorna har urholkat de kommunala skolornas resurser, och nu vill i alla fall en del moderater att de ska urholkas ännu mer.

Min talartid är slut. Men avslutningsvis vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 135 STEFAN HAGFELDT (m) replik:

Herr talman! Först några kommentarer. Om man på något litet område skulle justera en krånglig moms skulle det tydligen, enligt Socialdemokraterna, fungera så att det skulle gå ut över skola, vård och omsorg. Av statens inkomster är det 28 % som går till skola, vård och omsorg, och det är viktigt att det fungerar. Sedan kanske jag inte riktigt håller med om att vi har om det var Europas eller världens bästa välfärd. Jag läste i en av dagens tidningar om en ung person som fått vänta i över ett år på en knäoperation, och det finns tyvärr pensionärer som väntar på höftledsoperationer och annat. Jag tycker inte att det är så jättebra.

När det sedan gäller det här med skolor är det inte så att vi har ändrat inställning. Vi tycker att friskolor är jättebra. De har oftast en mycket hög kvalitet. Vad vi vill nu är att lyfta upp och se till att de kommunala skolorna blir bättre.

Sedan tillbaka till momsen. Min första fråga: Varför ska det påverka momsen om en bil har en luftspalt eller ej mellan förarutrymmet och lastutrymmet?

Nästa fråga gäller restaurangmomsen. Varför ska man när man går till Hemköp och handlar färdiglagad mat betala 12 % i moms medan man om man går till restaurangen får betala 25 %? Varför ska den branschen drabbas av att vanliga familjer inte har råd att gå ut och äta och att turister ibland avstår från att göra det? Man kanske får in lika mycket pengar om man sänker momsen genom att fler kan nyttja detta.

Sedan är det väl nästan ännu mer orimligt att om man går och lyssnar på Sven-Ingvars och alla sitter lugnt ned är momsen 6 %, men om några börjar dansa ska momsen egentligen vara 25 % i stället.

När det gäller skidliftar undrar jag varför vi ska vänta på ett rättsligt förfarande. Många familjer åker nu till fjälls till påsken och hoppas på

fint vänder. Men en del kanske inte har råd att låta ungdomarna åka mer än på förmiddagarna därför att det blir så dyrt med 12 % moms.

Prot. 2004/05:95
23 mars

Anf. 136 BRITTA RÅDSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Låt mig börja med det sista. Har man bestämt sig för att åka till fjällen tror jag inte att momsen på liftkortet är det avgörande, utan det är kostnaden för liftkortet över huvud taget som är avgörande. Det är inte för inte som den här utredningen arbetar och att det tar tid, för det finns olikheter i till exempel en del av de frågor som Stefan Hagfeldt tar upp. Utredningen arbetar för att vi ska komma ifrån krångligheterna och olikheterna och få en samsyn i stället.

Jo, vi har världens bästa välfärd. Det vill jag ändå påstå. Välfärden är byggd på skatter. Det är med dem vi har kunnat bygga upp den. Och vi har bra kommunala skolor. Men om satsningen på friskolor fortsätter urholkar det naturligtvis kommunernas möjligheter och kommunernas ekonomi för de kommunala skolorna. Man kan ju se i alla kommuner där det finns friskolor i dag vilka förändringar det har inneburit.

Anf. 137 STEFAN HAGFELDT (m) replik:

Herr talman! Om man följer vår moderata politik klarar man både friskolor och naturligtvis de kommunala skolorna. Vi satsar mer på skolorna därför att vi anser att det är så oerhört viktigt. Det är ju grunden för de unga som växer upp att få baskunskaper och kunna klara sig i ett vuxenliv.

Men tillbaka till frågan om momsen. Jag fick inget svar på varför momsen ska vara olika beroende på om bilar har luftspalt eller ej.

Om man sitter lugnt ned och lyssnar på Sven-Ingvars är momsen 6 %, men om man dansar är momsen 25 %. Det sägs nu att vi kanske äter lite onyttigt och behöver röra mer på oss. Är det då inte nyttigare om man dansar när man går och lyssnar på Sven-Ingvars? Men då ska man bestraffas med fyra gånger högre moms. Jag tror inte att svenska folket tycker att det är logiskt.

Jag åker upp till Sälen varje år, men jag kommer inte att åka upp dit i år. För min del är det inget problem, för nu vill jag inte längre åka utför så mycket. Men jag träffar barnfamiljer som säger: Vi får ned kostnaderna genom att barnen får åka på förmiddagen. Det blir helt enkelt för dyrt om man har två barn och de ska fortsätta att åka på eftermiddagen. Visst, det är dyrt att åka till fjälls, men det är i alla fall billigare än att åka till Schweiz eller Österrike. Är det inte vår egen turism som vi ska satsa på här i Sverige?

Jag tycker att det är små justeringar som behöver göras. Det kanske inte skulle kosta någonting, för fler skulle ha råd att åka i liftarna, fler skulle kunna gå på konsert, fler skulle kunna gå på restaurang.

Jag tycker faktiskt att ni socialdemokrater bör tänka om.

Anf. 138 BRITTA RÅDSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Det är klart att vi tycker att fler ska ha möjlighet att dansa, åka skidor och gå på restaurang. Det får fler möjlighet att göra om folk kommer i arbete och alla hjälps åt att betala skatter, så att vi inte behöver sänka momssatserna för att folk ska ha råd. Jag tror inte att det är någon som funderar på hur mycket moms de betalar när de går och

*Allmänna motioner
om mervärdesskatt*

dansar till eller lyssnar på Sven-Ingvars, utan det är arrangörerna som reagerar på detta. Det är arrangörerna som ser detta, inte vanliga människor.

När det gäller liftarna igen är det väldigt stor skillnad i pris på liftkort på olika anläggningar, alltifrån 100 kr för en heldag till 350–370 kr, beroende på var man är och hur berömd anläggningen är. Jag skulle vilja se om liftkortet blev billigare om momsen sänktes eller om skillnaden hamnade i företagets plånbok. Jag har svårt att tro att man sänker priset på liftkortet.

Anf. 139 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Det är mycket med detta med momsen. Vi styrs ju egentligen av det sjätte momsdirektivet inom EU. De reducerade skattesatserna inom momsen styrs av den så kallade artikel H.

När det gäller matmomsen kontra restaurangmomsen är restaurangmomsen nu föremål för diskussion om huruvida den ska kunna placeras under artikel H. Men vi kan väl också se lite grann till historien, när vi i samband med EU-inträdet avhände oss möjligheterna att ha en lägre restaurangmoms. Det kanske var så att vi hade väldigt dåliga förhandlare vid den tiden. Var det inte någon som heter Dinkelspiel som höll på med detta och som just var en minister som vi placerade nere i Bryssel för att jobba med de här frågorna? Uppenbarligen misslyckades han. Men vi får återkomma till den frågan.

Jag ser att Moderaterna har en reservation där man beskriver momsen som ett allvarligt konkurrensproblem för svenska företag. Då nämner man inte minst turistnäringen. Det handlar uppenbarligen också om skidliftarna.

Jag har ett pressmeddelande som skickades ut efter förra årets turist-säsong. Då skrev man så här under rubriken Skidsveriges bästa vinter: Skidbranschen gör nu en summering av vintern. Trots en trög start med höga temperaturer på försäsongen blev det den bästa säsongen hittills. Omsättningen i liftarna ökade totalt från 870 miljoner kronor till 910 miljoner kronor. Det är en ökning med 4,5 %.

I år har man inte uppnått riktigt lika bra resultat, men man skriver i pressmeddelandet i år att man ändå förväntar sig att man när säsongen är slut kan uppvisa likadana resultat.

Varför läser jag då upp detta? Jo, därför att man skriver faktiskt att momsen på liftkort innebär allvarliga konkurrensproblem. Sanningen är den att det i princip är fullbokat på våra skidanläggningar i Sverige, och det är ju jättebra att det är på det sättet.

Sedan delar jag också Britta Rådströms farhågor om att en justering av momsen, om det nu blev en sådan, inte skulle komma konsumenterna till del. Skulle det vara så att man vill att fler reser till fjällen, har man ju alla möjligheter att sänka priset på till exempel liftkort. Det finns alla möjligheter. Att våra nivåer på momsen skulle vara allvarligt konkurrenshämmande tror jag inte på. Jag tror att det är lögn.

Sedan har vi frågan om allmännyttiga ideella föreningar. Hela Folkrorelse-Sverige blev ju rejält omskakad för en tid sedan när vi skulle anpassa vår momsagstiftning till EU-rätten. Vi har haft en hel del diskussioner och debatter om det tidigare. Jag ska inte dra detta med vikten av att föreningslivet inte ska komma till korta i den här frågan.

När jag ser de reservationer som är inlämnade och när jag läser betänkandet ser jag att texterna är väldigt likartade. Det handlar egentligen om samma omsorg. Vi har valt att ställa oss bakom majoritetens förslag i betänkandet. Jag känner mig övertygad, just nu i alla fall, om att regeringen kommer att göra vad som står i dess makt för att kunna undanta ideella föreningar från ekonomiska obehagligheter i det här avseendet. Det regeringen gör tror jag är precis det man också skriver i de borgerliga reservationerna. Man gör det som är möjligt inom ramen för EU:s regelverk. Därmed låter vi oss nöja. Jag yrkar alltså bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 140 CATHERINE PERSSON (s):

Herr talman! För att värna vår miljö är vi beredda att fatta olika politiska beslut på skatteområdet. Ibland fattar vi också en del skattepolitiska beslut för att värna folkhälsan. Precis som miljön tar skada av vårt beteende gör även folkhälsan det. Vi har många förutsättningar att ha en god folkhälsa i Sverige. Jämför vi med många andra länder har vi en lång medellivslängd, och vi har som sagt var positiva boendemiljöer, för att nämna några saker.

Men det finns också väldigt många oroande tecken på försämrad hälsa i befolkningen. Sjukskrivningarna har ökat dramatiskt. Sjukdom och upplevd ohälsa har ökat. Alla orsaker till detta känner vi inte fullt ut. Stress och ökad arbetsbelastning är några förklaringar. Men vi vet också att många sjukdomar är livsstilsrelaterade. Vi vet att alltför många väger för mycket. Fetma hos barn har ökat. Samtidigt lever vi ett alltmer stillasittande liv. Det är ett problem som vi delar med många av västvärldens länder. I sammanhanget vill jag ändå säga att all övervikt naturligtvis inte är livsstilsrelaterad. Det kan också handla om sjukdom eller läkemedel.

Vi vet att detta med att äta rätt är beroende av oerhört många faktorer, till exempel kunskap, intresse, tid, pengar, motivation, vilken miljö man befinner sig i och så vidare. Vad som är att äta rätt kan också diskuteras. Däremot vet vi att en del produkter vid rikligt intag är direkt onyttiga. Det finns också andra produkter som, rätt tillagade, är bra för oss. De skadar oss inte. Vi vet vidare att det hela tiden kommer nya produkter på marknaden. Det är de så kallade onyttiga produkterna. De får också oerhört mycket reklam och tar stort utrymme på marknaden. Det kom 940 nya glassar i USA för några år sedan, 1998. Det kom 2 065 nya sorters godis. Det kom också massor av nya färdiglagade rätter. Detta finns i allt större utsträckning i fler och fler länder. Det finns att tillgå dygnet runt medan den nyttiga maten inte alltid finns överallt dygnet runt.

Vi utsätts för en oerhört aggressiv marknadsföring. Vi får till exempel mer mat för väldigt lite mer pengar. Det är oftast kalorier som vi inte behöver. Det ingår i strategin för att få oss att äta mer. Barn luras med leksaker för att man ska handla vissa produkter, viss typ av mat. Det är ofta mängdrabatt på onyttig mat: Köp tre choklad betala för två! Köp tre chipspåsar betala för två! Sedan är det läsk och så vidare. Det är väldigt sällan det är mängdrabatt på frukt och grönsaker.

Nu undrar ni väl varför jag pratar om detta i samband med skatteutskottets betänkande. Jo, jag vill ju ha sänkt moms på frukt och grönsaker. Då måste jag prata om det här. Vi vet att om vi fattar olika skattepolitiska beslut på miljöområdet leder det till förbättrad miljö. Vi vet också att när

vi fattar vissa beslut som är bra för oss som människor får det effekter för vår hälsa.

Jag har full respekt för den inställning och den ambition som finns om ett lättöverskådligt skattesystem. Jag är också väl medveten om att det finns en pågående utredning som gäller tillämpningsområdet för de reducerade skattesatserna och undantagen från beskattningen på mervärdesskatteområdet. Jag har också hört debatten tidigare om momsens på liftar, gästhamnar och så vidare. Men jag ser ändå att det finns en väsentlig skillnad. Man åker på semester en eller två gånger om året medan den nyttiga maten är en del av vår livsstil. Den behöver vi varje dag. Det är en återkommande kostnad som man har om vi har för hög moms på till exempel nyttig mat.

Jag är också väl medveten om att vi ska finansiera detta. Jag delar till fullo Britta Rådströms inställning att vi behöver skattebaserna för att kunna finansiera vårt välfärdsamhälle. Momsen är en av de viktigaste inkomstkällorna.

När det gäller momsens på mat, och framför allt den nyttiga maten, är det ju så att vi på både kort och lång sikt skulle få förbättrade möjligheter att få en bättre folkhälsa – även om det naturligtvis skulle innebära att vi på kort sikt kanske skulle få en del mindre skatteintäkter i det här avseendet.

Jag kan se tillämpningsproblemen. Jag är naturligtvis inte beredd att rakt av lägga fram ett förslag om sänkt moms på frukt och grönsaker. Men jag tycker att det är en viktig fråga och hoppas därför att man i utredningen överväger möjligheten att faktiskt ha differentierad matmoms, eller kanske helt enkelt inte ha någon moms alls, på en del av de produkter som är till nytta för oss med tanke på det sätt vi lever på.

Jag har inget yrkande utan vill bara uppmärksamma utskottet på den här frågan. Jag hoppas som sagt var att man beaktar detta i den sittande utredningen och att man kanske har tagit del av en del av Folkhälsoinstitutets synpunkter på det här området.

Anf. 141 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Efter detta matnyttiga anförande vill jag bara rätta till en sak. Jag råka säga reservation nr 1. Det ska vara reservation nr 8.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

13 § Motioner om energibeskattning m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU23
Motioner om energibeskattning m.m.

Anf. 142 FREDRIK OLOVSSON (s):

Herr talman! I skatteutskottets betänkande nr 23, *Motioner om energibeskattning m.m.*, behandlar utskottet ett 70-tal motioner från den allmänna motionstiden 2004 som alla har det gemensamt att de tar upp

olika punktskattefrågor. Därutöver behandlas en motion som väckts med anledning av stormkatastrofen i södra Sverige med förslag angående skatterna på diesel och el. Bland de frågor som tas upp i betänkandet finns exempelvis den gröna skatteväxlingen, reformeringen av energibeskattningen och effektskatten på kärnkraftsel. Även jordbrukets miljö- och energiskatter, vägtrafikbeskattningen, avfallsskatt, naturgrusskatt, spelskatt, båtskatt och slutligen också förslaget om skatt på djurförsök tas upp till behandling.

Utskottet avstyrker samtliga motioner. En viktig anledning till det är att riksdagen under höstens behandling av statsbudgeten för 2005 har ställt sig bakom regeringens förslag i budgetpropositionen på punktskatteområdet. Där beslutades bland annat om den gröna skatteväxlingen, som har sin tyngdpunkt i höjda skatter för transportsektorn i utbyte mot höjda grundavdrag för låg- och medelinkomsttagare.

Därmed, herr talman, överlämnar jag ärendet till kammarens behandling.

Anf. 143 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! I denna parad av skatteutskottsärenden framgår ju med önskvärd tydlighet att vi har ett väldigt högt skattetryck i vårt land.

Man kan naturligtvis filosofera över detta på många olika sätt. När vi nu kommer till energibeskattningen kan man göra en reflexion. Människor förargar sig väldigt mycket över punktskatterna på energi, och inte minst på höjda bensin- och dieselskatter. Det är i väldigt stor utsträckning ett uttryck för att skattetrycket som sådant är högt. Om skattetrycket skulle vara lägre så skulle man förmodligen ha en större acceptans för enskilda punktskatter av olika slag.

Herr talman! Nu kommer vi till energibeskattningen. Jag ber att få yrka bifall till reservation 1, även om vi moderater står bakom samtliga reservationer som har moderata förtecken.

Vi moderater har två övergripande mål i energipolitiken. Det är att främja en säker och konkurrenskraftig el- och energiförsörjning i hela Sverige samt att all energiproduktion ska klara högt ställda miljö- och säkerhetskrav.

Det första målet innebär att energibeskattningen inte markant bör avvika från våra konkurrentländers och att osäkerheten inom energipolitiken måste reduceras så att kraftföretagen kan våga investera i ny produktionskapacitet.

När vi sedan ser på energibeskattningen och hur den ska konstrueras har vissa skatter till syfte att generera intäkter för staten. Då bör de skatterna tas ut i konsumentledet. De miljöstyrande skatterna bör däremot tas ut i producentledet. Det är en grundbult när man studerar hur energibeskattningen bör konstrueras.

Vi har utöver detta en särskild effektskatt på kärnkraftsel i vårt land. Den skatten är någon form av ren straffskatt på viss typ av energiproduktion och är djupt skadlig. Den minskar direkt reinvesteringsutrymmet i kärnkraftsanläggningarna.

Det gäller särskilt mot bakgrund av att det torde vara väldigt väsentligt att de kvarvarande kärnkraftsverken verkligen får reinvestera så att man kan behålla en god effekt och en god produktion av el.

I vår reservation om energibeskattningen har vi tagit upp en särskild egendomlighet som ligger i att man har en koldioxidskattebefrielse för torven. Torven betraktas av de flesta bedömare som ett rent fossilt bränsle och inte som ett förnybart bränsle.

Eftersom jag själv kommer från Uppsala, som har haft sin egen torv-historia, vill jag verkligen inskräpa att man bör beakta just att även torven är ett fossilt bränsle. Det verkar väldigt egendomligt att ha en beskattning som skulle göra att man betraktar torven som en förnybar energikälla.

Beträffande de reservationer som finns i betänkandet vill jag fästa kammarens uppmärksamhet på att det finns en reservation nr 12 om skatt på avfall som Folkpartiet står bakom. Jag har följt detta med framsynta förbränningsanläggningar för avfall under väldigt lång tid. I Uppsala har vi haft det som en del i fjärrvärmeanläggningarna under mycket lång tid.

Man har successivt kunnat utveckla anläggningarna så att de också är mycket miljövänliga. Om man jämför med andra alternativ att ta till vara avfallet ter det sig synnerligen egendomligt att man skulle börja lägga skatt på avfallsförbränning så att det kommer fram andra sämre miljölösningar. Jag vill för egen del väldigt starkt varna för att man börjar umgås med tankar på att lägga skatt på avfallsförbränning.

Herr talman! Med det överlämnar jag ordet till nästa talare.

Anf. 144 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Herr talman! Det behövs sannerligen energi för att så här långt fram på dagen efter ett antal behandlade betänkanden och med påskfirande i sikte orka debattera energi.

De energifrågor som finns med i det betänkande vi behandlar i dag rör bara delar i en stor och mycket fråga som handlar om hur den framtida energipolitiken ska se ut i Sverige och världen. Det är en omfattande fråga som måste diskuteras i sin helhet, varför jag i dag nöjer mig med att bara kommentera några av de reservationer vi har i betänkandet.

Herr talman! Växthuseffekten är ett stort problem. De allra flesta forskare är i dag överens om att dagens utsläpp av växthusgaser leder till icke önskvärda effekter för jordens klimat och därmed hela mänskligheten. Folkpartiet anser att det är viktigt att komma till rätta med de globala miljöproblemen men att inte samtidigt snedvrیدا konkurrensen. Därför vill vi arbeta för att införa en gemensam koldioxidskatt inom EU och i förlängningen globalt.

Svenska miljö- och energiskatter ska utformas på ett sådant sätt att svenska företag klarar av den internationella konkurrensen samtidigt som de stimuleras att arbeta för en bra miljö. Men såsom all annan skattelagstiftning måste systemet för miljö- och energiskatterna bygga på tydlighet och enkelhet och vara långsiktigt hållbart ur tillväxtpunkt.

Herr talman! Folkpartiet är i princip för en grön skatteväxling genom att man delvis finansierar sänkta skatter på arbete med att höja skatter på energi och annat som belastar miljön. Men den skatteväxling som regeringen och dess stödpartier genomför är ingen riktig skatteväxling utan bara ett nytt sätt att öka hushållens skattebörd. Därför sade vi i höstas i samband med budgetpropositionen nej till den gröna skatteväxlingen.

Jag vill i det här sammanhanget ta upp ett exempel som vi är starkt kritiska till. Tidigare år har man i den gröna skatteväxlingen avsatt 6 mil-

jarder som var avsedda för kompetensutveckling. Men de ligger fortfarande och skvalpar i statens kassa, och man har nu tänkt börja använda dem till andra saker i stället.

Vi menar att det kan anses som ett bedrägeri mot dem som har betalat högre energiskatter men som inte har fått något i gengäld. Jag yrkar bifall till vår reservation nr 2.

Herr talman! Jag vill övergå från de stora övergripande frågorna till en lite mer jordnära detalj. Det gäller enhetliga och långsiktiga spelregler för jordbruksföretagarna så att de kan känna framtidstro.

Skattebelastningen medför att det svenska lantbruket har sämre konkurrensvillkor än lantbruket i andra länder på flera områden. Folkpartiet anser att det är viktigt att minska användningen av fossila bränslen för att minska koldioxidutsläppen. Vi anser därför att lantbruket borde få ekonomiska incitament för att öka användningen av förnybara alternativ.

Vårt förslag är att man inför skattelättnader när man blandar in förnybara drivmedel i diesel. Folkpartiet anser att den nyligen genomförda sänkningen av skatten på dieselolja som används i jordbruk, skogsbruk och vattenbruk bara ska gälla i samband med inblandning av biobränsle.

Herr talman! Till sist vill jag göra en efterlysning. För två år sedan lade Skatteenedsättningskommittén fram sitt betänkande. När kommer propositionen? Allra sist vill jag tillönska alla en glad och förhoppningsvis varm påsk.

Anf. 145 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Kristdemokraterna vill betona vikten av tydliga ekonomiska styrmedel som ger alla i vårt samhälle incitament att konsumera mindre energi och minska utsläppen av miljöpåverkande ämnen. Vi ser därför behov av ett mer miljörelaterat skatte- och avgiftssystem där beskattningen på arbete sänks och beskattningen på miljöpåverkan relativt sett höjs. En sådan kombinerad höjning av skatten på miljöstörande verksamhet och sänkning av skatten på arbete kallas grön skatteväxling.

En ensidig skatteväxling begränsad till Sverige kan dock bli kontra-produktiv om andra länder inte genomför liknande åtgärder. Höjda skatter på till exempel energi kan leda till att energiintensiv industri lämnar Sverige och att denna produktion i stället sker i andra länder med mindre miljöhänsyn. En grön skatteväxling måste därför ha en smart utformning så att den potentiellt miljöstörande produktionen behålls i Sverige med minimal miljöpåverkan. I nuläget bedömer Kristdemokraterna det inte som lämpligt med ytterligare skattehöjningar på energi och miljöstörande utsläpp. I stället bör industrin stimuleras till investeringar som ytterligare minskar de negativa miljökonsekvenserna av produktionen.

Herr talman! Kristdemokraterna är övertygade om att en grön skatteväxling behövs på en europeisk nivå för att bevara konkurrensneutraliteten mellan olika länder. Sverige bör verka för gemensamma miniminivåer för beskattning av miljöstörande verksamhet inom EU. En sådan utveckling skulle leda till att svenskt näringsliv skulle få stora konkurrensfördelar tack vare den anpassning som har gjorts i Sverige för att minska utsläppen av miljöfarliga ämnen.

I EU-sammanhang har den svenska regeringen tyvärr motverkat ambitionen med en ökad miljörelatering av skattesystemen genom sitt mot-

stånd mot förslaget om majoritetsbeslut när det gäller miljörelaterade skatter.

En ökad användning av miljörelaterade skatter skapar ett ekonomiskt utrymme som bör användas för att sänka skatten på arbete. Då kan både en bättre miljö och en ökad sysselsättning uppnås. På grund av Sveriges höga skattetryck är det enligt Kristdemokraternas uppfattning angeläget att sänka skatterna, särskilt på arbete. Därmed stärks sysselsättningen långsiktigt och skattesystemets tyngdpunkt förskjuts mot en allt större andel miljörelaterade skatter. Argumenten för en grön skatteväxling kan således tillämpas i ett sammanhang där skatter sänks i stället för att man, som den nuvarande majoriteten gör, låter skatteväxlingsresonemangen leda till ett allt högre skattetryck.

De frågor som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslår under benämningen grön skatteväxling leder till höjd beskattning för hushållen utan att påverka miljöbelastningen. Den förda politiken drabbar samhällsekonomin asymmetriskt, vilket kan få stora negativa konsekvenser. Varken för de företag eller de hushåll som drabbas är exempelvis diesel eller bensin utbytbar mot mer arbete. Till detta kommer att skatthöjningar på el, bensin och diesel sker i en tid då priserna på detta är mycket höga av andra skäl. Effekten blir ett fördelningspolitiskt hårt slag mot människor med låga inkomster som är boende på landsbygd och har små möjligheter att välja en annorlunda livsstil än vad de i dag har.

För företag i servicesektorn höjs även elskatten. I stället för höjda skatter behöver Sverige sänkta skatter. Kristdemokraterna anser därför att regeringens så kallade skatteväxling är felaktig för företagens, hushållens och miljöns skull.

Herr talman! Givetvis står jag bakom samtliga våra reservationer, men jag väljer att yrka bifall endast till reservation nr 3.

Anf. 146 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Energibeskattningen är en viktig fråga. Den lägger vid sidan av prioritering av energisatsningar grunden för vår produktion, våra boendekostnader och vår miljö.

Det är därför önskvärt att finna en så bred politisk bas som möjligt i beslut i de här frågorna. Här krävs långsiktighet.

I Centerpartiet budgetförslag i höstas redovisar vi våra synpunkter på energiområdet. Vi har därför valt att i särskilda yttranden redovisa vår ståndpunkt, som givetvis inte har ändrat sig men som ändå redan har behandlats av riksdagen.

Det gäller exempelvis dieselbeskattningen inom jord- och skogsbruket, där vi anser att skatten ska ligga på EU-nivå – 1 kr. Det gäller också sloandet av skatten på handelsgödsel. Vi avvisar också majoritetens höjningar på bensin- och dieselskatter samt fordonsskatten. Vi ser det här som en direkt fiskal åtgärd, långt ifrån de diskussioner om skatteväxling som förs av majoriteten. En skatteväxling kräver ju alternativ, och det saknar vi här. Det majoriteten kräver är: Mer pengar eller sluta kör bil! I många av landets bygder finns bara bilen som transportmedel. Slaget mot landsbygden i majoritetens alternativ är förödande.

Vi vill också styra förbränningen av avfall så att det blir mer lönsamt att sortera det.

Herr talman! Alla möjligheter att påverka klimatsituationen i positiv riktning måste tas till vara. Om de tekniska möjligheterna finns för att få fram mer miljövänliga drivmedel ska inte skattemässiga skäl lägga hinder i vägen.

I frågan om inblandning av RME är situationen sådan att en ökad inblandning kan ske om man tillämpar bestämmelserna mer smidigt. Det gäller alltså skatteklassad diesel och RME var för sig.

Utskottet framhåller att frågan är ständigt aktuell, och att något tillkännagivande inte behövs. Jag delar inte den uppfattningen. Om möjligheterna finns för att bidra till förbättrad miljö snabbt så bör vi ta dem omgående.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till reservation nr 11.

Anf. 147 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Herr talman! Det finns mycket att säga om energiskatterna, men jag ska försöka begränsa mig. Jag vill börja med att konstatera – och det har också sagts tidigare under dagen – att det är med skatterna som vi betalar vår välfärd. De ska vara utformade så att de stimulerar till arbete, investeringar, utveckling och till minskade sociala orättvisor. Skatterna ska också bidra till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

I det betänkande som vi nu debatterar blir denna tudelning av skatternas roll väldigt påtaglig. Energiskatterna har till uppgift att finansiera samhällets kostnader för bland annat utbildningen, vården och omsorgen och övriga gemensamma funktioner som samhället vilar på.

Men energiskatterna ska också bidra till en samhällsutveckling som i så liten grad som möjligt tär på ändliga resurser och minimerar skadliga utsläpp.

I förra veckan kunde vi höra att isen på Himalaya smälter i en allt snabbare takt. Det kommer i en första omgång att innebära att de floder som avvattnar bergsområdet kommer att svämma över och göra landområden nedanför obeboeliga. I nästa fas handlar det om att floderna torkar ut, och området blir av det skälet obeboeligt.

Här hemma i Sverige har vi kunnat se att vi har drabbats av översvämningar i Arvika, i Småland och hemma i Dalarna. Där hotades också den anrika Carl Larsson-gården rätt påtagligt.

Detta är klimatförändringar som de flesta experter är överens om har ett samband med utsläpp av växthusgaser. Det finns naturligtvis synpunkter i den andra riktningen, men jag vill peka på att en majoritet av experter och forskare anser att det finns ett klart uttalat samband här.

Det var också därför som det med början i budgetpropositionen för 2001 presenterades en strategi för grön skatteväxling. Målet är att åstadkomma en övergång till ett samhälle som i större utsträckning använder sig av miljövänliga och förnybara energislag.

Skatteväxling innebär att skatter på miljöskadliga aktiviteter höjs och att skatten på arbete sänks. Det innebär inte någon upptrappning av det totala skattetrycket, som det har sagts tidigare i debatten. Det är ett felaktigt påstående. Genom energi- och miljöskatter sätts ett pris på miljön. Det blir dyrare att släppa ut föroreningar till luft och vatten. Hushållen motiveras ekonomiskt att välja miljövänligare produkter och resurssnållare livsstil. Företagen stimuleras till att utveckla mer miljövänlig teknik.

De energi- och miljöskattehöjningar som har genomförts tidigare inom ramen för den gröna skatteväxlingen har haft sin tyngdpunkt på el och uppvärmningsbränslen, och påtagliga effekter har kunnat märkas. På värmeområdet har det lett till att användningen av biobaserade bränslen har ökat kraftigt. Man har börjat använda olika former av värmepumpar. Sveriges oljeberoende har minskat tack vare detta. Inom industrin har det skett stora energieffektiviseringar under den här tiden.

Tyvärr har vi inte kunnat se samma positiva utveckling inom transportsektorn. Det prognostiseras till och med att den sektorn kommer att öka utsläppen av växthusgaser under de närmaste åren. Det är skälet till att transportsektorn nu får bära en större del av den gröna skatteväxlingen.

Som ett ytterligare inslag, utöver grön skatteväxling, för att påverka utvecklingen mot en miljövänligare energianvändning har vi också fått en handel med utsläppsrätter och gröna elcertifikat.

Herr talman! Jag har valt att inleda den här debatten med några ord om vårt gemensamma ansvar för miljön. Detta med anledning av att det hänger så nära ihop med de energi- och miljöbeskattningar som vi nu behandlar i betänkandet.

I de borgerliga reservationerna till majoritetens förslag finns miljöansvaret pliktskyldigast inskrivet. Det känns bra att vi är överens om synen på och vikten av ett långsiktigt hållbart samhälle. Men när jag fortsätter att läsa reservationerna så blir jag mer betänksam. Moderaterna avvisar för sin del tanken på skatteväxling, och det gör flera också. De pläderar dessutom i sin reservation på ett sätt som enbart kan tolkas som en press nedåt på energi- och miljöskatterna. Jag tycker inte att det är helt trovärdigt att å ena sidan prata om ansvar för miljön och å andra sidan försäkra styrverktygen.

Moderaterna vill inte heller gynna förnybara energikällor. Deras skrivning om att energiproduktionen ska klara högt ställda miljö- och säkerhetskrav faller därmed som en stor, tung sten till marken. Det är lika bra att ställa en fråga till Moderaterna här. Har ni några andra styrmedel som skulle vara effektiva är jag beredd att lyssna på de förslagen. Jag vill gärna höra hur de ser ut.

Jag kan inte tolka det annorlunda än att Folkpartiet vill ha en skatteharmonisering inom EU. Att de i det sammanhanget angriper oss socialdemokrater för vår syn att beslut om skatter ska fattas i den svenska riksdagen har jag full förståelse för. På den här punkten är vi socialdemokrater och ni i Folkpartiet oense. Vi har inte samma uppfattning.

Däremot har jag svårare att se hur den framtida alliansen, som det har pratats så mycket om i dag, ska kunna fungera med det påhopp som Folkpartiet i samma andetag gör på Moderaterna. Men det får väl alliansen göra upp inbördes. Jag har för min del ingen anledning att lägga mig i den debatten. Men man skulle ju kunna tolka den här skrivningen så att när det gäller skattepolitiken höll alliansen fram till dess att vi kom in på energi- och miljöskatter. Där föll den.

Även Kristdemokraterna pläderar för en ökad skatteharmonisering. De skriver i sin reservation att det visat sig omöjligt på grund av ett fåtal länders blockering att driva igenom till exempel en gemensam miniminivå för koldioxidskatter. Jag vill i det sammanhanget bara erinra om att energiskattedirektivet faktiskt innehåller en minimiskatt för el, mineralol-

jor, kol och naturgas. Det har inte varit omöjligt. Man har minimiskatter i det här avseendet.

Herr talman! Det mesta av det som tas upp i motionerna och i reservationerna är för närvarande föremål för utredningar eller bereds i Regeringskansliet. Jag avser näringslivets energibeskattnings, vägtrafikbeskattnings och frågan om förnybara bränslen såväl vad gäller tillgänglighet som beskattning. Också frågorna om skatt på avfall, handelsgödsel och bekämpningsmedel bereds.

Det pågår också en utredning med uppgift att se över regionala effekter av grön skatteväxling.

Utskottsmajoriteten anser att dessa beredningar bör avvaktas innan ytterligare åtgärder vidtas.

När det gäller de förslag som läggs fram i motionerna och som för närvarande inte är föremål för beredning har riksdagen tidigare fattat beslut, och vi finner ingen anledning att i dag ompröva dessa beslut.

Herr talman! Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 148 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Det finns miljöfrågor på global nivå, på europeisk nivå och på nationell nivå, och vi kan här bara avhandla en.

Jag ska berätta att i höstas efter det budgetförslag som kom lät jag riksdagens utredningstjänst göra en utredning om vad den så kallade gröna skatteväxlingen under 2000-talet har inneburit för en vanlig tvåbarnsfamilj. Resultatet presenterades på debattsidan i Göteborgs-Posten någon gång i vintras. För en vanlig tvåbarnsfamilj med en familjebil och en normalstor villa som uppvärms av olja innebär den beslutade så kallade gröna skatteväxlingen ökad total skatt på 2 500 kr per år. Och då innehåller det bland annat komparationer för egenavgifter och så vidare. En skattehöjning på el, drivmedel, fordonskatt och villaolja och så vidare stod för den stora kostnaden. Det visar sig ju att de flesta inte har något investeringsstöd eller råd att lägga kanske 100 000–150 000 kr på en ny sorts uppvärmning, till exempel bergvärme, jordvärme eller något som långsiktigt ger bättre ekonomi.

Då undrar jag: Tycker föregående talare att det är rimligt att man kallar detta för grön skatteväxling när det faktiskt innebär en skatteökning för den enskilda medborgaren?

Anf. 149 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Herr talman! För min del har jag inte sett den beräkning som Lars Gustafsson åberopar. I det här avseendet har jag enbart följt de beräkningar som har gjorts av Finansdepartementet och som också redovisas i budgetpropositionen. Där har utgångspunkten varit att skatteväxlingen ska vara neutral och inte åstadkomma ett ytterligare skattetryck.

Däremot kan en grön skatteväxling vara omfördelade till sitt sätt att fungera beroende på hur människor eller företag lever och bedriver verksamheter. Det är en punkt som jag tycker är väldigt viktig att följa upp. Tidigare i debatten har det sagts att det är viktigt att man ser till att det finns alternativ när man pratar grön skatteväxling. Det håller jag med om. Som villaägare har man möjlighet att ändra sättet att värma upp sin villa

och därmed förändra sina kostnader. Syftet är ju att vi ska ändra beteendet, och det är grunden för skatteväxling.

Anf. 150 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag kan berätta att man blev så intresserad hos Miljöpartiet att deras sakkunnige ringde upp mig frågade om han fick ta del av utredningen. Han har den nu, och sedan har jag inte hört någonting.

Det visar sig att om man har de här premisserna, vilket är ganska normalt för en vanlig familj i glesbygd, så får man faktiskt mer kostnader. Det tycker jag att man bör se över, för i annat fall blir det väldigt konstigt. Det innebär att de familjerna inte har möjlighet att kanske skaffa sig en ännu miljövänligare bil eller göra stora investeringar, för det finns ju faktiskt inget investeringsstöd, som det kanske borde ha funnits, för att göra en sådan här real grön skatteväxling genom att man får lägre kostnader för driften genom att man gör en större investering. Det fanns förut, men det har försvunnit.

Jag tycker ändå att det finns skäl att beakta att när man gör sådana här byten och kallar det för en sak så bör det faktiskt också motsvara det i realiteten. Jag anade att det var på det här viset, men jag blev faktiskt besviken över att det också var så. Jag tror att många i den här kammaren är besjälade av att det helt enkelt måste komma till stånd en grön skatteväxling, vad vi än tycker, för vår överlevnads skull. Det är bra att föregå med gott exempel, men vi måste också, tycker jag, bli mer aktiva i EU och få fler länder att inta vår position och våga gå före, kanske med den här typen av skatteväxling.

Anf. 151 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Lars Gustafsson tar upp något väldigt viktigt, nämligen att det kan uppstå regionala effekter. Det har också uppmärksammats, och därför har en utredning nu tillsatts för att se över just den punkten. Jag hoppas att den kommer att leda fram till ställningstaganden längre fram, eller åtminstone en genomlysning om det har sådana här effekter.

Den andra punkten som Lars Gustafsson tar upp tycker jag också är rätt intressant, och det gäller talet om att man måste åka bil. Ja, jag är övertygad om att folk behöver åka bil. Man behöver använda den oavsett om man bor i glesbygd eller i storstad. Jag såg alldeles nyss en utredning som visar att Stockholmsbilen går längre än glesbygdsbilen för närvarande.

Det viktiga här, tycker jag, är att motorbranschen lyssnar på den här signalen och seriöst tar upp tankegångar på alternativa motorer och drivmedel och sänkt drivmedelsförbrukning. Jag har försökt föra den dialogen med motorbranschen, men jag måste säga att det krävs en svår och tung diskussion för att få den att förstå detta.

Anf. 152 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag blir lite bekymrad när Per Erik Granström säger att vi skulle uttrycka oss pliktskyldigt om att det är viktigt med energibesparingar och att värna miljön. Vi folkpartister anser att det är viktigt att värna miljön, och vi anser att det är viktigt att minska koldioxidutsläppen och vill därigenom ha en harmonisering av skatter inom EU. Det är den enda tänkbara skatten som vi vill ha gemensam. Att vi vill gå så långt

bevisar ju att vi tycker att det är viktigt med miljön och att minska koldioxidutsläppen. Folkpartiet har också ett program för hur man ska göra det lokalt genom att bevara kärnkraften och använda sig av förnyelsebara energikällor.

Jag vill ta upp frågan om skatteväxling. Lars Gustafsson pratade lite om människor på landsbygden, och där håller jag med Lars Gustafsson, så jag tar inte upp den diskussionen igen.

Däremot skulle jag vilja fråga Per Erik Granström om det andra exemplet som jag tog upp i mitt anförande om att man har skatteväxlat mot att man har satt in pengar, 6 miljarder, på ett konto hos Riksgälden, som var tänkta att användas för utbildning. Man har inte använt pengarna, utan de kommer nu att användas för andra ändamål. Jag tycker faktiskt att det är en form av bedrägeri mot dem som har betalat de här skatterna i den gröna skatteväxlingen att inte få ut någonting i gengäld.

Anf. 153 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Jag sade ”pliktskyldigast”, och jag menar det väldigt allvarligt, därför att jag läser in skattesänkningar i även Folkpartiets inlägg i den skattedebatt som vi har haft i dag.

Det jag tycker är väsentligt då är att diskutera på en viss nivå. Om vi nu ska sänka skatter även på miljöområdet så menar jag att vi naturligtvis inte får den effekt som vi kan få genom en grön skatteväxling.

Det andra i Folkpartiets argumentation handlar om en gemensam skatt på miljöområdet inom Europa. Där är inte vi socialdemokrater beredda att gå Folkpartiet till mötes. Det beror på, herr talman, att vi vill att beslut om skatter ska fattas i Sveriges riksdag. Vi vill dessutom kunna använda skatteinstrumentet så att det blir effektivt. Jag tror inte att harmoniserade skatter på miljöområdet i hela Europa skulle vara effektivt för värnandet av miljön. Där delar vi inte Folkpartiets uppfattning.

Dessutom är det naturligtvis så att en skatteharmonisering inte kan begränsas till bara ett enda område, utan då kommer skatteharmonisering att krävas på en mängd andra områden – alldeles säkert på det område som kommer att debatteras i nästa betänkande, nämligen punktskatter på alkohol. Då riskerar vi att hamna på en mycket låg nivå där, och det tror jag inte att det är så många i Sverige som skulle gilla.

Anf. 154 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Vi kan nog diskutera hela kvällen om detta med gemensam skatt i Europa. Vi tycker att det är viktigt att man har det i just det här enskilda fallet, därför att miljön är så viktig, liksom detta med koldioxidutsläppen.

Jag har inte fått någon kommentar från Per Erik Granström om skatteväxlingen och de 6 miljarderna som finns på Riksgälden.

Jag vill också passa på att påpeka att Per Erik Granström säger att alla de frågor som vi tar upp finns i utredningar, och det är väl så sant som det är sagt. Det finns massor av utredningar hos regeringen. I mitt anförande efterlyste jag också en särskild utredning, den som Skatteenedsättningskommittén har plockat fram. När kommer den propositionen?

Anf. 155 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Jag ska börja med frågan om de pengar som finns hos Riksgälden för att inte glömma det – jag gjorde det i mitt tidigare inlägg. De pengarna är ju avsatta för och avsågs att användas till kompetensutvecklingsinsatser. Nu har det visat sig att det ha varit svårt att komma fram den vägen, och därför kommer en diskussion om de här medlens användning upp. Låt oss ta den diskussionen vid det tillfället eftersom jag inte i dag kan säga någonting om hur de kommer att användas.

När det gäller Sned, Skattenedsättningskommittén, handlar det ju om industrins energibeskattning. Man kan väl säga så här: Två månader efter att den utredningen hade lämnats så ändrade kommissionen förutsättningarna för industrins energibeskattning. Det var ett av skälen till att man var tvungen att ta ett litet steg tillbaka och titta på vilka konsekvenserna skulle bli. Men nu bereds den här frågan i Regeringskansliet. Jag ska inte ifrån talarstolen säga någonting om när den kommer, för jag vet att man ska vara försiktig. Det var lättare när jag var kommunalråd. Då kunde jag säga: Nu fixar vi det här! Men jag vet att i de här kvarteren får man vara lite försiktigare med att uttrycka sig. Men frågan bereds.

Anf. 156 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Sverige har åtaganden för att minska koldioxidutsläppen, bland annat det så kallade Kyotoprotokollet. I detta betänkande finns en lång rad åtgärder uppräknade. Det handlar om skatteväxling – vi jobbar för att få mer energibeskattning, det handlar om de alternativa styrmedel vi har – utsläppshandel, elcertifikat och så vidare. Det är det knippet av åtgärder vi har att hantera.

Från Vänsterpartiets sida vill vi tala om ett rättvist miljöutrymme. Vi vill arbeta för att jordens resurser ska fördelas och användas rättvist och ansvarsfullt. När vi jämför hur resurserna är fördelade mellan rika och fattiga länder, mellan rika och fattiga människor, mellan män och kvinnor, ser vi att det finns skillnader som är helt oacceptabla.

Det är viktigt att vi tar ett ansvar på politisk nivå. Vi tror inte att marknaden kan lösa klimatfrågan. Detta är centralt och viktigt. Det är naturligtvis också viktigt att minska växthuseffekten.

Transporterna ökar, vilket är mycket oroande. Det innebär nämligen en kraftigt ökad mängd av utsläpp. För att nå det svenska målet för transportsektorn, att sänka utsläppsnivåerna till 1990 års nivå år 2010, kommer det att krävas ganska kraftiga åtgärder. Om ingenting görs pekar prognosen på att utsläppen i stället fortsätter att öka med mellan 15 % och 30 % per år fram till år 2010. Den skatteväxling som gjordes, och som gäller för innevarande år, var till stora delar inriktad på transportsektorn av just dessa skäl.

Vänsterpartiet vill gå vidare genom att titta på förmånsbeskattningen av bilar. Vi vill att lätta bensinsnåla bilar, fria från fossila bränslen, ska bli förmånligare för de anställda att använda. I dag bestäms nämligen en stor del av den svenska bilparkens sammansättning av företagets inköp. Ungefär hälften av alla nya bilar i Sverige köps in av företag i form av förmånsbilar. Det handlar om tunga, bensinslukande bilar, inte bensinsnåla bilar.

FN:s klimatpanel har kommit med nya varningar om att klimatförändringarna kommer att bli ännu större än vi befarat. Vi tror därför att satsningar som gör både människor och miljö friskare inte står i motsats till en ekonomisk stabilitet. Med åtgärder som är fördelningspolitiskt genomtänkta är vi säkra på att den nödvändiga omställningen av vår produktion, konsumtion och livsföring kommer att kunna accepteras av en majoritet i samhället.

Men det är också mycket viktigt att vi har ett folkligt stöd för miljöomställningen. Miljöomställningen får inte upplevas som en tagelskjorta. Den måste ha en folklig förankring så att människor känner att de är med och kan påverka. Omställningen ska också göra det möjligt för människor att göra tydliga val. De ska känna att de gör ett tydligt miljöval.

Herr talman! Vi står bakom utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Anf. 157 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Det är alltid lika roligt att få uppta lite luftrum genom att prata energi.

Jag vill börja med att yrka bifall till motion N307, yrkande 5. Jag hade gärna yrkat bifall till nr 8 också, men det går tyvärr inte av samarbetskäl. Nr 5 handlar om att en koldioxidrelaterad registreringskatt för bilar snarast ska utredas.

Jag vill också yrka bifall till motion Sk461, där vi vill att frågan om en landningsskatt på inrikes flygtrafik under 50 mil ska utredas.

Innan jag glömmer det vill jag kommentera en motion om alternativa drivmedel som kd väckt. Det gäller reservation nr 10. Jag ska inte yrka bifall till den, men jag sympatiserar starkt med den. Om jag nu känner igen ärendet rätt handlar det om miljöklassningen. Motionen fick stöd av fem partier i riksdagen. Den har passerat riksdagen två gånger och fått dess stöd.

Jag ska väl inte säga att det inte hänt någonting, men såvitt jag förstår ligger ärendet och skvalpar på Naturvårdsverket och tycks aldrig flyta upp i konstruktiv form så att vi kan använda det till någonting, vilket är väldigt tråkigt. Jag känner varmt för den motionen.

Nu händer det dock saker på det här området. Vi har fått igenom förslaget att vi ska kunna koldioxidskattebefria förnybara drivmedel. Det är bra. Vi ska även kunna skattebefria koldioxidneutrala drivmedel. Det är också bra. Vi hoppas snart få igenom förslaget att drivmedel under utveckling, som visserligen är fossila men är utvecklingssteg till förnybara drivmedel, också ska kunna skattebefrias. Ärendet ligger hos EU och är på väg hit vilken dag som helst. Det har varit på väg i många veckor.

Om vi når dithän har vi nått ganska långt. Ändå tycker jag att miljöklassningen är viktig, för den befrielse som vi hoppas ska komma från EU gäller ett pilotprojekt. Ett pilotprojekt är ju aldrig lika bra som en skattebefrielse eftersom det är tidsbegränsat. Jag tycker alltså att det borde vara en självklarhet att miljömässigt bättre bränslen inte ska diskrimineras i miljöklassningen. Därför är det lite svårt att förstå varför ärendet inte åtgärdas av Naturvårdsverket, varför de inte kommer med ett konstruktivt förslag.

Låt mig återvända till frågan om koldioxidrelaterad registreringskatt för bilar, som vi tycker bör utredas. Det område som det är allra svårast

att göra något åt och komma fram på, inom klimatområdet, är trafikökningen. Detta tycks vara extra svårt i Sverige eftersom de svenska bilisterna gärna kör stora, bensinslukande bilar. Vi är faktiskt värstingar i Europa på det området. Någonting måste alltså göras för att svenskarna ska börja välja mer drivmedelssnåla fordon.

Då är en koldioxidrelaterad registreringskatt givetvis ett bra medel, ett litet incitament, för att välja mer koldioxidsnåla fordon. Det är endast en liten bit på vägen, men det är en viktig signal som jag önskar att vi kunde enas om. Det är inte rimligt att svenskarna ska vara värstingar när det gäller bensinslukande fordon. Varför ska vi vara det?

Beträffande flygtrafiken är det en skam att den är obeskattad, alltså vad gäller koldioxidbeskattning av bränslet. Detta borde naturligtvis göras någonting åt, men det finns internationella regler som förhindrar det. Jag vet det. Nu har det dock lossnat lite grann så att vi bilateralt kan göra något åt det. Vi kan naturligtvis också via landningsskatter göra något åt det inom landet.

Jag tycker att vi borde vidta dessa åtgärder. Vi borde vara aktiva i de här frågorna, för flygets utveckling är ett stort problem. Det som händer på flygområdet är inte hållbart, det vill säga att allt fler människor flyger. Det vet alla, och därför gäller det att försöka införa spelregler som verkar mot det. Det borde vi så småningom kunna enas om.

Det diskuterades en del olika saker som jag skulle vilja kommentera. Det var någon – jag vill inte nämna namnet, och då blir det en stor diskussion – som sade att vi inte kan påverka vår användning av energi, att det är ödesbestämt hur mycket energi vi använder. Det går inte att påverka med hjälp av ekonomiska stimulanser, morötter och annat. Jag hoppas att den personen inser att det inte är sant. Det är självklart att ekonomin påverkar även vad gäller energin. Det har också visat sig att skatteväxlingen är effektiv för att få ned vår användning av fossila bränslen

Jag kan ta ett exempel. Jag nämner faktiskt namn: Lars Gustafsson. Han nämnde en utredning som RUT har gjort om en normalfamilj. Denna normalfamilj eldade med olja. Det var säkert den parameter som gjorde att det här inte är normalfamiljen längre, vilket är positivt. De flesta eldar med annat. Oljan är dyr. Det är ett medel för att komma åt oljeeldning, som inte är bra. Det är bra om man kan gå över till mindre miljöskadliga sätt att värma sitt hus.

Även Miljöpartiet tycker att ett rättvist miljöutrymme är en jätteviktig sak att jobba för. Men jag är mer positiv till vad marknaden kan åstadkomma. Jag tror att marknaden i sig är något nyttigt och bra om man använder den, men politikerna ska naturligtvis göra spelreglerna kring marknaden så att det blir en marknad som driver saker och ting åt rätt håll. Spelreglerna är politikernas sak, och sedan kan marknaden verka på ett konstruktivt sätt för miljön.

Anf. 158 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! När det gäller utredningen är det så att det är en stor andel av befolkningen som fortfarande har oljeförbränning. De beräkningarna är lindrigt gjorda. Det har inte räknats med att man i glesbygd ibland av nödvändiga skäl har en familjebil och en bil till arbetet. Det var lågt räknat. Jag påstår att man vid beräkningar av sådant få ta i beaktande att

det inte var den gröna skatteväxling som det borde ha varit med en generell effekt för befolkningen. Det är många parametrar som skulle kunna läggas till, men jag ska inte uppta tid om det.

Däremot är jag glad för att Miljöpartiet vill ställa upp på vissa av de saker där vi delar uppfattning i fråga om drivmedel, nämligen att det är det som kommer ut i avgasrör som ska beskattas och inte någon fiktiv teknik, vilket blir konstigt för utvecklingen. Det är oroväckande att det görs så. Vägtrafikskatteutredningen har vissa förslag. De innebär att fordonsskatterna ska jämnas ut och sedan ska drivmedlet beskattas.

Samtidigt medverkar Miljöpartiet, tillsammans med den socialistiska majoriteten, till att plötsligt höja drivmedelsskatterna och dessutom höja fordonsskatterna. Det blir fel signaler. Om vi ska få ett miljövänligare transportsystem i Sverige måste vi få en bredare förankring, bredare beslut, med ett grepp över hela frågan i stället för att plöttra fram och tillbaka för att rädda olika budgetparametrar. Det blir till slut ogenomträngligt. Det vore bättre med ett helhetsgrepp och att inte göra förändringar på områden där det finns utredningar och förslagen är ute på remiss. Man måste få ett enhetligt system. Det är det enda sättet om vi ska få en hållbar utveckling av transportsektorn i Sverige. Jag tror inte att transporterna kommer att minska, men däremot kan vi påverka utsläppen genom att vi har strukturella långsiktiga regler både för fordonsindustrin men också för vilka bränslen vi använder och hur man ska utforma de kollektiva och individuella färdssätten.

Anf. 159 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Långsiktiga strukturella regler som är miljödrivande är precis vad vi vill ha. Jag är glad att höra att det går att få acceptans även för en sådan tanke. Det är precis vad den gröna skatteväxlingen handlar om. Det är fråga om en långsiktig utveckling där de fossila bränslena successivt blir dyrare och dyrare. Alla vet vad som kommer att hända. Det går att beräkna. Det är vår strävan att det ska bli så. Jag tror inte att det räcker med att lägga det enbart på drivmedlet eftersom det är så stor skillnad på vad bilarna drar. Då är det rimligt att försöka ge en morot till dem som har bilar som drar mindre.

Sedan var det normalfamiljen som inte bara eldade med olja utan också hade två bilar. Om man räknar så kanske det inte går jämnt ut för den familjen. Meningen är ju att de som har en mindre energiförbrukning än normalt ska gå med vinst. De som har en högre energiförbrukning än normalt ska gå med förlust. De som har en normal energiförbrukning ska gå jämnt ut. Det är så det är konstruerat. Det låter på din beskrivning som att det fungerar. Oljeeldning och två bilar innebär i alla fall inte mindre förbrukning än normalt. Det borde inte bli någonting över.

Anf. 160 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Det finns en felsyn. Det är de som har de små inkomsterna som har de sämsta bilarna och som har minst möjlighet att ordna för miljövänlig uppvärmning av sina fastigheter. Det blir precis tvärtom. Då ska i så fall ett investeringsstöd ges för att underlätta för dem. Det är precis tvärtom. Det är de som inte kommer undan fällan. Det är de som inte kan köpa den nyaste bilen.

Sedan finns det ett problem till. Har man en stor bränsleslukande bil betalar man mer skatt eftersom den drar mer per mil. De betalar för en större belastning. Så enkelt är det inte.

Däremot går det att i beskattningen prioritera den del som rör hur miljövänlig bilen är. De som ligger i toppklass skulle få en lättnad. Det kan vara en förmånsbil eller på annat sätt. Jag tror på att använda moroten. Vi måste få gemene man att tycka att beskattningen är rimlig och att de har rimliga förutsättningar. Då är de med på den gröna vagnen, inte för att rösta på Miljöpartiet utan på de partier som driver miljövänliga frågor. Man ska försöka få folk att övergå till detta med hjälp av morot. Människor med låga inkomster kan inte uteslutas eller få extraskatt för att de behöver bil för att komma till arbetet och det inte finns alternativa färd-sätt.

Det är samma sak vid införandet av tullar och sådant. Det måste finnas alternativ innan de införs. Det är bara så vi i denna kammare blir trovärdiga. Det är alldeles för mycket ad hoc-beslut i denna kammare på det ena området efter det andra av olika skäl. När det gäller miljön finns bara ett sätt, nämligen att ge rimliga förutsättningar som är folkligt förankrade och som är genomförbara – och givetvis att det finns långsiktiga spelregler för dem som ska finansiera det hela.

Anf. 161 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Långsiktiga spelregler som får gehör hos allmänheten – tack gärna! Jag vill gärna ha tips på om hur man motiverar allmänheten till den miljöomställning som behövs. Det är inte så lätt att genomföra samhällsomställningar. Det kan behövas kurage att driva igenom dem fast det blåser ibland.

Jag kan hålla med om att de med lägre inkomster har gamla bilar. Men det finns inget generellt som säger att gamla bilar slukar så mycket mer bensin. Det finns gamla bilar som har rätt låg energiförbrukning. Där ser man det inte generellt. Däremot kan man generellt se att de riktigt energislukande nya bilarna innehas av rika människor. Där träffar skatten rätt om vi beskattar till exempel ”suvarna” och andra bensinslukande fordon. Då träffar skatten dem som har råd.

Jag är helt överens om att införa en morot. Vi har till och med ett bidrag som vi inom Miljöpartiet kallar morot, nämligen en ”rot” som är en miljöomställning. Vi tycker att ROT-bidragen borde vara morötter, det vill säga bidra till miljöomställning. Då skulle de kanske vara lite generösare.

Det är väl värt att underlätta omställningen för dem som har svårt att satsa pengarna. Men om vi gör en skatteväxling som är vettig, vilket vi tror att vi håller på med, lönar det sig i längden att göra investeringar för att få sin skatt sänkt. Egentligen borde även de med låga inkomster klara att åstadkomma förändringen i sin förbrukning för att få en bättre ekonomi. Men jag kan hålla med om att det kan behövas viss hjälp.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU25
Motioner om alkohol- och tobaksbeskattning m.m.

*Motioner om alkohol-
och tobaksbeskattning
m.m.*

Anf. 162 MATS BERGLIND (s):

Herr talman! Det sista betänkandet från skatteutskottet i dag gäller en mycket aktuell fråga, som debatteras inte minst i medierna nästan varje dag. Det är nämligen frågan vad vi ska ha för skattenivå på alkohol och tobak. Ska den vara oförändrad, eller ska den sänkas? Och hur ska vi hantera privatinförseln av alkohol och tobak?

Betänkandet bygger på ett trettiotal motioner från den allmänna motionstiden. Majoriteten i utskottet har föreslagit avslag på samtliga motioner, och det finns därför sju reservationer i detta betänkande.

Anf. 163 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Först vill jag att kammaren noterar att det visserligen står i det här betänkandet att det föreslås avslag på en rad motioner på tobaksområdet. Det är i någon mening rätt, men de facto fel.

Det finns motioner med förslag om att det ska bli högre skatt på lågpriscigarett, och beträffande det förslaget står det väldigt tydligt att regeringen bör återkomma med ett sådant förslag.

Det finns en motion om höjd skatt på rulltobak, och det är ett förslag som vi moderater har haft med i vårt budgetalternativ. Om detta sägs också att regeringen bör återkomma snarast.

Det finns också ett socialdemokratiskt förslag om att tobaksskatten ska kunna återbetalas vid utförelse av tuggtobak till köpare i annat Emland. Den frågan har samband med en möjlig investering som Swedish Match planerar. Även beträffande detta är man oerhört nära ett bifall, i och med att utskottet hänvisar till att regeringen har en lagrådsremiss som just ska möjliggöra detta och alltså ska återkomma med förslag.

Det innebär att vi på tobaksområdet har haft en god samsyn i utskottet om att alla dessa förslag bör resultera i ett samlat förslag från regeringen så snart som möjligt.

Jag ska då återföra debatten till alkoholbeskattningen och alkoholfrågan. Jag skulle kunna inleda med att citera mig själv och därmed krydda mitt anförande med lite av vad jag vill säga. I fjolårets debatt sade jag så här:

”Moderaterna är det enda parti som företräder en inriktning som tar hänsyn till vad som har hänt och vad som händer i vårt land och i vår omvärld. Jag skulle kunna göra en klockren prognos: Det kommer att vara helt nödvändigt att genomföra de förslag som vi har lagt fram i vår reservation. Att man inte har genomfört dem det senaste året eller avser att genomföra dem nu kommer tyvärr att innebära skador för vårt land.”

Herr talman! Nu är vi alltså än tydligare där än vad vi var i fjol.

Sverige har fått en mycket kraftig införsel av alkohol. Vi har förlorat en betydande del av skattebasen på alkohol. Det har skett en stor lageruppbyggnad av alkohol i de svenska hemmen. Vi har fått en ökad illegal försäljning av sprit och öl. Vi har fått en försäljningsminskning på

Systembolaget, vilket i sin tur hotar dess uppdrag. Vi noterar samtidigt en ökad alkoholkonsumtion och fler alkoholrelaterade brott.

Vi skriver i vår reservation: ”Fortfarande vidtas trots detta inga skarpa åtgärder för att komma åt dessa effekter med verksamma verktyg. Detta är verkligen inte bra!”

Regeringen har i dagarna lagt fram en proposition som innebär en lagstiftning som ska försöka komma åt den illegala försäljningen av alkohol. Det är säkert bra, och man får hoppas att de åtgärder som vidtas har den effekten.

Men vad vi har efterlyst en längre tid är att man inte kan undvika att göra anpassningar på skatteområdet om man inte vill ha de effekter som jag nyss redogjorde för. Det är nödvändigt med en skatteanpassning för att behålla skattebasen i landet, men framför allt att se till att svenskar köper sprit, vin och öl hemmavid och går till Systembolaget och handlar detta, i stället för att det byggs upp stora lager hemmavid som i sig innebär risk för en ökad alkoholkonsumtion och i förlängningen fler alkoholmissbrukare.

Jag tycker att det är en tragisk utveckling att regeringen inte har vidtagit de verksamma åtgärderna. Vår reservation har innebörden att regeringen snarast bör återkomma med förslag, och helst förslag som täcker hela alkoholområdet. Då har vi utsagt väldigt tydligt att när prisinstrumentet inte längre fungerar, när man inte längre kan förlita sig på det för att hålla tillbaka totalkonsumtionen av alkohol och alkoholmissbruket, fordras det att man lyfter blickarna till alternativa påverkansinstrument. Vi efterfrågar en nationell samling med en verkningfull och saklig kampanj i alkoholfrågan för att motverka alkoholmissbrukets skadliga effekter på folkhälsa och brottsfrekvens, och en sådan kampanj bör äga rum i anslutning till att alkoholskatterna sänks. Det är vidare angeläget att vi skaffar oss en bättre uppföljning av faktisk alkoholkonsumtion och missbrukets omfattning.

Det är ingen tvekan om att Sverige har försuttit två år. Det har bildats en kultur att svenskar i samband med utlandsresor utnyttjar införselreglerna för att föra in väldigt mycket alkohol. Det har också utvecklats en kultur med illegal införsel. På grund av att man inte har vidtagit de här åtgärderna i tid är det nu svårare att bryta den kulturen. Det har Kent Härstedt som utredare också framhållit. Det fordras förmodligen kraftfullare åtgärder nu än vad det fordrades för ett par år sedan.

Det hindrar inte att man nu verkligen känner tvånget att vidta åtgärder som avser såväl prisanpassning som att åstadkomma att vi får en sundare alkoholkultur i vårt land, att man kan bryta spritbältet som Sverige ingår i tillsammans med Ryssland, Finland och i viss mån även Norge, att man får en annan alkoholkultur i anslutning till att man kan bedriva en sådan här verkningfull kampanj.

Det bör understrykas att när vi av folkhälsoskäl gick till angrepp mot det ökande tobaksbruket, inte minst bland ungdomar, hade det effekt. Framför allt har rökningen bland män minskat drastiskt på grund av folkhälsoargumentet. Det är ingen tvekan om att även om alkohol i mindre omfattning inte behöver vara tveksamt ur hälsosynpunkt är ett omfattande alkoholbruk direkt folkhälsoskadligt. Och betydelsen av alkoholfria miljöer måste framhållas, i trafiken, i arbetslivet, i skolorna, i idrott och så vidare. Jag uppmanar verkligen riksdagen att se alkoholproblema-

tiken i stort och inte bara fastna i alkoholskattefrågan. Men samtidigt ska man inse att man måste göra någonting åt alkoholskatten, och det mycket snabbt, om inte den utveckling som jag beskrev inledningsvis ska komma att fortsätta.

Herr talman! Jag yrkar mot bakgrund av vad jag har sagt bifall till reservation 1.

Anf. 164 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Jag skulle vilja be kammaren att fundera på en sak. Tror ni att det skulle gå hem om vi sänkte bensinskatten med 40 % och samtidigt kampanjade för att man skulle köra mindre med bilen?

Det aktuella betänkandet har inte mycket med skattesatser att göra; i alla fall borde det inte vara så. Skatten på alkohol måste vara relativt hög, för det har visat sig ha en preventiv inverkan på konsumtionen av alkohol. Den totala konsumtionen har i sin tur ett mycket starkt samband med antalet alkoholskadade personer, bland både missbrukarna själva och deras anhöriga.

I förra veckan presenterade regeringens utredare, Kent Härstedt, i Alkoholinförselutredningen sina förslag. Han föreslår inte oväntat att skatten på sprit, vin och öl ska sänkas. Motivet är framför allt problemet med ohämmad privatinförsel.

Vi kristdemokrater har beskyllts för att inte ta ansvar för vårt ställningstagande i alkoholskattefrågan. Det är precis tvärtom. Redan när ansvarig kommissionär, Frits Bolkestein, besökte Sverige och krävde svensk anpassning av införselkvoter av alkoholdrycker tog vi ställning för att hålla fast vid befintliga införselkvoter, och frågan var så viktig att det var värt att pröva den vid Europadomstolen om så fordrades. Vi har inte ändrat inställning. Flera europeiska länder har undantag inom olika områden, och det är viktigt att få klarlagt hur folkhälsofrågor väger mot handelsfrågor.

Sverige har under lång tid haft en fungerande alkoholpolitik som en överväldigande majoritet ställt sig bakom. Den har innehållit prisinstrument, tillgänglighetskontroll och aktivt folkhälsoarbete. De senaste årens förändringar av införselkvoter är det allt överskuggande hotet inte i första hand mot Systemets vara eller inte vara utan mot själva folkhälsan. Inga prissänkningar i världen, vill jag hävda, kommer att förhindra det allt överskuggande hotet mot ett stort antal svenskars hälsa, särskilt bland unga.

Vi kan i dag inte klara av alkoholproblemen, och de kommer inte att minska efter en kraftig skattesänkning, som nu föreslås av bland annat Kent Härstedt. En skattesänkning kommer i stället att öka totalkonsumtionen i hela landet, inte bara i Öresundsregionen.

Argumentet för en skattesänkning är bland annat att en minskad lagring skulle sänka konsumtionen och motverka försäljning till ungdomar. Det är inte trovärdigt då ungdomar över huvud taget inte får inhandla alkoholdrycker. Den illegala importen skulle inte heller minska då svart-spriten alltid kommer att vara billigare än den vita. Endast en i det närmaste total avveckling av alkoholskatterna skulle undanröja smuggling av svart-sprit.

Herr talman! I förra veckan presenterade Socialstyrelsen sin folkhälso-
rapport där man påvisade en markant ökad alkoholrelaterad dödlighet i

de län som gränsar till annat EU-land. I andra delar av Sverige däremot kunde ingen motsvarande ökning konstateras. Därmed bekräftas att det största enskilda alkoholproblemet är knutet till nuvarande införselkvoter. En skattesänkning på alkohol kommer att resultera i en motsvarande ökning av alkoholskador och alkoholrelaterad dödlighet i hela landet. Kristdemokraterna anser att bara detta är en verklig grund för vårt ställningstagande i införsel frågan. Sverige måste få en återgång till lägre införselkvoter och ingen skatthöjning. Nu är inte Kristdemokraterna ensamma om denna uppfattning. Jag citerar ur Aftonbladets ledarsida den 17 mars: "Sänkt skatt övertygar inte. Frågan är om det kommer att påverka de nya inköpsmönstren som nu håller på att skapas. Att en skattesänkning kommer att bidra till ökningen av den totala alkoholkonsumtionen och därmed alkoholskadorna är däremot säkert."

Centerpartistiska Hallands Nyheter skrev på ledarsidan den 17 mars: "Sverige borde istället arbeta hårt inom EU för att höja införselkvoterna. Det enda parti som vågar kräva en återgång till tidigare införselregler är kristdemokraterna. Partiledare Göran Hägglund sa igår att Härstedts förslag är som att hålla bensin på en brasa. Hägglund har helt rätt. Det borde också de i denna fråga vacklande partierna centern och folkpartiet inse."

Vi kristdemokrater anser att den socialdemokratiska regeringen har misslyckats med att integrera svensk alkoholtradition och alkoholpolitik i övriga Europa. Nuvarande införselkvoter för privatpersoners import av alkohol gör det omöjligt att med hjälp av Systembolaget föra en effektiv alkoholpolitik värd namnet. Vi anser därför att införselkvoterna ska sänkas för att stoppa den alkoholfloed som nu rinner in i Sverige. Sverige måste verka för att alkoholfrågan ska bli en folkhälsofråga i stället för som nu enbart en jordbruksfråga eller en handelsfråga. Vi har därför föreslagit att införselkvoterna sänks – en återgång till tidigare regler – till 1 liter starksprit, 5 liter vin och 15 liter starköl. Det är det som man orkar bära med sig över gränsen. Detta förslag har som sidoeffekt att statens finanser kan stärkas då efterfrågan på alkohol återigen hamnar hos Systembolaget och alkoholskatterna kan tas ut för en större del av konsumtionen. Enligt en viss utredning av riksdagens utredningstjänst skulle en sådan efterfrågeeffekt kunna uppgå till 1,2 miljarder kronor årligen.

Nu har jag i alla fall inte ens nämnt de kostnadsminskningar som vi skulle få i vårdsektorn av minskade alkoholskador och minskade bekymmer med kriminalitet med mera.

Till slut, herr talman, vill jag önska en glad påsk, och jag vill yrka bifall till reservation nr 5.

Anf. 165 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Droger har alltid varit mycket bekymmersamma för de flesta kulturer och länder. Skadeverkningarna enskilt och kollektivt är ofta negativa till fruktansvärda.

Den vanligaste drogen i vårt samhälle är alkoholen, som vid rimligt nyttjande går väl att leva med men som vid stor användning ger dramatiska konsekvenser för den enskilde och för hela samhället. Det är därför mycket viktigt att samhället genom en rad kraftfulla åtgärder och informationsinsatser gör sitt yttersta för att minska alkoholens använd-

ning och skadeverkningar och hålla alkoholkonsumtionen på en rimlig nivå.

Under åren 1875–1910 mer än halverades alkoholkonsumtionen i Sverige. Orsaken var en stark folklig reaktion mot alkoholens sociala verkningar som kanaliserades i en snabbt växande nykterhetsrörelse och en kraftfull förändring av medborgarnas attityder till alkohol.

Det bör noteras att det var först sedan alkoholkonsumtionen sjunkit och attityderna förändrats som den restriktiva alkoholpolitiken infördes. Detta exempel visar att attityden till alkohol och droger i ett samhälle är ett minst lika starkt styrmedel som prisinstrumentet. Detta styrmedel måste nu aktiveras med alla medel.

Det handlar om att väcka medborgarnas ansvarskänsla och på allvar mobilisera det civila samhället. Det handlar om allas vårt ansvar som medborgare eller föräldrar. Det handlar om massiva informationsinsatser, om kampanjer för inget eller måttligt användande av alkohol, om restriktioner på olika områden vad gäller tillgänglighet, ålder med mera.

Centerpartiet slår vakt om principen om en hög beskattning på alkohol som både moraliskt och samhällsekonomiskt motiverad med tanke på den sociala nöd och de stora kostnader som alkoholen orsakar. Vi är dock också medvetna om det ohållbara läge som råder i dag med mycket stora inflöden i landet av alkohol i oordnade former som göder framväxten av kriminella nätverk, gör tillgängligheten till billig alkohol i oordnade former mycket stor samt försvagar Systembolagets ställning och hotar de svenska bryggerierna. Som läget faktiskt är kan det bli nödvändigt att sänka alkoholskatten i någon form.

Centerpartiet anser att Sverige inom EU måste agera kraftfullt för att få till stånd kraftigt höjda minimiskatter på alkoholdrycker samt kraftigt minskade införselkvoter för alkohol. Det är viktigt att den svenska regeringen och de svenska ledamöterna i Europaparlamentet söker allianser med regeringar, partier och organisationer i andra länder som delar engagemanget i att minimera alkoholens skadeverkningar.

Det finns en rätt bred samsyn om detta, men regeringen kan agera starkare.

Jag yrkar bifall till vår reservation nr 4.

Anf. 166 PER-OLOF SVENSSON (s):

Herr talman! Reglerna för punktskatter på svenska tobaksprodukter är onödigt snåriga och tycks åtminstone i något fall konkurrensnedvridande till och med. Det påpekas även i någon av de motioner som har avlämnats i det här ärendet. Hur tobaksskatten ska se ut i framtiden såväl när det gäller styckeskatten på cigaretter som skatt på viktenheter och liknande bereds redan av regeringen. Jag är övertygad om att regeringen innan året är slut kommer att komma med ett nytt förslag till riksdagen. Det gäller att hitta ett förslag, herr talman, som är väl avpassat, som inte är konkurrensnedvridande, som inte heller får till effekt att smugglingen ökar och som helst också ska leda till att vi minskar användandet av tobak över huvud taget.

På Europainivå har kommissionären för folkhälsofrågor bland annat sagt att hans vision är ett rökfritt Europa. Det är bara att önska honom lycka till med förverkligandet av den visionen.

Sedan kommer vi till skatten på alkohol, herr talman. För att ge Moderaterna och Centern en liten chans att tänka efter vill jag veta hur mycket Moderaterna vill sänka alkoholskatten. Hur mycket vill Centerpartiet minska alkoholskatten?

Det är en aktuell fråga som många pratar om. Man kan knappast öppna en tidning eller slå på tv eller radio utan att ta del av vad den ena experten efter den andra har för åsikt i sakfrågan. Vi matas också i stort sett varje dag med reklam om vad man bör dricka till den ena eller andra maträtten. Det jag tycker är mest konstigt i den frågan är att även våra *public service*-medier står för råd om vad som anses passa till det ena eller det andra. Det går tydligen inte att äta mat utan att det måste serveras någon alkoholdryck till. Det vill man göra reklam för i våra *public service*-medier.

På den senaste tiden har det också, som det har sagts tidigare, presenterats ett par utredningsförslag där utredaren presenterar sin åsikt om vad skattesatsen bör vara på de olika alkoholdryckerna. Utredningsförslagen remissbehandlas för närvarande.

Regeringen har via finansministern och folkhälsoministern framfört till EU:s företrädare i såväl ministerråd som kommission att Sverige anser att EU måste se på alkoholfrågan mer ur ett folkhälsoperspektiv såväl när det gäller minimiskatter på alkohol som när det gäller införselkvoter. Minimiskatterna bör höjas. Införselkvoterna bör preciseras.

Det händer en hel del när det gäller alkoholproblematiken och alkoholpolitiken i Europa. På Irland har man för en tid sedan höjt skatten på öl. I Finland och Estland pågår för närvarande en debatt om att dagens skatt på sprit är för låg och att man stegvis bör förändra alkoholbeskattningen till en högre nivå.

När man följer den europeiska debatten i söder kan man se att alkoholens skadeverkningar tas upp allt oftare. Fler länder genomför särskilda informationskampanjer som främst vänder sig till ungdomar. Det finns länder som har lyckats så väl i sin information till vuxna om alkoholens skadeverkningar att alkoholkonsumtionen sjunkit så drastiskt att spritindustrin för kampanjer om att informationen måste minska så att alkoholkonsumtionen inte fortsätter att sjunka. Min förhoppning är att vi i Sverige ska lyckas lika bra med de ökade informationsinsatser som nu planeras.

Jag är övertygad om att olika regeringsföreträdare kommer att fortsätta att ställa krav på EU om förändring av införselkvoter och förändring av minimiskatter på alkohol. Jag skulle önska att EU:s kommissionär för folkhälsan vore lika alert i alkoholfrågan som han är när tobaken är uppe på agendan.

Ett litet hopp finns, herr talman. I en tidningsartikel den 8 mars säger han att han inte känner till de resor som svenskar gör till Danmark och Tyskland för att bunkra mängder av sprit, vin och öl. Han säger: Är det så är det ett missbruk av de regler vi har. Då måste vi titta på det. Vi får hoppas att den titten för med sig insikt om att regelverket bör stramas upp.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 167 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Beträffande införselkvoterna och minimiskatt är det väl bra om Sverige kan åstadkomma förändringar där. Det är en lång väg att gå, och jag tycker att det känns angeläget att Sverige i första hand försöker åstadkomma att man höjer minimiskatten på sprit. Det finns en kultur nere i Europa att betrakta vin och öl som matdrycker. De används också i hög grad på det sättet där. Det torde vara mer framkomligt att angripa spritkonsumtionen, och därmed få en höjd minimiskatt på sprit, med folkhälsoargument.

Per-Olof Svensson frågar hur mycket vi moderater tycker att man bör sänka skatten. Svaret på den frågan är att om man hade sänkt etappvis i samband med att man visste vad som skulle hända och sänkt direkt när de höjda införselkvoterna kom hade inte skattesänkningen behövt vara lika stor som den behöver vara nu på grund av den kultur som har utbredd sig som vi har talat om. Ur den utgångspunkten är Kent Härstedts förslag, för att det ska ha någon verkan, ett minimiförslag.

Jag vill fråga vilket alternativ Per-Olof Svensson förespråkar. Det måste ju vara att man gör någonting. I annat fall får vi en ökad illegal försäljning, fortsatt hög införsel, lageruppyggnad av alkohol i de svenska hemmen, fler alkoholrelaterade brott och så vidare på grund av frånvaron av anpassning av alkoholskatterna och frånvaron av andra verksamma åtgärder. Vilket är alternativet?

Anf. 168 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Herr talman! Det är klart att vi ska sätta alla klutar till när det gäller olaglig införsel. Jag tycker att om folk säljer sprit ur bilar, ur bakluckor och på annat vis, måste vi ha en lagstiftning som är så skarp att om någon upptäcker det kan man helt enkelt beslagta bilen och alltihop. Man måste vara väldigt skarp, och det måste vara väldigt hårda regler över huvudet taget när det gäller folk som langar, säljer, smugglar och för in olagligt över gränsen. Det ska vara mycket hårda regler.

Jag kan konstatera att Moderaterna vill sänka lika med Härstedt – eller mer, säger man. Jag tycker inte att spritskatten ska sänkas. Det är min personliga uppfattning.

Anf. 169 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Jag respekterar att man kan ha den uppfattningen, men det innebär att man tror att prisinstrumentet inom landet fortfarande skulle kunna påverka konsumtionen här när vi samtidigt har införseln.

Per-Olof Svensson nämnde åtgärder mot illegal vidareförsäljning och så vidare. Jag tog i mitt anförande upp att när de här förändringarna inträffade kunde man ange en klockren prognos om vad som skulle ske. De skarpa åtgärderna beträffande illegal vidareförsäljning med mera som nu kommer efter två år borde, mot bakgrund av att man inte vidtog några prispassningsåtgärder, ha vidtagits för två år sedan.

Man har ju legat helt still beträffande alkoholfrågan. Man har inte tagit till några verksamma åtgärder. Man har låtit införselspriten flöda in i landet, vilket har lett till att Systembolagets försäljning har minskat samtidigt som totalkonsumtionen har ökat. Det är tragiskt att man har bedrivit alkoholpolitiken på det här passiva sättet. Vänta-och-se-syndromet

innebär att det uppstår problem inom vårt land där vi borde ha kunnat ta itu med problemen på ett annat sätt.

Anf. 170 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att det är passivt, inte det minsta. Vi har tagit fram ett antal åtgärder, och vi skärper dem mer och mer för varje gång. Det tycker jag är bra.

Jag vill inte sänka alkoholskatten i landet över huvud taget. Jag tycker att det är rätt som vi har det nu. Det supas helt klart mindre för att skatterna är så höga. Om man sänker skatterna lär supandet öka av det som kommer från bolaget. Experterna säger att alkoholkonsumtionen ökar med ungefär 5 % i Sverige. Det är ungefär samma nivå som det har ökat i Finland med det system som de har.

Anf. 171 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag uppskattar Per-Olofs tidigare inlägg. Jag vill bara säga något om dem som har gjort som Lennart Hedquist föreslår.

Det kom ett pressmeddelande i går från alkoholforskare i Finland. De säger att de höjer ett varningens finger för den sannolika spritrea som kommer att bli i Sverige. Jag kan läsa ur pressmeddelandet: Målet med den kraftiga sänkningen i Finland var att minska alkoholförsäljningen från utlandet och blåsa liv i den inhemska försäljningen. Ett år senare visar statistiken att åtgärden inte haft önskad effekt.

Det var alltså inte så enkelt.

Många finländare reser utomlands för att köpa sprit. Orsaken är de i praktiken slopade införselavgifterna inom EU och Estlands inträde i unionen. De alkoholrelaterade problemen har samtidigt skjutit i höjden.

De har gjort just så att de lade sig platt från början. Det är konsekvensen.

Esa Österberg, som är alkoholforskare i Finland, säger att fler svenskar kommer att dö på grund av alkohol.

Jag tycker att det är hedersamt av Per-Olof Svensson att stå upp för uppfattningen att det är så det kommer att bli och att man får räkna kallt med det. Man får sedan väga de två sakerna mot varandra.

Tror Per-Olof Svensson att det, med tanke på vad som tidigare har sagts, finns någon möjlighet att vi kan få EU att inse det allvarliga i situationen? När trafikutskottet besökte Frankrike fick man reda på att de där gjort en stor insats. De har fått ned den alkoholrelaterade dödligheten på vägarna med 25–30 %, från 8 300 om året till 5 000, bland annat för att de var strikta med att man inte får vara alkoholpåverkad när man kör – vilket de inte var förut. De ökade också kontrollerna. De lyckades då med detta.

Om de samtidigt hade sänkt skatterna på alkohol tror jag inte att det hade blivit samma effekt.

Vad är Per-Olof Svenssons uppfattning om det?

Anf. 172 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tror att vi kommer att lyckas. Det kommer att ta tid. Men jag tror inte att vi lyckas om vi använder Kristdemokraternas modell att först själva införa en modell för hur mycket man får ta in i landet och sedan eventuellt låta EG-domstolen avgöra. Om EG-domstolen avgör att

vi har gjort fel, och att det är rätt med den fria införseln totalt, svämmar det in ännu mer sprit i landet.

Jag tror att det är en rättare väg som regeringen har valt genom folkhälsoministern och finansministern, nämligen att försöka påverka ministerrådet och kommissionen att skärpa bestämmelserna när det gäller införsel och tala om vad som är införsel samt att höja minimiskatterna.

Anf. 173 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Vi har tydligen olika uppfattning om detta. Vi tror att frågan skulle kunna få ett helt annat fokus. Om vi har en kommissionär som inte ens vet vad som händer inom hans egen union är det ganska allvarligt. Det måste jag säga. Detta skulle få fokus på frågan.

Vi är övertygade om att det inte finns mycket att förlora genom att sätta hårt mot hårt. Det är vår avvägning. Jag tycker att jag motiverade det väl.

Jag håller helt med Per-Olof Svensson att när det gäller de illegala företeelserna, som kommer att finnas oavsett skatterna eftersom vi inte kan kontrollera varje bil, ska man ha maktmedel att göra det. Där finns en brist i lagstiftningen jämfört med tullen och polisen, som Tullverket påtalade för oss när vi träffade dem, som man borde se över. Jag tycker att det finns anledning för justitieministern att återkomma om hur man kan klämma åt dem så att man inte kan bolla runt. Man får bara undersöka om det finns en sak i bilen, men man får inte beslagta om det finns något annat. Detta måste bli bättre.

Jag tror att det är den ena vägen. Den andra vägen är att faktiskt få detta till samma viktiga fråga som rökningen. Man ska veta att detta är skadligt och att ökad konsumtion av alla skadliga ämnen ökar skador och dödsfall bland människor. Det är denna medvetandegrad vi måste jobba mot i alla ändar, från gravida kvinnor och hela vägen genom livet. Där behövs det stora och uthålliga insatser och en fast linje.

Det är många partier här i kammaren som hittills har förespråkade det. Jag hoppas att vi fortsätter att vara lika många.

Anf. 174 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Herr talman! Efter det att finansministern och folkhälsoministern har påtalat detta för kommissionen och ministerrådet känner kommissionären till de handelsresor som pågår. Han är medveten om det och har sagt att man ska titta på det och att det inte verkar stämma med reglerna. Han ska titta på det. Vi hoppas att han återkommer. Om han inte återkommer får vi väl höra efter hur han ser på frågan.

Anf. 175 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Per-Olof Svensson, jag, Lars Gustafsson med flera är överens om att det behövs ett intensivt arbete på EU-nivå för att höja minimiskatterna så mycket det går och att kraftigt minska införselkvoter-na.

Frågan är om det räcker. Frågan är svår och splittrar i alla partier. Jag tror inte att det räcker. Jag tycker att läget i dag är ohållbart. Det behövs något mer.

Hur mycket? frågar Per-Olof Svensson mig och Centerpartiet – ett inte så stort parti i opposition. Det är väl regeringen som ska agera. Den

rimliga frågan är: När kommer ett förslag på riksdagens bord med förslag till åtgärder för att komma ur dagens ohållbara läge? Var står Per-Olof Svensson? kanske vi får höra. Var står regeringen? Var står Socialdemokraterna? Var står vänsterpartierna samlat? Det händer ju inget. Det finns en handlingsförlamning. Det är det stora bekymret.

Som jag sade i mitt anförande vill Centern ha en hög alkoholbeskattning. Vi står för det. Verkligheten förändras. Vi får inte alltid som vi vill. Läget är ohållbart. Vi måste kanske även titta på en skattesänkning i någon form. Det är vad Centern säger.

Vi kan se på Härstedts förslag vad gäller öl. Han vill sänka skatten på en halv liter öl från 11,80 till 10,40 och på vin med 5 kr för en flaska. Är det dramatiskt eller inte? Det får vi titta på, men vi kan inte göra det förrän det har kommit förslag till riksdagen från ansvarig regering. Var står Socialdemokraterna och regeringen i den här frågan, Per-Olof Svensson?

Anf. 176 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Herr talman! Vad som skiljer Centerpartiet och regeringen åt är att Centerpartiet säger att vi ska sänka alkoholskatten. Regeringen har inte sagt någonting, varken upp eller ned. Ni har sagt det. Därför frågar jag: Hur mycket vill ni sänka? Svara.

Anf. 177 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Vi står för en hög skattelinje, men vi har sagt att läget är så allvarligt att vi är beredda att diskutera en sänkning. Vi kan ju inte ta ställning till den frågan förrän det kommer ett förslag från sittande regering.

Det är som i andra frågor. När vi diskuterar åtgärder mot arbetslöshet och liknande kommer budet från regeringen: Vad ska ni göra? Vi gör inget. Vi har inga uppfattningar.

Centern tar detta på mycket stort allvar. Ni har vårt fulla stöd i kampen för att på EU-nivå få upp miniminivåerna ordentligt och minska införselkvoterna. Vi anser att det måste till ett handlingspaket. Jag var inne på flera saker. Det behövs ett åtgärdsbatteri i vid bemärkelse för att skapa attityder och minska användningen. Skatten är en bit i det hela. Vi vill se åtgärds paketet för att kunna ta ställning till helheten och då även till om och, i så fall, hur mycket skatten behöver sänkas.

Anf. 178 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Herr talman! Jag trodde faktiskt att Centerpartiet var spänstigare än att bara sitta och vänta på vad regeringen föreslår. Jag trodde att ni hade egna idéer om det ena och det andra och skulle kunna säga att ni tycker att spritskatten är för hög och behöver sänkas med hälften, 25 % eller 60 % eller 90 %. Någonting måste ni ha tänkt eftersom ni säger att den ska sänkas.

Anf. 179 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! I det betänkande som vi nu behandlar är det både alkohol- och tobaksbeskattning. Det kunde ha varit i två olika betänkan. Det är ju lite olika saker.

När det gäller tobak är det två motioner, en av Claes-Göran Brandin och en av Lennart Hedquist och mig och några andra, som diskuterar olika konkurrensförhållanden. Det finns inga reservationer på de här punkterna. Claes-Göran Brandin har en väl formulerad motion som gäller frågan om svensk tobaksindustri ska kunna konkurrera med utlandet. Folkpartiet har inte reserverat sig utan stöder på den här punkten utskottsmajoritetens förslag av den anledningen att alla våra argument kommer, som Claes-Göran Brandin för fram, till godo i detta. Regeringen ska återkomma. Det har redan varit en lagrådsremiss på den här punkten.

I den andra frågan har vi den mycket ovanliga situationen att det från de fyra partierna Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna i grund och botten föreslås en skattehöjning, nämligen att minimiskatten på cigaretter ska höjas från 90 till 100 %. Det är lite ovanligt. Det brukar vara det motsatta förhållandet, att vi vill sänka. Vi stöder emellertid också på denna punkt utskottsmajoritetens förslag. Man har en skrivning om att man avser att återkomma med en total översyn av tobaksbeskattningen under nästkommande år, och vi vill inte bryta ut heller denna konkurrensfråga ur en sådan. Här handlar det, herr talman, om att den legala handeln ska kunna konkurrera på ett vettigt sätt med den illegala handeln.

Båda dessa frågor är alltså egentligen inte tobaksfrågor utan konkurrensfrågor, dels konkurrens med utlandet, dels konkurrens med illegal handel.

Jag vill därefter raskt övergå till alkoholpolitiken. Det är en mycket svår fråga där det finns goda argument för många olika ståndpunkter.

Som jag ser det finns det en fråga som inte har uttryckts tidigare i den här debatten, nämligen: Vad är huvudfrågan när det gäller att kunna fortsätta bedriva den hälsobefrämjande alkoholpolitik som ligger till grund för svensk del? Här menar jag att det allra viktigaste momentet är att se till att förhindra det privata vinstintresset. Är det någonting liberaler i andra sammanhang står för, herr talman, är det att gynna det privata vinstintresset, men i det här fallet är det allra viktigaste momentet att förhindra privat vinstintresse. Någon talade tidigare om hur mycket sprit vi drack förr här i landet, och det var just det privata vinstintresset som kunde få upp konsumtionen till stor skada för många i svenska folket.

De andra instrument vi har är begränsad tillgänglighet, vilket håller på att erodera. Vi har också prisinstrumentet, som också håller på att erodera. Jag vill säga att det också finns ett fjärde moment för att hålla nere konsumtionen, och det är opartisk information om både de sociala och de medicinska verkningarna av alkoholbruk, särskilt alkoholmissbruk.

Här tror jag ungefär som P-O Svensson att sedan både Socialdemokraterna och Moderaterna häromåret tyvärr kom att ge upp Sveriges undantag från EU:s införselregler behöver vi kraftfullare åtgärder vid våra gränser för att se till att de regler som finns verkligen efterlevs. Jag hoppas att P-O Svensson och Socialdemokraterna i samverkan med alla andra partier kan driva på – jag ser att Ulla Wester står där, och detta har också att göra med tullens möjligheter och så vidare – och verkligen agera i den riktningen.

Jag ska inte gå in vidare på detta. Jag skulle gärna ha polemiserat mot Lennart Hedquist, men jag ska avsluta mitt anförande med någonting helt annat, herr talman. Jag skulle vilja önska inte bara herr talmannen och alla ledamöter glad påsk utan även utvidga detta till framför allt alla svenska hem där det kommer att drickas för mycket under denna påsk. Låt oss överallt se till att unga människor slipper bli asberusade, som det så vackert heter, och att denna påsk inte blir en början för många människor till socialt elände och medicinsk olycka.

Anf. 180 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Sverige har under många år bedrivit en restriktiv alkoholpolitik, vilket har medverkat till att totalkonsumtionen av alkohol har varit lägre i Sverige än i många andra jämförbara länder. Det har i sin tur lett till att Sverige vid internationella jämförelser kunnat uppvisa en lägre andel alkoholskador och alkoholrelaterade sjukdomar.

Under senare år har den restriktiva alkoholpolitiken steg för steg uppluckrats. Viktiga alkoholpolitiska instrument som begränsningar av tillgänglighet och relativt höga alkoholskatter är satta under stark press. Införselkvoterna för privat bruk har i praktiken försvunnit. Tullens och polisens möjligheter att ingripa vid smuggling och andra brott har försämrats.

Regeringens utredare av alkoholinförseln har föreslagit sänkt skatt på alkohol i syfte att minska privatinförseln från utlandet, trots att det råder osäkerhet om hur ett sådant förslag kommer att påverka alkoholkonsumtionen. Vänsterpartiet anser att det är ett stort risktagande att anamma detta förslag.

Finland genomförde som bekant den 1 mars 2004 en alkoholskattesänkning. Kraftigast var sänkningen på starksprit, 44 %. Försäljningen på deras motsvarighet till Systembolaget, Alko, steg med 22 % de närmaste månaderna. Sammantaget har totalkonsumtionen av ren alkohol ökat med ungefär 15 %, enligt den finländske alkoholforskaren Esa Österberg som det refererades till för en stund sedan.

Skattesänkningen i Finland har resulterat i en 10-procentig ökning av antalet personer som tagits om hand för fylleri och att rattfylleriet och våldsbrottsligheten har ökat med 10–20 %.

Vänsterpartiet anser att Sverige inom ramen för EU-samarbetet bör arbeta för höjda miniminivåer på alkoholskatter i syfte att minska alkoholkonsumtionen för en restriktiv och folkhälsoinriktad alkoholpolitik.

I dag är det som bekant i princip möjligt för en privatperson att föra in hur mycket alkohol som helst från andra EU-länder under förutsättning att man har en motivering för mängden. I takt med den accelererande införseln av alkohol, som inneburit ökad totalkonsumtion och minskad försäljning på Systembolaget, har röster höjts för att Sverige ensidigt borde ta tillbaka de gamla införselreglerna. Vänsterpartiet menar att detta är ett intressant förslag men att regeringen först bör klarlägga rättsläget med avseende på bland annat eventuell skadeståndsskyldighet och reglerna om en fri marknad.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör ta initiativ till en ändring av införselreglerna avseende alkohol för privat bruk och återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka initiativ man tagit. Vi kan konsta-

tera att Storbritannien har valt att tillämpa en betydligt striktare linje för privatinförsel än Sverige.

Skärpta införselkvoter kan införas med stöd av självaste EG-fördraget och är väl värt en strid i EG-domstolen. Frankrike har nyligen gjort detta för sina regler om att stoppa indirekt alkoholreklam vid idrottsevenemang och fått rätt i domstolen.

Herr talman! Sverige måste enligt Vänsterpartiets mening ta en ordentlig strid i EU för lägre införselkvoter genom att hänvisa till den folkhälsoparagraf som finns i EU:s fördrag.

De nordiska regeringarna borde bryta dumpningskarusellen genom att försöka komma överens om gemensamma skattenivåer på alkohol.

Sverige måste driva frågan om rätt till nationella gränskontroller inom EU.

Vissa delar av Kent Härstedts utredningsförslag är mycket bra och bör genomföras. Åtgärder som minskar kriminalitet, langning och tillgänglighet för ungdomar liksom information till och skapande av alkoholfria miljöer för utvalda grupper, till exempel gravida, är bra förslag.

Missbruksvården och det förebyggande arbetet måste förstärkas redan nu. I dag kan vi se hur alla länkar i kedjan har försvagats, från öppen fritidsverksamhet för ungdomar i riskzonen till vården av alkoholister, inte minst kvinnliga alkoholmissbrukare.

En skattesänkning med 40 % på sprit beräknas kosta staten nästan 1 miljard kronor, enligt Härstedts utredning. Sänkt spritskatt kan dock bli mycket dyrare än de beräknade minskade skatteintäkterna på nästan 1 miljard. Vi har inte räknat med de ökade kostnaderna i sjukvården för alkoholrelaterade skador, fler sjukskrivningar och ökade krav på polisiära insatser – en nota som ska bäras av oss alla i en tid då vård, skola och omsorg redan går på knäna.

Herr talman! Alkohol liksom andra varor, läkemedel, kemikalier och krigsmateriel, kan inte jämföras med varor som tv-apparater, kosmetika och ostar. Vissa varor måste omgärdas av specialregler, skatter och särskild prövning.

Alkoholinförselutredningens delbetänkande, som kom strax före jul, heter *Var går gränsen?* Ingen vet i dag var gränsen går. Svensk restriktiv alkoholpolitik med ansvar för folkhälsotänkandet håller på att krackelera. Så mycket kan jag med bestämdhet säga att gränsen är nådd. Införselreglerna måste tydliggöras och skärpas. Viktigaste åtgärden för att alkoholkonsumtionen ska minska är inte skattesänkningar.

Herr talman! Jag står givetvis bakom Vänsterpartiets motioner som behandlas i detta betänkande och yrkar nu bifall till reservation 3.

Anf. 181 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Det är mycket oroande att alkoholkonsumtionen ökar. Sedan 1996 är ökningen åtminstone 30 %. Det finns inga exakta uppgifter eftersom vi inte vet precis vad som tas in på olika sätt och vad som tillverkas illegalt i landet.

Uppskattningsvis dricker en man mellan 15 och 64 år i dag ungefär 13,6 liter ren alkohol per år. Andelen olyckor där alkohol är inblandad har sedan vi gick med i EU ökat från 17 % till 29 % enligt Vägverkets statistik. Ca 70 % av alla singelolyckor med dödlig utgång beror på alkohol. Antalet fritidsgårdar minskar medan antalet krogar ökar i landet.

Enligt uppgift drabbas ungefär 55 000 europeiska ungdomar varje år av alkoholrelaterad död. 86 % av bilderna i en av våra kända veckotidningar var förra året alkoholglorifierande. 58 % av butikerna i Stockholm klarade inte av UNF:s åldersgränskontroll i höstas.

Så här kan man fortsätta. Och i dagarna har det alltså föreslagits en skattesänkning för att ändra inköpsmönstren, som många har kommenterat. Förslaget motiveras delvis med att man vill ändra själva inköpsmönstret därför att Systembolaget har en bättre ålderskontroll. I och för sig är det riktigt att de har en bättre ålderskontroll än handeln. Det är klart visat. Men jag tycker ändå att det är ett dåligt argument.

Det kommer fortfarande med den föreslagna lägre alkoholskatten att vara ganska lönsamt att ta in stora mängder alkohol i landet för vidare försäljning. Det finns ingenting som säger att det inte fortsättningsvis skulle vara intressant att även vid en lägre skattenivå sälja alkohol vidare, till och med om den är inköpt på Systembolaget. Det kanske till och med är så att marginalen för sådan verksamhet ökar med det förslaget.

Exemplet Finland har nämnts i talarstolen. Där har man gjort försöket att ändra inköpsmönstret genom att sänka skatten. Hur det fungerade har många talat om, så det vet vi allesammans.

Det behövs helt andra åtgärder för att försöka ändra alkoholvanorna i vårt land. De motioner som behandlas i det betänkande som diskuteras i dag tar upp många olika förslag på åtgärder som man kan vidta. Bland annat finns förslaget att man från Sveriges sida skulle arbeta för att få en miniminivå när det gäller alkohol som ska gälla hela EU. Den ska naturligtvis ligga så högt som möjligt utifrån vår skattenivå. Det finns också förslag på att vi på olika sätt skulle arbeta för att få en lägre nivå för vilka volymer man får ta med sig in i landet. Det är framför allt den sidan som jag tycker är viktig.

Där vill jag bara göra ett påpekande, eftersom det lästes upp ett tidningscitat från talarstolen. Det var alltså inte talaren som sade det utan det var tidningen som påstod att kd var det enda parti som driver kravet på en lägre införselnivå. Det är inte sant. Den linjen har Miljöpartiet drivit mycket tydligt. Vi står också på den sidan. Vi tycker att Sverige kan införa det ensidigt, och vi tycker att vi ska ha råd att ta den striden. Vi tycker alltså inte att vi har råd att offra ett antal tusen människor i landet under de år det tar att arbeta för att komma dit, utan vi måste göra det nu. Folk drabbas varje år av den här höga nivån på alkoholkonsumtionen.

Jag är ganska ny här i riksdagen, men jag ställde frågan i socialutskottet i höstas, när jag började där, om det var så att vi i socialutskottet möjligen skulle kunna få yttra oss över alkoholskattefrågorna. Då fick jag till svar att det antagligen borde bli på det sättet. Nu har det inte varit så. Vi har inte yttrat oss över de motioner som handlar om det här. Och socialutskottet har faktiskt ansvar för det som praktiskt händer ute i samhället. Konsekvenserna är alltså vårt ansvarsområde.

Jag tycker att det är ganska märkligt. Jag tänker bara utifrån min erfarenhet som kommunalpolitiker. Hade motioner behandlats på det här sättet i min hemkommun hade vi återremitterat dem till skatteutskottet med motiveringen att de rimligtvis borde höra med andra relevanta kamrater så att säga, till exempel efterhöra socialutskottets synpunkter, innan

man tar upp dem till behandling. Jag tycker att det är precis så man borde ha gjort. Jag tycker alltså att man egentligen borde göra det redan nu.

Jag yrkar bifall till motion So431. Dessutom delar jag synpunkterna i flera av reservationerna, så jag yrkar också bifall till reservationerna 4 och 6.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

15 § Godkännande av rambeslut om verkställighet av förverkandebeslut

Föredrogs

justitieutskottets betänkande 2004/05:JuU25

Godkännande av rambeslut om verkställighet av förverkandebeslut (prop. 2004/05:55).

Anf. 182 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till den moderata reservationen i betänkandet.

Regeringen föreslår i det här ärendet att riksdagen ska godkänna ett utkast till rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande av beslut om förverkande. I huvudsak handlar det om att ett beslut om förverkande i en annan medlemsstat ska verkställas i Sverige, om egendom eller bevismaterial finns här, utan att vi gör någon ny prövning.

Frågan är en uppföljning bland annat av tidigare rambeslut om förverkande på grund av brott. Det förra beslutet innebar att EU:s medlemsstater ska se till att det enligt respektive lands lagar är möjligt att helt eller delvis förverka vinning och hjälpmedel som härrör från alla typer av brott som kan leda till fängelse i mer än ett år. Dessutom ska man se till att det blir möjligt att i samband med att någon döms för vissa särskilt grova brott även förverka vinning som den dömde har skaffat sig genom andra brott än de brott som han just då döms för.

Dagens ärende handlar alltså om att verkställa just sådana beslut som fattats i en annan stat. Ett genomförande av beslutet förutsätter omfattande lagändringar i vår lagstiftning, liksom tidigare rambeslut har gjort när det gäller förverkande.

Trots att ingreppen i svensk lagstiftning kan bedömas som rätt långtgående har regeringen varken när det har gällt tidigare beslut eller när det gäller det som riksdagen i dag behandlar lagt fram förslag till lagändringar. Det är, för att tala klartext, skrämmande. Utan lagändringar kan vi rimligen inte heller leva upp till det vi avtalat om att vi ska göra.

Vi moderater är engagerade i ett gemensamt europeiskt arbete mot grov organiserad brottslighet. Ambitionerna med rambeslutet ligger helt i linje med vad vi tycker att man ska göra. Vi konstaterar också att förslaget på andra sätt verkar rimligt. Det gällde för övrigt också propositionen om förverkande som vi hanterade förra hösten.

Men, och det är poängen med vår reservation, vi anser att riksdagen innan vi överlåter besluten till andra ska veta och kunna bedöma konsekvenserna i den svenska lagstiftningen. Rättsordningarna i våra länder är

Prot. 2004/05:95
23 mars

*Motioner om alkohol-
och tobaksbeskattnings
m.m.*

*Godkännande av
rambeslut om
verkställighet av
förverkandebeslut*

olika, och det finns goda skäl att begrunda hur beslut i praktiken kommer att verka om vi inte vill skapa nya bekymmer. Förverkande handlar faktiskt om ingripande mot enskilda människor, och vi har ett ansvar för att inte generellt bara leva efter devisen att ändamålen helgar medlen. Att kriminella inte ska kunna leva i lyx eller planera nya brott med medel som man har skaffat sig genom kriminalitet är otroligt viktigt, men rätts-säkerhet är också viktig. Här har vi ett stort ansvar i riksdagen och som en del av EU.

Regeringen har på sitt sammanträde i dag, onsdag, fattat beslut om en proposition som är helgläsning för alla som nu tror att de ska åka hem och fira påsk. Det är 361 sidor komplicerade lagförändringar som delvis, inte fullt ut, är konsekvenser av ett tidigare rambeslut om förverkande som vi fattade.

Vi hade ingen aning om de konsekvenserna när riksdagen fattade beslut och band riksdagen för att genomföra huvuddelen av det som ligger i det här ärendet. Det säger lite grann om den principiella inställning som vi moderater har.

Vi moderater tycker att vi riksdagsledamöter åtminstone ska ha gått igenom och ha ett hum om vad lagarna som gäller i Sverige handlar om och vilka förändringar som är nödvändiga innan vi skickar justitieministern och andra till Bryssel för att bestämma vad vi ska vara tvingade att göra.

Det här är ett typexempel på hur det blir hela tiden. Det här förslaget kom för en och en halv timme sedan. Jag har inte haft möjlighet att gå igenom i vilken uträkning det kan röra dagens ärende. Såvitt jag kunnat utröna genom ett antal telefonsamtal är det inget i dagens ärende som påverkas av propositionen.

Det här är en arbetsordning som jag inte tycker är tillfyllest för riksdagen när det gäller att stifta lag.

Regeringen och Socialdemokraterna brukar alltid i den här kammaren göra EU skyldigt för den märkliga beslutsordning som vi har sett så många exempel på. Men i det här ärendet är det inte möjligt. Det datum när medlemsstaterna ska ha genomfört bestämmelserna är inte bestämt. Det verkar inte vara jättebråttom. Dessutom är det sex år sedan Förverkandeutredningen lade fram sitt betänkande.

Det har funnits oceaner av tid att plocka fram konsekvensunderlag för de beslut som ska fattas. Vi ser här att det till slut bara tog några månader innan man lyckades pressa fram det dokument jag håller i min hand. Varför inte försöka att göra saker i rätt ordning?

Vi moderater kommer att avstå från själva beslutet om propositionen. Det gör vi inte därför att vi tycker att det innehållsmässigt är fel. Vi gör det därför att vi inte har fått 360 sidor om vilka konsekvenser det har.

Riksdagens huvuduppgift är att stifta lag. Vi kommer att avstå därför att vi inte tycker att det är en rimlig ordning. Däremot yrkar vi naturligtvis bifall, som jag redan har sagt, till den reservation vi har.

Vi tycker att vi måste skärpa det hela. Jag vet precis vilken debatt vi skulle ha haft om inte alla hade tåg att passa. Justitieutskottet och många andra har i olika ordning sagt att man kan ha den arbetsformen.

För en gångs skull behöver vi kanske inte debattera det så mycket. Fundera lite grann på om det är rimligt. Jag hade ingen aning om vad som stod i detta dokument när ärendet behandlades i riksdagen förra gången. Nu är det likadant.

Det finns konsekvenser av det rambeslut som ligger på vårt bord i dag. Men vi vet inte vad det innehåller. När konsekvenserna kommer att vara klarlagda står skrivet i stjärnorna. Regeringen är allt tydligare med att berätta om svårigheterna och varför man inte har kommit fram med ett underlag.

Det är väl bra att man berättar om svårigheterna. Men vi drar helt olika slutsatser. Det gör att vi moderater har en reservation i ärendet.

Anf. 183 JOE FRANS (s):

Herr talman! Av omsorg om mina ärade kolleger och kammarens anställda har jag tänkt att fatta mig kort. Jag yrkar bifall till förslagen i propositionen och avslag på motionerna. I övrigt har jag nästan ingenting att tillägga.

Herr talman! Låt mig ändå av respekt för motionären säga följande.

Syftet med rambeslutet är att stärka samarbetet i Europa för erkännande och verkställighet av beslut om förverkande mellan myndigheter när egendom förklarats förverkad i en medlemsstat men finns i en annan medlemsstat.

Tanken är att ingen fysisk eller juridisk person vars egendom har förverkats ska kunna komma undan verkställighet av förverkande inom EU genom att gömma vinsten någon annanstans. Ett beslut om förverkande i en medlemsstat ska alltså i princip gälla i annan medlemsstat i hela Europa utan att något nytt förverkandebeslut ska behöva fattas.

Bakgrunden är alltså att hjälpmedel som används vid alla brott med mer än ett års fängelse i straffskalan ska kunna förverkas i hela Europa inom de länder som tillhör EU och Europarådet. Det gäller vinster från alla brott med mer än ett års fängelse i straffskalan.

Sverige har redan mycket omfattande förverkandereglering. Som vi vet fungerar det. Men för att vi fullt ut ska kunna leva upp till våra åtaganden krävs det vissa lagändringar. Om det är utskottet enigt.

Utskottet är överens om att regeringens förslag är bra. Det går ut på att göra förändringar som tydliggör lagen bland annat på så sätt att avkastning från brottsutbytet ska kunna förverkas oavsett var bytet finns inom Europa. Vidare gör nyordningen att exempelvis en bil som en tjuv har köpt med medel han stulit kan förverkas.

Ändringen gör det möjligt att förverka vinster som uppstår när brottsutbyte investeras i en annan verksamhet, exempelvis utdelning från aktier eller liknande. Det kan vara utdelning från aktier som man har köpt med narkotikapengar. Det är inte mer än rätt att det förverkas.

Brottsbalkens bestämmelser om förverkande av utbyte av brott och hjälpmedel vid brott ska enligt förslaget gälla för alla brott med mer än ett års fängelse. Det är en rimlig utgångspunkt.

Herr talman! För varje lag finns naturligtvis ett undantag. I det här fallet görs undantag för utbyte från skattebrott, eftersom det i stället blir föremål för taxering.

*Godkännande av
rambeslut om
verkställighet av
förverkandebeslut*

Vi i Sverige går lite längre än det som krävs av oss. Vi gör det möjligt att genom bestämmelser i vapenlagen och abortlagen se till att exempelvis inkomster från otillåten vapenförsäljning och illegal abort ska kunna förverkas.

Det föreslås diverse utvidgningar och förändringar av befintliga förverkandebestämmelser för att lagstiftningen ska bli konsekvent och det ska bli tydligt. I många lagar – exempelvis i jaktlagen, fiskelagen, utlänningslagen, lotterilagen och insiderlagstiftningen – finns det förverkandebestämmelser som bara avser vissa brott eller är begränsade till vissa hjälpmedel eller visst särskilt utpekad utbyte. Genom de ändringar som föreslås blir dessa bestämmelser heltäckande så att Sverige uppfyller sina internationella åtaganden.

Att ta emot ersättning för att täcka kostnader i samband med brott kan också innebära att man gör sig skyldig till straffbar förberedelse till brott. Enligt brottsbalken ska sådan ersättning förverkas när det gäller brott enligt brottsbalken.

I princip är alla överens om att allt vi gör är bra. Det gäller också alkoholdrycker och människosmuggling. Här menar jag att det är viktigt att vi är skyndsamma och hjälper till.

Även när det gäller immaterialrätten föreslås att bestämmelserna om förverkande införs i respektive lag för att sanktionssystemet på det området ska vara lättöverskådligt. Möjligheter ska skapas när det gäller exempelvis varumärkesförfalskning. Det gäller kläder som utan tillåtelse har försetts med ett visst märke eller när man köper en Rolex som är kopierad. Då ska man kunna förverka det. Allt detta är bra saker. Det finns också möjlighet för enskilda polismän att fatta beslut om att förverka alkohol av ringa värde på plats.

Det är min uppfattning att utskottet är helt överens. Det finns egentligen ingenting att orda om.

Den motion som har väckts av mer eller mindre rituella skäl, för att inte säga av sakrala partipolitiska skäl, handlar om följdlagstiftning. Det är i och för sig en principiell invändning som vi har vant oss vid. Det är en invändning som jag har en viss intellektuell förståelse för och som man kan ha en viss sympati för.

Herr talman! Politik handlar ibland om att göra avvägningar mellan olika intressen. I det här fallet gäller det möjlighet att hjälpa till på ett konstitutionellt godtagbart sätt för att kunna effektivt bekämpa brottslighet inom hela Europa och det principiella att alltid presentera följdlagstiftning.

Jag tycker att det just i det här enskilda fallet är helt riktigt att prioritera effektiv brottsbekämpning framför den andra principen, som i och för sig till och med kan motverka syftet med rambeslutsinstitutet. Jag har alltså en viss empati för motionen, men just i det här fallet tycker jag så här.

När det gäller det här med 300 sidor följdlagstiftning, som kom i dag, kan man i det protokoll som vi hade läsa att det beskrevs att detta kommer och vilka saker som skulle stå där.

Det finns alltså väldigt mycket att säga, men av omsorg och omtanke om mina ärade kolleger och kammarens anställda avstår jag från ytterligare utläggningar. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 184 BEATRICE ASK (m) replik:

Herr talman! Jag blir lite bekymrad över den här inställningen – att man tror att man är så effektiv om man fattar rambeslut när man inte genomför den nationella lagstiftningen. Det verkar ju som om det är viktigare för Socialdemokraterna att åka till Bryssel och vara överens än att de facto kunna genomföra det som man tycker är väsentligt att göra. Det är det som är problemet.

Vi får ju ingenting gjort av de här fina överenskommelserna med mindre än att vi har lagar som fungerar i Sverige. När man har gammal lagstiftning och avtal hit och dit blir det väldigt rörigt. Risken är att det också blir väldigt ineffektivt.

Nu fick vi veta här i Joe Frans anförande att det gäller fiskelagen och allt möjligt och att det har nämnts i propositionen. Ja, det har *nämnts!* Men nu får vi, långt i efterhand, reda på vilka förändringar som ska göras. Jag tror att det hade varit en fördel att få veta det innan. Vi vet alltså inte vilka följdändringar som dagens beslut leder till, mer än att det finns en allmän beskrivning av dem.

För mig räcker det inte med en allmän beskrivning av vilken lag man ska in och peta i. Jag vet att mitt riksdagsledamotskap handlar om att lagen ska bli korrekt. Jag måste förstå innehållet och sätta mig in i det och bestämma mig för hållningen. Här tycker jag att man har anledning att vara kritisk.

Jag har en fråga. Vet Joe Frans när vi får nästa promemoria – den som nu följer upp det beslut som ni vill att riksdagen ska fatta i dag? När kommer den propositionen med underlag? När kommer vi att få veta vad det egentligen är som vi ska besluta om i dag eller vad andra tänker besluta om?

Anf. 185 JOE FRANS (s) replik:

Herr talman! Den här debatten har vi fört varje gång det här med rambeslut kommit upp. Jag har sagt att jag har viss förståelse för det. Beatrice Ask lät lite indignerad. Men jag tycker inte att det här är så allvarligt. Jag förstår att du måste göra det av rituella skäl, för dina partikamraters skull. Men saken är den att det är beskrivet ganska ingående i propositionen vilka lagar som eventuellt kan komma att beröras. Också i den proposition som fanns tidigare finns det mycket riktigt en beskrivning av vilka lagar som skulle kunna komma att beröras. När du jämför då och nu kan du se en viss överensstämmelse.

Man gör olika avvägningar. Det har visat sig att de tidsramar som gäller för antagande av ett rambeslut och ett traditionellt remissförfarande ibland kan stå mot varandra. Det innebär att vi måste göra så här ibland. Jag tycker inte att det alltid är godtagbart, men i det här fallet tycker jag det.

Anf. 186 BEATRICE ASK (m) replik:

Herr talman! Det är ingen ritual för mig. Jag är faktiskt en övertygad demokrat, med en demokratisyn som gör att jag tar allvarligt på riksdagens uppgift att stifta lag.

Jag begriper inte varför man inte ska ha ett gediget underlag. Jag blir lika upprörd varje gång – om du så väcker mig fem på morgonen – man inte får underlag. Det är verkligen ingen ritual som jag genomför, utan det är lika dumt varje gång.

Jag fick fortfarande inget svar på min fråga. Vet Socialdemokraterna vilka konsekvenserna blir av det beslut som vi fattar i dag för svensk lagstiftning? Har ni fått någon *hint* från departementet om när man avser att komma med något underlag som vi kan fatta beslut om?

Anf. 187 JOE FRANS (s) replik:

Herr talman! Jag gav en liten *hint* om vilka lagstiftningar som kan komma att beröras. Det är jaktlagen, fiskelagen, utlänningslagen, lotterilagen och insiderlagstiftningen. Annat som berörs är abortlagstiftningen, människosmuggling och så vidare. Det finns en beskrivning av vilka lagar som kan komma att beröras i propositionen.

Du frågar om vi vet exakt när detta kommer. Jag kan svara att jag inte vet exakt på dagen när det kommer. Men det kommer så fort det är möjligt.

Anf. 188 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Vi ser nu rätt ofta i justitiekottet effekten av principen om ömsesidigt erkännande inom EU för att vi ska kunna få det rättsliga samarbetet att fungera. Det är bra. I ett öppet Europa måste vi ha en lagstiftning som möter det som tyvärr också följer av öppna gränser, det vill säga gränslös kriminalitet.

Det är bra att vi får det här rambeslutet i sak, för vi måste komma fram vad gäller förverkanden. Men det här rambeslutet och de andra, herr talman, väcker hela tiden de frågor som finns av principiell invändning. Jag tycker att Beatrice Ask har en stor poäng när hon för fram de brister som finns i den här formen av lagstiftning. I riksdagen har vi blivit ganska omoderna i vårt sätt att möta detta.

Det är inte särskilt lyckat med rambesluten i nuvarande form; så är det. Men det är en komplicerad lagstiftningsprocess i EU just nu, och det måste den här regeringen leva med. Det måste också nästa regering leva med, till dess att vi kan förändra detta. Jag är av uppfattningen att jag har mycket svårt att se att Socialdemokraterna med någon sorts ovilja i regeringsställning försöker dölja eller förhala någonting när man lägger fram dessa rambeslut. Det är ett pressat läge på Justitiedepartementet, för det är väldigt många frågor som behandlas på EU-nivå när det gäller detta. Trots det finns det all anledning att för varje rambeslut för sig granska om man inte någon gång kunde komma fram med följdlagstiftningen, såsom Beatrice Ask argumenterar. Det här med förenklad remissrunda för att förstärka underlaget skulle man kunna utveckla mer, tycker jag. Där har Moderata samlingspartiet en bra poäng.

Det är en inte helt lyckad kompromiss som vi lever med i dag, och det drabbar inte minst oss i justitiekottet. Det rasar in rambeslut med en faslig takt.

Det väcker också hela tiden tanken att det är sorgligt att se att man går så hårt fram med bara de verkställande och lagstiftande åtgärderna. Vi har väldigt lite när det gäller rambeslut på rättssäkerhetsgarantier. Folkpartiet liberalerna krävde för ett par år sedan att vi i justitiekottet

skulle lyfta upp frågan om att vi måste snabba på detta med rättssäkerhetsgaranti. Det är ju viktigt att vi inser att det här och där i Europa – till och med i Sverige någon gång – finns frågetecken om vilken kraft och vilket skydd människor har.

Men vi lever i den värld som vi har nu, och då har vi rambeslut att ta hänsyn till. Jag tycker, herr talman, att det arbete som talmannen driver med att försöka få in EU-frågorna i riksdagen på ett bättre sätt måste intensifieras. Det kan gälla till exempel särskilda debatter, som vi i dagarna har diskuterat i justitieutskottet. Det gäller också frågan om EU-nämndens ställning. Jag tycker att de här frågorna ska avgöras i justitieutskottet. De är komplicerade nog för oss, men det är ännu svårare att sitta som något slags superriksdagsledamot i EU-nämnden och kunna detta och även alla andra sakområden. Det säger sig självt att det inte är någon bra demokratisk förankring för denna regering, nästa regering och regeringar som kommer. Detta måste ändras, och det sitter vi på själva oavsett vad som händer med konstitution och så vidare. Det är bara att vi bestämmer oss, och det brådskar, herr talman!

Jag går nu över till sakfrågan. Med tanke på den utveckling av organiserad brottslighet som vi ser är det helt nödvändigt att vi kommer åt med förverkanden. Precis som någon sade här tidigare – jag tror att det var Beatrice Ask igen – har Förverkandeutredningen pekat på en rad områden där vi måste ta tuffare tag. Det är helt nödvändigt med utökat förverkande. Vill vi komma åt människohandel, narkotikahandel och grov ekonomisk brottslighet måste vi vidta åtgärder som möter detta. Gör vi inte det i Sverige, med möjligheter till utökat förverkande, riskerar vi att få se en ökning av den här typen av brottslighet.

När man är oroad och försöker väga rättssäkerhet mot rättstrygghet måste man veta om att det inte alltid är ett nollsummespel. Så länge vi inte vidtar åtgärder för att komma åt de pengar som är drivkraften för dem som handlar med knark och dem som handlar med unga flickor som våldtas på bordeller till och med i Stockholm kommer det att fortsätta. Det är pengarna som driver dessa cyniska, kriminella människor.

Jag hoppas också att detta leder till att det kommer fram en rejäl förverkandelagstiftning som uppfyller rambeslutet men gärna går längre. Vi måste bestämma oss om vi vill komma åt den grova organiserade brottsligheten. Vi kan välja att inte göra det, men då får det katastrofala följder för många människor.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

16 § Sammansättningen i Högsta domstolen

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2004/05:JuU26
Sammansättningen i Högsta domstolen (prop. 2004/05:63).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 17 §.)

*Godkännande av
rambeslut om
verkställighet av
förverkandebeslut*

17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

LU14 Äktenskap, partnerskap och samboende

Punkt 1 (Äktenskap och partnerskap)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (kd)

Förberedande votering:

45 för res. 1

27 för res. 2

187 avstod

90 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Hans Backman (fp) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

191 för utskottet

43 för res. 1

27 avstod

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 33 fp, 21 v, 12 c, 13 mp, 1 -

För res. 1: 39 m, 1 fp, 3 c

Avstod: 1 fp, 25 kd, 1 c

Frånvarande: 33 s, 16 m, 13 fp, 8 kd, 8 v, 6 c, 4 mp

Andre vice talmannen Kerstin Heinemann (fp) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 4 (Överklagande av dom)

1. utskottet

2. res. 5 (v)

Votering:

240 för utskottet

23 för res. 5

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 39 m, 36 fp, 25 kd, 16 c, 13 mp

För res. 5: 22 v, 1 -

Frånvarande: 3 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 9 (Gemensamma lån m.m. vid bodelning)

1. utskottet

2. res. 8 (v, c)

Votering:

184 för utskottet

52 för res. 8

27 avstod

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 39 m, 34 fp

För res. 8: 22 v, 16 c, 13 mp, 1 -

Avstod: 2 fp, 25 kd

Frånvarande: 33 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 10 (Tidsfrist för bodelning)

1. utskottet

2. res. 10 (m, fp, kd, c)

Votering:

148 för utskottet

115 för res. 10

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 22 v, 1 c, 13 mp, 1 -

För res. 10: 39 m, 36 fp, 25 kd, 15 c

Frånvarande: 33 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 14 (Egendomsförhållanden)

1. utskottet

2. res. 14 (m, fp)

Votering:

172 för utskottet

75 för res. 14

16 avstod

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 25 kd, 7 v, 16 c, 13 mp

För res. 14: 39 m, 36 fp

Avstod: 15 v, 1 -

Frånvarande: 33 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU15 Insolvensrättsliga frågor

Punkt 2 (Skuldsanering)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

240 för utskottet

24 för res. 2

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 38 m, 36 fp, 25 kd, 16 c, 13 mp

För res. 2: 1 m, 22 v, 1 -

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 5 (Skydd av skeppsvrak)

1. utskottet

2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Kr217 yrk. 3 (mp)

Votering:

251 för utskottet

13 för mot.

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 39 m, 36 fp, 25 kd, 22 v, 16 c, 1 -

För res. mot.: 13 mp

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU19 Allmänna motioner om inkomstskatter m.m.

Punkt 1 (Skatteskala, grundavdrag m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (fp)

4. res. 3 (kd)

5. res. 4 (c)

Förberedande votering 1:

25 för res. 3

16 för res. 4

222 avstod

86 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

36 för res. 2

25 för res. 3

203 avstod

85 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

38 för res. 1

35 för res. 2

191 avstod

85 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

147 för utskottet

39 för res. 1

78 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 22 v, 13 mp, 1 -

För res. 1: 39 m

Avstod: 1 s, 36 fp, 25 kd, 16 c

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 2 (Utländska nyckelpersoner)

1. utskottet

2. res. 5 (v)

Votering:

239 för utskottet

25 för res. 5

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 38 m, 36 fp, 25 kd, 16 c, 12 mp

För res. 5: 1 m, 22 v, 1 mp, 1 -

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 8 (Hushållstjänster)

1. utskottet

2. res. 8 (fp, m, kd, c)

Votering:

148 för utskottet

116 för res. 8

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 22 v, 13 mp, 1 -

För res. 8: 39 m, 36 fp, 25 kd, 16 c

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU20 Motioner om företags- och kapitalbeskattning

Punkt 1 (Företags- och kapitalbeskattningen, allmänt)

1. utskottet

2. res. 1 (fp, m, kd, c)

Votering:

148 för utskottet

116 för res. 1

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 22 v, 13 mp, 1 -

För res. 1: 39 m, 36 fp, 25 kd, 16 c

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 3 (Fåmansföretag)

1. utskottet

2. res. 3 (fp, m, kd, c)

Votering:

148 för utskottet

116 för res. 3

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 22 v, 13 mp, 1 -

För res. 3: 39 m, 36 fp, 25 kd, 16 c

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 12 (Stödrättigheter i jordbruket)

1. utskottet

2. res. 12 (kd, c)

Votering:

222 för utskottet

41 för res. 12

1 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 39 m, 36 fp, 22 v, 12 mp, 1 -

För res. 12: 25 kd, 16 c

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 1 (Avskaffad eller sänkt fastighetsskatt)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 3 (kd)

Förberedande votering:

42 för res. 1

25 för res. 3

197 avstod

85 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

146 för utskottet

40 för res. 1

78 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 22 v, 11 mp, 1 -

För res. 1: 39 m, 1 fp

Avstod: 35 fp, 25 kd, 16 c, 2 mp

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 2 (Beräkningsgrund för fastighetsskatt)

1. utskottet

2. res. 6 (c)

Votering:

211 för utskottet

16 för res. 6

37 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 3 m, 35 fp, 25 kd, 22 v, 13 mp, 1 -

För res. 6: 16 c

Avstod: 36 m, 1 fp

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 13 (Förmögenhetsskatt)

1. utskottet

2. res. 12 (fp, m, kd, c)

Votering:

148 för utskottet

116 för res. 12

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 22 v, 13 mp, 1 -

För res. 12: 39 m, 36 fp, 25 kd, 16 c

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

SkU22 Allmänna motioner om mervärdesskatt

Punkt 1 (Vissa varu- och tjänsteomsättningar)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

184 för utskottet

39 för res. 1

41 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 36 fp, 22 v, 13 mp, 1 -

För res. 1: 39 m

Avstod: 25 kd, 16 c

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 8 (Byggmoms, m.m.)

1. utskottet

2. res. 7 (c)

Votering:

223 för utskottet

16 för res. 7

25 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 39 m, 35 fp, 1 kd, 22 v, 13 mp, 1 -

För res. 7: 16 c

Avstod: 1 fp, 24 kd

Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 10 (Allmännyttiga ideella föreningar)

1. utskottet

2. res. 8 (fp, m, kd, c)

Votering:

147 för utskottet

116 för res. 8

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 22 v, 13 mp, 1 -

För res. 8: 39 m, 36 fp, 25 kd, 16 c

Frånvarande: 33 s, 16 m, 12 fp, 8 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU23 Motioner om energibesättning m.m.

Punkt 1 (Energibesättning, allmänt)

Prot. 2004/05:95

23 mars

---

1. utskottet
  2. res. 1 (m)
  3. res. 2 (fp)
  4. res. 3 (kd)
  5. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Sk461 (mp)
- Förberedande votering 1:
25 för res. 3
13 för mot.
225 avstod
86 frånvarande
Kammaren biträdde res. 3.
- Förberedande votering 2:
36 för res. 2
24 för res. 3
203 avstod
86 frånvarande
Kammaren biträdde res. 2.
- Förberedande votering 3:
40 för res. 1
36 för res. 2
185 avstod
88 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.
- Huvudvotering:
152 för utskottet
39 för res. 1
72 avstod
86 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
- Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 112 s, 22 v, 5 c, 12 mp, 1 -
För res. 1: 39 m
Avstod: 36 fp, 24 kd, 11 c, 1 mp
Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 9 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 4 (Drivmedels- och fordonsskatt)

1. utskottet
  2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. N307 yrk. 5 (mp)
- Votering:
158 för utskottet
35 för mot.
70 avstod
86 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 112 s, 6 m, 36 fp, 3 c, 1 -
För mot.: 22 v, 13 mp
Avstod: 33 m, 24 kd, 13 c
Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 9 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 5 (Alternativa drivmedel)

1. utskottet
2. res. 11 (c)
Votering:
223 för utskottet
15 för res. 11
24 avstod
87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 39 m, 36 fp, 22 v, 13 mp, 1 -
För res. 11: 15 c
Avstod: 24 kd
Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 9 kd, 7 v, 7 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU25 Motioner om alkohol- och tobaksbeskattning m.m.

Punkt 1 (Alkoholbeskattning)

1. utskottet
2. res. 1 (m)
3. res. 3 (v)
4. res. 4 (c)
Förberedande votering 1:
24 för res. 3
24 för res. 4
215 avstod
86 frånvarande

Talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit.

Utgången skulle avgöras genom lottning.

Talmannen anmodade Britt-Marie Lindkvist (s) och Sten Lundström (v) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Erling Bager (fp) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett ja och kammaren hade således antagit res. 3.

Förberedande votering 2:
41 för res. 1
23 för res. 3
199 avstod
86 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
145 för utskottet
39 för res. 1
78 avstod
87 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 112 s, 33 fp
För res. 1: 39 m
Avstod: 3 fp, 23 kd, 22 v, 16 c, 13 mp, 1 -
Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Punkt 3 (Privatinförsel av alkohol och tobak)

1. utskottet
2. res. 5 (kd)
3. res. 6 (v)
4. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. So431 (mp)
Förberedande votering 1:
27 för res. 6
12 för mot.
224 avstod
86 frånvarande
Kammaren biträdde res. 6.
Förberedande votering 2:
26 för res. 5
24 för res. 6
212 avstod
87 frånvarande
Kammaren biträdde res. 5.
Huvudvotering:
186 för utskottet
24 för res. 5
53 avstod
86 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 112 s, 38 m, 36 fp
För res. 5: 24 kd,
Avstod: 1 m, 22 v, 16 c, 13 mp, 1 -
Frånvarande: 32 s, 16 m, 12 fp, 9 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU25 Godkännande av rambeslut om verkställighet av förverkandebeslut

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Följdlagstiftning i propositioner om rambeslut)

1. utskottet

2. res. (m)

Votering:

221 för utskottet

40 för res.

1 avstod

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 36 fp, 24 kd, 22 v, 16 c, 11 mp, 1 -

För res.: 39 m, 1 mp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 33 s, 16 m, 12 fp, 9 kd, 7 v, 6 c, 4 mp

JuU26 Sammansättningen i Högsta domstolen

Kammaren biföll utskottets förslag.

18 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2004/05:105 Vidaresändningsplikt i kabelnät

2004/05:118 Tobaks kontroll – genomförande av WHO:s ramkonvention om tobaks kontroll m.m.

2004/05:131 En modernare rättegång – reformering av processen i allmän domstol

2004/05:133 Försäkringsförmedling

2004/05:135 Utökade möjligheter att förverka utbyte av och hjälpmedel vid brott m.m.

2004/05:143 Överskotts information vid användning av hemliga tvångsmedel m.m.

Skrivelse

2004/05:114 Strategisk exportkontroll 2004 – Krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

19 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställts

den 23 mars

2004/05:488 av *Guðrun Schyman* (-) till statsrådet Jens Orback

Behandlingen av förslaget till nytt EU-fördrag

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 april.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 23 mars

- 2004/05:1304** av *Ulf Sjösten* (m) till statsrådet Morgan Johansson
Narkotikaklassning av nya droger
- 2004/05:1305** av *Ulrik Lindgren* (kd) till socialminister Berit Andnor
Bilstödet
- 2004/05:1306** av *Bo Bernhardsson* (s) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin
Elnätbolagens ekonomi
- 2004/05:1307** av *Gustav Fridolin* (mp) till statsrådet Barbro Holmberg
Barnavvisningar
- 2004/05:1308** av *Yilmaz Kerimo* (s) till utrikesminister Laila Freivalds
Turkiets förtryck av assyrier/syrianer
- 2004/05:1309** av *Mona Jönsson* (mp) till utrikesminister Laila Freivalds
Statslösa palestinier
- 2004/05:1310** av *Rosita Runegrund* (kd) till finansminister Pär Nuder
Skärgårdsboende och konsekvenser av miljöskatter
- 2004/05:1311** av *Rolf Gunnarsson* (m) till försvarsminister Leni Björklund
Möjligheter till övning
- 2004/05:1312** av *Lena Adelsohn Liljeroth* (m) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Digital-tv och hörselskadade
- 2004/05:1313** av *Rolf Gunnarsson* (m) till statsrådet Ibrahim Baylan
Musikkonservatoriet i Falun
- 2004/05:1314** av *Tina Acketoft* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan
Självförsvarsutbildning i skolan

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 april.

21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 23 mars

- 2004/05:1197** av *Nils Fredrik Aurelius* (m) till finansminister Pär Nuder
Förmånsskatten på parkeringsplatser
- 2004/05:1198** av *Henrik S Järrel* (m) till finansminister Pär Nuder
Trängselskattens inverkan på trafiksäkerheten i Stockholm
- 2004/05:1199** av *Tuve Skånberg* (kd) till socialminister Berit Andnor
Kloning
- 2004/05:1206** av *Mona Berglund Nilsson* (s) till statsrådet Ylva Johansson
Läkemedelsanvändning inom äldreomsorgen

2004/05:1219 av *Margareta Pålsson* (m) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Dramatiska institutets verksamhet

2004/05:1221 av *Anna Lilliehöök* (m) till statsrådet Morgan Johansson
Sjukskrivningsproblematiken

2004/05:1222 av *Torsten Lindström* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Sveriges arbete i eutanasifrågan

2004/05:1223 av *Torsten Lindström* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Sveriges agerande i FN angående kloning

2004/05:1224 av *Anita Brodén* (fp) till statsrådet Barbro Holmberg
Kunskap och humanitet i flyktingpolitiken

2004/05:1225 av *Conny Fogelström* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Blockering av sajter med barnpornografi

2004/05:1226 av *Hans Backman* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Distriktsveterinärerna och konkurrensen

2004/05:1227 av *Jeppé Johnsson* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Svenskt ålfiske

2004/05:1228 av *Hans Backman* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Konkurrensutsättning av SJ på tågsträckan Gävle–Uppsala/Stockholm

2004/05:1230 av *Anita Brodén* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Långsiktiga arbetsmarknadspolitiska åtgärder

2004/05:1231 av *Anita Brodén* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Indraget aktivitetsstöd till folkhögskolor

2004/05:1232 av *Solveig Hellquist* (fp) till socialminister Berit Andnor
Rättssäkerheten vid personsador

2004/05:1233 av *Dan Kihlström* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Ersättning vid expropriation

2004/05:1234 av *Gustav Fridolin* (mp) till justitieminister Thomas Bodström
Lämpligheten att vara domare i vissa mål

2004/05:1235 av *Lena Adelsohn Liljeroth* (m) till finansminister Pär Nuder
Skatteregler för scenarbetare

2004/05:1237 av *Helena Bargholtz* (fp) till statsrådet Morgan Johansson
Åtgärder mot rökning

2004/05:1238 av *Helena Bargholtz* (fp) till statsrådet Sven-Erik Österberg
Möjligheter för Regeringskansliets personal att stanna kvar i tjänst efter 65 år

2004/05:1239 av *Helena Bargholtz* (fp) till statsrådet Jens Orback
Könsfördelningen i statliga utredningar

2004/05:1240 av *Åsa Domeij* (mp) till statsrådet Lena Sommestad
Handelslätnader för jätteräkor

2004/05:1241 av *Lennart Fremling* (fp) till statsrådet Lena Sommestad
Natura 2000

2004/05:1242 av *Harald Nordlund* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Mångbruk av skog
2004/05:1243 av *Nils Fredrik Aurelius* (m) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin
Besked till Kalmarregionen
2004/05:1244 av *Nils Fredrik Aurelius* (m) till näringsminister Thomas Östros
Stabila elpriser
2004/05:1245 av *Owe Hellberg* (v) till försvarsminister Leni Björklund
Obligatoriska brandvarnare
2004/05:1247 av *Ulrik Lindgren* (kd) till statsrådet Ibrahim Baylan
Musikkonservatoriet i Falun
2004/05:1250 av *Luciano Astudillo* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Rätten att skilja sig
2004/05:1254 av *Claes Västerteg* (c) till försvarsminister Leni Björklund
Skogsbrandflyg
2004/05:1256 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Naturhistoriska riksmuseet
2004/05:1257 av *Annelie Enochson* (kd) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Bränsleskatt för fiskenäringen
2004/05:1258 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Rikstrafiken och den interregionala tågtrafiken
2004/05:1259 av *Staffan Danielsson* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Skogsskador intill naturreservat
2004/05:1260 av *Marie Wahlgren* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Uppsägning av telefonabonnemang
2004/05:1261 av *Tina Acketoft* (fp) till statsrådet Barbro Holmberg
Ansvar för människohandelns offer
2004/05:1262 av *Inger Davidson* (kd) till statsrådet Lena Hallengren
Personalförstärkning i förskolan
2004/05:1263 av *Gustav Fridolin* (mp) till statsrådet Lena Hallengren
Stöd till ungdomsförbunden
2004/05:1264 av *Axel Darvik* (fp) till statsrådet Lena Hallengren
Fusk med medlemsbidrag
2004/05:1265 av *Tina Acketoft* (fp) till statsrådet Morgan Johansson
Ansvar för människohandelns offer
2004/05:1266 av *Torkild Strandberg* (fp) till statsrådet Morgan Johansson
Narkotikaklassificeringen av ketamin
2004/05:1267 av *Anne Marie Brodén* (m) till statsrådet Sven-Erik Österberg
Arbetsituation och sjukfrånvaro i offentlig sektor
2004/05:1268 av *Anne Marie Brodén* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Könsstympade kvinnor och svensk sjukvård
2004/05:1271 av *Karin Granbom* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Misstänkta krigsförbrytare

2004/05:1272 av *Carl B Hamilton* (fp) till näringsminister Thomas Östros

Rättslig grund för protektionistisk EU-åtgärd

2004/05:1273 av *Ewa Björling* (m) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky

Aktionsplan för utveckling av hivvaccin inom EU

2004/05:1274 av *Linnéa Darell* (fp) till socialminister Berit Andnor
Handikappomsorgen

2004/05:1275 av *Inger René* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Färdigställandet av E 6 genom Bohuslän

2004/05:1276 av *Anita Sidén* (m) till statsrådet Morgan Johansson
Fria sprutor till narkomaner

2004/05:1277 av *Anita Sidén* (m) till statsrådet Ibrahim Baylan
Skolornas frånvarorapportering till CSN

2004/05:1278 av *Linnéa Darell* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Sjukskrivning och frivilligarbete

2004/05:1280 av *Rolf Gunnarsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Möjligheter att skaffa pass

2004/05:1282 av *Margareta Sandgren* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Tillgång till telefon efter stormen

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 april.

22 § Kammaren åtskildes kl. 19.11.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 7 §
anf. 36 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 83 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 127 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 162 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde	2
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
5 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 mars	3
LU12 Associationsrättsliga frågor, m.m.....	3
LU13 Namnlagen	4
AU4 Arbetslöshetsförsäkringen	4
6 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 18 mars.....	5
JuU23 Rättsintyg	5
7 § Äktenskap, partnerskap och samboende	6
Lagutskottets betänkande 2004/05:LU14	6
Anf. 1 CHRISTINA NENES (s).....	6
Anf. 2 INGER RENÉ (m)	6
Anf. 3 MARTIN ANDREASSON (fp)	7
Anf. 4 YVONNE ANDERSSON (kd).....	9
Anf. 5 TASSO STAFILIDIS (v)	11
Anf. 6 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	14
Anf. 7 TASSO STAFILIDIS (v) replik	15
Anf. 8 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	15
Anf. 9 TASSO STAFILIDIS (v) replik	16
Anf. 10 ANNIKA QARLSSON (c).....	16
Anf. 11 MARIANNE CARLSTRÖM (s).....	18
Anf. 12 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	19
Anf. 13 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik.....	20
Anf. 14 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	20
Anf. 15 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik.....	20
Anf. 16 ANNIKA QARLSSON (c) replik	21
Anf. 17 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik.....	21
Anf. 18 ANNIKA QARLSSON (c) replik	21
Anf. 19 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik.....	21
Anf. 20 MARTIN ANDREASSON (fp) replik	22
Anf. 21 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik.....	22
Anf. 22 MARTIN ANDREASSON (fp) replik	22
Anf. 23 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik.....	23
Anf. 24 GUNVOR G ERICSON (mp)	23
Anf. 25 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	25
Anf. 26 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	25
Anf. 27 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	26
Anf. 28 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	26
Anf. 29 JAN ERTSBORN (fp).....	27
Anf. 30 TASSO STAFILIDIS (v) replik	28
Anf. 31 JAN ERTSBORN (fp) replik.....	28
Anf. 32 TASSO STAFILIDIS (v) replik	28

Anf. 33	JAN ERTSBORN (fp) replik	28
Anf. 34	INGEMAR VÄNERLÖV (kd)	28
Anf. 35	TASSO STAFILIDIS (v) replik	29
Anf. 36	INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	30
Anf. 37	TASSO STAFILIDIS (v) replik	30
Anf. 38	FÖRSTE VICE TALMANNEN	31
Anf. 39	INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	31
Anf. 40	GUNVOR G ERICSON (mp)	31
Anf. 41	TASSO STAFILIDIS (v)	31
	(Beslut fattades under 17 §.)	32
8 §	Insolvensrättsliga frågor	32
	Lagutskottets betänkande 2004/05:LU15	32
Anf. 42	JOHAN LÖFSTRAND (s)	32
Anf. 43	TASSO STAFILIDIS (v)	32
Anf. 44	RAIMO PÄRSSINEN (s)	33
Anf. 45	TASSO STAFILIDIS (v) replik	34
Anf. 46	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	34
Anf. 47	TASSO STAFILIDIS (v) replik	35
Anf. 48	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	35
Anf. 49	GUNVOR G ERICSON (mp)	35
Anf. 50	VIVIANN GERDIN (c)	36
	(Beslut fattades under 17 §.)	37
9 §	Allmänna motioner om inkomstskatter m.m.	37
	Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU19	37
Anf. 51	ULLA WESTER (s)	37
Anf. 52	ULF SJÖSTEN (m)	38
Anf. 53	ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp)	39
Anf. 54	PER LANDGREN (kd)	41
Anf. 55	MARIE ENGSTRÖM (v)	42
Anf. 56	JÖRGEN JOHANSSON (c)	43
Anf. 57	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	45
Anf. 58	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	45
Anf. 59	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	45
Anf. 60	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	46
Anf. 61	SUSANNE EBERSTEIN (s)	46
Anf. 62	ULF SJÖSTEN (m) replik	49
Anf. 63	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	50
Anf. 64	ULF SJÖSTEN (m) replik	50
Anf. 65	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	50
Anf. 66	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	51
Anf. 67	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	51
Anf. 68	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	51
Anf. 69	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	52
Anf. 70	ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp) replik	52
Anf. 71	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	52
Anf. 72	ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp) replik	52
Anf. 73	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	53
Anf. 74	PER LANDGREN (kd) replik	53

Anf. 75 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik.....	53
Anf. 76 PER LANDGREN (kd) replik.....	53
Anf. 77 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik.....	54
Anf. 78 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	54
(Beslut fattades under 17 §.).....	56
10 § Motioner om företags- och kapitalbeskattning	56
Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU20	56
Anf. 79 PER-OLOF SVENSSON (s).....	56
Anf. 80 LENNART HEDQUIST (m).....	57
Anf. 81 ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp).....	58
Anf. 82 PER LANDGREN (kd).....	59
Anf. 83 STAFFAN DANIELSSON (c).....	59
Anf. 84 FREDRIK OLOVSSON (s)	61
Anf. 85 LENNART HEDQUIST (m) replik	63
Anf. 86 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	63
Anf. 87 LENNART HEDQUIST (m) replik	64
Anf. 88 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	64
Anf. 89 ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp) replik.....	65
Anf. 90 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	65
Anf. 91 ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp) replik.....	65
Anf. 92 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	66
Anf. 93 PER LANDGREN (kd) replik.....	66
Anf. 94 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	66
Anf. 95 PER LANDGREN (kd) replik.....	67
Anf. 96 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	67
Anf. 97 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	67
Anf. 98 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	68
Anf. 99 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	68
Anf. 100 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	68
Anf. 101 PER ROSENGREN (v).....	68
Anf. 102 STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	71
Anf. 103 PER ROSENGREN (v) replik.....	72
Anf. 104 LENNART KOLLMATS (fp).....	73
(Beslut fattades under 17 §.).....	74
11 § Allmänna motioner om fastighets- och förmögenhetsbeskattning	74
Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU21	74
Anf. 105 BRITTA RÅDSTRÖM (s)	74
Anf. 106 ULF SJÖSTEN (m).....	74
Anf. 107 GUNNAR ANDRÉN (fp)	76
Anf. 108 PER LANDGREN (kd).....	77
Anf. 109 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	79
Anf. 110 LENNART AXELSSON (s)	81
Anf. 111 ULF SJÖSTEN (m) replik.....	83
Anf. 112 LENNART AXELSSON (s) replik	84
Anf. 113 ULF SJÖSTEN (m) replik.....	84
Anf. 114 LENNART AXELSSON (s) replik	85
Anf. 115 PER LANDGREN (kd) replik.....	85

Anf. 116	LENNART AXELSSON (s) replik.....	85
Anf. 117	PER LANDGREN (kd) replik	85
Anf. 118	LENNART AXELSSON (s) replik.....	86
Anf. 119	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	86
Anf. 120	LENNART AXELSSON (s) replik.....	87
Anf. 121	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	87
Anf. 122	LENNART AXELSSON (s) replik.....	88
Anf. 123	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	88
Anf. 124	LENNART AXELSSON (s) replik.....	88
Anf. 125	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	89
Anf. 126	LENNART AXELSSON (s) replik.....	89
Anf. 127	PER ROSENGREN (v).....	89
Anf. 128	LARS TYSKLIND (fp).....	92
	(Beslut fattades under 17 §.)	93
12 §	Allmänna motioner om mervärdesskatt.....	93
	Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU22	93
Anf. 129	ULLA WESTER (s).....	93
Anf. 130	STEFAN HAGFELDT (m).....	94
Anf. 131	ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	95
Anf. 132	LARS GUSTAFSSON (kd).....	97
Anf. 133	STAFFAN DANIELSSON (c).....	97
Anf. 134	BRITTA RÅDSTRÖM (s).....	98
Anf. 135	STEFAN HAGFELDT (m) replik.....	100
Anf. 136	BRITTA RÅDSTRÖM (s) replik.....	101
Anf. 137	STEFAN HAGFELDT (m) replik.....	101
Anf. 138	BRITTA RÅDSTRÖM (s) replik.....	101
Anf. 139	MARIE ENGSTRÖM (v)	102
Anf. 140	CATHERINE PERSSON (s)	103
Anf. 141	LARS GUSTAFSSON (kd) replik.....	104
	(Beslut fattades under 17 §.)	104
13 §	Motioner om energibesättning m.m.....	104
	Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU23	104
Anf. 142	FREDRIK OLOVSSON (s)	104
Anf. 143	LENNART HEDQUIST (m)	105
Anf. 144	ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	106
Anf. 145	LARS GUSTAFSSON (kd).....	107
Anf. 146	JÖRGEN JOHANSSON (c).....	108
Anf. 147	PER ERIK GRANSTRÖM (s).....	109
Anf. 148	LARS GUSTAFSSON (kd) replik.....	111
Anf. 149	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik.....	111
Anf. 150	LARS GUSTAFSSON (kd) replik.....	112
Anf. 151	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik.....	112
Anf. 152	ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	112
Anf. 153	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik.....	113
Anf. 154	ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	113
Anf. 155	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik.....	114
Anf. 156	MARIE ENGSTRÖM (v)	114
Anf. 157	INGEGERD SAARINEN (mp)	115

Anf. 158 LARS GUSTAFSSON (kd) replik	116
Anf. 159 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	117
Anf. 160 LARS GUSTAFSSON (kd) replik	117
Anf. 161 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	118
(Beslut fattades under 17 §.).....	118
14 § Motioner om alkohol- och tobaksbeskattning m.m.	119
Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU25	119
Anf. 162 MATS BERGLIND (s)	119
Anf. 163 LENNART HEDQUIST (m).....	119
Anf. 164 LARS GUSTAFSSON (kd)	121
Anf. 165 STAFFAN DANIELSSON (c).....	122
Anf. 166 PER-OLOF SVENSSON (s).....	123
Anf. 167 LENNART HEDQUIST (m) replik	125
Anf. 168 PER-OLOF SVENSSON (s) replik	125
Anf. 169 LENNART HEDQUIST (m) replik	125
Anf. 170 PER-OLOF SVENSSON (s) replik	126
Anf. 171 LARS GUSTAFSSON (kd) replik	126
Anf. 172 PER-OLOF SVENSSON (s) replik	126
Anf. 173 LARS GUSTAFSSON (kd) replik	127
Anf. 174 PER-OLOF SVENSSON (s) replik	127
Anf. 175 STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	127
Anf. 176 PER-OLOF SVENSSON (s) replik	128
Anf. 177 STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	128
Anf. 178 PER-OLOF SVENSSON (s) replik	128
Anf. 179 GUNNAR ANDRÉN (fp)	128
Anf. 180 GUNILLA WAHLÉN (v)	130
Anf. 181 JAN LINDHOLM (mp).....	131
(Beslut fattades under 17 §.).....	133
15 § Godkännande av rambeslut om verkställighet av förverkandebeslut	133
Justitieutskottets betänkande 2004/05:JuU25	133
Anf. 182 BEATRICE ASK (m).....	133
Anf. 183 JOE FRANS (s).....	135
Anf. 184 BEATRICE ASK (m) replik	137
Anf. 185 JOE FRANS (s) replik.....	137
Anf. 186 BEATRICE ASK (m) replik	137
Anf. 187 JOE FRANS (s) replik.....	138
Anf. 188 JOHAN PEHRSON (fp).....	138
(Beslut fattades under 17 §.).....	139
16 § Sammansättningen i Högsta domstolen	139
Justitieutskottets betänkande 2004/05:JuU26	139
(Beslut fattades under 17 §.).....	139
17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	140
LU14 Äktenskap, partnerskap och samboende.....	140
LU15 Insolvensrättsliga frågor	142
SkU19 Allmänna motioner om inkomstskatter m.m.	142
SkU20 Motioner om företags- och kapitalbeskattning	144

SkU21 Allmänna motioner om fastighets- och förmögenhetsbeskattning	145
SkU22 Allmänna motioner om mervärdesskatt	146
SkU23 Motioner om energibesättning m.m.	147
SkU25 Motioner om alkohol- och tobaksbesättning m.m.	148
JuU25 Godkännande av rambeslut om verkställighet av förverkandebeslut	149
JuU26 Sammansättningen i Högsta domstolen	150
18 § Bordläggning.....	150
19 § Anmälan om interpellation	150
20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	151
21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	151
22 § Kammaren åtskildes kl. 19.11.	154

Elanders Gotab, Stockholm 2005